

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Ústav pedagogiky a sociálních studií

MGR. LUCIE VYHNÁLKOVÁ

**REALIZACE PREVENTIVNÍCH PROJEKTŮ URČENÝCH
PEDAGOGICKÝM PRACOVNÍKŮM A DĚTEM**

Rigorózní práce

Olomouc 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem rigorózní práci vypracovala samostatně a použila uvedených pramenů a literatury.

V Hoděšovicích dne 5. 2. 2011

.....
Mgr. Lucie Vyhnálková

Poděkování

Děkuji za odbornou pomoc pracovníkům pedagogických fakult Univerzity Palackého v Olomouci a Univerzity v Hradci Králové, výchovným pracovníkům mateřských, základních a speciálních škol, kteří se pravidelně účastnili mých preventivních projektů a poskytli mi neocenitelné informace. V neposlední řadě děkuji také manželovi za podporu a pomoc ve studiu.

ANOTACE

Jméno a příjmení: Mgr. Lucie Vyhnálková

Katedra: Ústav pedagogiky a sociálních studií

Název práce: Realizace preventivních projektů určených pedagogickým pracovníkům a dětem.

Počet stran: 236

Počet příloh: 28

Počet titulů použité literatury a pramenů: 89

Klíčová slova: dítě, pedagogický pracovník, primární prevence, rizikové jevy, realizace preventivních projektů.

Resumé: Rigorózní práce přináší pohled na problematiku práv dítěte a jeho postavení v současné společnosti, stejně tak jako na osobnost pedagogického pracovníka jako člověka, zajišťujícího primární prevenci rizikového chování. Cílem práce je zmapování současného stavu primární prevence v České republice, deskripce základních informací potřebných k realizaci preventivních projektů a analýza organizačních činností. Práce je obohacena rozsáhlým okruhem informací vycházejících z každodenního kontaktu s dětmi.

ANNOTATION

Surname and name: Mgr. Lucie Vyhnálková

Department: Department of Education and Social Studies

Title: Implementation of prevention projects aimed at educators and children

No. of pages: 236

No. of appendices: 28

No. of titles of used literature: 89

Key words: Child, youth workers, primary prevention, risk events, the implementation of prevention projects.

Abstract: Rigorous work offers insights into the issues of child rights and its role in contemporary society, just look at the personality of a youth worker as a person providing primary prevention of risk behavior. The aim of this work is the current state of primary prevention in the Czech Republic, the description of the basic information needed to implement prevention projects and analysis of organizational activities. The work is enriched by an extensive range of information based on daily contact with children.

OBSAH	6
ÚVOD	8
TEORETICKÁ VÝCHODISKA	11
1 POSTAVENÍ DÍTĚTE V SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI A OSOBNOST PEDAGOGICKÉHO PRACOVNÍKA	11
1.1 Pohled do historie dětství	13
1.2 Problematika práv dítěte	15
1.3 Vymezení aktuálních pojmů pedagogického pracovníka	20
1.4. Osobnost a role pedagogického pracovníka	25
2 PRIMÁRNÍ PREVENCE	29
2.1 Typy prevence	30
2.2 Současný stav primární prevence v České republice	32
2.3 Zásady a kritéria preventivního působení	35
2.4 Vybrané rizikové jevy současné doby	39
3 PRIMÁRNÍ PREVENTIVNÍ PROJEKTY REALIZOVANÉ NA ODBORU TISKU A PUBLIC RELATIONS MINISTERSTVA VNITRA ČR	56
3.1 Základní informace k realizaci preventivních projektů	57
3.2 Stručné vytyčení činností odboru tisku a public relations Ministerstva vnitřní České republiky v oblasti primárních preventivních projektů	67
3.3 Projekt primární prevence pro základní školy „Jak to vidím JÁ“	68
3.3.1 Popis projektu	69
3.3.2 Realizace projektu	70
3.3.3 Public relations aktivity spojené s podporou projektu	76
3.3.4 Efektivita projektu	86
3.4 Projekt primární prevence pro základní školy „Svět očima dětí“	88
3.4.1 Popis projektu	88
3.4.2 Realizace projektu	88
3.4.3 Public relations aktivity spojené s podporou projektu	101
3.4.4 Efektivita projektu	106

EMPIRICKÁ VÝCHODISKA	
VÝZKUM POSTOJŮ PEDAGOGŮ K REALIZACI PROJEKTU	
„SVĚT OČIMA DĚTÍ“	108
1 PROJEKT VÝZKUMU	108
1.1 Cíle a otázky výzkumu	108
1.2 Metody výzkumu	108
1.3 Charakteristika výzkumného souboru	111
1.4 Pracovní hypotézy	114
2 FREKVENČNÍ A DISTRIBUČNÍ ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT	116
3 VZTAHOVÁ ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT	142
3.1 Posouzení platnosti stanovených hypotéz	143
3.2 Odpovědi na otázky výzkumu	150
3.3 Náměty a doporučení pro praxi	152
4 ZÁVĚR	154
Seznam použité literatury a pramenů	156
Seznam příloh	164

ÚVOD

Počátek 21. století se jednoznačně vyznačuje masivním působením stávajících technologií, které ovlivňují každodenně náš život a jejichž pomyslné „dlouhé prsty“ sahají do různých odvětví vědy, techniky, lékařství, dějin, astronomie, a tedy i do běžného života. Každý den jsme ovlivňováni jednotlivými vymoženostmi současné doby, které vstupují do našeho života, jako např. rozhlasem, televizí, internetem... Tato masmédia nám poskytují nejen zábavu a možnost odreagování se, ale také přenos informací z domova či ze světa, tudíž mají značnou možnost upozorňovat na jevy, které jsou v dané společnosti nežádoucí a mezi něž se řadí i projevy rizikového chování. Primární prevence, její pravidelné preventivní působení, se tak dostává do povědomí širokého počtu osob.

Při vyslovení pojmu „prevence“ se ale asi každému z nás vybaví něco jiného. Někdo si vzpomene na prevenci týkající se dopravní bezpečnosti, se kterou se často setkáváme v televizi nebo na billboardech, jiní si vybaví zdraví a péči o tělo v podobě zdravé výživy a preventivních prohlídek. Nesmíme ovšem také opomenout prevenci kouření nebo konzumaci alkoholu, ženy si uvědomí prevenci násilí páchaného na dětech nebo na nich samotných. Ve výčtu bychom mohli pokračovat. Oblast prevence a preventivního působení je opravdu široká a velmi záleží na zaměření oblasti prevence, cílové skupině, okruhu působnosti (tím máme na mysli, zda se jedná o prevenci probíhající na úrovni místní, oblastní nebo celostátní), pravidelnosti opakování atd. Realizace reklamních preventivních kampaní, stejně tak jako realizace preventivních projektů, je náročná nejen časově, ale také finančně.

Právě realizace preventivních projektů zaměřených na rizikové chování se stala ústředním tématem a cílem mé rigorózní práce, která tak svými informacemi může přispět nejen budoucím realizátorům preventivního jednání, ale také osobám, které se zabývají výchovou a vzděláváním dětí.

V rámci svého šestiletého působení na odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra České republiky jsem měla možnost seznámit se s problematikou realizace preventivních projektů a materiálů určených nejen dětem ve věku od pěti do patnácti let, ale také laické veřejnosti všech věkových kategorií.

Cílem této rigorózní práce je deskripce a analýza nezbytných opatření při realizaci preventivních projektů, ale také přehled organizačních činností, které činí projekt

v očích cílové skupiny zajímavý. V práci uvádím nejen výčet aktivit podporujících zájem o projekt u veřejnosti (výstavy, veletrhy), ale také nápady přibližující zájem samotné cílové skupiny o projekt (publikace, reklamní předměty projektu). Výzkumné šetření přináší informace týkající se postojů a potřeb pedagogických pracovníků účastnících se preventivního projektu „Svět očima dětí“, který jsem realizovala. Svůj zájem jsem směřovala na kritéria, která rozhodují o účasti školy v preventivním projektu a na zjištění, zda vyhlašovaná aktuální soutěžní témata napomohla pedagogovi k odhalení určitých problémů dětí nebo přinesla nové informace.

Rigorózní práci jsem rozdělila na dvě části, teoretickou a empirickou. V teoretické části se v jednotlivých kapitolách zabývám zejména činiteli nezbytnými při preventivním působení – dítětem a pedagogickým pracovníkem. Pro lepší pochopení pohledu na dítě považuji za důležité ohlédnout se do minulosti, která nám poskytuje dostatek informací o tom, jak bylo s dítětem zacházeno a jakou roli zastávalo ve společnosti. Těmito skutečnostmi se zabývá hned první kapitola, která přináší také analýzu problematiky práv dítěte. V procesu socializace se určitým způsobem angažuje nejen rodina, ale i škola – spolužáci a také pedagogičtí pracovníci, kteří svým působením mohou více či méně ovlivnit vývoj dítěte. Následující stránky proto skýtají pohled na osobnost tohoto pracovníka s vymezením aktuálních pojmů a deskripcí jeho profese i současné role. Kapitola zaměřená na prevenci shrnuje informace o typech a zásadách prevence a preventivního působení, ale také současný stav primární prevence v České republice. Kapitola s názvem „Základní informace k realizaci preventivních projektů“ přináší analýzu činností nezbytných při plánování a postupné realizaci preventivního projektu. Mezi tyto aktivity řadíme: ustanovení záměru a cílové skupiny, vytvoření názvu projektu, lokaci působnosti projektu, časový harmonogram, zajištění finančních částek, medializaci projektu atd.

Poměrně obsáhlá část této práce poskytuje detaily průběhu dvou preventivních projektů, které jsem realizovala na odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra ČR, a to: „Jak to vidím JÁ“ a „Svět očima dětí“. V rámci realizace těchto projektů proběhl nespočet aktivit na jejich podporu (např. výstavy, veletrhy), vzniklo také mnoho motivačních materiálů směřovaných právě dětem a dospělým. Jsem přesvědčena, že mé následně uvedené poznatky mohou zvýšit motivaci k realizaci podobných projektů, které si oblíbí nejen děti. Pro zvýšení zájmu o aktivity v rámci prevence poskytují také možnost získání některých informačních a motivačních materiálů k jednotlivému

rizikového chování, a to na internetových stránkách obou již zmiňovaných projektů na adrese <http://www.mvcr.cz/souteze/> (jednotlivá kola projektů jsou k dispozici také v archivech na téže internetové adrese).

Empirická část pojednává o výzkumném projektu, který nabízí cíle a otázky výzkumu, jeho metody. Dále obsahuje také informace o podmínkách výzkumu, strukturu zkoumaného vzorku respondentů a současně nastiňuje problémy výzkumu či stanovení hypotéz. Samotná kapitola „Frekvenční a distribuční analýza získaných dat“ prezentuje odpovědi od pedagogických pracovníků, kteří poskytnutými informacemi umožnili pohled na preventivní projekty a jejich realizaci, ale také na potřeby vycházející z každodenního styku s dětmi. Dotazník byl uspořádán podle jednotlivých kategorií, a to: soutěž všeobecně, soutěžní témata, informační materiály preventivního projektu, návštěvnost internetových stránek projektu a identifikace respondenta. Kapitola „Vztahová analýza získaných dat“ je věnována potvrzení platnosti stanovených hypotéz, v závěru práce pak odpovídám na otázky výzkumu a předkládám náměty a doporučení pro praxi.

Věřím, že moje rigorózní práce se stane určitým návodem pro realizaci kvalitních preventivních projektů a potažmo tak napomůže snižování nežádoucího rizikového chování, které dětskou populaci ohrožuje nezanedbatelnou měrou.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1 POSTAVENÍ DÍTĚTE V SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI A OSOBNOST PEDAGOGICKÉHO PRACOVNÍKA

„Století dítěte“, tak se mezi odborníky působícími v oblasti péče a ochrany dítěte označuje také dvacáté století. Poprvé toto označení ovšem použila u názvu literárního díla s názvem *Barnets arhundrade* (Století dítěte), vydaného v roce 1900, švédská bojovnice za spravedlivější společnost, za práva žen a dětí, Ellen Keyová. Ve svém díle poukazovala na nerovné postavení dětí ve společnosti, jejich brzké zaměstnávání, ale také nedostatky při jejich výchově a vzdělávání. Ve svém díle nastínila také možnosti, jak by se měla výchova uskutečňovat a kam by měla směřovat.¹

Rodina je považována za jednotku, která je při výchově a vzdělávání dítěte nepostradatelná. V odborné literatuře se pod slovem rodina rozumí společenství lidí, svazek dvou rovnoprávných partnerů, malá sociální skupina či buňka, společenská jednotka, která vznikla na základě manželského a pokrevního svazku a představuje komplex specifických vztahů mezi mužem a ženou, mezi rodiči a dětmi, rodinou a společností. V současných životních podmínkách plní rodina funkci ekonomicko-zabezpečovací, emocionální, výchovnou a reprodukční. Kvantitativní a kvalitativní naplnění těchto funkcí je závislé na společenských podmínkách a na rodinné struktuře. To znamená, že funkce rodiny jsou ovlivněné: a) sociálními vztahy a postoji členů rodiny, věkovým složením a velikostí rodiny, vzdělanostní úrovní rodičů, orientací zájmů a pohlavní převahou členů rodiny atd. b) hospodářstvím, politikou, kulturou, které vytvářejí vlastní životní styl doby, v níž se odrážejí uspěchanost, překotný životní rytmus, konzumnost života se všemi neblahými důsledky (rozvodovost, neúplné rodiny, existence problémových rodin, dysfunkčních rodin atd.) I přes historický vývoj rodiny a mnohé její změny můžeme v dnešní době sledovat variabilitu typů rodiny, a to od rodiny malé (matka, otec, dítě/děti) po velkou, sestávající z více generací (zahrnuje další členy rodiny – prarodiče, strýce, tety, ...), až po úplnou, neúplnou, nevlastní nebo náhradní.²

Jak uvádí Kraus, rodina prošla od svého počátku dlouhým a složitým vývojem.

---

¹BŮŽEK, A. Století dítěte a práva dítěte. In *Proměny podmínek života dětí a mládeže ve století dítěte podle Ellen Keyové. Sborník. II. symposium o vývoji sociální pedagogiky*. Pardubice: Univerzita Pardubice, Filozofická fakulta, 2009, s. 42. ISBN 978-80-7395-231-0.

²GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., BŮŽEK A. *Obecná pedagogika II*. Olomouc: Hanex, 2003. s. 7 a11. ISBN 80-85783-24-X.

Měnila se její podoba i funkce, stejně jako způsoby výchovy dítěte. Rodina i nadále zůstává primární sociální skupinou v procesu socializace dítěte a přes všechny vzrůstající vlivy dalších činitelů (především médií) je faktorem, který se zásadně podílí na formování osobnosti mladého člověka. Jde především o období ranného dětství, kdy kvalitní působení rodiny nemůže prakticky nahradit žádná jiná instituce. Rodinné prostředí je nejideálnějším místem pro stimulaci příznivého rozvoje dětí, zázemím, v němž trvale prožívají city solidarity, přátelství, sympatie, lásky, bezpečí, jedním slovem – domovem.³

Rodina je tedy první místo, kde probíhá socializace. Dítě se setkává s výchovným působením, které jej formuje od nejtělejšího věku. V prvních třech letech života dítěte se mu dostává základů k intelektuálnímu, citovému a mravnímu profilu dospělého člověka. Rodiče mají právo a povinnost vychovávat své děti, avšak musí akceptovat dětskou osobnost, dítě by mělo stále cítit, že je milováno, a to i tehdy, když ho rodiče trestají. Nejen v naší republice se můžeme setkat hned s několika způsoby výchovy. Nejčastěji se hovoří o výchově **liberální** (vyznačuje se přílišnou volností ve výchově dítěte, dítě si dělá co samo uzná za vhodné) a **autoritativní** (vysoká autorita jednoho z rodičů, přináší dítěti strach a úzkost z jednoho z rodičů s vysokou autoritou, snižuje v dítěti sebevědomí a samostatnost).⁴ Za ideální výchovný styl se považuje demokratický, kdy rodiče znají sklony, zájmy, charakter, stejně jako i schopnosti dítěte a v tomto duchu je vychovávají. Tato výchova předpokládá respektování vzájemných vztahů v rodině, spolupráci, společné řešení problémů apod. Janiš ve své práci cituje Gillernovou, která klasifikuje ještě další typy výchovy, a to: autoritářský (působení náročných, kontrolujících a zároveň odmítajících rodičů), autoritativně vzájemný (působení náročných a kontrolujících rodičů, ale současně i laskavých, podporujících zájem), zanedbávající (lhostejný přístup rodičů) a shovívavý (působení bez požadavků, kladení malých nároků).⁵

Jestliže dítě vyrůstá v harmonické rodině s demokratickou výchovou, bohatou na podněty, duševní stránku a poskytování stabilního prostředí s pocitem bezpečí, lze předpokládat zdravý vývoj jedince i společnosti. Všechny děti bohužel nemusí mít

---

³ KRAUS, B. *Sociální aspekty výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 1998. s. 122. ISBN 80-7041-841-9.

⁴ GRECMANOVÁ, H. HOLOUŠOVÁ, D. URBANOVSKÁ E. BŮŽEK A. *Obecná pedagogika II*. Olomouc: Hanex, 2003. s. 13-14. ISBN 80-85783-24-X.

⁵ JANIŠ, K. *Učební text k problematice rodinné a sexuální výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. s. 19-20. ISBN 978-80-7041-898-7.

zmíněné rodinné zázemí, a proto pokud rodiče neplní základní požadavky a úkoly dané společenskou normou nebo se nemohou, neumějí či dokonce nechtějí o dítě starat, je nutný zásah společnosti.

1.1 Pohled do historie dětství

Chceme-li pochopit situaci a postavení dětí v současné společnosti, musíme se podívat do historie na to, jak děti žily a jak na ně bylo pohlíženo.

Zdeněk Helus⁶ ve své knize „Dítě v osobnostním pojetí“ uvádí, že děti byly ještě na konci středověku považovány za zmenšené dospělé osoby, které neměly nárok na žádné zvláštní „zacházení“, a proto byly zcela běžně zapojovány do manuálních prací, a to i v továrnách. Ekonomická situace rodiny byla mnohdy velmi obtížná, a proto při zajišťování obživy byla pomoc dětí nezbytná. V anglickém textilním průmyslu byly (v krajních případech) zaměstnávány dokonce i pětileté děti. Zaměstnávání takto malých dětí bylo zakázáno (a všech dětí mladších devíti let) až v roce 1833 a pracovní doba byla omezena na 12 hodin denně. V roce 1839 pracovalo v továrnách v Anglii 420 tisíc lidí, z nichž téměř polovina byla mladší osmnácti let. Podstatnou část druhé poloviny tvořily ženy (matky). Jestliže byly ženy a jejich starší, samostatnější děti zaměstnávány v továrnách, zůstávaly mladší děti doma samy a staraly se o své ještě mladší sourozence.

Teprve až v roce 1919 byla založena Mezinárodní organizace práce, která se postupně stala hlavní institucí monitorující a regulující dětskou práci ve světě. V dnešní době se asi v souvislosti se zaměstnáváním dětí hovoří zejména o Indii, kde je nejvíce pracujících dětí z celého světa. Podle odhadů nevládních organizací je jen v Indii 15 milionů dětí, které svojí prací splácí dluhy svých rodičů. Zpráva této organizace z roku 2004 však uvádí, že na světě je celkem 218 milionů pracujících dětí (tato statistika však započítává jen ty děti, které za svou práci dostávají – i když minimálně – zapláceno).⁷

---

⁶ HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2004, s. 18-19. ISBN 80-7178-888-0.

⁷ Ministerstvo zahraničních věcí ČR [online]. c1998, [cit. 15. 8. 2009]. Dostupné z:

⟨http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/ilo_mezinarodni_organizace_prace/index.html⟩

Na našem území byla dětská práce ovlivněna zavedením povinné školní docházky v roce 1774, která fakticky znemožňovala dlouhodobě a pravidelně zaměstnávat děti (docházka se týkala chlapců i dívek ve věku od 6 do 12 let a byla tedy šestiletá).

Vzdělávání dětí ovšem neprobíhalo tak, jak ho známe dnes. Ve výchově i vzdělávání převládala tvrdá autorita, která si kladla za cíl především vymýt z těla dítěte všechny nepřístojnosti (tím byl myšlen např. přirozený pohyb – běhání, mávání rukama, hraní si, komunikace s vrstevníky, vyjadřování vlastních názorů, ...). Jednalo se tedy o činnosti, které v dnešní době považujeme za nezbytné pro zdravý psychický i fyzický vývoj, nutný k utvoření zdravé osobnosti.⁸ V 19. století byl pohled na vzdělání ovlivňován především postavením rodiny a začleněním do dané vrstvy společnosti. V nízkých vrstvách ještě neustále převládala snaha zapojování dítěte do obživy rodiny (bez rozdílu pohlaví dítěte), a to i příležitostně. Střední vrstvy naopak vychovávaly chlapce k převzetí otcovy pozice a kvalifikace, která měla rodině zajistit pokračování ve středostavovské vrstvě. V měšťanských rodinách a u živnostníků se dbalo na vzdělání a profesní kvalifikaci, kterou chlapci mnohdy získávali právě u svého otce. Stejně tomu bylo i u jiných profesí – úředníků, lékařů, obchodníků. Dívky byly v této době vychovávány především jako hospodyně. Po polovině století byla výchova dívků zaměřena na reprezentaci stavu, rodiny a budoucího manžela.⁹

Podobně tomu bylo také ve vývoji výchovy dítěte a utváření vztahu rodičů k dítěti a naopak. I když dozajista pociťovali rodiče ke svému dítěti lásku a náklonnost, byly jejich projevy mnohdy ovlivňovány situací rodiny, dobou a hlavně vývojem společnosti. V literatuře se tak můžeme dočíst o neustálém bití dětí i jejich ponižování. Tak si asi v dnešní době a společnosti projev lásky nepředstavujeme, ani jej neschvalujeme.¹⁰ Na počátku 19. století měli rodiče malý podíl na výchově svých dětí, přenechávali ji kojným, vychovatelům nebo učitelům. V druhé polovině století se postoj rodičů začíná měnit a zajímají se nejen o výchovu, ale také o samotné děti. Ve vyšších středních vrstvách byly děti posílány na pobytová studia, kde se jim věnovali domácí učitelé, cizojazyčné vychovatelky. Ve středních vrstvách naopak vychovávala

---

⁸ HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2004. s. 22. ISBN 80-7178-888-0.

⁹ MACHAČOVÁ, J. Jaké bylo dětství v českých zemích v 19. století? In *Dítě a dětství napříč staletími*. Sborník. Ed. Jiránek, T., Kubeš, J. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002, s. 62-63. ISBN 80-7194-515-3.

¹⁰ HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2004. s. 23-25. ISBN 80-7178-888-0.

v rodině matka, otec se zajímal o výsledky studia a motivoval k dalšímu studiu. Děti byly vedeny k píli, pracovitosti a poslušnosti.¹¹

V průběhu 30 – 40 let 20. století bylo učitelství považováno za poslání a ne za povolání, učitelé se věnovali plně škole a byli i dostatečně kvalifikovaní a zainteresovaní. Vyučování probíhalo bez křiku a násilí, za zájmu dětí, u nichž měl učitel autoritu a oddanost jako oba rodiče dohromady, zároveň však platila autorita učitele u rodičů a ovlivňovala tak některé výchovné vzory i postupy (vedení k samostatnosti, ovlivňování zálib)¹². Úcta rodičů k pedagogovi se bohužel postupně mění a dochází k rozpolcení společnosti, kdy jedna část populace pedagoga uznává, váží si jeho práce a souhlasí s jeho výchovnými i vzdělávacími metodami, naopak druhá část práci učitele zatracuje a snižuje jeho důležitost, hlavně kvality, a to i před samotnými dětmi. Na kvalitní vzdělání je v dnešní společnosti kladen značný důraz. Rodiče si velmi dobře uvědomují, že s sebou přináší rozvoj osobnosti, vybavenost poznávacími sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život. Dosažené vzdělání je nezbytné pro budoucí výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života. Mezi cíle vzdělávání patří také pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost, utváření vědomí národní a státní příslušnosti, respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého atd.¹³

1.2 Problematika práv dítěte

Život v dnešní společnosti probíhá ve znamení pokračujících změn v nejrůznějších oblastech, které ovlivňují každodenní život jednotlivců i celé naší společnosti. Jedná se nejen o rozvoj vědy (jednotlivých vědních oborů), techniky, ale také posun postojů a názorů veřejnosti ke společenským otázkám (např. vzdělávání, morálka, ...).

---

¹¹ MACHAČOVÁ, J. Jaké bylo dětství v českých zemích v 19. století? In *Dítě a dětství napříč staletími. Sborník*. Ed. Jiránek, T., Kubeš, J. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002, s. 63. ISBN 80-7194-515-3.

¹² MATĚJČEK, J. Dětství ve středních vrstvách v Čechách 1935-1945. In *Dítě a dětství napříč staletími. Sborník*. Ed. Jiránek, T., Kubeš, J. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002, s. 74. ISBN 80-7194-515-3.

¹³ Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). [online]. c2006, [cit. 15. 6. 2010]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/skolsky-zakon>>

Stejně jako probíhal již zmíněný rozvoj jednotlivých technických oblastí, procházelo postupnými změnami také postavení dítěte ve společnosti, jež je vnímáno jako lidská bytost se svými právy a nároky na ochranu. Ovšem nebylo tomu vždycky tak.

Podíváme-li se do historie, tak podstatným mezníkem ve vnímání dítěte a jeho postavení ve společnosti bylo období po první světové válce, kdy na ochranu zbídačených dětí v roce 1919 vzniká v Londýně organizace **Save the Children – Chraňme děti**. O rok později se utváří nestátní organizace **Mezinárodní svaz pomoci dětí**, která v roce 1923 přijala **Deklaraci práv dítěte**, zvanou též **Ženevská deklarace**. I když byla tato deklarace poměrně stručná, v pěti bodech se postavila proti diskriminaci dětí, jejich vykořisťování, otroctví a naopak vyzývala k zajištění normálního tělesného a duševního rozvoje dítěte. V roce 1924 tuto deklaraci přijala také **Liga národů**, jež v rámci své činnosti vytvořila **Výbor péče o dítě**, který se zabýval problémy ochrany a tělesného rozvoje dětství, intelektuálního a morálního rozvoje dítěte¹⁴.

Dvě světové války měly za následek zpomalení a na čas i pozastavení aktivit týkajících se práv a ochrany dětí. Toto období prolomilo Valné shromáždění OSN, které potvrdilo vznik **Mezinárodního dětského fondu neodkladné pomoci**, který vystupuje od roku 1953 pod názvem **UNICEF** (vznik je datován 11. 11. 1946) a přijal princip, že „dětí si zaslouží zvláštní pozornost“. Od roku 1953 se stal UNICEF trvalou součástí OSN, specializovanou na pomoc právě strádajícím dětem. Otázku práv dětí otevřel dokument **Organizace spojených národů – OSN (1945)**, při podepsání charty v San Francisku. O rok později již začala Komise OSN sestavovat dokument o lidských právech, s nimiž by souhlasili všichni členové OSN. Nově vzniklou **Všeobecnou deklaraci lidských práv** v roce 1948 přečetla v Paříži v paláci Chaillot Eleanor Rooseveltová (vdova po prezidentovi Franklinovi D. Rooseveltovi a předsedkyně komise pro lidská práva při OSN). Ve Všeobecné deklaraci lidských práv byl poprvé použit výraz „lidská práva“, který mj. zachycuje povinnosti zajistit alespoň uspokojivou péči o zdraví, vzdělání a ochranu před všemi možnými druhy nebezpečí, hlavně však před týráním, zneužíváním, zanedbáváním, vykořisťováním apod. Děti mají tedy stejná práva jako dospělí, ale pro svoji tělesnou a duševní nezralost je nemohou uplatňovat v plném rozsahu, a proto potřebují zvláštní ochranu a pomoc. Na lidská práva mají

---

¹⁴ BŮŽEK, A. Století dítěte a práva dítěte. In *Proměny podmínek života dětí a mládeže ve století dítěte podle Ellen Keyové. Sborník. II. symposium o vývoji sociální pedagogiky*. Pardubice: Univerzita Pardubice, Filozofická fakulta, 2009, s. 46-47. ISBN 978-80-7395-231-0.

nárok lidé na celém světě, a to jak muži, ženy, tak i děti. V průběhu desetiletí získala tato deklarace neformální označení „Mezinárodní ústava lidských práv“.¹⁵

Dalším z cílů Valného shromáždění OSN byl přechod od nezávazných deklarací k právně závazným normám, které jednotlivé státy ratifikují a přijmou do právních systémů jednotlivých států. Mezi přijaté úmluvy mj. patří také **Deklarace práv dítěte** z roku 1959. Nejenže se v preambuli odkazuje na Všeobecnou deklaraci lidských práv (1948), na Ženevskou deklaraci práv dětí (1924), a na Chartu OSN (1945), ale požaduje také zvláštní záruky v péči a ochraně dítěte před i po narození, orientuje se i na problém bezprostředního týrání a zneužívání dětí. Shrnuje také základní práva nutná k dosažení potřeb dítěte a zdravého vývoje dítěte. Po třiceti letech práce OSN přijalo Valné shromáždění nový dokument, a to **Úmluvu o právech dítěte**, která nabyla účinnosti v roce 1991 a byla ratifikována všemi členskými státy OSN (výjimku tvoří Somálsko a USA, kde úmluvu neratifikovali). Naplňování úmluvy sleduje desetičlenný výbor při OSN, který se ve své práci opírá o občanské organizace, jež postupem času vytvořily Skupinu nevládních organizací. Členem této skupiny je mj. také skupina **DCI – Defence for Children International**, která vznikla již v roce 1979 (na tento rok vyhlásilo OSN „Mezinárodní rok dítěte“) a pokračovala právě v aktivitách vyplývajících z Mezinárodního roku dítěte.¹⁶

A jak se k problematice práv dítěte a jejich potřeb staví naše republika? Jestliže se přesuneme na začátek minulého století o zbídačené děti se zajímal, na jejich sociální postavení poukazoval a ve prospěch dětí pracoval Přemysl Pittner z Prahy-Žižkova. Studium duševního i tělesného vývoje dětí, jejich sociálními poměry, vadami a způsoby výchovy se mezi válkami zabýval Zemský pedologický ústav v Praze. Po 2. světové válce byl zřízen na základě dekretu prezidenta republiky Výzkumný ústav J. A. Komenského (s pobočkou v Brně), kde se zaměřili na výzkumné práce v oboru výchovy a vyučování. O právech dítěte se snad až do roku 1989 veřejně nehovořilo. Postavením dítěte v rodině a podmínkami osvojení se zabýval zákon o rodině (1963), jehož vznik byl částečně ovlivněn dokumentem Deklarace práv dítěte z roku 1959. Změna přišla až po listopadu 1989, kdy začínají vznikat nestátní organizace zabývající se právy dětí a byl přijat (jako první) dokument Úmluva o právech dítěte.

---

¹⁵ BŮŽEK, A., MICHALÍK, J. *Informatorium (nejen) o právech dítěte*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. s. 7-9. ISBN 80-244-0054-5.

¹⁶ BŮŽEK, A. Století dítěte a práva dítěte. In *Proměny podmínek života dětí a mládeže ve století dítěte podle Ellen Keyové. Sborník. II. symposium o vývoji sociální pedagogiky*. Pardubice: Univerzita Pardubice, Filozofická fakulta, 2009. s. 46-47. ISBN 978-80-7395-231-0.

Tehdejší vláda České a Slovenské federativní republiky (ČSFR) se k této Úmluvě připojila v roce 1990 při příležitosti konání Světového summitu pro děti v New Yorku, o rok později Úmluvu ratifikovalo Federální shromáždění. Po rozdělení republiky (1993) převzala závazek Úmluvy nově vzniklá Česká republika. Úmluva zavazuje státy, které ji podepsaly a ratifikovaly k tomu, aby zajistily nejen potřebnou péči o děti (zdravotní, hygienickou, vyživovací a hmotnou), ale také možnost maximálního rovnoprávného rozvoje tělesného i duševního bez jakékoliv diskriminace.¹⁷

V současné době můžeme v naší republice nalézt spoustu organizací a sdružení, zabývajících se dodržováním práv dětí. Začneme-li u státních organizací, zmiňme vládu České republiky, která má jako vládní poradní orgán **Radu vlády pro lidská práva**. Ta sleduje plnění mezinárodních závazků v jednotlivých oblastech, v tomto případě hovoříme o právech dítěte, a tedy o **Výboru pro práva dítěte**. Ten je složen ze zástupců členů státních organizací – ministerstev, občanské a odborné veřejnosti a akademické obce¹⁸.

Podstatnou roli sehrávají také činnosti neziskových organizací a občanských sdružení. Jako první jmenujme **Českou sekci DCI – Sdružení zastánců dětských práv** v České republice, která aktivně spolupracuje s dětmi a mladými lidmi, parlamenty dětí a mládeže. Tato nevládní organizace zastupuje zájmy zastánců dětských práv naší země ve skupině nevládních mezinárodních organizací – Defence for Children International. Nestátní organizace a občanská sdružení společně vytvořily v roce 1997 **Alianci nestátních organizací pro práva dětí v ČR (ARO)**. Mezi členy patří např. Fond ohrožených dětí, Sdružení Linky bezpečí, Nadace Naše dítě, Spravedlnost dětem, Sdružení za dodržování práv dětí a rodičů v ČR, ...¹⁹

Dalo by se říci, že o bezpečný život a zdárný vývoj současných dětí v České republice je z právního hlediska postaráno. Děti neohrožují války, hlad, negramotnost atd. Je na ně pohlíženo s respektem a zájmem. Nicméně každá doba s sebou přináší své úskalí, a ta současná není výjimkou. Rozvoj vědy a techniky umožňují nové poznatky a možnosti moderní doby, ale staví děti i jejich rodiče do nových situací, které s sebou

---

¹⁷ BŮŽEK, A. Století dítěte a práva dítěte. In *Proměny podmínek života dětí a mládeže ve století dítěte podle Ellen Keyové. Sborník. II. symposium o vývoji sociální pedagogiky*. Pardubice: Univerzita Pardubice, Filozofická fakulta, 2009. s. 43-45. ISBN 978-80-7395-231-0.

¹⁸ VLÁDA ČR. [online]. c2009, [cit. 30. 10. 2009]. Dostupné z: <<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rfp/vybory/vybory-rady-vlady-cr-pro-lidska-prava-17502/>>

¹⁹ BŮŽEK, A. Století dítěte a práva dítěte. In *Proměny podmínek života dětí a mládeže ve století dítěte podle Ellen Keyové. Sborník. II. symposium o vývoji sociální pedagogiky*. Pardubice: Univerzita Pardubice, Filozofická fakulta, 2009. s. 51. ISBN 978-80-7395-231-0.

přináší změny nejen v hodnotovém žebříčku rodiny. Ekonomická situace rodiny a její možnosti v dnešní době bohužel ovlivňují nejen poskytování hmotného zajištění dětem ze strany rodičů (a vzniku propastí mezi dětmi ve škole – chudší x bohatší), ale také vzdělávání dětí, způsoby trávení volného času a tím i utváření životních hodnot dítěte.

Pracovní vytížení rodičů s sebou přináší nejen málo časového prostoru tráveného s dětmi, ale také přenos zodpovědnosti a nových rolí na dítě, které mají na jeho vývoj dopad. Dítě je stavěno do zcela nových situací, které je nuceno řešit samo, což má za následek nejen zrychlení dospívání dítěte, ale také jeho osamostatnění a urychlení psychické vyzrállosti. Děti jsou tak v dnešní době příliš brzy vtahovány do světa dospělých, a to na úkor světa dětského. Na dítě jsou kladeny nejen vysoké nároky na vzdělání, ale také na jeho psychickou a fyzickou stránku, což má za následek nárůst počtu dětí s neurotickými a smyslovými poruchami.²⁰

V životě dnešních dětí hrají nezanedbatelnou roli do velké míry i média. Doposud byla na prvním místě televize, v posledních deseti letech se do popředí postupně dostal počítač a s ním internet. Počítač se stal nepostradatelným partnerem v zaměstnání, a proto i ve školách mnohdy probíhá výuka na počítači nebo za pomoci počítače. Ten, kdo neovládá počítač, má v dnešní společnosti velmi velký handicap, který negativně ovlivňuje jeho život. Děti přichází s počítačem do kontaktu také doma, kdy při práci na počítači sledují své rodiče nebo sourozence a od útlého věku pomalu, systematicky zlepšují motorickou práci s myší i ovládání klávesnic. S rostoucím věkem se učí za pomoci her nebo programů na malování a seznamují se tak s dalšími funkcemi i možnostmi počítače. S nástupem dítěte do školy se s každým rokem zvyšuje nejen potřebnost počítače ve vzdělávání, ale také trávení času u počítače, který nahrazuje dětem kamarády, zprostředkovává jim únik před reálným světem a omezuje získávání přímých vjemových zkušeností. Dítě na monitoru sice věci vidí, ale nemůže si je ohmatat, očichat nebo ochutnat. S počítačem se snižují také komunikační dovednosti, neposkytuje dětem ani sociální učení, tolik potřebné v běžném životě. Ze zdravotního hlediska přináší dlouhodobé sezení u počítače ortopedické problémy spojené s nedostatkem pohybu.

Přínosem počítače jsou neomezené možnosti získávání informací z nejrůznějších oblastí, poskytuje ale také aktuální informace ze světa i z domova. Velkou výhodou je také možnost rychlé komunikace s lidmi z druhého konce světa (např. Skype, e-mail).

---

²⁰ KRAUS, B. Pohled na dětství na konci 20. století. In *Dítě a dětství napříč staletími. Sborník*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. s. 242-243. ISBN 80-7194-515-3.

S pozitivy počítače přichází ale také jeho negativa, která je nutno limitovat například tím, že rodiče sledují četnost a délku návštěvy dítěte na počítači, jeho aktivity, reakce dítěte při práci na počítači (agresivní hry – agresivní jednání). Výraznou pozornost v současnosti zasluhují internetové stránky Facebook, které po zaregistrování (tj. udání osobních údajů, např. jméno, příjmení, data narození, přehledu škol, zaměstnání, koníčků atd.) zašlou informační dopisy na všechny emailové adresy z naší elektronické databáze a zprostředkují tak naše údaje návštěvníkům Facebooku po celém světě. Hlavní stránka každého jedince poskytuje cizím lidem možnost sledovat komunikaci (mnohdy i dosti soukromou) s jednotlivými osobami, dostupnost fotografií z prázdnin či dovolené. Tento přístup tak odkrývá velmi cenná data, která mohou být kýmkoli a kdykoli zneužita. Toto riziko neplatí pouze pro děti, ale i dospělí, kteří tímto způsobem odkrývají způsob svého života, své touhy, přání atd. Výskyt a nebezpečí rizikového chování (sexuální zneužívání, komerční sexuální zneužívání, drogy, ...) se tak velmi zvyšuje a neomezený, anonymní přístup potenciálních pachatelů poskytuje dostatek času k navázání kontaktu s případnou obětí.

Dalším problémem současné doby, ke kterému se pojí samostatnost dětí (docházení do školy, zájmové kroužky, ...), je výskyt rizikových faktorů, jež jsou společností vnímány za nežádoucí a nebezpečné. Jedná se např. o šikanu (nejen páchanou mezi dětmi, ale také na starých občanech), záškoláctví, vzrůstající agresivitu, domácí násilí, týrání, užívání návykových látek (lehké a tvrdé drogy, tabakismus, alkoholismus), patologické hráčství atd. Informace o růstu či stagnaci rizikového chování lze sledovat nejen v médiích, přinášejících smutné příběhy lidí, ale také ve statistikách.

I když jsou práva a povinnosti k dítěti ukotveny v právním systému naší republiky, postavení dítěte a jeho život ve společnosti je do určité míry ovlivňován postojem veřejnosti ke vzdělání, sociálním a ekonomickým otázkám, od kterých se dále odráží život a výchova dítěte v rodině. Prioritou nás všech by měl být proto zájem o minimalizaci výskytu rizikového chování, vedení dětí ke zdravému životnímu stylu a kvalitní výchova v sebevědomé a zdravé osobnosti.

1.3 Vymezení aktuálních pojmů pedagogického pracovníka

Obecně lze říci, že učitelství existuje od dob, kdy se vyučování někoho něčemu stalo činností, na kterou se někteří jedinci specializovali a jiní nebyli schopni nebo ochotni ji

provádět. Nejstarší formy učitelské profese (v dnešním slova smyslu) jsou spolehlivě doloženy už z dob, kdy ve starověkém Egyptě, Číně nebo Indii později Řecku a Římě, vznikaly také první školy. Přelom v oblasti vzdělávání a hlavně vývoji učitelské profese přinášely univerzity, zakládané v Evropě od 12. století – např. v Oxfordu (1168), v Bologni (1224), či v Praze (1348). Univerzity nejen přispívaly k rozvoji celkové vzdělanosti, a to do určité míry nezávisle na církvi, ale také produkovaly nový typ profesionálního edukátora – vysokoškolského učitele (univerzitní mistři, tehdy s titulem magister). Jak se dokládá podrobně v díle „Dějiny univerzity Karlovy“, tehdejší absolventi této vysoké školy (bakaláři) většinou odcházeli na nižší školy (církevní a vznikající městské) jako učitelé. To byl vlastně počátek soustavné přípravy učitelských kádrů, jak ji známe dnes.²¹

Kdo je pedagogický pracovník a co je jeho úkolem? Jaká musí splňovat kritéria, aby mohl tuto roli zastávat? V naší společnosti je možné setkat se hned s několika termíny, které z obsahového hlediska bývají veřejností vnímány jako synonyma. Hovořím zde o pojmech, které se často prolínají, a to: pedagog – pedagogický pracovník, učitel, edukátor a školní metodik prevence. Je tedy mezi těmito pojmy rozdíl, lze vůbec jednoznačně vyhranit používání jednotlivých pojmů? Jak již bylo řečeno, široká veřejnost vnímá tyto pojmy téměř bez rozdílu, naopak je tomu u odborné veřejnosti, která určité rozdíly rozeznává.

Pedagogický slovník uvádí u termínu „**pedagog**“ dvě vysvětlení, a to, že se jedná o „učitele nebo jiného pedagogického pracovníka nebo o odborníka v pedagogické teorii, vědě a výzkumu“.²²

Rozšířenější vyčlenění pedagoga nabízí také právní úprava, a to § 50 Zákona č. 29/1984 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), která v roli pedagogických pracovníků spatřuje ty, kteří „vyučují a vychovávají děti a mládež nebo dospělé“, a jejichž výkon praxe se uskutečňuje v předškolních zařízeních, v základních školách, v základních uměleckých školách, ve středních školách, ve speciálních školách, ve speciálních pedagogických centrech a pedagogicko-psychologických poradnách, v učilištích, v zařízeních pro zájmové studium, ve školských zařízeních pro další vzdělávání pedagogických pracovníků nebo v zařízeních sociální péče²³.

---

²¹ PRŮCHA, J. *Učitel*. Praha: Portál, 2002. s. 9-10. ISBN 80-7178-621-7.

²² PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. s. 145. ISBN 80-7178-029-4.

²³ PRŮCHA, J. *Učitel*. Praha: Portál, 2002. s. 18. ISBN 80-7178-621-7.

Přesnější vymezení pedagogického pracovníka poskytuje Zákon o pedagogických pracovnících (Zák. 563/2004 Sb.), který definuje pedagogického pracovníka jako osobu, „vykonávající přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu a přímé pedagogické činnosti. Přímou pedagogickou činnost vykonává: učitel, vychovatel, speciální pedagog, psycholog, pedagog volného času, asistent pedagoga, trenér, vedoucí pedagogický pracovník“.²⁴ Zákon dále ukládá předpoklady a požadavky pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, bez kterých nemůže svoji funkci plnit. Jedná se o předpoklady, že je plně způsobilý, má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává, je bezúhonný, zdravotně způsobilý a prokázal znalost českého jazyka (není-li stanoveno jinak).²⁵

V pedagogickém slovníku lze také nalézt vysvětlení pojmu **učitel**, kterého zde staví jako jednoho ze základních činitelů vzdělávacího procesu, profesionálně kvalifikovaného pedagogického pracovníka, spoluodpovědného za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu.²⁶

Edukátor – termín označující osobu provádějící edukaci, tj., že daná osoba někoho vyučuje, vychovává, školí, trénuje, instruuje aj. (např. učitel, instruktor, konzultant, ...). Edukační činnost je charakteristická pro řadu profesí, nejvíce zastoupenou kategorií mezi edukátory ovšem tvoří pedagogičtí pracovníci ve školách různých druhů a stupňů. Starším ekvivalentem tohoto pojmu byl výraz „vzdělavatel“.²⁷

Školy a školská zařízení poskytují dětem, žákům (nebo jejich zákonným zástupcům) prostřednictvím pedagogických pracovníků či konkrétně vyškolených pracovníků bezplatné poradenské služby, které přispívají zejména k:

- vytváření vhodných podmínek pro zdravý tělesný, psychický a sociální vývoj žáků, pro rozvoj jejich osobnosti před zahájením vzdělávání a v průběhu vzdělávání;
- naplňování vzdělávacích potřeb a rozvíjení schopností, dovedností a zájmů před zahájením a v průběhu vzdělávání;

---

²⁴ Zákon č. 563/2005 Sb. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. c2006, [cit. 3. 11. 2009]. Dostupné z: <<http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>>. 1

²⁵ Zákon č. 563/2005 Sb. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. c2006, [cit. 3. 11. 2009]. Dostupné z: <<http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>>. 1

²⁶ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. s. 242. ISBN 80-7178-029-4.

²⁷ PRŮCHA, J. *Učitel*, Praha: Portál, 2002. s. 17. ISBN 80-7178-621-7.

- prevenci a řešení výukových a výchovných obtíží, rizikových jevů (zejména šikany a jiných forem agresivního chování, zneužívání návykových látek) a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací;
- vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů integrace žáků se zdravotním postižením;
- vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšího profesního uplatnění;
- vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky, kteří jsou příslušníky národnostních menšin nebo etnických skupin;
- vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky nadané a mimořádně nadané;
- rozvíjení pedagogicko-psychologických a speciálně pedagogických znalostí a profesních dovedností pedagogických pracovníků ve školách²⁸.

Poradenské služby ve školách jsou zaměřeny na prevenci školní neúspěšnosti a primární prevenci sociálně patologických jevů, a to v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy. Tuto činnost zajišťuje **školní metodik prevence**, jehož pracovní činnost ukotvuje Vyhláška 72/2005 Sb., vydaná Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, ze dne 9. 2. 2005. Mezi hlavní pracovní náplně školního metodika prevence patří:²⁹

A) Metodické a koordinační činnosti

- koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy;
- koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších rizikových jevů;
- metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikových jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.);
- koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikových jevů;

---

²⁸ Vyhláška č. 72/2005 Sb. vydaná Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 9. 2. 2005. [online]. c2006, [cit. 6. 2. 2010]. Dostupné z: < <http://www.msmt.cz/dokumenty/>>.

²⁹ Vyhláška č. 72/2005 Sb. vydaná Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 9. 2. 2005. [online]. c2006, [cit. 6. 2. 2010]. Dostupné z: < <http://www.msmt.cz/dokumenty/>>.

- koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasizmu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti;
- koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikových jevů, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými i dalšími zařízeními a institucemi), která působí v oblasti prevence rizikových jevů;
- kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikových jevů;
- shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikových jevů v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů;
- vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

B) Informační činnosti

- zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikových jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy;
- prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností;
- vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikových jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).

C) Poradenské činnosti

- vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli);

- spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikových jevů u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových jevů, které jsou významné pro rozvoj rizikových jevů ve škole;
- příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.³⁰

Je tedy možné jednoznačně odpovědět na již položenou otázku a jednoznačně vyhranit výše jmenované? Vzájemné propojení termínů „učitel“ a „pedagogický pracovník“ není možné jednoznačně vyhranit. Profese učitele bývá řazena do kategorie pedagogických pracovníků s odbornou kvalifikací, kteří se podílí na vzdělávání a výchově probíhající ve školách nejrůznějších typů. V dalších kapitolách se tak budeme při citacích z jiných odborných publikací setkávat s prolínáním označení učitele a pedagogického pracovníka. Za edukátora je naopak označována osoba, která jakýmkoliv způsobem vyučuje, školí nebo trénuje.

1.4 Osobnost a role pedagogického pracovníka

„Dobrý učitel je ten, jenž se snaží být opravdu tím, čím je nazýván, totiž učitelem, nikoli maskou učitele. Dobrý učitel sám hledá, koho by mohl učit, vyhledává čemu by učil, protože chce všechny všemu důkladně naučit. Vyhledává způsob jak učit, aby pramenky vědění vtékaly do mysli příjemně a mile, bez ran, bez křiku a násilí, bez nechuti. Jako horlivý stavitel shání všude stavivo vzdělání, sváží je, vyměřuje, srovnává a spojuje v celek, přizpůsobuje všem smyslům a náležitě vše pořádá, aby naplnil celé staveníště lidské přirozenosti stavbami. Jako dobrý pastýř je stále u stáda, svých beránků, brání je před zuřivostí šelem, chrání je před nákazou nemocí, nenechá je zabloudit na rozcestích, starostlivě dbá, aby se pásli zdravou pastvou života, napájeli nápojem živých vod. Jako pilný zahradník se stará, by všechny nebeské rostlinky, rostoucí v jeho zahrádce, byly po celé době svého věku řádně pěstovány, zalévány, aby rostly a sílily. Jako věčný pomocník rodícího nadání koná všechno s největší péčí, aby

---

³⁰ Vyhláška č. 72/2005 Sb. vydaná Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 9. 2. 2005. [online]. c2006, [cit. 6. 2. 2010]. Dostupné z: < <http://www.msmt.cz/dokumenty/> >

snáze a šťastněji nadání vydalo své plody“.³¹ Tak viděl pedagoga J. A. Komenský ve své knize „Tvůrce nového uspořádání škol“. Současná veřejnost hledí na pedagoga jako na osobu, jejíž úloha a pracovní vytížení končí odpracováním daných hodin a dvou měsíců prázdnin. Málokdo již má zájem vidět další aktivity nepostradatelné v této profesi. Jedná se např. o přípravu na další vyučování, aktivity ve volném čase spojené s dětmi (zájmové kroužky, ...), průběžné nebo navazující vzdělávání pedagoga (kurzy, semináře, studium na odborných nebo vysokých školách, ...), administrativu související s třídnictvím, aktivitami školy, povinnostmi vůči zřizovateli atd.

Pohled veřejnosti na pedagoga a výkon jeho profese se dále promítají do jeho profesionální role, což ovlivňuje pedagoga jako osobnost a pedagogickou činnost jako prestižní zaměstnání. Jak uvedl ve své knize *Moderní pedagogika* J. Průcha³², mezi faktory ovlivňující práci pedagoga lze řadit:

- dispoziční charakterové vlastnosti pedagoga jako osobnosti;
- faktory vyplývající z osobního prožitku a rodinného zázemí pedagoga;
- dosažené vzdělání a následné sebevzdělávání;
- prostředí, ve kterém probíhá výchovný nebo vzdělávací proces;
- funkci, kterou pedagog zastává;
- pracovní podmínky (počet žáků ve třídě, časový rozsah školní a mimoškolní práce, náplň práce, vybavenost vzdělávacího a výchovného prostředí, ...);
- postavení pedagoga ve společnosti a vnímání jeho prestiže veřejností;
- délka praxe;
- životní zkušenosti.

Připravu na roli pedagogického pracovníka, vývoj osobnosti i samotný profesní vývoj, není bohužel možné měřit podle určitých hodnot či dosažených výsledků, nicméně se tyto složky v životě každého pedagoga postupně vyvíjejí, prolínají a ovlivňují edukační proces.³³

I když role pedagogického pracovníka a jeho postavení ve společnosti prošly v průběhu vývoje této profese mnohými změnami, na základě výzkumného šetření, které jsem provedla v letech 2003 a 2006, pedagogové nejčastěji zmiňovali role, které z jejich pohledu vykonávají. Jednalo se o:

---

³¹ KOMENSKÝ, J. A. *Tvůrce nového uspořádání škol*, přeložil Kopecký, J., Klučka, M., Praha: Státní nakladatelství, 1954. s. 135.

³² PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 2002. s. 189. ISBN 80-7178-631-4.

³³ Tamtéž.

- vzdělavatele;
- vychovatele;
- důvěrníka, kterému se dítě může svěřit se svými pocity a problémy;
- kamaráda nebo naopak nepřítele;
- rodiče, který na dítě v důsledku pracovní zaneprázdněnosti nemá čas;
- administrátora.

Úspěšnost vykonávané pedagogické profese je ovlivňována také osobností pedagoga. K. D. Ušinskij k významu osobnosti poznamenává: „Ve výchově se všechno musí zakládat na učitelově osobnosti, protože výchovná síla pramení jen ze živého zdroje lidské osobnosti. Žádný rozvrh a žádné osnovy, žádný uměle zavedený režim, i kdyby byl co nejdůmyslnější, nemůže nahradit osobnost. Vliv učitelovy osobnosti na mladou duši je onou výchovnou silou, kterou nenahradí ani učebnice, ani mravní poučování, ani systém trestů a povzbuzování“.³⁴

Učitelova osobnost prochází celoživotním vývojem. Její počátky jsou spojeny s typem rodinné výchovy, v níž budoucí učitel získává lásku k druhým lidem, vztah k práci, k dětem, dovednost plánovat si práci, zachovávat režim dne, pokračovat výchovou v základní a střední škole, v přípravě na budoucí povolání na střední pedagogické nebo vysoké škole. Největší význam má však pro formování učitelské osobnosti jeho samostatná činnost, učitel si na základě dalšího sebevzdělávání vytváří soubor vypěstovaných praktických pedagogických dovedností a návyků, které mu pomáhají přenášet pedagogické teoretické poznatky do pedagogické praxe.³⁵ Grecmanová, Holoušová a kol. uvádí samostatnou skupinu požadavků, které utváří osobní vlastnosti a chování učitele. Jedná se o:³⁶

- **vlastnosti charakteru a vůle:** např. čestnost, statečnost, upřímnost, spravedlnost, rozhodnost, vytrvalost, cílevědomost, samostatnost;
- **pracovní vlastnosti:** např. vztah a láska k pedagogické práci a dětem, svědomitost a důslednost;
- **intelektuální vlastnosti:** např. konkrétnost, logičnost, tvořivé myšlení;

---

³⁴ GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E. *Obecná pedagogika I.* Olomouc: Hanex, 1998. In K. D. Ušinskij, *Nástin života a díla*, Praha: SNP, 1975. s. 167. ISBN 80-85783-20-7231.

³⁵ GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E. *Obecná pedagogika I.* Olomouc: Hanex, 1998. s. 170. ISBN 80-85783-20-7231.

³⁶ GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E. *Obecná pedagogika I.* Olomouc: Hanex, 1998. s. 174. ISBN 80-85783-20-7231.

- **citově temperamentní:** např. sebeovládání, trpělivost, optimismus;
- **společensko-charakterové:** např. laskavost, srdečnost, vlídnost, porozumění, uznalost, slušnost, ohleduplnost, uctivost.

Předpoklady a požadavky pro výkon činnosti pedagogických pracovníků jsou ukotveny také v Zákoně č. 563/2005 Sb., který ustanovuje předpoklady, kdo je plně způsobilý, má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává, je bezúhonný, zdravotně způsobilý a prokázal znalost českého jazyka (není-li stanoveno jinak)³⁷. I když pedagog splňuje zákonem stanovená kritéria, neznamená to, že se již nebude dále vzdělávat. Předpokládá se, že na základě vykonávané činnosti bude dále pracovat na svém vzdělání, a to ve studiu, které prohlubuje jeho odbornou kvalifikaci nebo splňuje další kvalifikační předpoklady. Při studování oblasti pedagogických věd pedagog získává znalosti a dovednosti v oblasti pedagogických, speciálně pedagogických nebo psychologických věd, které jsou součástí jeho odborné kvalifikace. Studium se uskutečňuje v rámci programu celoživotního vzdělávání na vysoké škole v délce trvání nejméně 250 vyučovacích hodin a ukončuje se obhajobou závěrečné písemné práce a závěrečnou zkouškou před komisí. Po jejím úspěšném složení získává absolvent osvědčení. Další druhy studia jsou rozděleny podle vykonávané profese, např. studium pro asistenty pedagoga, pro ředitele škol a školských zařízení, pro vedoucí pedagogické pracovníky, výchovné poradce, ...³⁸

Úspěšnost výkonu profese ovlivňují také další složky, jako např. kvalifikace, do které řadíme všeobecné vzdělání, filozofický, vědecký a kulturní rozhled, kdy učitel žáky ovlivňuje celou svou osobností, svými vztahovými postoji. Pedagog se musí umět orientovat ve vnitropolitických a mezinárodních událostech, chápat příčiny vývoje společnosti. Předpokladem pro zvládnutí předmětů své aprobace spolu s teorií jejich vyučování je splnění teoretické a praktické odborné úrovně přesahující okruh učební látky. V oblasti pedagogického a psychologického vzdělání by měl naopak dosáhnout osvojení praktických pedagogických, metodických schopností a návyků, které mu umožní přenos jeho teoretických vědomostí do praktické činnosti se žáky.³⁹

---

³⁷Zák. 563/2005 Sb. o pedagogických pracovních a o změně některých zákonů. [online]. c2006, [cit. 3. 11. 2009]. Dostupné z: <<http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>>.1

³⁸ Vyhláška 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání ped. pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. [online]. c2006, [cit. 15. 6. 2010]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/vyhlasaka-c-317-2005-sb++>>

³⁹ GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E. *Obecná pedagogika I.* Olomouc: Hanex, 1998. s. 168-170. ISBN 80-85783-20-7231.

2 PRIMÁRNÍ PREVENCE

Kde taková prevence začíná a kde naopak končí? Určité zárodky prevence lze hledat v rodině, která nejen podporuje rozvoj zdravé harmonické osobnosti (zvládání stresů, umění řešit vzniklé problémy, prosazování svých zájmů, potřeb, ...), ale nabízí také důvěru a citové zázemí po celý život jedince, a to od nejtěplejšího věku. S preventivním jednáním se seznamujeme také ve vzdělávacích (mateřské, základní, střední a vysoké školy) a volnočasových institucích (zájmové kroužky, ...), a to za pomoci her, výchovných pohádek či vyprávění nebo testů. Tyto výchovné a vzdělávací organizace spadají do působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy, který si klade za cíl působit v oblasti prevence rizikových projevů chování. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (MŠMT ČR) se svými aktivitami zaměřuje na dvě skupiny – děti a mládež (primární prevence), a dále rodiče a veřejnost (sekundární prevence). Cíl tohoto působení ve výše zmíněné oblasti se odráží v dosažení několika zásadních bodů, a to aby dítě:⁴⁰

- bylo odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům;
- bylo schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí při vědomí všech alternativ; přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi;
- bylo schopné řešit, případně schopné nalézt pomoc pro řešení problémů;
- mělo vyhraněný negativní vztah k návykovým látkám;
- mělo podíl na tvorbě prostředí a životních podmínek;
- bylo otevřené a pozitivně nastavené k sociálním vztahům;
- aktivně přijímalo zdravý životní styl (životospráva, sportovní a kulturní aktivity).

Dalším cílem tohoto ministerstva je aktivní zapojení rodiny i veřejnosti do prevence rizikových projevů chování, a to prostřednictvím dostatečného informování a aktivitami specificky zaměřenými na tuto cílovou skupinu.⁴¹

---

⁴⁰ Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012. [online], c2006. [cit. 12. 06. 2010]. Dostupné z:

⟨<http://www.msmt.cz/socialni-programy/dokumenty-13>⟩

⁴¹ Tamtéž.

2.1 Typy prevence

Jak uvádí primář Nešpor⁴², slovo prevence je latinského původu a znamená opatření učiněné předem, včasnou obranu nebo ochranu. Od konce padesátých let se prevence navíc rozdělila na primární a sekundární. Od šedesátých let se hovoří také o terciární prevenci.

Nešpor⁴³ také uvádí dělení prevence na další tři podskupiny:

- a) **všeobecná prevence** – je určena celé populaci, např. všem dospívajícím v určité oblasti;
- b) **selektivní prevence** – má za cílovou populaci děti a dospívající se zvýšeným rizikem těch, kteří ještě návykové látky neužívají (např. hyperaktivní děti s poruchami pozornosti nebo s poruchami chování, děti s chronickým bolestivým onemocněním, s duševními problémy atd.);
- c) **indikovaná prevence** – je určena dětem a dospívajícím, u kterých není možné diagnostikovat škodlivé užívání nebo závislost na návykových látkách, ale kteří vykazují varovné známky užívání návykových látek.

Prevenci lze dělit také podle stupně zasažení jedince nebo skupiny rizikovým faktorem a jeho následné eliminace. Tkáč⁴⁴ ve své práci uvádí dělení prevence podle Světové zdravotnické organizace (WHO), a to na:

- a) **primární** – tj. předcházení užití u osob, které dosud s drogou nejsou v kontaktu; obvykle ztotožňována s prevencí bez dalšího přívlastku;
- b) **sekundární** – tj. předcházení vzniku a rozvoje závislosti u osob, které již drogu užívají; obvykle používána jako synonymum pro poradenství a léčení;
- c) **terciární** – tj. předcházení vážnému či trvalému zdravotnímu a sociálnímu poškození z užívání drog.

Primární prevence

Kondáš⁴⁵ definuje primární prevenci jako prostředí vytváření optimálních podmínek pro zdravý vývoj tělesného, duševního zdraví a předcházení vzniku nežádoucích

---

⁴² NEŠPOR, K. CSÉMY, L., PERNICOVÁ, H. *Zásady efektivní primární prevence*. Praha: Sportpropag, 1999. s. 6.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ TKÁČ, J. *Patologické závislosti*. Brno: Institut mezioborových studií, 2005. s. 47.

⁴⁵ KONDÁŠ, O. a kol. *Psychoterapia a reedukácia*. In FLEISCHMANN, O. *Prevence sociálně patologických jevů*. Ústí nad Labem: PF UJEP [online]. c2001, [cit. 19. 8. 2009]. Dostupné z: <http://pf.ujep.cz/ccv/informace/materialy/Fleischmann/so_flei_prevsopatj.doc>

rizikových faktorů. Tento úkol se dotýká celé společnosti i jednotlivých subjektů (rodiče, pedagogové, psychologové, lékaři, politici apod.). Podle specifikace dělí primární prevenci na **specifickou** – zpravidla realizována pedagogy, pedagogicko-psychologickými poradnami, vrstevníky, externími odbornými organizacemi státními i nestátními. Prevence je zaměřena na žáky: základních, zvláštních a středních škol, středních odborných učilišť a odborných učilišť. Formou práce jsou například akce peer aktivistů na školách, besedy s odborníky, uživateli, návštěvy specializovaných zařízení. Žákům jsou zde podávány pravdivé informace, nacvičovány komunikační dovednosti, asertivita, cvičí se ve schopnosti čelit negativnímu tlaku vrstevníků, je podporováno jejich sebevědomí, sebeúcta a jsou vedeni k odpovědnosti za své chování. **Nespecifická primární prevence** je zpravidla prováděna rodiči, učiteli mateřské školy, 1. stupně základní školy a pracovníky mimoškolních aktivit. Na úrovni mateřské školy se děti, se souhlasem rodičů, učí pracovat s informacemi, je posilováno jejich sebevědomí a učí se zdravému životnímu stylu. Na 1. stupni základní školy je součástí vyučování výchova ke zdravému životnímu stylu, k odpovědnosti za své chování, k toleranci, sebeúctě a posilování sebevědomí. Žáci se učí komunikačním schopnostem, řešení problémových situací, schopnosti čelit negativnímu vlivu vrstevníků, asertivnímu jednání. Tkáč⁴⁶ nespecifickou prevenci popisuje jako aktivity, které obecně napomáhají snižovat riziko vzniku a rozvoje jakýchkoli nežádoucích forem chování, a to prostřednictvím lepšího využívání a organizace volného času.

V tomto stupni prevence rizikového chování sehrává stěžejní podíl také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, které na základě své strategie zpracovává vždy na určité období metodické pokyny, ve kterých ustanovuje potřebu prevence jednotlivých rizikových faktorů uskutečňujících se ve školských zařízeních. Realizace Minimálního preventivního programu je pro všechny závazná a podléhá kontrole České školní inspekce. Efektivní primární prevence je utvářena komplexními, interaktivními programy (probíhá kontinuálně), které pomáhají čelit žákům sociálnímu tlaku, jsou zaměřené na zkvalitnění komunikace, učí nenásilné zvládnání konfliktů, odmítání návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí, zvládnání úzkosti a stresu apod. Naopak neúčinná primární prevence vychází ze zastrasování, pouhého předávání informací, potlačování diskuse. Samostatně realizované jednorázové akce (např.

---

⁴⁶ TKÁČ, J. *Patologické závislosti*. Brno: Institut mezioborových studií, 2005. s. 47.

promítání filmu) by měly být pouze doplňkem, na který by měl vždy navazovat rozhovor v malých skupinkách.⁴⁷

2.2 Současný stav primární prevence v České republice

Stěžejní úlohu při uplatňování školní primární prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v České republice plní **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**. Ustanovuje základní strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství na období, a to vždy na čtyři roky. Tato strategie vychází ze závěrů pravidelných jednání s krajskými školskými koordinátory prevence a metodiky prevence, z dlouhodobých cílů stanovených strategiemi nadresortních orgánů a ze zkušeností s naplňováním koncepcí prevence zneužívání návykových látek a dalších rizikových projevů chování u dětí a mládeže.⁴⁸

Na horizontální úrovni ministerstvo aktivně spolupracuje s věcně příslušnými resorty (Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo obrany) a nadresortními orgány (Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky při Úřadu vlády a Republikový výbor prevence kriminality při Ministerstvu vnitra – v těchto orgánech jsou zastoupeny všechny věcně příslušné resorty). V rámci této úrovně byly ustanoveny při ministerstvu: Pracovní skupina specifické primární prevence složená ze zástupců věcně příslušných resortů, krajů, akademické obce, nestátních neziskových organizací, školských poradenských zařízení, vysokých škol, přímo řízených organizací ministerstva a vybraných odborníků na danou problematiku.⁴⁹

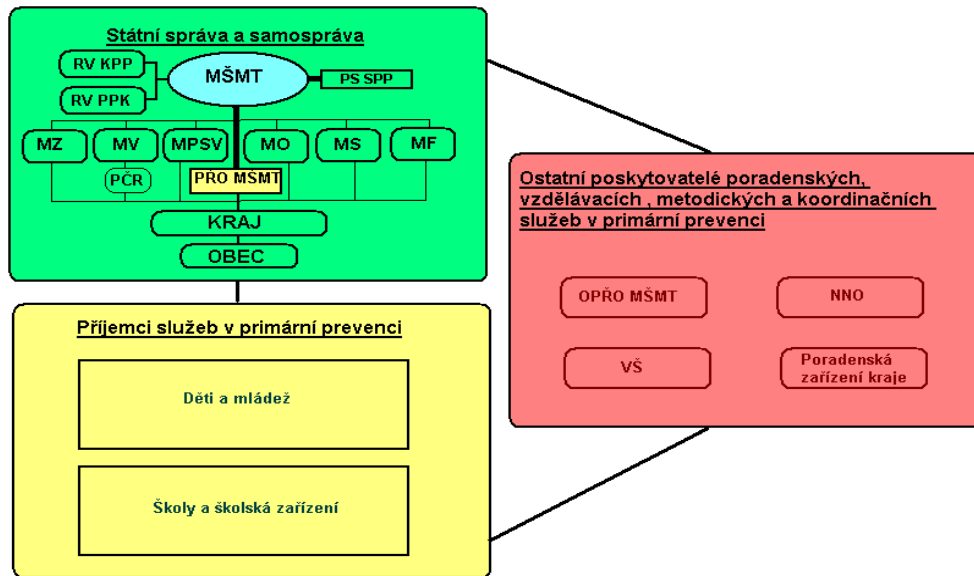
⁴⁷ Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. MŠMT ČR. [online]. c2006, [cit. 20. 6. 2010]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/socialni-programy/dokumenty-13>

⁴⁸ Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012. MŠMT ČR. [online], c2006, [cit. 12. 6. 2010]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/socialni-programy/dokumenty-13>

⁴⁹ Tamtéž.

Obr. 1 Organizační systém primární prevence v ČR na horizontální úrovni⁵⁰

Vysvětlivky k použitým zkratkám:

RVKPP Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky	MO	Ministerstvo obrany
RVPPK Republikový výbor pro prevenci kriminality	MV	Ministerstvo vnitra
MŠMT Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	MZ	Ministerstvo zdravotnictví
PŘO Přímé řízení organizace MŠMT	MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OPŘO Ostatní přímo řízené organizace MŠMT*	MF	Ministerstvo financí
PS SPP Pracovní skupina specifické primární prevence	MS	Ministerstvo spravedlnosti
NNO Nestátní neziskové organizace	VŠ	Vysoká škola

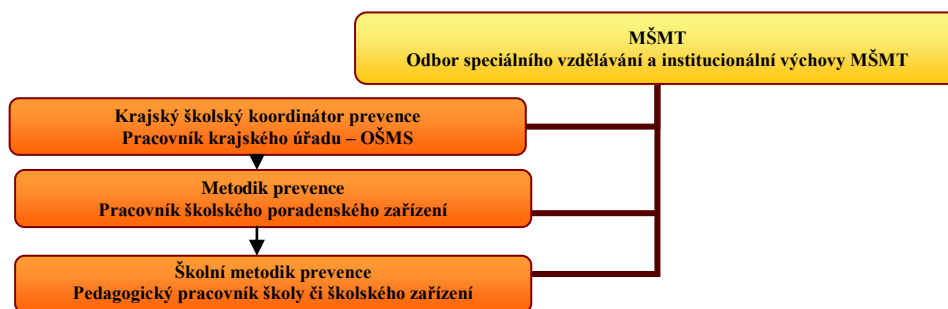
*IPPP – Institut pedagogicko psychologického poradenství; VÚP – Výzkumný ústav pedagogický; NÚOV – Národní ústav odborného vzdělávání; ÚIV – Ústav pro informace ve vzdělávání; AV – Antidopingový výbor;

Na **vertikální úrovni ministerstvo** koordinuje síť koordinátorů a metodiků prevence – krajsí školští koordinátoři prevence (pracovníci odboru školství, mládeže a tělovýchovy krajských úřadů), metodici prevence (pracovníci pedagogicko-psychologických poraden) a školní metodici prevence (pedagogové ve školách a školských zařízeních).⁵¹

⁵⁰ Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012. MŠMT ČR. [online]. c2006, [cit. 12. 6. 2010]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/dokumenty-13>>

⁵¹ Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012. MŠMT ČR. [online]. c2006, [cit. 12. 6. 2010]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/dokumenty-13>>

Obr. 2 Organizační systém primární prevence v ČR na vertikální úrovni⁵²

Primární prevence rizikových projevů chování u žáků v působnosti MŠMT je zaměřena na:⁵³

- a) předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:
  - záškoláctví;
  - šikana, násilí;
  - divácké násilí;
  - kriminalita, delikvence, vandalismus;
  - závislost na politickém a náboženském extremismu;
  - rasismus, xenofobie;
  - užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky – dále jen „UNL“);
  - onemocnění HIV/AIDS a dalšími nemocemi šířícími se krevní cestou;
  - poruchy příjmu potravy;
  - netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling);
- b) rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:
  - domácího násilí;
  - týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání;
  - ohrožování výchovy mládeže;
  - poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

Realizace primární prevence a preventivních projektů na českých školách se obvykle zpracovává na daný školní rok a to v tzv. „Minimálním preventivním

⁵² Tamtéž.

⁵³ Tamtéž.

programu“, na kterém participují pedagogičtí pracovníci školy. Koordinace tvorby a jeho kontrola spadá naopak do kompetence činnosti školního metodika prevence. Při přípravě tohoto programu mohou školy využít dotačního řízení programu na podporu aktivit v oblasti rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na daný rok (zpravidla se jedná o Program I – preventivní programy realizované školami), který každoročně vyhlašují příslušné krajské úřady za podmínek stanovených manuálem pro předkladatele projektů vydaným MŠMT.⁵⁴

Školní preventivní strategie (školní preventivní program) je dlouhodobým preventivním programem pro školy a školská zařízení a měl by být součástí školního vzdělávacího programu, který vychází z příslušného rámcového vzdělávacího programu, popř. přílohou dosud platných osnov a učebních plánů. Preventivní program jasně definuje dlouhodobé a krátkodobé cíle a je naplánován tak, aby mohl být realizován. Smyslem programu je oddálení a snižování výskytu rizikového chování, pojmenovávání problémů z této oblasti a zvyšování schopnosti žáků činit zodpovědná rozhodnutí. Napomáhá také jedincům, kteří pocházejí z nejvíce ohrožených skupin (minoritám, cizincům, pacientům či dětem), při ochraně jejich lidských práv. Zvyšuje a podporuje děti ke zdravému životnímu stylu, tj. harmonická rovnováha tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity).⁵⁵

2.3 Zásady a kritéria preventivního působení

Jestliže má prevence zabezpečovat optimální podmínky pro vývoj osobnosti, měla by probíhat systémově. Zde mám na mysli především jasné stanovení cílové skupiny (úzkou skupinu – děti, mládež nebo širší okolí, např. rodiče, pedagogičtí pracovníci), jasnou formulaci zaměření prevence (stanovení problémového okruhu prevence), ale také spolupráci jednotlivých subjektů a zamezení vzniku duplicitních projektů. Odborná veřejnost, ale i laici, dozajista ocení možnost kontinuálního pokračování projektů

---

⁵⁴ Soubor pedagogicko-organizačních informací pro MŠ, ZŠ, SŠ, konzervatoře, VOŠ, ZUŠ, jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a školská zařízení na školní rok 2010/2011. MŠMT ČR. [online]. c2006, [cit. 20. 5. 2010]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/soubor-pedagogicko-organizačních-informací-na-skolni-rok?>>

⁵⁵ Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. MŠMT ČR. [online]. c2006, [cit. 15. 6. 2010]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/dokumenty-13>>

i spolupráce, a to třeba i v jiných projektech, které budou na sebe pozvolna navazovat. Předností těchto projektů jsou také informační materiály, přednášky, průběžná komunikace mezi realizátorem a účastníky⁵⁶.

Nešpor s Marhounovou uvádí, že kvalitu preventivního působení, uskutečňovaného na školách, ovlivňují určitá kritéria, a to:⁵⁷

- spolupráce s rodiči;
- kontinuita procesu;
- zohlednění zásady přiměřenosti (věku, vzdělání, zkušenosti, dovednosti, skupiny apod.);
- koncipování prevence při získávání co nejširších poznatků o rizikovém chování;
- zaměření prevence na získání postojů a dovedností, které jedincům umožní řešit náročné životní situace a zvýší se tím rezistence vůči rizikovému chování;
- opření o akceptovatelné, přitažlivé metody, názorné přístupy a neformální přístup;
- spojení prevence s výchovou k občanské odpovědnosti a ke zdravému životnímu stylu;
- schopnost zlepšení komunikace o problémech a umění vyrovnávat se s nimi, rozvíjet zdravé sebevědomí jedince;
- předpokladem úspěšné prevence je získání důvěry dítěte.

Zvýšení účinnosti preventivních aktivit ve společnosti by mělo být ošetřeno nejen legislativně, ale také koordinací jednotlivých aktivních složek v tomto působení. Řeč je zejména o vzdělávání školních metodiků prevence, realizaci školních preventivních programů pro mateřské a základní školy a školská zařízení, zefektivnění spolupráce s rodiči a zabezpečení možnosti seberealizace dětí a mládeže ve volném čase⁵⁸. Jestliže však hovoříme o působení primární prevence na školách, je na místě zmínit také další subjekty, které ovlivňují chování a jednání dítěte. Jedná se o širší rodinu, kamarády, sousedy, spolužáky, média, společnost ve které žije.

---

⁵⁶ FLEISCHMANN, O. *Prevence sociálně patologických jevů*. Ústí nad Labem: PF UJEP [online]. c2001, [cit.19. 8. 2009]. Dostupné z:

http://pf.ujep.cz/ccv/informace/materialy/Fleischmann/so_flei_prevsocpatj.doc

⁵⁷ NEŠPOR, K., MARHOUNOVÁ, J. Alkoholici, feťáci a gambleři. In FLEISCHMANN, O. *Prevence sociálně patologických jevů*. Ústí nad Labem: PF UJEP [online]. c2001, [cit.19. 8. 2009]. Dostupné z:

http://pf.ujep.cz/ccv/informace/materialy/Fleischmann/so_flei_prevsocpatj.doc

⁵⁸ Tamtéž.

O nepostradatelnosti prevence slyšíme velmi často, a to nejen útržkovitě z médií, ale také při odborných diskusích. Zde je možné sledovat různé pojetí prevence, řadu přístupů a názorů – od jednotlivých návodů na řešení negativních jevů až po návrhy programů prevence na lokální či republikové úrovni. Efektivnost prevence není bohužel ihned měřitelná, jedná se o dlouhodobý proces, jehož výsledky se projevují v delším časovém horizontu a postupně.

Předchozí kapitoly přinesly informace o Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, které se podílí na realizaci prevence ve školních a mimoškolních organizacích věnujících se vzdělávání a výchově dětí. Empirická část této rigorózní práce přináší informace o preventivních projektech, které jsem realizovala na odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra. Je proto na místě zmínit také úlohu, kterou toto ministerstvo sehrává v oblasti prevence kriminality a rizikového chování.

Jak již bylo řečeno, koordinační a metodickou roli v oblasti prevence kriminality plní Republikový výbor pro prevenci kriminality (byl zřízen při Ministerstvu vnitra usnesením vlády v roce 1993), který odpovídá za vytváření preventivní politiky vlády ČR na meziresortní úrovni, metodicky vede orgány územní veřejné správy, provádí a podporuje program prevence kriminality na místní úrovni. Rozhoduje také o přidělování finančních prostředků na projekty vytvářené v rámci jednotlivých preventivních programů Republikového výboru, který předkládá vládě ČR střednědobou Strategii prevence kriminality (je vládou schvalována na tří až čtyřleté období).⁵⁹

Členy Republikového výboru jsou: Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo obrany, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo financí, Ministerstvo pro místní rozvoj, Nejvyšší státní zastupitelství, Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky a Rada vlády ČR pro záležitosti romské komunity. Předsedou Republikového výboru je ministr vnitra a výkonným předsedou je jeho první náměstek. Role „sekretariátu“ Republikového výboru spadá do kompetence odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra, který mj. koordinuje přípravu vládní politiky v oblasti prevence kriminality. V rámci ministerstva nese gesci za vytváření koncepce prevence a koordinace kriminality, podílí se na její praktické realizaci.⁶⁰

---

⁵⁹ Program MV v oblasti prevence kriminality do roku 2007. Ministerstvo vnitra ČR, 2005. s. 3.

⁶⁰ Strategie prevence kriminality na léta 2004-2007. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2004. s. 2.

Za základní pilíř systému prevence kriminality v České republice je považován program prevence kriminality na místní úrovni. Úspěchy preventivních opatření jsou podmíněny úzkou spoluprací s ostatními útvary ministerstva, policie a hasičského záchranného sboru⁶¹. Preventivní aktivity se uskutečňují na úrovni celostátní, regionální i místní, a to ve všech třech formách (primární, sekundární a terciární). Prevence kriminality zahrnuje opatření sociální (zabývají se sociálními a ekonomickými problémy, zaměřují se na ohrožené jedince a jejich rodiny, na skupiny obyvatel a rizikové lokality s cílem změnit nepříznivé socioekonomické prostředí), situační (nasazování technických opatření včetně urbanistického plánování z hlediska potřeb bezpečí občanů; cílem je omezování příležitostí k páčání trestné činnosti, zvyšování rizika dopadení pro pachatele a snižování zisků z trestné činnosti), informování občanů a jejich aktivizace (zprostředkování informací o bezpečnostní situaci, o účinných formách obrany před trestnou činností; cílem je zapojování občanů do aktivního způsobu zvyšování vlastní bezpečnosti i bezpečí svého okolí), budování realizačních kapacit (posilování systému prevence kriminality včetně podmínek pro realizaci národních, regionálních a lokálních preventivních strategií a zajištění jejich finanční podpory). Hlavní cílové skupiny, na které se preventivní působení zaměřuje, lze charakterizovat jako skupiny ohrožené rizikovými jevy, případně s kriminální zkušeností. Zejména sem patří mládež, skuteční či potenciální pachatelé a oběti trestných činů.⁶²

V rámci Ministerstva vnitra jsou preventivní opatření neodmyslitelně propojena také s odborem tisku a public relations. Hlavní náplň činnosti tohoto odboru tvoří: zajišťování informačního propojení - poskytování informací občanům, organizacím, médiím, a to v písemné podobě na internetových stránkách ministerstva (www.mvcr.cz) nebo v hlasové podobě na internetovém Radiu Vnitro (k 1. 1. 2008 bylo zrušeno, hlasové zprávy lze nalézt v archivu internetových stránek Ministerstva vnitra), medializace preventivních aktivit, zajišťování informačních aktivit určených široké veřejnosti (výstavy, veletrhy, publikace, ...), ale také realizace celorepublikového preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“, v roce 2003 přetransformovaného do projektu „Svět očima dětí“.

---

⁶¹ Strategie prevence kriminality na léta 2004-2007. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2004. s. 2.

⁶² Strategie prevence kriminality na léta 2008-2011. Ministerstvo vnitra ČR, [online]. c2010, [cit. 10. 6. 2010]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/programy-prevence-kriminality.aspx2008>

2.4 VYBRANÉ RIZIKOVÉ JEVY SOUČASNÉ DOBY

Přestože by se mohlo zdát, že tato kapitola zcela nezapadá do celkové koncepce rigorózní práce, je tomu právě naopak. Ústřední téma této práce tvoří preventivní projekty, jejichž hlavním smyslem je především informovanost dětí a pedagogických pracovníků o rizikových faktorech, se kterými přicházíme v běžném životě do kontaktu. Jsem tedy přesvědčena, že by zde neměla chybět kapitola, která sice obsahově nemůže zahrnout všechny nežádoucí jevy dnešní společnosti, ale zmíní alespoň ty, které jsou z pohledu pracovníků Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy i pedagogických pracovníků aktuální.

Informace o aktuálních rizikových faktorech přinášejí pedagogickým pracovníkům i široké veřejnosti mj. také dokumenty Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Metodické pokyny a materiály pro oblast strategie prevence (platná vždy na určité časové období) poskytují informace týkající se prevence a rizikových faktorů, ohrožujících děti a mládež. V současné době jsou z pohledu pracovníků Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ohroženy děti a mládež zejména následujícími rizikovými faktory, kterým je nutno předcházet: záškoláctví, šikana, násilí, divácké násilí, kriminalita, delikvence, vandalismus, závislost na politickém a náboženském extremismu, rasismus, xenofobie, užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky), onemocnění HIV/AIDS a další nemoci šířící se krevní cestou, poruchy příjmu potravy, netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling). Nedílnou součástí preventivního působení je také nutná specifikace rozpoznání a zajištění včasné intervence, zejména v případech týkajících se domácího násilí, týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání, ohrožování výchovy mládeže a poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).⁶³

Jestliže se podíváme na výčet rizikových faktorů v průběhu posledních pěti let, lze konstatovat, že zůstává bez zásadních změn. Pokud již k určitým změnám dochází, jedná se spíše o upřesnění a další specifikaci podtémat. Aktuálnost rizikových faktorů z dostupných materiálů MŠMT jsem ověřila ve svém výzkumu, který jsem uskutečnila v rámci preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“ mezi pedagogickými pracovníky. Ti nejčastěji jmenovali tyto rizikové faktory: návykové látky – tvrdé a měkké drogy

---

⁶³ Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012. [online], c2006. Dostupné 12. 06. 2010 z: <http://www.msmt.cz/socialni-programy/dokumenty-13>

(6,24 %), šikanu (5,50 %), kouření (2,29 %), domácí násilí (1,83 %). Ve svých odpovědích uvedli také týrání (0,92 %), sexuální zneužívání (0,92 %) nebo rasismus (0,92 %). Pedagogičtí pracovníci ovšem poukázali také na nezbytnost témat týkajících se mezilidských vztahů (3,67 %), například přátelství, pomoc v nouzi, vztahy mezi dětmi a rodiči, dětmi a kamarády, generační problémy, otázky přírody a vztahu k ní, ...

Jak je z výčtu uvedených rizikových faktorů patrné, pedagogičtí pracovníci i pracovníci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy se v mnoha z nich shodují a považují je za aktuální. Následující stránky proto přináší nejen všeobecné informace, ale také statistiky k vybraným rizikovým faktorům. Z důvodu rozsáhlosti této kapitoly zde však nebudu rozvádět všechny rizikové faktory uvedené ve Strategii prevence rizikových faktorů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

a) Záškoláctví

Záškoláctvím („chozením za školu“) bývá označován přestupek žáka, který úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, ale ve skutečnosti jde o provinění proti školskému zákonu, který obsahuje ustanovení o povinné školní docházce.⁶⁴

Záškoláctví patří do kategorie rizikových faktorů, které jsou zpravidla provázeny dalšími nezanedbatelnými a nežádoucími důsledky pro životní dráhu dítěte. I když se nejedná o delikventní jednání, problém záškoláctví ztěžuje výchovně-vzdělávací proces, snižuje možnost žáka být úspěšný v plnění úkolů školy a v neposlední řadě ztěžuje integraci jedince do společnosti jako občana, který je schopen plnit své povinnosti vzhledem ke svým možnostem a v mezích zákona. Záškoláctví má setrvalý charakter s častou frekvencí recidivy a vesměs bývá patrný vzestupný trend tohoto chování.⁶⁵

Zkoumáme-li příčiny záškoláctví, mohou spočívat zejména v prostředí školy, ve vlivu rodinného prostředí a trávení volného času. Důvody, které vedou děti k záškoláctví a odporu ke škole, mohou spočívat v přílišné citové závislosti na některé dospělé osobě, nástupu psychomotoricky nezralého dítěte do školy, menším nadání dítěte, jakémkoliv zdravotním postižením omezujícím dítě nebo naopak v mimořádných vědomostech a schopnostech žáka. Odborná literatura vidí příčiny odporu ke škole

---

⁶⁴ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), § 22 odst. 1 písm. a).

⁶⁵ ČECH, T. Záškoláctví jako sociálně patologický jev na zvláštních školách. In *Socialia 2000. Mládež a volný čas. Sborník*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001, s. 53-55. ISBN 80-7041-760-9.

v následujících aspektech: špatné přizpůsobení školnímu režimu, nechuť ke školní práci, poruchy mezilidských vztahů nebo školní fobie. Záporný vztah svými přístupy vytváří ale také pedagog, a to nejvíce nespravedlivým hodnocením. Na záškoláctví má výrazný vliv také rodina, která vytváří vědomé i nevědomé podněty působící na utváření osobnosti dítěte. Většina mravních vlastností, názorů a stylu života je ovlivněna u dětí rodinnou výchovou. Na dítě špatně působí střídání různých způsobů výchovy a nejednotnost ve výchově, nepřiměřené požadavky. Často nejsou děti na školu dostatečně připraveny právě z rodinného prostředí. Nesmíme ovšem zapomenout také na náplň volného času a jeho nedostatečnou organizaci, která je jednou z dalších příčin záškoláctví, útěků, toulek a na ně navazujících poruch chování.⁶⁶

b) Šikana, agresivita, kyberšikana

Definice šikanování v sobě skrývá agresivní chování vůči jinému subjektu, osobě či okolí. Jedná se o jakousi agresivní formu trestu pro druhé, o opakované záměrné projevy násilí, a to psychického nebo fyzického charakteru, které může být páčáno přímo (fyzické týrání) nebo nepřímo (ignorace oběti). Obě tyto formy se velmi často vyskytují současně. Dítě, které je fyzicky týráno a uráženo, bývá svými vrstevníky izolováno a odstrkováno. Šikana poškozuje oběť nejen tělesně, ale i psychicky, a to dlouhodobě, někdy i trvale. Může se stát i příčinou sebevraždy oběti.⁶⁷

Obětí šikany se zpravidla stává dítě, které se nenaučilo obranným postojům vůči kolektivu (zdravé agresivitě). Jeho pasivní chování provokuje násilníky, je považované za přezírání, a motivuje k agresí. Téměř každý kolektiv si najde svou „oběť“, kritéria však jsou rozličná. Dá se říci, že obětí se může stát každé dítě. Existují však v dětských kolektivech tzv. „typické“ oběti, které bývají opakovaně týrané i když změní kolektiv. Většinou jde o děti tiché, plaché, citlivé, úzkostlivé, tělesně slabší či handicapované. Mohou být traumatizované již z rodinného prostředí či obětí násilí nebo sexuálního zneužívání. Takové děti jsou bojácné, ve vyprovokovaných střetech ztrácejí sebekontrolu, propadají panice, hrůze, výčtkám svědomí, jsou velmi sebekritické a malomyslné. Mívají velmi nízké sebevědomí a sklony k sebeobviňování. Velmi špatně se mezi svými vrstevníky prosazují, jsou velmi dobrým terčem pro agresory. Na druhou stranu se obětí šikany může stát i dítě pro své přednosti (psychická vyzrálost,

---

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ TRUHLÁŘOVÁ, Z. Deprivace šikanované školní mládeže. In *Socialia 2002. K sociální analýze mládeže. Sborník*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2003, s. 317-319. ISBN 80-7041-557-6.

přemýšlivost, dobrý vztah k učitelům, velké nadání pro něco) nebo pro svou odlišnost (vzhled, brýle, obezita, rasová příslušnost).⁶⁸

Jestliže již hovoříme o šikaně, je nutné na tomto místě zmínit další, novou formu šikany, a to kyberšikany. Tímto termínem označujeme nebezpečné komunikační jevy realizované prostřednictvím informačních a komunikačních technologií (např. pomocí mobilních telefonů nebo služeb v rámci internetu), jež mají za následek ublížení nebo jiné poškození oběti. Toto ublížení či poškození může být jak záměrem útočníka, tak důsledkem např. nevhodného vtipu, nedorozumění mezi obětí a útočníkem, nedomyšlením důsledků jednání ze strany útočníka atd. Oběť je poškozována opakovaně, ať už původním útočníkem či osobami, které se do kyberšikany zapojí později. Kyberšikana je druhem psychické šikany.⁶⁹

Rozdíl mezi tradiční šikanou a kyberšikanou je v tom, že kyberšikana se odehrává ve virtuálním světě. Tak, jako se liší virtuální svět od světa reálného, liší se i kyberšikana od klasické šikany. Obětí útoku se můžeme stát vždy, když budeme připojeni k internetu nebo mobilní síti GSM. Pachatel kyberšikany je ve většině případů anonymní, skrytý za přezdívku nebo jiným neurčitým identifikátorem.⁷⁰ Z výzkumu, který proběhl v roce 2009, vyplynulo, že téměř polovina českých dětí je ohrožena některou z forem kyberšikany (46,8 %). Děti jsou nejčastěji vystaveny nadávkám, urážkám nebo ponižování v rámci SMS zpráv, e-mailů, v chatu nebo diskuzi (15,8 %), dále musí řešit např. napadení svého elektronického účtu (13,5 %) nebo výhrůžky a zastrasování (8,9 %). Přestože se děti s kyberšikanou setkávají poměrně často, některé se dokonce staly obětí i několika útoků, při řešení těchto problémů jen málo spoléhají na pomoc rodičů a o situaci, do jaké se dostaly, je neinformují. Rodičům by se se svými problémy svěřila necelá 1/4 dotazovaných dětí (22,9 %). Nejčastěji by děti s rodiči řešily především vydírání (22,9 %), výhrůžky a zastrasování (21 %) a manipulaci s jejich elektronickým účtem, případně jeho zneužití (18,2 %). Vysoký počet obětí kyberšikany souvisí s poměrně velkým množstvím útočníků. Skoro každé třetí dítě přiznalo, že si kyberšikanu vyzkoušelo (27,8 %). Nejčastěji šlo o útok na cizí elektronický účet (14,7 %) a dehonestující projevy realizované pomocí SMS, e-mailu, v chatu nebo v diskuzi (7,6 %). 2,3 % dětí se ale také aktivně zapojilo do kyberšikany

---

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ KOPECKÝ, M., KREJČÍ, V. *Rizika virtuální komunikace*. Olomouc: Net University. 2010, s. 5-7. ISBN 978-80-254-7866-0. [online], c2010. [cit. 27. 12. 2010]. Dostupné z: <http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd?download=10%3Abrozura>

učitele, provedené formou provokování a následného natočení vyhocené situace. Jednalo se především o chlapce, kteří tvořili 2/3 útočníků.⁷¹

c) Týrání, sexuální zneužívání, komerční zneužívání

Každodenní informace jednotlivých médií nám poskytují důkazy o týrání, a to nejen v souvislosti se zvířaty, ale také s týráním a sexuálním zneužíváním lidí, především pak starých spoluobčanů a dětí, ženy a muže však nevyjímaje.

Z aktuálních statistik Ministerstva práce a sociálních věcí za rok 2009 vyplynulo, že o 95 případů vzrostl počet sexuálně zneužitých dětí, které jsou často nuceny k prostituci a dětské pornografii. V datech Ministerstva práce a sociálních věcí jsou poprvé zahrnuty i oznámené případy zanedbávání dětí, jež nejčastěji putují do výchovných zařízení a dětských domovů, protože jim vlastní rodiny neposkytují náležité prostředí pro jejich zdravý a bezpečný vývoj. Počet oznámených případů zneužití, týrání či zanedbání dítěte se za rok 2009 vyšplhal na dosud nejvyšších 4 447 případů. Ředitelka Nadace Naše dítě, Zuzana Baudyšová, zastává názor, že „zanedbávání patří bezpochyby do oblasti syndromu týraného a zneužívaného dítěte (CAN) a zanechává kruté stopy na dětské duši“. Vítá proto, že jej ministerstvo zahrnulo do statistik. Odborníci odhadují, že neodhalených případů týrání, sexuálního zneužití a zanedbávání dětí je v ČR každý rok dokonce 20 až 40 tisíc.⁷²

Tabulka 1. Přehled týraných a zanedbávaných dětí v letech 2000-2009⁷³

Česká republika: rok 2000 - 2009			
Rok	Tělesné a psychické týrání, od r. 2009 také zanedbávání	Sexuální zneužívání, dětská pornografie, dětská prostitute	Celkem
2000	743	614	1357
2001	884	522	1406
2002	698	537	1235
2003	950	665	1615
2004	1028	698	1726
2005	1319	664	1983
2006	1008	585	1593

⁷¹ Centrum prevence rizikové virtuální komunikace. c2010, [cit. 24. 10. 2010]. Dostupné z: <http://prvok.upol.cz/index.php/vyzkum/>

⁷² Nadace Naše dítě. [online]. c2006, [cit. 5. 10. 2010]. Dostupné z: <http://www.nasedite.cz/>

⁷³ Tamtéž.

2007	1205	679	1884
2008	1239	739	1978
2009	3613	834	4447
Celkem	12687	6537	19224

Tabulka 2. Věkové rozlišení týraných a zanedbávaných dětí v České republice v roce 2009⁷⁴

Věková struktura týraných a zneužívaných dětí v ČR v roce 2009			Počet dětí	
			tělesné a psychické týrání a zanedbávání	sexuální zneužívání, dětská pornografie a dětská prostituce
				<i>chlapci a dívky</i>
Nahlášeno případů	z toho	do 1 roku	183	0
		od 1 roku do 3 let	383	19
		od 3 do 6 let	552	66
		od 6 do 15 let	2036	633
		od 15 do 18 let	459	116
CELKEM			3613	834

Komerční sexuální zneužívání vnímá použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturáliích mezi dítětem, zákazníkem, prostředníkem nebo agentem, a jinými, kdo vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely. Tato forma zneužívání v sobě nese prvek nejen zneužívání, ale také obchodu a bývá nebezpečná stejnou měrou pro děvčata i chlapce, a to z důvodu páchaní činu hned několika pachatelů, kteří nejenže vytváří organizovanou síť, ale také se kolektivně účastní sexuálních aktivit s dětmi, a to opakovaně a mnohdy s nuceným návykem na drogy. Mezi formy komerčního sexuálního zneužívání řadíme dětskou pornografii a dětskou prostituci, kdy děti provozují tuto činnost „dobrovolně“ (nejčastěji ve věku 15–18 let) jako nenáročný způsob vydělávání peněz, který jim umožňuje „svobodný“ a nezávazný způsob života. Často se jedná o děti na útěku z dětských domovů, z výchovných ústavů nebo od svých rozpadlých či problematických rodin, případně jsou k prostituci nabízeny další osobou (tito pachatelé jsou postižitelní dle trestního zákona; kuplířem může být i osoba dítěti blízká, např. někdo z rodinných příslušníků, kdy se příjem z prostituce

⁷⁴ Tamtéž.

může stát hlavním zdrojem příjmů rodiny). Dětská pornografie (jedná se o jakýkoli zvukový nebo obrazový materiál, který používá děti v sexuálním kontextu a zahrnuje jeho výrobu, rozšiřování nebo používání) může mít obrazovou (zobrazení dítěte při skutečné nebo simulované sexuální činnosti, vystavování pohlavních orgánů pro sexuální uspokojení uživatele) nebo zvukovou podobu (využívá zvukové prostředky používající skutečný nebo simulovaný dětský hlas za účelem sexuálního uspokojení uživatele).⁷⁵

d) Užívání návykových látek (alkohol, omamné a psychotropní látky)

Drogy jsou pro naši společnost stále větší hrozbou. Alarmující jsou poznatky, že se dostávají i do škol a samy děti je svým spolužákům prodávají, proto nelze tuto skutečnost podcenit. Území naší republiky se stalo tranzitní zemí pro ilegální drogy, které směřují především severní balkánskou cestou k překupníkům a konzumentům v západních zemích. V České republice se nealkoholová toxikomanie vyvíjí stále nepříznivě, přibývá toxikomanů, zvláště mladších věkových skupin, rozšiřuje se škála užívaných drog a nebezpečné formy jejich aplikace.⁷⁶

Z výzkumů vyplývá, že děti znají mnoho druhů psychogenních látek. Obecně platí, že drogy jsou na základních školách užívány staršími žáky v nejvyšších ročnících a drogy se šíří ve velkých městech rychleji než ve městech menších. Ovšem i zde výjimky potvrzují pravidlo.⁷⁷ To, co se projevuje na základní škole, platí dvojnásob na škole střední a učilištích. Nejohroženější částí této populace jsou mladí muži, studenti v nejvyšších ročnících středních škol, zejména na středních průmyslových školách a učilištích, ale také gymnáziích. Dále jsou ohroženi ti, kteří vyrůstají ve velkém městě, děti z nejnvdělanějších rodin a studenti, kteří žijí odděleně od rodičů. Paradoxně nejvíce drogově závislých je mezi gymnazisty, jejichž rodiče jsou vysokoškoláci. V tomto případě jsou na vině negativní vliv liberálního prostředí, nedostatek času rodičů na děti, jejich profesní vytížení, které kompenzují vysokým kapesným, což vyplývá z výzkumů střediska drogově závislých Drop-in. Středoškolská mládež obecně preferuje marihuanu

---

⁷⁵ Ministerstvo vnitra ČR. [online]. c2010, [cit. 18. 12. 2010]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2006/komercni06.pdf>

⁷⁶ ČECH, T. Drogy jako součást životního stylu mládeže. In *Socialia 99. Mládež v postmoderní době. Sborník*. Hradec Králové: Gaudeamus. Ústav sociálních studií, Pedagogická fakulta, 2000, s. 99-102. ISBN: 80-7041-112-0.

⁷⁷ Tamtéž.

a hašiš, ředidla, halucinogeny, pervitin, kokain, LSD a heroin. Pořadí oblíbenosti drog se mění podle potencionální dostupnosti a ceny⁷⁸.

Ze statistik Národní protidrogové centrály Policie České republiky (za rok 2009) vyplývá, že i nadále největším problémem zůstává masová nelegální výroba metamfetaminu v domácích, tzv. „kuchyňských“ laboratořích. Alarmujícím jevem je setrvalý vzestupný trend průmyslového pěstování konopí tzv. „indoor“ technologiemi. Tradičním a přetrvávajícím problémem zůstává organizovaný dovoz heroínu ze zemí západního Balkánu, který se navíc na naše území dostává stále častěji v nízké kvalitě. Obdobná situace je v případě kokainu, který získává na oblibě zvýšenou dostupností a příznivější cenou, jež je většinou vykoupena masivním ředěním kokainu různými, často i zdraví ohrožujícími látkami. V prostředí taneční zábavy vzrůstá obliba metamfetaminu a kokainu. Celoživotní prevalence užívání konopných drog dosahuje v české dospělé populaci okolo 30 %, extáze 5–10 % a pervitinu přibližně 4 %. Mezi mladými dospělými (15–34 let) je míra prevalence užívání konopných drog v posledním roce 22–28 %, extáze 3–8 % a pervitinu do 3 %. Odhad počtu problémových uživatelů drog výrazně vzrostl na cca 37,4 tis. (došlo k nárůstu počtu uživatelů pervitinu i opiátů, zvýšil se rovněž odhadovaný počet injekčních uživatelů drog). Pracovníci nízkoprahových center distribuovali téměř 5 mil. kusů injekčních jehel a stříkaček. V tuzemsku se v r. 2008 spotřebovalo odhadem přibližně 19 tun konopných drog, 4 tuny pervitinu, 1 tuna heroínu, 1 tuna kokainu a téměř 5 mil. tablet extáze.⁷⁹

Alkohol, obdobně jako drogy, je pro děti a mladistvé nebezpečnější než pro dospělé. I při občasném požití se zvyšuje nebezpečí onemocnění jater (játra nejsou schopna odbourávat alkohol v takové míře jako u dospělých) a nervového systému. Čím mladší jedinci pijí alkohol, tím větší je riziko pozdějšího přechodu na jiné tvrdé drogy. Současně platí, že čím dříve mladý člověk začne pít často alkohol, tím je vyšší rychlost nástupu případné závislosti. Riziko ohrožení alkoholismem se dále také zvyšuje u těch mladých mužů, jejichž otec je závislý na alkoholu. Společnost dětí a mladistvé před alkoholem chrání zákonem. Věková hranice pro podávání alkoholických nápojů je v České republice 18 let, ale např. v USA a Japonsku 21 let.⁸⁰

---

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Úřad vlády České republiky. [online]. c2010, [cit. 5. 11. 2010]. Dostupné z: <<http://www.policie.cz/clanek/vyrocni-zpravy-annual-reports.aspx> 17.11.2010>

⁸⁰ Alkoholik.cz. [online]. c2010, [cit. 22. 11. 2010]. Dostupné z: <http://www.alkoholik.cz/zavislost/deti_a_alkohol/>

V současné době není bohužel výjimkou zahlédnout děti s vínem (většinou krabicovým, a to z důvodu nízkých finančních nákladů) či tvrdým alkoholem v ruce. I když legislativa našeho státu zakazuje prodávat alkohol osobám mladším 18 let, je tento zákon velmi často porušován, a to především ze strany prodejců, majících zájem o vyšší tržby. Kdo tedy přímo nebo nepřímo může ovlivňovat postoj dítěte při konzumaci nebo naopak nekonzumaci alkoholu? Primář Nešpor mezi tyto vlivy řadí: širší rodinu, odkud dítě získává dobré vzory a podněty, rodiče, další dospělé osoby v okolí dítěte (např. sousedé, rodinní přátelé, spolupracovníci rodičů), školu (aktivita žáků v preventivních programech pomáhá získat dovednosti, např. jak odmítat alkohol a drogy, jak trávit volný čas, jak se uvolnit, jak se zdravě vyrovnat s úzkostí, strachem či smutkem apod.), vrstevníky nebo dospívající mládež (nabývá na významu především v dospívání), dostupnost alkoholu (ani existence právních úprav nezamezí přístupu dítěte k alkoholu), budoucí pracovní prostředí (stres, snadná dostupnost alkoholu a návykových látek, nepravidelnost v životě – trojsměnný provoz).⁸¹

Statistiky internetových stránek alkoholik.cz uvádí, že se u nás děti setkávají s alkoholem poprvé průměrně v 11 letech, což je nejdříve v EU. 35 procent žáků základních škol opakovaně požilo alkohol již ve 4. třídě a 13 % dětí ve věku 13 – 15 let se opíjí i 3x týdně. Každý čtvrtý obyvatel starší patnácti let se „napije“ alespoň 2x týdně.⁸²

Tabulka 3. Pravidelné pití alkoholických nápojů u 16letých studentů v letech 1995 – 2007⁸³

Alkohol za posledních 30 dnů	Chlapci				Dívky				Studenti celkem			
	1995	1999	2003	2007	1995	1999	2003	2007	1995	1999	2003	2007
Pivo 6x*	26,7	37,4	33,6	28,7	6,9	12,1	14,4	15,7	17,8	24,1	23,1	21,9
Víno 6x*	5,8	6,3	7,8	7,7	3,7	7,5	9,4	7,8	4,8	7,0	8,7	7,7
Destiláty 6x*	13,0	15,5	14,0	13,8	9,7	10,1	11,4	10,8	11,5	12,7	12,6	12,3

Pozn.: * „ijětsač a,, oben “ecív a,, ánemanz *

⁸¹ NEŠPOR, K. [online]. c2010, [cit. 22. 11. 2010]. Dostupné z: <<http://www.alkoholik.cz/zavislost/ke-stazeni/online-knihy/category/1-online-knihy.html>>

⁸² Alkoholik.cz. [online]. c2010, [cit. 22. 11. 2010]. Dostupné z: <http://www.alkoholik.cz/zavislost/deti_a_alkohol/aspekty_detskeho_piti_alkoholu_a_potencialni_zavislosti_na_nem_alkoholismu.html>

⁸³ Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, Úřad vlády České republiky, [online]. c2003-2006, [cit. 22. 5. 2010]. Dostupné z: <<http://www.drogy-info.cz>>

d) Patologické hráčství

První tipování na výsledky sportovních utkání bylo zahájeno společností Sazka v roce 1956. Od té doby prošlo sázení mnohými změnami, nicméně jedno společné při sázení zůstalo – napětí ze hry, adrenalinové vzrušení. Patologické hráčství stejně jako alkoholismus ohrožuje nejen mladé lidi, ale také muže a ženy všech věkových kategorií. Kdy se tedy člověk stává chorobným hráčem? Jak dlouho trvá získávání návyku na hazardní hře? Česká republika oficiálně používá diagnózu patologického (chorobného) hráčství od 1. 1. 1994. Problematické patologického hráčství se v mnoha svých dílech věnuje primář Nešpor, který do gamblerství v České republice mj. řadí automaty, kasina, stírací losy, ... K hazardním hrám mají běžně přístup také nezletilí. Podle primáře Nešpora je to více než 18 % šestnáctiletých chlapců, u dívek je to osm procent. Více než jedno procento šestnáctiletých kluků hazardní hry provozuje každý den. Podle zaměření dále dělí automaty na hazardní (výherní) a nehazardní (zábavní). Hazardní hru poskytují tzv. výherní automaty, kde si zákazník kupuje možnost výhry (dělí se dále na „lehké“ a „těžké“, a to podle výše vkladu a podle toho, jak vysoký obnos může hráč vyhrát). Nehazardní (zábavní) automaty sice neumožňují hazardní hru, ale i ony mají svá rizika. Dítě, které u automatů bude trávit dlouhé hodiny, nebude mít nejen čas na školu, ale nezíská potřebné dovednosti v mezilidských vztazích a může zaostávat za svými vrstevníky.⁸⁴

Průlomovým rokem ve způsobu sázení byl leden 2009, kdy Ministerstvo financí povolilo novou formu sázení, a to prostřednictvím internetu. Pro lepší kontrolu a ztížení přístupu nezletilých k novému druhu sázení Ministerstvo financí povolilo provozovat sázení přes internet v České republice pěti firmám, kterými jsou: Fortuna, Chance, Sazka, Synot Tip a Tipsport. Tyto společnosti splnily podmínku nutnou pro získání licence k on-line sázení, a to existenci sítě stálých provozních míst, kde se zájemci o sázení přes internet musí napoprvé osobně zaregistrovat a předložit k nahlédnutí také svůj průkaz totožnosti (osoby musí být starší 18 let). Internetové sázení by mělo zvýšit objem kurzových sázek, který se ročně pohybuje kolem 12 miliard korun.⁸⁵

Ze statistik Ministerstva financí vyplývá, že trvale roste od počátku devadesátých let zájem obyvatelstva České republiky o sázení a sázkové hry. Trh se soustřeďuje nejen na tradiční číselné loterie jako je Sportka, Sazka apod., ale hlavně na nové druhy her, které

---

⁸⁴ NEŠPOR, K. *Už jsem prohrál dost*, Praha: Sportpropag, 2006, [cit. 19. 8. 2010]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/hahra06d.doc>

⁸⁵ Itbiz. [online]. c2005-2010, [cit. 18. 1. 2010]. Dostupné z: <http://www.itbiz.cz>

se rychle rozvíjejí a k nimž patří především sázkové hry provozované na elektromechanických ruletách a centrálních loterijních systémech. Podstatnou podmínkou pro vydání povolení k provozování sázkových her a loterií je předkládání vyúčtování provozu těchto sázkových her povolujícímu orgánu a placení správních a místních poplatků a odvodů na státní dozor i veřejně prospěšné účely.⁸⁶ Češi v roce 2006 prosázeli v loteriích a sázkových hrách rekordních 98,1 miliardy korun, což bylo o 7,4 miliardy korun více než v roce 2005. Za posledních deset let se tak objem peněz v hazardních hrách v tuzemsku více než zdvojnásobil. Průměrný Čech starší 18 let tak loni prosázal zhruba 11 650 korun. Nejvyšší nárůst zájmu hráčů byl u technických her, kam patří elektromechanické rulety a centrální loterijní systémy. Výše vsazených částek zde narostla meziročně téměř o čtvrtinu, nad 14,8 miliardy korun. Technické hry se tak staly druhé nejvýznamnější na trhu za bezkonkurenčně vedoucími výherními hracími automaty. Výherní hrací automaty v roce 2009 vytáhly z kapes hráčů 52,8 miliardy korun, což byla také dosud nejvyšší částka.⁸⁷

e) Kriminalita

Kriminalita zahrnuje činy uvedené v trestním zákoně a obvykle popisované podle prostoru, času, rozsahu, struktury a pohybu. V obecném slova smyslu je to zločinnost, tedy společenský jev, kterým se rozumí souhrn trestné činnosti. Kriminalita mládeže je součástí celkové kriminality a zahrnuje jednání osob do věku 18 let, jehož důsledkem je překročení právních a společenských norem, což je charakteristické pro trestný čin. Osoby ve věku 15 až 18 let se označují jako mladiství a jsou ze zákona trestně odpovědní s jistým omezením. Osoby mladší 15 let nejsou trestně odpovědné, spáchá-li však dítě mezi 12. až 15. rokem věku čin, za který lze dle trestního zákona uložit výjimečný trest, může se takovému jedinci uložit v občansko-právním řízení ochranná výchova, kterou uloží příslušný soud⁸⁸.

Širším pojmem než kriminalita je delikvence, neboť označuje činnost porušující nejen právní, ale i společenské, tedy širší normy, takže se takové jednání vztahuje i na děti a mladistvé, kteří se tak stávají delikventy. Podle stupně závažnosti činu, kterým

---

⁸⁶ Naše peníze.cz. [online]. c2007-2010, [cit. 28. 11. 2010]. Dostupné z: <<http://www.nasepenize.cz/v-lonskem-roce-cesi-prosazeli-pres-98-miliard--2077>>

⁸⁷ LUZAR, R. Měsíc.cz. [online]. c1998-2010, [cit. 28. 11. 2010]. Dostupné z: <<http://www.mesec.cz>>

⁸⁸ NICM. [online]. cNICM, [cit. 29. 11. 2010]. Dostupné z: <<http://www.icm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>>

osoba porušuje normy, hodnotíme takové chování jako disociální, asociální a antisociální. Závažnost chování obvykle stoupá s věkem a má také tendenci se prohlubovat, takže mírnější porušení norem, které je sice nepřiměřeným chováním, ale nenabývá sociální dimenze (tedy disociální chování), anebo je v rozporu se společenskou morálkou (asociální chování), se vyskytuje zpravidla u dětí mladších. Zahrnujeme mezi ně kázeňské přestupky ve škole, neposlušnost, vzdorovitost, negativismus, lži, v případě asociálního chování alkoholismus, záškoláctví, toxikomanii, úteky, toulky, tabakismus. V případě antisociálního chování (závažné protispolečenské jednání zahrnující veškerou trestnou činnost – krádeže, loupeže, vandalství, sexuální delikty, zabití, vraždy), jež navazuje na asociální formu chování, je obtížná nápravná péče v důsledku fixace poruch a velká pravděpodobnost recidiv, ačkoli se v rámci terciální prevence snažíme těmto recidivám předejít a pomoci těmto jedincům v resocializaci⁸⁹.

Trestná činnost dětí a mladistvých se v mnoha ohledech liší od trestné činnosti ostatních věkových skupin pachatelů. Je to dáno stupněm psychického a somatického vývoje, vlastnostmi, zkušenostmi i motivy k páčání trestné činnosti. Mládež páchá trestnou činnost častěji se spolupachateli a ve skupině. Trestná činnost je ve většině případů páchána živelně, pod vlivem momentální situace (převládá emotivní motivace oproti rozumové). Impulsem pro trestnou činnost je v řadě případů alkohol, případně jiná návyková látka zvyšující agresivitu a nepřiměřené reakce. Příprava trestné činnosti je nedokonalá, obvykle schází prvek plánování, častá je i nedostatečná příprava vhodných nástrojů ke spáchání trestného činu. Přesto se se vyznačuje neúměrnou tvrdostí, která se projevuje devastací, ničením předmětů a znehodnocením zařízení.⁹⁰

Ačkoli kriminalita dětí a mladistvých v posledních letech postupně klesá, její závažnost naopak vzrůstá. V roce 2009 státní zástupci v Česku řešili sedm vražd spáchaných nezletilci a mladistvými a dalších 714 loupeží. Protiprávní činnosti nezletilých a mladistvých pachatelů přecházejí od trestné činnosti majetkové (krádeže) k násilné (loupeže). Mnohdy se jedná o trestnou činnost sériovou. Důvody těchto protiprávních činností přetrvávají z minulosti – nevhodné rodinné prostředí, s tím spojená značná absence ve škole, stoupající agresivita a citová deprivace. Veškerá

---

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹⁰ Business center. [online]. c1998-2010, [cit. 28. 1. 2010] Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_zakon/>

výchovná opatření se míjejí účinkem, takže nakonec tyto děti svůj antisociální vzorec chování začnou považovat za běžný způsob života. Nejohroženější skupinu tvoří děti z chudých rodin, sociálně nepřizpůsobivých rodin a chovanci ústavů pro mládež. Problémem je šikana na školách i rozšířené experimentování s drogami. Ze sedmi vražd v roce 2009 mají šest na svědomí mladiství pachatelé, pouze v jednom případě byl pachatel mladší 15 let. Loupeží však děti do 15 let spáchaly 263. Přitom 40,3 % z nich provedli pachatelé ve věku mezi 14. a 15. rokem. Celkově v roce 2009 stanulo před soudem 4147 mladistvých, o 192 méně než v roce 2008. Dětských pachatelů do 15 let, kteří nejsou trestně odpovědní, vykazaly statistiky za rok 2009 2430, tedy o 692 méně než o rok dříve. Svoji roli na celkovém poklesu případů hraje demografický vývoj, kdy populačně silné předrevoluční ročníky již dospěly a mladých je méně.⁹¹

f) Divácké násilí

Divácké násilí je jedním ze společenských fenoménů, který – ačkoliv jeho bezpečnostní relevance nedosahuje závažnosti např. organizovaného zločinu nebo terorismu – znamená znepokojující formu narušování veřejného pořádku. Nejedná se o jev zcela nový, v posledních letech však v České republice nabývají jeho projevy na intenzitě. S problémem diváckého násilí se potýká celá Evropa, jedná se o fenomén v pravdě mezinárodní, přičemž však nelze přehlédnout, že některé další země Evropské unie disponují efektivněji nastaveným systémem k prevenci a eliminaci problémů s diváckým násilím spojených. Pro pojem diváckého násilí není vžita přesná definice. Většinou charakterizuje násilné nebo nebezpečné chování diváků v souvislosti se sportovními zápasy. Může se odehrávat na stadionech, v jejich bezprostředním okolí (nejčastěji ulice, nádraží, restaurace), nebo na trasách přesunu fanoušků.⁹²

Pojem divácké násilí je používán u násilí, které je plánováno, má opakovaný či manifestační charakter a je realizováno relativně ohraničenou skupinou osob, jejichž jednotícím znakem je sounáležitost s určitým klubem či národním týmem. Kromě vlastního násilí pod tento pojem spadají i další formy rizikového chování, jako jsou rasistické urážky, používání extremistické symboliky či chování ohrožující bezpečnost ostatních diváků, hráčů a rozhodčích (například házení předmětů na hrací plochu).

---

⁹¹KOUKAL, J. Právo [online]. 2003-2010, [cit. 29. 11. 2010]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/205767-kriminalita-deti-klesa-ale-jejich-brutalita-roste.html>

⁹²LANGER, I. [online]. c1998-2010, [cit. 5. 12. 2010]. Dostupné z: <http://www.langer.cz/data/publikace/DN-Vlada-text.doc>

V České republice se případy diváckého násilí vyskytují nejvíce v souvislosti s konáním fotbalových utkání.⁹³

Důležitým krokem v boji s diváckým násilím se stal nový alternativní trest, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, který je součástí nového trestního zákoníku účinného od 1. ledna 2010. Podstatou nového alternativního trestu je soudem vyslovený zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, a to na dobu až deseti let. Po dobu výkonu trestu může být uložena povinnost dostavovat se podle pokynů probačního úředníka na určený útvar v období bezprostředně souvisejícím s konáním zakázané akce. V boji proti diváckému násilí by měly pomoci i vstupenky na jméno (adresný ticketing), které mají být zavedeny během roku 2010 na všech zápasech, a důsledné monitorování rizikových zápasů kamerovým systémem.⁹⁴

g) Extremismus, rasismus, xenofobie

Situace v oblasti extremismu na území České republiky se podstatně neliší od situace v ostatních zemích Evropské unie. Z „nových“ členských států EU patří Česká republika mezi ty, které formulovaly svou protiextremistickou politiku, vycházející z řady opatření trvalého či dlouhodobého charakteru, zaměřených jak do represivní oblasti, tak do preventivních programů, nevyjímaje opatření zabezpečující trvalý monitoring české a zahraniční extremistické scény a kriminálních projevů tohoto závažného společenského fenoménu.⁹⁵

Pod pojmem **extremismus** jsou označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Mezi tyto principy například patří: úcta k právům a svobodám člověka a občana, svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát, ochrana menšin při rozhodování většiny, svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezcizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení,

---

⁹³ LANGER, I. [online]. c1998-2010, [cit. 5. 12. 2010]. Dostupné z: <http://www.langer.cz/data/publikace/DN-Vlada-text.doc>

⁹⁴ Ministerstvo vnitra ČR. [online]. c2010, [cit. 5. 12. 2010]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ministr-vnitra-jednal-o-problematice-divackeho-nasili.aspx>

⁹⁵ Ministerstvo vnitra ČR. [online]. c2010, [cit. 5. 12. 2010]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/extremismus.html>

národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

Extremistické postoje jsou způsobilé přejít v aktivity, které působí, ať již přímo nebo v dlouhodobém důsledku, destruktivně na stávající demokratický politicko-ekonomický systém, tj. snaží se nahradit demokratický systém systémem nedemokratickým (totalitním nebo autoritářským režimem, diktaturou, anarchií). Extremismus obvykle používá tyto instrumenty: sociální demagogii, aktivismus, podporu verbálního až fyzického násilí vůči oponentům a vůči apriori definovaným sociálním skupinám a konspirativní teorii. Ve světové politologické literatuře se obvykle rozlišuje extremismus levicový a pravicový a dále náboženský, ekologický a (v některých případech) národnostní (regionalistický – bývá některými vědci označován spíše jako etnický extremismus). Poslední tři formy extremismu se v České republice vyskytují jen ojediněle, nebo vůbec ne, výklad se proto hlavně zaměřuje na extremisty pravicové (inspirované a používající v první řadě nacionální, rasovou, etnickou zášť, sympatizující s historickým fašismem nebo nacismem) a levicové (motivované především záští sociální, třídní, antikulturní, sympatizující s historickým komunismem nebo anarchismem).⁹⁶

Xenofobii charakterizují projevy odporu, nepřátelství, ale i nedůvěra ke všemu cizímu a strach ze všeho cizího. Konkrétním projevem je nepřátelství k lidem jiné barvy pleti, jiné národnosti, jazyka, náboženského přesvědčení, kultury, projevující se navenek odporem a nepřátelstvím vůči imigrantům, ale i cizincům s trvalým pobytem, uprchlíkům. Někdy je tento pojem užíván jako obecný termín pro rasismus, antisemitismus – rasová nenávisť vůči Židům, sionismu (judaismu) a nacionalismus (proklamuje tzv. tradiční společenské hodnoty a vymezení a odlišení od tzv. národní hrdosti).⁹⁷

Intolerance v sobě skrývá nesnášenlivost, nedostatek úcty k jiným způsobům chování a jednání, nedostatek respektu k jinému přesvědčení či víře, než je naše. Projevuje se zákazem odlišných způsobů chování či názorů, než jsou naše vlastní. Může

---

⁹⁶ Ministerstvo vnitra ČR. [online]. c2010, [cit. 18. 12. 2010]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>

⁹⁷ Pedagogicko-psychologická poradna Plzeň – Kápézet. [online]. c2009, [cit. 5. 12. 2010]. Dostupné z: <http://www.kapezet.cz/index.php?object=General&articleId=159&leveMenu=0>

také znamenat, že se s některými lidmi nezachází odpovídajícím způsobem (např. kvůli sexuální orientaci).⁹⁸

Rasismus je základním východiskem odrůd tzv. pravicového extremismu a je založen na ideologii vycházející z biologické teorie zdůrazňující význam rasových znaků a rozdílů mezi rasami. Podstatu člověka spatřuje především v těchto znacích. Vychází z přesvědčení o nadřazenosti "bílé rasy" (často užší skupiny jejích příslušníků) nad ostatními druhy "méněcenných ras", o její předurčenosti k nadvládě.⁹⁹

O nárůstu extremismu a o stavu lidských práv v České republice vydal Český helsinský výbor zprávu (za rok 2009), ve které poukazuje nejen na extremismus, ale také na porušování práv Romů a cizinců žijících na našem území. Podle zprávy narůstá xenofobie, netolerance a nepřijatelné výroky představitelů veřejného života údajně ukazují na institucionální rasismus. Extremismus posiloval, a to zejména ve výrazné radikalizaci neonacistů. Určitým symbolem extremismu se stal žhářský útok na romskou rodinu ve Vítkově. Přihodily se však i další podobné hrůzné činy, jen neměly tak tragické následky, a tudíž byly posuzovány pouze jako výtržnictví, nikoli jako pokus o vraždu. Nepotrestány zůstávají i incidenty v Janově.

Zpráva dále uvádí, že kvůli hospodářské krizi se u nás zhoršilo postavení cizinců. Zaměstnávání cizinců se v mnoha případech vymklo českým zákonům i kontrole státu. Pokusy o větší počet kontrol zaměstnavatelů cizinců ztroskotaly a obchodování s levnou pracovní silou zpráva označuje za vztahy novodobého otrokářství – v roce 2009 nebyla odebrána licence ani jedné agentuře nekale zaměstnávající cizince. Migranti, kteří nevyužili programu dobrovolných návratů a zůstali v Česku, svá práva často ani neznají a jsou pro ně obtížně vymahatelná. Jedná se zejména o málo kvalifikované pracovníky z Vietnamu a Mongolska.¹⁰⁰

Předešlé stránky poskytly informace o rizikovém jednání, se kterým přicházíme v každodenním životě do kontaktu. Jednotlivé statistiky čísel, ať již denní, měsíční nebo roční přinášejí vypovídající údaje nejen o spáchaných trestních skutcích, ale také obětech, mezi které se bohužel řadí i děti. Ty tvoří samostatnou skupinu, která je (nejen v naší republice) každodenně vystavována rizikovým faktorům, jejichž následky

---

⁹⁸ Pedagogicko-psychologická poradna Plzeň – Kápězet. [online]. c2009, [cit. 5. 12. 2010]. Dostupné z: <http://www.kapezet.cz/index.php?object=General&articleId=159&leveMenu=0>

⁹⁹ Pedagogicko-psychologická poradna Plzeň – Kápězet. [online]. c2009, [cit. 5. 12. 2010]. Dostupné z: <http://www.kapezet.cz/index.php?object=General&articleId=159&leveMenu=0>

¹⁰⁰ iHNed.cz [online]. c1996-2010, [cit. 5. 12. 2010]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-43689510-cesky-helsinsky-vybor-v-cesku-narusta-xenofobie-a-extremismus>

negativně ovlivňují zdárný vývoj dítěte i jeho budoucí život. Úkolem nás všech by tedy měla být maximální snaha omezovat vznik těchto jevů, případně pak důsledně odstraňovat jejich následky (např. legislativní ošetření, osvěta, realizace preventivních projektů, ...).

3 PRIMÁRNÍ PREVENTIVNÍ PROJEKTY REALIZOVANÉ NA ODBORU TISKU A PUBLIC RELATIONS MINISTERSTVA VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY

Jak již samotný název kapitoly napovídá, následující text poskytuje čtenáři podrobný přehled aktivit souvisejících s úspěšným realizováním primárních preventivních projektů s cílovou skupinou dětí od 5 do 15 let.

Všechny níže uvedené informace, nápady, fotografie, aktivity, které byly uskutečněny (výstavy, veletrhy, vznik odborných, vzdělávacích a výchovných publikací), jsem realizovala sama v průběhu šesti let na odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra. V průběhu tohoto období se mi podařilo vybudovat dva na sebe navazující projekty, které byly vyhledávány rodiči a pedagogickými pracovníky z nejrůznějších výchovných a vzdělávacích institucí. Jednalo se např. o mateřské školy, základní školy, soukromé školy, dětské domovy, střediska volného času pro děti a mládež, samostatné zájmové kroužky jednotlivých institucí atd.

Opakovaná angažovanost pracovníků z výše uvedených organizací v projektu, ale také pravidelná komunikace v písemné formě (je možné doložit jednotlivými databázemi, které jsem si vedla vždy každé soutěžní kolo projektu) mi umožnila získat důvěru, která mi byla nápomocna právě při realizaci preventivních projektů. Tato náklonnost mi byla poskytována otevřeností a upřímností ve formě telefonátů a dopisů (s některými i osobním setkání). Na základě těchto informací jsem mohla reagovat na aktuální problémy v oblasti rizikového chování, se kterými se pedagogové setkávali ve své praxi.

V průběhu mého pracovního zařazení na Odboru tisku a public relations se oba projekty těšily velké oblibě, postavené na základě pravidelné, dlouhodobé realizace, ale také na flexibilitě a široké nabídce informačních a motivačních materiálů nejen pro děti, ale i pedagogické pracovníky. Zjištění časové i personální náročnosti při realizování projektu mělo po mém odchodu na rodičovskou dovolenou za následek postupný úpadek a střídání odpovědných pracovníků, nemajících přílišný zájem o takovou činnost. I když projekt stále probíhá, zařadil se do skupiny dalších preventivních projektů, které jsou pouze vyhlášovány a s velkými obtížemi ukončeny slavnostním vyhlášením vítězů. Nezájem ze strany organizátora má za následek značné omezení poskytování široké nabídky odborných a motivačních materiálů (trička, bloky a jiné

dárky), podpůrných výstav, ale také zpřetrhání kontaktů aktivně činných osob v preventivním působení - zde mám na mysli nejen osoby ze vzdělávacích a výchovných organizací, ale také sponzory, známé osobnosti i média, která pravidelně přinášela informace o projektu a jednotlivých rizikových faktorech.

Závěrem tohoto úvodníku lze snad jen poznamenat, že realizace kvalitního projektu s sebou přináší časovou, finanční ale i personální náročnost. Pokud se ovšem projekt podaří, mají z něho radost nejen organizátoři, ale zejména účastníci.

3.1 Základní informace k realizaci preventivních projektů

Na počátku realizace jakéhokoli projektu (nejen preventivního) je třeba si ujasnit jeho základní parametry, ale také řadu organizačních záležitostí, které do značné míry mohou pozitivně i negativně ovlivnit průběh a vnímání projektu veřejností.

Základním pilířem je upřesnění organizačních aktivit, od kterých se dále bude celý projekt odvíjet. Do této skupiny informací řadíme: počet osob zainteresovaných na projektu, časový harmonogram projektu, stanovení (alespoň předběžného) finančního plánu (tím je myšleno, kolik přibližně bude třeba peněz na plánované aktivity jako jsou ceny pro děti, realizace tiskovin, reklamní předměty – např. trika, čepice s logem projektu, finanční částky na plat pro pracovníky projektu, ale také na případnou inzerci v časopisech, ...). Po zodpovězení výše zmíněných otázek nám vyvstane další, tentokrát již podrobnější skupina aktivit, při kterých dochází k postupnému zpracovávání projektu před jeho samotným spuštěním. Zde mám především na mysli:

- a) ustanovení záměru a cílové skupiny projektu;**
- b) vytvoření názvu projektu (spolu s logem);**
- c) působnost projektu (školní, oblastní, krajová, celorepubliková, ...);**
- d) časový horizont projektu (jednorázový, pravidelně se opakující, krátkodobý, dlouhodobý);**
- e) soutěžní okruhy a jejich zpracování;**
- f) záštitu projektu;**
- g) internetové stránky projektu;**
- h) medializaci projektu;**

- i) odborné materiály a publikační činnost;**
- j) zajištění finančních částek nebo darů od sponzorů;**
- k) realizaci slavnostního předávání cen.**

I když se může zdát, že některé položky jsou zbytečné, v celkovém kontextu projektu sehrávají velmi důležitou roli vnímanou veřejností. Následující stránky přinášejí praktické informace, které jsem získala z realizace preventivních projektů.

Ad a) Ustanovení záměru a cílové skupiny projektu

Na počátku každého projektu je nutné si stanovit, co je záměrem projektu a pro koho je určen, tedy, kdo je cílová skupina. Záměr a celkový smysl projektu se může odehrávat v různých rovinách, které na sebe volně navazují a prolínají se, jako např. informační, zábavní (hrací), preventivní, vzdělávací, poznávací, vědomostní, tvůrčí.

Před samotným zahájením projektu je třeba určit, o jaký projekt půjde a zda se bude jednat o projekt se zpětnou vazbou na účastníky (tím je myšleno vyhlášení vítězů, korespondence v průběhu projektu) nebo pouze o projekt, který je celoročně k dispozici u výchovných a vzdělávacích pracovníků, a to bez jakékoliv zpětné komunikace s autorem (realizátorem) projektu.

Při realizaci projektu bychom měli být připraveni na jeho případné změny, a to podle potřeb cílové skupiny a účastníků, jednou takovou změnou může být např. rozšiřování nebo naopak zeštíhlování projektu. Jestliže si stanovíme jako cílovou skupinu např. děti prvního a druhého stupně základní školy (věkově tedy 6 až 15 let), může se stát, že se (na základě atraktivnosti projektu) přihlásí také mladší děti z mateřských škol nebo děti handicapované, mající jiné fyzické a psychické možnosti při zpracování zadaných témat.

V tomto případě velmi záleží na možnostech a flexibilitě organizátora, kterému se tak zvyšuje náročnost realizace projektu a jeho jednotlivých položek (např. navýšení počtu tiskových materiálů, cen nebo propagačních předmětů, které mohou sloužit také jako odměna, vyšší je i časová náročnost na komunikaci s účastníky projektu).

Ad b) Vytvoření názvu projektu (spolu s logem)

Stejně jako každý člověk má své jméno, tak i projekt by měl být pojmenován nebo označen. Výběr názvu bývá ovlivněn cílovou skupinou, ale také charakteristikou a vlastnostmi projektu (produktu). Jinak se bude jmenovat projekt pro děti, jinak pro seniory. V každém případě je důležité, aby název byl zapamatovatelný a snadno dohledatelný na internetových stránkách.

Dalším krokem, následujícím zpravidla po vytvoření názvu, je vytvoření loga, které bude projekt doprovázet po celou dobu jeho existence. V tomto případě se meze nekladou, může se jednat o jednoduchý obrázek nebo originální (grafické nebo textové) zpracování za pomoci grafických programů. Při tvorbě loga by měl být brán zřetel na univerzálnost a možnost použití loga na všech doprovodných materiálech, aby nenastal problém s využitím např. při potisku menších reklamních předmětů jako jsou psací potřeby, samolepky, odznaky apod. Jde tedy především o velikost loga a jeho barevnost, v každém případě by mělo provedení loga na první pohled upoutat a zaujmout.

Ad c) Působnost projektu (školní, oblastní, krajová, celorepubliková, ...)

V této části si určujeme rozsah dopadu projektu, zda bude probíhat pouze v určitém subjektu (škole) nebo jestli se bude uskutečňovat v širším okruhu (krajská nebo celostátní úroveň). Projekt probíhající pouze v úzkém kruhu, případně na krajské úrovni, neklade takové nároky na organizační zajištění jako projekt celorepublikový.

V praxi se setkáváme s projekty, které zpočátku působily v nejbližším okolí, regionu, ale na základě rostoucí informovanosti veřejnosti a kvalitní realizace se postupně rozšířily na celé (nebo většinu) území naší republiky. Mezi takové projekty patří např. Malujeme po síti, Učíme se s Policíí, Jak to vidím JÁ, Svět očima dětí, Požární ochrana, Ahoj z prázdnin, ... (jedná se o projekty zaměřené na prevenci dětí s dopadem realizace na většinu území republiky).

Ad d) Časový horizont projektu (jednorázový, pravidelně se opakující, krátkodobý, dlouhodobý)

Pod pojmem „časový horizont projektu“ si většina z nás představí termín, odkdy dokdy bude probíhat. Při plánování projektu je tato myšlenka správná. Nabízí se ovšem také další možnosti jeho průběhu (v časovém horizontu), podle toho zda se jedná

o projekt realizovaný po krátkou (např. 1 měsíc) nebo delší dobu (půl roku, celý rok). Projekt může probíhat také pouze jednorázově nebo se naopak může pravidelně (ve stejném období) opakovat. Takový projekt určitě osloví veřejnost, protože jeho účastníci s ním budou vždy dopředu počítat a přizpůsobí mu tak své časové i fyzické možnosti.

Při vyhlašování projektu by měl být brán zřetel na dobu, po kterou bude projekt probíhat. Většina výchovných nebo vzdělávacích subjektů se zapojuje do více projektů, a proto mnohdy potřebují více času na práci s dětmi a následné zpracování úkolu. S menším časovým limitem se snižuje nejen zájem o tento projekt, ale také kvalita a množství odvedené práce (jedná se např. o zpracování výtvarných, literárních děl nebo vytváření díla za pomoci počítače – prezentace, programy apod.).

Ad e) Soutěžní okruhy a jejich zpracování

Při realizaci projektu zaměřeného na preventivní, poznávací nebo tvůrčí činnost se očekává zpětná reakce veřejnosti (v tomto případě máme na mysli zejména děti), je nutné vytvořit a jasně stanovit soutěžní témata a jednotlivé kategorie (s vyšším počtem kategorií roste časová náročnost v závěru projektu – při vyhodnocování).

Jestliže se projekt skládá z více okruhů, témat, je nutné účastníky rozlišit například podle věku (děti z mateřských škol, děti z prvního nebo druhého stupně, středoškoláci) nebo podle handicapu dětí (možnosti postižených dětí jsou mnohdy omezené, nemohou konkurovat zdravým dětem svého věku).

Možné varianty zpracování jednotlivých okruhů soutěžních témat by měly být jasně stanoveny a konkretizovány. Realizátor projektu si tak ušetří spoustu práce při vyhodnocování a pročítání jednotlivých zasláných soutěžních děl.

Nejznámějšími a asi také nejčastěji využívanými kategoriemi zpracování soutěžních děl jsou díla výtvarná a literární. Jedná se o nejschůdnější cestu zařazení problematiky do osnov školy a vytvoření děl přímo ve vyučování, nikoliv ve volném čase dětí v zájmových kroužcích nebo doma. Dalšími možnostmi jsou kategorie hudební, dramatické, práce na počítači – tj. zpracování problematiky ve formě prezentací nebo videa. U jmenovaných kategorií pak dochází k dalšímu rozlišení, a to podle počtu dětí (autorů) podílejících se na díle. Může se jednat buď o jednu osobu nebo celou skupinu spoluautorů, tedy dva a více. Zmíněnou druhou možnost často využívají děti mladšího školního věku (nebo předškolního), kdy dílo vytvářejí ve školních družinách apod.

V pravidlech projektu by proto měly být jasně stanoveny limity pro zasílaná díla, jinak se může stát, že přijdou divadelní hry delší než hodinu, dvacetistránková literární díla a místo klasických výkresů (formát A4 nebo A3) srolované tapety (oblíbené u skupinových děl). Při přípravě projektu by pro zasílaná díla měla být jasně stanovena pravidla, např. literární dílo – maximálně 5 stran, výtvarné dílo – maximálně rozměr 1 m x 1 m, divadelní představení maximálně 15 minut, u skupinových děl maximálně 5 dětí (předejde se tak snížení počtu oceněných škol na úkor velkého počtu dětí z jedné školy).

Ad f) Záštitu projektu

I když se může zdát, že záštita projektu není potřebná, opak je pravdou. A to zejména, jedná-li se o projekt s větší působností (krajská nebo celostátní úroveň). Nutno podotknout, že pokud školní projekt zaštití známá osobnost, herec, zpěvák nebo jiná veřejně známá osoba, zvyšuje to jeho atraktivitu. Nikde ovšem není psáno, že o projekt bez záštity klesá zájem veřejnosti.

Při oslovování patronů projektu je nutné mít připravené informační materiály, případně (jestliže projekt již nějakou dobu běží) poskytnout k nahlédnutí finální výstupy nebo produkty, např. soutěžní díla, fotografie z uskutečněných akcí – výstav a veletrhů, reakce veřejnosti, informační materiály pro veřejnost atd. V tomto případě nám velmi pomůže také existence internetových stránek projektu, kde si může oslovená osoba (v případě hledání sponzora) vytvořit představu o jeho fungování.

Ad g) Internetové stránky projektu

Jak již sám název napovídá, úspěšnost projektu do značné míry ovlivňuje také jeho přístupnost na internetových stránkách. Název projektu by neměl být složitý ani dlouhý, ale naopak by se měl vyznačovat jednoduchostí a snadnou zapamatovatelností, aby případný odkaz na internetovou adresu byl pochopitelný pro každého, i úplného laika (např. Alík = www.alik.cz, Moje škola = www.mojeskola.cz apod.). Tím se zvyšuje rychlost i úspěšnost nalezení projektu.

Samotné internetové stránky projektu by měly obsahovat údaje:

- název projektu;
- zaměření projektu;
- časový harmonogram;

- vyčlenění cílové skupiny;
- kontakt na osobu zastupující realizátora projektu;
- probíraný soutěžní okruh, téma;
- konkrétní stanovení úkolů pro děti a možnosti zpracování soutěžních témat (např. vyčlenění kategorií - literární, výtvarná, hudební, práce na počítači, ale také počty stránek a rozměry zasílaných výtvorů, kritéria počtu dětí pracujících na jednom soutěžním díle, ...);
- dotazy a odpovědi;
- aktuality projektu, tiskové zprávy, pozvánky na další akce k projektu (např. pozvánka na veletrh, na výstavu atd.), seznam oceněných dětí nebo subjektů (může být oceněna škola, např. za nejlepší dílo, největší dílo, originální dílo apod.);
- informační materiály určené pro výchovné a vzdělávací pracovníky i děti (pokud jsou k dispozici), které by měly přinést nejen souhrnné, ale také aktuální informace k vyhlášenému okruhu, nové poznatky, statistiky, příběhy ze života, odkazy na další zdroje, testy a pracovní sešity pro děti;
- fotogalerii (zajišťuje informovanost o předávání cen a tamní atmosféře, návštěvník internetové stránky si tak udělá obrázek o kvalitě projektu a jeho realizátorech);
- po vyhlášení vítězů také oceněná díla, která jsou pak k dispozici všem účastníkům pro další motivaci nebo pro rodinné příslušníky na památku (ze zkušenosti vím, že rodiče nebo pracovník školy oceněné dílo vytisknou pro upomínku nebo vystaví na školní nástěnce);
- odkazy na publikační činnost projektu (fotografie nebo odkaz na publikace tematicky zaměřené k projektu, např. Divácké násilí, Bezpečnost při cestě do školy, případně tiskoviny jako jsou stolní kalendář a kvarteta pro děti, testy, kvízy apod.);
- partnery projektu, tzn. loga nebo seznam společností spolupracujících na projektu;

Ad h) Medializace projektu

Medializace projektu je nezbytná nejen při zahájení projektu, ale také po celou dobu jeho trvání, a to až do samotného konce.

V průběhu realizace projektu jsou nezbytné mediální výstupy ve formě tiskových zpráv, článků do časopisů a na internetové stránky, zajímavých rozhovorů a informací, které postupně přebírají také další média jako např. televize, rozhlas, celostátní nebo krajské deníky. Je vhodné také informovat o skončení projektu, o vyhlášení výsledků a případném plánu, kdy začne nové soutěžní kolo. Účastníci tak mají možnost sledovat webové stránky projektu v avizovaném období.

Nejčastěji používaným prostředkem k šíření informací o aktualitách k projektu je internet a webové stránky projektu. O novém projektu nebo jeho průběhu je možné informovat také prostřednictvím webových serverů, zabývajících se vzděláváním, výchovou a volným časem dětí a mládeže, jimiž jsou např. Učitelské noviny, Moje škola, RVP Metodický portál, Česká škola, Škola online, Česká rada dětí a mládeže, Adam, Dětská tisková agentura, ...

Určitým druhem prezentace je také účast realizátora projektu na různých výstavách, veletrzích a podobných akcích, veřejnost vnímá tyto aktivity velmi pozitivně a často informuje o projektu i další osoby.

Přenos informací široké veřejnosti poskytují také rádia a televize. Z vlastní zkušenosti ale bohužel musím konstatovat, že informace o nejrůznějších projektech nejsou pro tyto subjekty dosti zajímavé a akční (zaměřují se spíše na lidské neštěstí a politické šarvátky). Jestliže se tedy podaří navázat spolupráci a natočit (hlavně také odvysílat) informace k projektu nebo např. záběry ze slavnostního předávání cen, je to počin hodný udělení Nobelovy ceny.

Ad i) Odborné materiály a publikační činnost

O zvýšení atraktivity projektu se zaslouží nejen tematicky zaměřené nově vznikající informační materiály pro děti a výchovné pracovníky, ale také doprovodné publikace orientované na zábavu. Hovořím zde např. o stolních nebo závěsných kalendářích, blocích, hracích kartách, omalovánkách, pracovních listech, ... Tyto materiály lze používat celoročně, a to nejen při vyhlašování vítězů, ale také na veletrzích a výstavách, dětských dnech a podobných akcích, kde se veřejnost seznamuje s projektem a jeho

vedlejšími produkty. Tištěné podklady a materiály, které si mohou návštěvníci ohmatat a prohlédnout (případně odnést domů) zaručují projektu větší atraktivitu a zapojení co nejširší veřejnosti.

Zvláštní kategorií je možnost využití těchto materiálů jako motivačního prostředku pro ostatní děti, které se zúčastnily projektu, ale z kapacitních důvodů nebyly oceněny na slavnostním vyhlášení apod. Zvyšuje se tak ovšem náklad při pořizování (naštěstí obecně platí: čím vyšší náklad, tím nižší cena za jeden kus) a dále také čas na expedici do jednotlivých subjektů. Z vlastní praxe vím, že tyto materiály jsou buď přímo předávány dětem, jejichž díla byla zaslána na adresu organizátora nebo jsou využívány po celý rok a dětem jsou dávány jako dáreček nebo odměna za určitou aktivitu.

Informační materiály určené pro cílovou skupinu projektu (v našem případě pro výchovné a vzdělávací pracovníky i děti) by měly přinést nejen souhrnné, ale také aktuální informace k vyhlášenému okruhu, nové poznatky, statistiky, příběhy ze života, odkazy na další zdroje. Tyto materiály by měly být doplněny tematicky zaměřenými testy nebo pracovními sešity určenými menším dětem, pro lepší manipulaci by měl být odborný materiál rozdělen např. podle věku dítěte a podle toho také zpracován. Praktické a osvědčené šíření těchto materiálů poskytují internetové stránky projektu, kde si je podle potřeb a okruhu mohou vytisknout jak děti, tak dospělí.

Ad j) Zajištění finančních částek nebo darů od sponzorů

Realizování projektu vždy vyžaduje alespoň minimální finanční částky, a to i při realizaci malého projektu, který bude probíhat pouze na úrovni školy. Je zapotřebí zajistit finanční částku na mzdy pro organizátory, ale také na ceny pro nejlepší účastníky (jinak klesá motivace účastníků).

Záleží především na organizaci či jedinci, který projekt zajišťuje. Pokud je financí nedostatek, je nutné oslovit případné sponzory a požádat buď o finanční příspěvek (např. na nákup cen pro vítěze nebo zaplacení nájmu prostoru, kde bude probíhat slavnostní předávání cen, ...) nebo o samotné ceny. V tomto případě má sponzor hned několik možností:

- a) poskytne finanční částku, kterou organizátor použije dle potřeb projektu;
- b) poskytne finanční částku, ale přesně definuje, na co se použije (např. na nákup cen pro děti);
- c) poskytne reklamní předměty společnosti jako ceny pro vítěze;

- d) zakoupí ceny speciálně na tuto akci (po předchozí domluvě s organizátorem) a nechá na ně vyrobit logo společnosti, v tomto případě sponzora (organizátor musí upřesnit počet oceněných dětí a cen);
- e) poskytne jako sponzorský dar službu, prostory, které jsou většinou placené (např. reklamní blok v rádiu, reklamní plochy v MHD, prostory pro slavnostní předávání cen, občerstvení pro účastníky dané akce projektu).

Všechny výše zmíněné aktivity ovšem musí být právně ošetřeny, aby se tak předešlo případným tahanicím o zaplacení poskytnutého zboží nebo služby. Většina společností se se sponzorskými dary již setkala, a tak pro ně není problém připravit podle potřeb stručnou dohodu o sponzorském daru nebo obširnější smlouvu. Vše v tomto případě záleží na požadavcích sponzora a jeho podmínkách.

Při vyjednávání s budoucím sponzorem je téměř nutností nabídnout nějakou protislužbu, ideální je možnost umístění reklamy. Jestliže např. nabídneme uveřejnění loga sponzora na internetových stránkách projektu, dále uveřejnění loga v informačních materiálech pro média a veřejnost nebo při výstavách, je to do jisté míry reklama, kterou potřebuje každá organizace. Lákavou nabídkou je také pozvání na slavnostní předávání cen za účasti zajímavých osob nebo krátkého vstupu, rozhovoru při této akci s ředitelem organizace – sponzora.

Ad k) Realizace slavnostního předávání cen

Jestliže se rozhodneme pro realizaci závěrečného aktu projektu, určeného účastníkům projektu, médiím, případně veřejnosti, je potřeba připravit se na velmi náročnou část celého procesu, a to nejen po fyzické, ale také časové stránce.

Poměrně hodně času zabere třídění a hodnocení došlých děl ze všech zadaných soutěžních témat a v jednotlivých kategoriích. Dalším krokem je výroba diplomů, zajištění cen pro vítěze a hlavně, což je dosti podstatné, v předstihu vítěze oslovit a informovat o slavnostním předávání. Nejrychlejším způsobem je telefonické spojení s následným písemným vyrozuměním a pozváním na akci. V tomto případě nesmíme zapomenout pozvat také sponzory a média (vše telefonicky ověřit, zjistit, zda všichni pozvaní obdrželi pozvánky).

V předstihu je také dobré zajistit prostor pro konání slavnostního předávání spolu s případnou domluvou o sponzorských darech, jejichž počty se určí až po výběru

zaslaných děl. Důstojnou a slavnostní atmosféru celého projektu podtrhuje právě výběr budovy a místa, kde se bude celá akce odehrávat. Jestliže se sál vyzdobí např. došlými díly a na pódium se vystaví připravené ceny pro vítěze, vzbuzuje to v příchozích velmi silné emoce.

Určitým lákadlem a zajímavostí (nejen pro vítěze, ale i sponzory a média) je domluva se známou osobností, která přijde na tuto akci zazpívat, pohovořit na určité téma, případně se ujme moderování. Všechny tyto možnosti se prolínají a pro budoucí soutěžní kola projektu je přínosné zajistit více takových osob (povědomost o projektu tak stoupá).

Aby akce byla úspěšná, je nezbytné napsat scénář, který obdrží nejen moderátor, ale také osoby zajišťující hladký průběh programu. Ty by měly být také nějak odlišeny (stejná barva triček, štítky, čepice), příchozí se tak snadněji zorientují a směřují k nim pro potřebné informace. Tyto osoby by měly mít na starosti jak oceněné děti, které umístí do předních řad (zajistí se tak rychlejší přesun dětí na pódium, kam si chodí pro ceny), tak zodpovídání případných dotazů. Při organizování takto velké akce je lepší určit „důstojníka“ pro řešení případných problémů.

Zajímavým prvkem při předávání cen je také promítání nafocených vítězných děl na plátno, takže všichni přítomní mají možnost si prohlédnout veškerá oceněná díla (a to i za předpokladu, že jsme v předsálí uspořádali výstavu zmíněných děl). Opět musíme ale počítat s časovým vytížením při nafocení děl, upravením fotografií v počítači a následným vytvořením prezentace promítané na plátno.

Vhodné je také mít připravený materiál pro média i sponzory se základními informacemi k projektu, přehledem nebo i fotografiemi vítězných děl, součástí by měla být i loga sponzorů.

Po skončení celé akce může být (záleží na finanční otázce) připraven pro všechny účastníky raut (opět velmi milý zážitek pro účastníky) nebo tzv. balíčky na cestu, a to hlavně pro děti.

V průběhu akce je vhodné fotografovat všechny oceněné a následně vytvořit prezentaci na internetových stránkách spolu s oceněnými díly. Fotografie mohou být dále využity při vytváření závěrečných zpráv z jednotlivých kol projektu, které lze rozeslat oceněným dětem do škol nebo sponzorům.

Jestliže v průběhu celého období projektu probíhá správná komunikace s účastníky (např. při rozesílání informačních materiálů apod.), vzniká dostatečný časový prostor

pro vytvoření návyku navštěvovat internetové stránky projektu. A právě v závěrečné fázi, tzn. před vyhlášením výsledků a oceněním vítězů je možné sledovat zvyšující se návštěvnost těchto stránek. Je tedy nezbytné pravidelně aktualizovat a doplňovat stránky informacemi spolu s fotografiemi.

I když by se mohlo zdát, že se jedná již o zbytečnou aktivitu, je vhodné po skončení projektu (nebo jeho určitého soutěžního kola) informovat všechny účastníky dopisem o vyhlášení vítězů, odkazu na internetové stránky, případně stanovit alespoň předběžný termín začátku nového soutěžního kola projektu. Z praxe vím, že tato zpětná vazba, která informuje i o skončení soutěžního kola nebo projektu, je mezi účastníky velmi vítána a přináší pocit zájmu ze strany organizátora.

Obsahem této kapitoly jsou souhrnné informace o plánování a postupné realizaci projektu určeného pro širokou veřejnost. Záleží na realizátorovi projektu, kolik času hodlá projektu věnovat a v jak široké míře jej chce uskutečňovat. Projekty se dají organizovat i v menším měřítku, tzn. méně aktivit s menšími nároky na čas a finance. Ovšem základem úspěšnosti jakéhokoli projektu je jeho zodpovědná příprava a zpracování kvalitního návrhu. V následující kapitole nabízím pohled na dva na sebe navazující preventivní projekty a veškeré aktivity, které projekty dokázaly zatraaktivnit nad rámec od ostatních projektů. V přílohách této práce je možné nalézt fotografie z jednotlivých akcí, ale také reakce veřejnosti na tyto aktivity.

3.2 Stručné vytyčení činností odboru tisku a public relations

Ministerstva vnitra České republiky v oblasti primárních preventivních projektů

Prevence rizikových jevů v resortu Ministerstva vnitra České republiky je realizována nejen Odborem prevence kriminality, ale také Odborem tisku a public relations. První zmíněný odbor komplexně zajišťuje přípravu, vyhlášení, organizaci státní finanční podpory a vyhodnocení programů prevence kriminality. Provádí analytické činnosti a na jejich základě podává návrhy na vyhlášení programů prevence kriminality, ...

Odbor tisku a public relations zajišťuje zejména styk ministerstva s médii a veřejností. Cílem je nejen zlepšení vzájemné spolupráce, zajištění informovanosti občanů, ale také

vynaložení maximální pomoci v řešení problémů jednotlivých občanů (např. otázka občanství, vznik a zánik občanských sdružení, otázka uprchlíků, ...). Informace jsou poskytovány na základě tiskových konferencí, tiskových zpráv, článků v médiích a na internetových stránkách resortu, které tento odbor spravuje. Pro maximální zajištění dostupnosti informací jsou vydávány různé informační a propagační publikace, letáky, brožurky, které jsou dále distribuovány např. v rámci činnosti public relations a prezentace činnosti resortu Ministerstva vnitra České republiky (včetně složek Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR) na vybraných výstavách a veletrzích, které jsou dostupné široké veřejnosti (např. veletrh Schola Nova, INVEX, ISET, ...). Pozitivní prezentace resortu v očích veřejnosti jsou zajišťovány také různými soutěžemi a udělováními cenami jako např. Policista roku, soutěž o nejlepší fotografii, ... Do 1. 1. 2008 byly široké veřejnosti poskytovány informace také ve zvukové podobě, a to na internetovém rádiu, jehož vysílání realizoval již zmíněný odbor tisku a public relations.

Mezi hlavní aktivitu, kterou odbor tisku a public relations již přes pět let pravidelně pořádá, patří preventivní projekt „Svět očima dětí“ (předchůdcem tohoto projektu byl projekt s názvem „Jak to vidím JÁ“), který si dokázal najít oblibu nejen mezi dětmi, ale také mezi pedagogy, vychovateli, rodiči a pracovníky působícími v oblasti primární (v některých případech i sekundární) prevence.

3.3 Projekt primární prevence pro základní školy „Jak to vidím JÁ“

Prvotní myšlenka preventivního projektu, který bude pravidelně a dlouhodobě poskytovat informace občanům i pracovníkům činným v oblasti prevence vznikl na základě jednání vedení Ministerstva vnitra s pracovníky odboru tisku a public relations v roce 2000. Projekt měl zajistit nejen pravidelné a časté informování veřejnosti, ale především postupné pozitivní přibližování organizace k jednotlivým problematikám resortu. Realizace projektu mi byla svěřena koncem listopadu 2000.

3.3.1 Popis projektu

Základní informace k projektu

První soutěžní kolo projektu jsem realizovala v lednu 2001 a bylo ukončeno v květnu téhož roku. Časový horizont plně vyhovoval nejen pedagogickým pracovníkům, ale také mně, jako organizátorovi, proto následující soutěžní kola probíhala vždy od ledna do května, a to v letech 2001-2003 (výjimkou byla dvě kola, druhé kolo soutěže – probíhalo od září do listopadu, čtvrté kolo – probíhalo od září do října). Celkem bylo uskutečněno pět soutěžních kol (4 soutěžní kola byla zaměřena výtvarně a literárně, jedno soutěžní kolo bylo zaměřeno pouze literárně), v nichž bylo vyhlášeno 22 soutěžních témat, zabývajících se nežádoucími rizikovými jevy. Po dobu trvání projektu „Jak to vidím JÁ“ (projekt trval 2,5 roku) se aktivně do projektu zapojilo 3 036 základních škol (v tomto počtu jsou zahrnuty např. i dětské domovy), které do projektu odeslaly více než 16 000 děl.

Odměnou dětem (oceněným, ale také jejich spolužákům), pedagogickým pracovníkům i rodičům za péči v projektu byla vždy slavnostní ukončení jednotlivých kol, která probíhala v prostorách zajímavých objektů v Praze, kam se např. z časových důvodů nemají mnozí možnost při návštěvách Prahy podívat – Pyramida, Tyršův dům, Eden, Sukův sál v Rudolfinu, Velký sál v prostorách Trojského zámku. Na oceněné děti za jejich snahu, otevřenost a preciznost při zpracování soutěžních děl čekaly také zajímavé a hodnotné dary, které získaly z rukou ministra vnitra, jenž převzal nad projektem záštitu.

Den slavnostního předávání cen byl pro mnoho oceněných dětí (ministr vnitra celkem osobně ocenil 674 dětí), ale i pro jejich rodiče a pedagogy, významným okamžikem v jejich životě. Řada z nich se na tento den připravovala velmi zodpovědně (nákupy nového oblečení, nové účesy, plánování cesty do Prahy s dalšími členy rodiny nebo sousedy ve vsi, ...) a se svými zážitky se účastníci svěřovali nejen pracovníkům odboru tisku a public relations, ale také svým známým, kamarádům, výchovným pracovníkům, médiím, a tak se šířily informace o projektu dále.

3.3.2 Realizace projektu

Hlavním cílem projektu bylo nejen zvýšení informovanosti pedagogických pracovníků, vychovatelů, široké veřejnosti a dětí, ale také jejich dlouhodobé zapojení do tohoto projektu, a to v celé republice. **Úkolem dětí** bylo na základě získaných informací od pedagogických pracovníků vytvořit soutěžní dílo k zadanému tématu tak, aby vyjadřovalo pochopení problematiky, ale také vlastní názor, zkušenosti atd.

Cílovou skupinu od samého začátku tvořily děti věkově spadající do prvního a druhého stupně základní školy, tedy od 6 do 15 let. Hlavním komunikačním prostředkem byl zvolen písemný styk s včasným zasíláním informací a materiálů v tištěné podobě na adresu školy (postupně zasíláno na konkrétní osoby), ale také elektronická podoba pomocí e-mailů. Využití zasílaných materiálů záviselo na rozhodnutí pedagogického pracovníka.

V prvním kole projektu měli také zájemci o účast příležitost přihlásit se do projektu telefonicky nebo elektronicky (na internetových stránkách Ministerstva vnitra byl umístěn formulář). Všechny tyto vzdělávací nebo výchovné subjekty byly pravidelně informovány o projektových novinkách.

Časový horizont

Volené problematické okruhy měly jedno společné – závažnost a obtížnost jejich reprodukce dále směrem k dětem. V této části projektu sehrávali důležitou a nenahraditelnou roli pedagogičtí pracovníci, kteří jako první přišli s problémovými okruhy do styku. Bylo zapotřebí nejprve absolutního zvládnutí problematiky pedagogem nebo rodičem (do projektu byla zapojena také rodina, kde probíhalo domácí vzdělávání dětí). Právě na nich záleželo jak dětem vysvětlí problém, a to jednotlivě podle tříd na prvním a druhém stupni základní školy.

Dalším problémem, se kterým se museli pedagogové po celou dobu potýkat, byl také čas – čas k porozumění problému, dostatečné vysvětlení a vytvoření soutěžního díla. Časový horizont projektu byl proto nastaven (podle počtu vyhlášených okruhů) na co nejdelší dobu, ale vždy tak, aby před koncem školního roku nebo před koncem kalendářního roku byli známi a ocenění autoři nejlepších děl.

Zvolené preventivní okruhy

Pedagogové i veřejnost byli postupně seznamováni s vyhledávanými tématy, která se týkala jednotlivých rizikových faktorů. Pro odlehčení závažnosti volených témat jsem přidávala také témata volnější, např.: můj nejlepší přítel, můj životní sen, ...

V prvním soutěžním kole byly soutěžní okruhy rozčleněny pro první a druhý stupeň, v dalších soutěžních kolech byla již témata společná pro oba stupně.

Soutěžní témata, která byla postupně volena, vycházela nejen z aktuální situace, ale také z potřeby neustále informovat veřejnost i pedagogy o nových poznatcích k dané problematice. K většině zadaných témat vznikly odborné materiály, jejichž cílem byl nejen souhrn informací dané problematiky, ale také nové poznatky, statistiky nebo např. kontakty na příslušné organizace. Pro menší děti (děti na prvním stupni ZŠ) vznikly také 3 tematicky zaměřené pracovní sešity, plné informací a úkolů, doplněné jednoduchými obrázky. Tyto materiály byly a neustále jsou pedagogům, vychovatelům i široké veřejnosti k dispozici nejen v tištěné podobě, ale také v elektronické, a to na internetových stránkách projektu.¹⁰¹ Z výzkumného dotazníkového šetření, které jsem uskutečnila v rámci projektu, vyplynul značný zájem pedagogů a vychovatelů o tyto odborné materiály. Většina pedagogů měla ztížený přístup k aktuálním informacím, které zdlouhavě museli vyhledávat v knihovnách a dále kompletovat v jeden materiál. Velká část pedagogických pracovníků neměla také možnost přístupu na internet, a to nejen z hlediska časového (pokud již byla na škole zřízena počítačová učebna, byla po většinu času přístupna dětem), ale také kapacitního (počet počítačů na školách – zejména na menších školách byl – velmi nízký).

Tabulka 4. Přehled preventivních okruhů, které jsem realizovala v jednotlivých kolech projektu¹⁰²

SOUTĚŽNÍ OKRUHY I. KOLA SOUTĚŽE (zaměření: výtvarné a literární)
<i>Okruhy pro první stupeň základní školy:</i>
1. téma: Sám doma (jak to nemá vypadat, co nesmím)
2. téma: Co všechno nepatří na dětské hřiště
3. téma: Co nemám dělat, aby mě nemuseli zachraňovat hasiči

¹⁰¹ Ministerstvo vnitra ČR, Odbor tisku a public relations. [online]. c2008, [cit. 6. 1. 2008]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soutez/soutez.html>.

¹⁰² Mgr. Lucie Vyhnálková, realizátorka preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“

4. téma: Neposlušný míč (silnice, ulice, hra na parkovišti)
5. téma: Kdy mi může pomoci policista
<i>Okruhy pro druhý stupeň základní školy:</i>
1. téma: Drogy a ty
2. téma: Šikanování
3. téma: Vandalismus
4. téma: Policie
5. téma: Pomoc kamarádovi v nouzi
SOUTĚŽNÍ OKRUHY II. KOLA SOUTĚŽE (zaměření: literární)
1. téma: Šikanování
2. téma: Drogy a ty
3. téma: Pomoc kamarádovi v nouzi
SOUTĚŽNÍ OKRUHY III. KOLA SOUTĚŽE (zaměření: výtvarné a literární)
1. téma: Nebezpečí extremismu
2. téma: Trestná činnost dětí a mládeže
3. téma: Rasismus, rasová diskriminace
4. téma: Handicapovaní lidé mezi námi
5. téma: Pomoc druhému v nebezpečných situacích
SOUTĚŽNÍ OKRUHY IV. KOLA SOUTĚŽE (zaměření: výtvarné a literární)
1. téma: Pomoc při povodních
2. téma: Můj nejlepší přítel
SOUTĚŽNÍ OKRUHY V. KOLA SOUTĚŽE (zaměření: výtvarné a literární)
1. téma: Předsevzetí a my
2. téma: Domácí násilí
3. téma: O čem se nemluví a mě to zajímá
4. téma: Divácké násilí
5. téma: Můj životní sen

Zaslaná soutěžní díla vždy hodnotila **komise** složená z pracovníků odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra a pracovníků jednotlivých spolupracujících organizací. Autory vítězných děl a jejich pedagogy jsem oslovovala telefonicky na základě uvedených náležitostí (jméno, příjmení, věk, třída, adresa, telefon, e-mail školy) na každém díle. (*Vybraná fotodokumentace ze slavnostního předávání cen vítězům z jednotlivých kol projektu v příloze č.1*)

Nakladatelská činnost v projektu

Nabídka preventivních projektů realizovaných v České republice je široká a na základě svých zkušeností by se dala např. rozdělit podle těchto kritérií:

- cílová skupina;
- zaměření projektu (vědomostní, poznávací, pohybově-sportovní, tvůrčí);
- působnost projektu (školní, oblastní, krajová, celorepubliková, ...);
- časový horizont projektu (jednorázový, pravidelně se opakující, krátkodobý, dlouhodobý, ...).

Zájem pedagogických pracovníků i veřejnosti o projekt realizovaný na odboru tisku a public relations bylo tedy nezbytné podnítit zajímavostmi a upozornit na odlišnosti projektu od ostatních preventivních programů. V případě projektu „Jak to vidím JÁ“ jsem zrealizovala několik zajímavých podnětů zajímavých pro pedagogické pracovníky i samotné děti. Jednalo se o:

1. nabídku informačních materiálů ke zvoleným problematikám pro pedagogické pracovníky i děti, např.:
  - Domácí násilí; Divácké násilí; O čem se nemluví a mě to zajímá (*Vybrané ukázky materiálů v příloze č. 2*);
  - pracovní sešity pro mladší děti, např. *Sám doma*; *Co nepatří na dětské hřiště*; *Neposlušný míč* (*Vybrané ukázky materiálů v příloze č. 3*);
  - tematicky zaměřené letáky;
  - brožury jednotlivých institucí zabývajících se určitou problematickou oblastí;
2. motivační ceny pro děti, které se do projektu zapojily, ale nebyly z kapacitních důvodů oceněny na slavnostním předávání cen;
3. pravidelnost realizace projektu (pravidelné vyhlášení projektu v lednu – ukončení v květnu; případně také v září – ukončení v listopadu);
4. komunikace mezi organizátorem a účastníky projektu → zpětná vazba;

5. realizace programu na celém území republiky;
6. časový horizont jednotlivých kol projektu (5 měsíců);
7. slavnostní předávání cen;
8. zajímavé ceny pro děti.

Realizace a kompletace materiálů probíhala na odboru tisku a public relations za podpory odborníků a specialistů v dané problémové oblasti tak, aby zbytečně nezahlucovala pedagogické pracovníky informacemi již známými a neustále se opakujícími. V jednotlivých materiálech (určených pedagogickým pracovníkům nebo starším dětem) bylo možné nalézt informace týkající se např.: zmapování situace v České republice, vymezení, formy a členění problematiky, a dále pak mýty, fakta, aktuální statistiky, kontakty na instituce, u kterých lze hledat pomoc, ...

Kompletaci podkladů u jednotlivých témat jsem měla mnohdy ztíženou skutečností, že se o problému na veřejnosti začínalo teprve hovořit, což mělo za následek nedostatek nebo dokonce neexistenci odborných materiálů (např. problematika diváckého a domácího násilí). O tři roky později, kdy byla zopakována výše zmíněná témata, byla situace zcela rozdílná. K problematikám v průběhu doby vznikly nejen publikace, ale také odborná centra a poradny (např. poradenské centrum ROSA, Bílý kruh bezpečí, DONA, ...).

Pro menší děti jsem vypracovala pracovní listy, které zábavnou formou seznamovaly děti nejen s nebezpečími, ale také s návyky správného chování při cestě do školy nebo při hře na dětském hřišti. Všechny materiály jsem se snažila poskytovat nejen v tištěné, ale i elektronické podobě.

Zmapování úspěšnosti projektu, ale také všech aktivit souvisejících s jednotlivými koly projektu, bylo cílem tzv. shrnujících publikací. Ty obsahovaly nejen informace o skončeném kole, statistiky, přehled vítězů a jejich oceněná díla, realizované výstavy, mediální prezentace projektu, ale také dopisy pedagogických pracovníků, rodičů a dětí s vlastními názory a zkušenostmi s projektem.

Informace o úspěšnosti či neúspěšnosti projektu mi přinesl také výzkum mezi pedagogickými pracovníky, který jsem uskutečnila v roce 2003.

Obrázek 3. Fotografie shrnujících publikací vzniklých v projektu „Jak to vidím JÁ“

Zdroj: archiv Mgr. Lucie Vyhnálkové, realizátorky preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“.

Internetové stránky projektu

Technický pokrok společnosti se nedá zastavit, a platí to také při realizaci preventivních projektů. Mezi hlavní náplň pracovníků odboru tisku a public relations se řadí také realizace a spravování internetových stránek celého resortu Ministerstva vnitra, v jehož rámci vznikly také prvotní stránky preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“.

Vznik stránek a poskytování informací bylo zpočátku vnímáno spíše jako doplňková forma pro média, případně pro pedagogické pracovníky, a to především ve formě tiskových zpráv.

Prvotní stránky projektu byly zpočátku strohé a obsahovaly pouze nejnutnější informace: tiskové zprávy, pravidla projektu, formulář pro zájemce o projekt.

S realizací jednotlivých kol se stránky rozšiřovaly a postupně doplňovaly o informace, které se zaměřovaly na jednotlivé okruhy rizikových faktorů, jejichž řešení spadá také do kompetence Ministerstva vnitra (např. problematika týrání a sexuálního zneužívání dětí a mladistvých, domácí násilí, drogová problematika).

Obrázek 4. Ukázka vzhledu internetových stránek „Jak to vidím JÁ“ – výběr dvou posledních soutěžních kol projektu

Zdroj: archiv Mgr. Lucie Vyhnálkové, realizátorky preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“.

I když veřejnosti (pedagogickým pracovníkům, médiím, rodičům) byly postupně nabízeny odborné materiály v elektronické podobě na stránkách projektu (výhodou takto poskytovaných materiálů je především možnost nenáročného zpracování materiálů podle potřeb pedagogických pracovníků a např. výňatek určitých pasáží, statistik atd.), z telefonických a osobních rozhovorů s pedagogickými pracovníky a rodiči (např. při slavnostním vyhlášení cen) jsou mi známy případy o omezených a mnohdy i nemožných přístupech na internetové stránky v letech 2001-2003.

3.3.3 Public relations aktivity spojené s podporou projektu

Na počátku dvacátého století vyslovil Kedbetter přesvědčení, „že vztah instituce k veřejnosti a naopak není možné ponechat náhodě“, a proto v Americe vznikl nový obor s názvem public relations („cílevědomé ovlivňování veřejnosti s využitím sociologie a psychologie“), který se postupně rozšířil také do a dnes se bez něj neobejde žádný podnik ani instituce.¹⁰³

¹⁰³ KOLEKTIV AUTORŮ. *Všeobecná encyklopedie. Svazek P/R*. Praha: Diderot, 1999. s. 305. ISBN 80-902555-2-3.

O zaměření a odbornosti pracovníků odboru tisku a public relations napovídá již samotný název odboru, a proto tedy i při realizaci projektu „Jak to vidím JÁ“ byly postupně naplňovány aktivity potřebné nejen pro zviditelnění, ale také podporu projektu. Řeč je v tomto případě o samostatných výstavách, kampaních v hromadných dopravních prostředcích a účasti na veletrhu INVEX. Následující stránky přináší zrekapitulování informací a činností, které jsem osobně zrealizovala.

Výstavy a veletrhy

V průběhu realizace projektu se mi podařilo uskutečnit hned několik výstav, které lze rozdělit podle délky trvání na krátkodobé a dlouhodobé.

1. Výstavy krátkodobé

Cílem těchto výstav bylo představení projektu a některých oceněných děl na jednorázové, krátkodobé akci, např. na veletrhu, v jehož prostorách byl prezentován samotný projekt, na výstavě při předávání cen vítězům daného soutěžního kola, ...

Prezentace projektu na veletrhu byla spojena také s doprovodnými aktivitami jako vědomostní soutěže, týkající se vybraného rizikového jevu v daném kole projektu, a distribuce nově vzniklých publikací dětem i dospělým zapojeným do projektu atd.

Prezentace projektu probíhala po celou dobu konání veletrhu souběžně, a to dvěma různými způsoby:

- verbálně – jednotlivými pracovníky stánku
- nonverbálně – za pomoci jednotlivých „panelů“, zaměřených na danou problémovou oblast nebo za pomoci počítačové prezentace.

S projektem tak měli příležitost seznámit se v horizontu jednoho týdne návštěvníci výstavy se zájmem o nové informace.

Výstavy realizované při slavnostním předávání cen bohužel nesplňovaly možnost podpory projektu směrem k široké veřejnosti, neboť byly přístupné pouze účastníkům a pozvaným hostům předávání cen, a to pouze po dobu konání dané akce nebo po jejím těsném skončení. Rodiče i hosté sice měli možnost prohlédnout si oceněná díla spolu s dětmi, časové trvání výstavy bylo však neadekvátní vynaloženému úsilí při realizaci výstavy.

2. Výstavy dlouhodobé

Jednou z hlavních výhod dlouhodobých výstav je bezesporu oslovení nejširší skupiny veřejnosti v delším časovém horizontu, a tak i určitým způsobem správné vynaložení peněz a času při přípravě a realizaci výstavy.

Aby výstava splnila svůj účel, bylo nutné, aby byla umístěna v dobře přístupných prostorách veřejnosti, a to především rodičům s dětmi.

V rámci projektu „Jak to vidím JÁ“ se mi podařilo zrealizovat hned několik dlouhodobějších výstav, a to:

- **Výstavu v Obecním domě** – splňovala několik nezanedbatelných podmínek potřebných pro úspěch projektu, a to:
  - umístění výstavy – v centru Prahy, tedy snadná dostupnost veřejnosti
  - délka trvání výstavy – jeden měsíc (zasahující také do prázdnin)
  - velikost výstavy – maximální počet vystavených exponátů, a to výtvarných i trojrozměrných (*Vybrané fotografie v příloze č. 4*)
- **Výstavu v ZOO v Praze, v prostorách slonince** – realizace této výstavy měla hned tři velké cíle, a to:
  - přilákat návštěvníky do zoologické zahrady postižené povodněmi
  - vyzdobit a oživit pochmurné prostory vytopeného objektu slonince
  - využít zaslané výkresy a trojrozměrná díla s tematikou povodní a přiblížit tak pocity dětí, které poznaly povodně nejen z televize, ale v některých případech bohužel také osobně.

Tato výstava jednoznačně splnila všechny tři cíle, a to po dobu letních prázdnin, kdy do zoologické zahrady mířily nejen stavební firmy za účelem odstranění následků povodní, ale také děti s rodiči, kteří svojí návštěvou napomohli (zaplacením vstupu) dalšímu rozvoji a podpoře chodu zahrady. Výstava v tomto případě působila nejen jako němý svědek událostí v zoologické zahradě, ale také jako útočiště před hlukem způsobeným těžkou technikou. (*Vybrané fotografie v příloze č. 5*)

- **Promenádní výstava na náměstí Republiky v budově Ministerstva vnitra**
Výstavy realizované na Promenádní výstavě na náměstí Republiky se vyznačovaly hned třemi velkými výhodami, a to:
  - časovým trváním výstavy – jednotlivé výstavy projektu „Jak to vidím JÁ“ byly plánovány a uskutečňovány v maximálně možném časovém horizontu, tj. minimálně 6 měsíců po skončení daného kola projektu.

- umístěním výstavy – výstavy probíhaly v prostorách, viditelných z náměstí ze dvou stran budovy, a to ve velkých prosklených „výkladních skříních“.
- časovou neomezeností prohlídek výstav – výstavy bylo možné shlédnout v průběhu dne i noci, kdy byla výstava osvětlena.

Cílem těchto výstav bylo informování a seznamování veřejnosti s projekty resortu, a to po maximálně dlouhou dobu. O zájmu veřejnosti o tyto projekty vypovídají telefonáty občanů ohledně vystavených exponátů (např. loutky hasičů, vystavené publikace pro pedagogické pracovníky – Domácí násilí, Divácké násilí, dětský závěsný kalendář, dětské kvarteto, ...). *(Vybrané fotografie v příloze č. 6)*

První dvě zmíněné výstavy byly zrealizovány těsně před předáváním cen dětem, které tak měly možnost si jednotlivé výstavy prohlédnout se svými pedagogickými pracovníky nebo v průběhu prázdnin se svými rodiči.

Mediální kampaně v Městské hromadné dopravě v Praze

Po celou dobu realizace preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“ jsem se potýkala s nezájmem médií o preventivní aktivity zaměřené nejen na děti, ale i dospělé. Média v naší společnosti bohužel prozatím zastávají názor, že informování o nových projektech nebo dokonce skutečnostech, které nejsou „bombastického“ charakteru, je nezajímavé a nedůležité. O tyto aktivity se ve většině případů začínají zajímat až v souvislosti s nějakým neštěstím, kde hlavní roli hraje dítě nebo starý občan.

Informování veřejnosti a především pedagogických pracovníků o projektu se mi podařilo ještě další aktivitou, a to mediální kampaní v prostředcích Městské hromadné dopravy v Praze. Jednalo se o dopravní prostředky využívané maximálním počtem občanů a návštěvníků Prahy, kterými jsou tramvaje a metro.

Mediální kampaně v těchto dvou zmíněných prostředcích probíhaly v průběhu měsíce června a části července, kdy se návštěvnost města zvyšuje s příchodem prázdnin.

Ve vozech tramvají byly plakáty umístěny po jednom i více kusech, a to do obou vozů dané tramvaje. Umístění plakátů do vozů nebylo ponecháno náhodě, byly vybrány takové tramvajové linky, jejichž trasy protínají centrum města.

O splnění očekávaného cíle, a to povědomí veřejnosti o existenci projektu, vypovídaly nesčetné telefonické dotazy týkající se projektu, případně projevení zájmu o výtvarná a literární díla zobrazená na plakátech. *(Ukázky plakátů v příloze č. 7)*

V prostorách metra byly plakáty umístovány na dvou rozdílných místech, a to na stěnách eskalátorů a ve vozech metra. V obou případech měli návštěvníci dostatečně dlouhou časovou možnost pro přečtení informací na plakátu.

Prostředky pro motivaci dětí

Autory vybraných děl zaslaných do projektu jsem telefonicky zvala na slavnostní předávání cen do Prahy vždy do jednoho měsíce po skončení soutěžního kola projektu. Z kapacitních a finančních důvodů nebylo však možné ocenit všechny autory zdařilých děl, a proto jsem se začala soustřeďovat na vznik dalších předmětů, jejichž cílem byla především motivace a poděkování za snahu, čas a píli, kterou projektu věnovaly děti a taktéž pedagogičtí pracovníci.

V projektu „Jak to vidím JÁ“ vznikly produkty:

- a) **dětský stolní kalendář 2003 zaměřený na prevenci rizikového chování;**
- b) **dětský nástěnný kalendář 2004;**
- c) **kalendáře do peněženky (s různými motivy – díla, která namalovaly děti k vyhlášeným tématům);**
- d) **dětská kvarteta zaměřená na prevenci rizikového chování;**
- e) **dětské penály s logem projektu, hrníček s logem projektu, ...**

Smyslem těchto produktů byla nejen motivace a ocenění práce jednotlivých dětí (které nebyly oceněny při slavnostním vyhlášení), ale také další využití zaslaných a zdařilých děl k jednotlivým problémovým okruhům. Využití těchto materiálů bylo na delší časový horizont nebo bez omezení (např. kvarteta).

U nově vznikajících produktů, kde byla použita díla nebo fotografie výtvarných a literárních děl, bylo nezbytné ošetřit také autorská práva.

Ad a) Dětský stolní kalendář 2003 obsahoval nejen informace k projektu, archivní fotografie z předávání cen, ale také, a to hlavně, fotografie maximálního počtu děl zaslaných do projektu (i neoceněných) k vyhlášeným okruhům, např.: *Sám doma*, *Co všechno nepatří na dětské hřiště*, *Neposlušný míč*, *Drogy a ty*, *Šikanování*, *Vandalismus*, *Policie*, *Pomohl/a jsem kamarádovi/dce v nouzi*, ...

O splnění cíle tohoto produktu vypovídají také reakce pedagogických pracovníků a jejich dětí v zaslaných dopisech. (*Vybrané ukázky v příloze č. 8*)

Obrázek 5. Dětský stolní kalendář 2003

Zdroj: archiv Mgr. Lucie Vyhnálkové, realizátorky preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“. (Ukázky vybraných listů produktu v příloze č. 9)

Ad b) Dětský nástěnný kalendář 2004

I když nástěnný kalendář nemohl svým rozsahem, a tudíž také počtem uveřejněných soutěžních děl dětí, konkurovat stolnímu kalendáři z roku 2003, obsahoval kromě základních informací a statistik projektu také 7 pravidel určených především dětem. Tato pravidla si kladla za cíl osvojení informací, především u mladších dětí, týkajících se bezpečnosti např. při cestě do školy nebo ze školy domů. Jedná se o pravidla, která prezentuje Nadace Naše dítě¹⁰⁴:

1. Říkám doma, s kým a kde budu.
2. Nemluvím s cizími lidmi a nikdo mě nepřemluví, abych s nimi šel bez souhlasu rodičů.
3. Každému, i dospělému i příbuznému, řeknu NE, když se mě dotýká a mně se to nelíbí.
4. Rychle uteču před každým, kdo se pokusí mě odvést.
5. Budu křičet: To není můj tatínek – maminka. Pomozte mi!
6. Před rodiči nemusím mít tajemství. Budou naslouchat mému vyprávění o lidech a věcech, které mi nahánějí strach.
7. Umím: Říci ne! Utéci! Někomu se svěřit.

¹⁰⁴ NADACE NAŠE DÍTĚ, [online]. c2006, [cit. 5. 10. 2007]. Dostupné z: <http://www.nasedite.cz/webmagazine/home.asp?idk=175>

V rámci tohoto kalendáře byla uveřejněna také telefonní čísla pro případ, že by se dítě dostalo do nesnáží. Jednalo se i o čísla policie, Linky bezpečí a Linky vzkazu domů při útěku dítěte z domova. *(Ukázky vybraných listů produktu v příloze č. 10)*

Obrázek 6. Titulní strana dětského nástěnného kalendáře z roku 2004

Zdroj: archiv Mgr. Lucie Vyhnálkové, realizátorky preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“.

Ad c) Kalendáře do peněženky

Dalšími tištěnými produkty, které u dětí dokázaly najít sympatie a motivovat je k dalším činnostem v preventivním projektu i tehdy, když jejich díla zaslaná do projektu nebyla oceněna, byly jednodušší kalendáře do peněženky (kartičky). Zpočátku se jednalo o zbytkové části okrajů papírů při výrobě jiné publikace, které měly skončit v tříděném odpadu. Zrodila se proto myšlenka využít tento materiál a vytvořit malé upomínkové předměty s preventivním a informačním podtextem.

Motivace dětí, to byla další myšlenka, která stála u zrodu tohoto „velikostně a obsahově nenápadného“ projektu. Kalendáře ovšem kromě motivace splnily také ještě jedno poslání, využití zaslaných oceněných i neoceněných soutěžních děl.

Při tisku byly zvoleny dvě velikosti kalendářů s několika různě tematicky zaměřenými výkresy dětí z prvního a druhého stupně. Na druhé straně kalendáře bylo naopak vytištěno kalendárium. *(Ukázky vybraných listů produktu v příloze č. 11)*

Obrázek 7. Kalendář do peněženky

Zdroj: archiv Mgr. Lucie Vyhnálkové, realizátorky preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“.

Ad d) Dětská kvarteta

„Kdo si hraje, nezlobí“, v naší společnosti často používané přísloví směřující nejen k dětem, ale i dospělým. Hlavním cílem dětských kvartet bylo nejen zabavení dětí, ale také zábavnou formou osvojení preventivních návyků u vybraných rizikových faktorů. Smysl hry jsem ponechala stejný, pozměnila jsem ale jednotlivé skupiny kvartet a vytvořila hesla vyplývající z jednotlivých obrázků na kartách (obrázky byly namalovány a zaslány dětmi v průběhu existence projektu „Jak to vidím JÁ“). Dalším podstatným přínosem kvartet je také skutečnost, že se do hry mohou zapojit nejen děti ve školách a zájmových kroužcích, ale také dospělí.

Tabulka 5. Přehled vybraných problematik rizikového chování na listech kvartet.¹⁰⁵

Druh hrací karty	Téma	Jednotlivá podtémata hracích karet
Kvarteto A	Sám doma – jak to nemá vypadat	1. Nesmím pít alkohol 2. Nesmím se vyklánět z okna 3. Nesmím kouřit 4. Nesmím lézt do výšek
Kvarteto B	Neposlušný míč	1. Míč na silnici nepatří 2. Míček Lumpík Neposlucha

¹⁰⁵ Mgr. Lucie Vyhnálková, realizátorka preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“

		<ol style="list-style-type: none"> 3. Neposlušný míč zavinil nehodu 4. Neposlušný míč rozbil okno
Kvarteto C	Drogy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Přes drogy nevidíš krásy života 2. Zdraví máš jen jedno! 3. Feťák je jen loutkou 4. Bojím se drog!
Kvarteto D	Šikana	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tíha šikany 2. Bezmocnost při šikaně 3. Šikana ve třídě 4. Šikana není hra
Kvarteto E	Policie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Veselá policie 2. Policie pátrá, chrání, ... 3. I Baba Jaga je na policii krátká 4. Policii jen tak někdo neunikne
Kvarteto F	Vandalismus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kde žije vandal, nežijí ptáci 2. Vandal ničí krásu 3. Za vandalismus trest – veřejné práce 4. Ničení hřbitovů zakázáno
Kvarteto G	Pomoc kamarádovi v nouzi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poskytni pomoc při úrazu 2. Pomáhej zachraňovat život 3. Pomáhej s učením 4. Poskytni pomoc při nehodě
Kvarteto H	Rasismus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Moji kamarádi 2. Poštovní známka přátelství 3. Na barvě pleti nezáleží 4. Já mám vše, on nic. Pomůžeme mu?

Realizace výše zmíněných materiálů byla ztížena nejen náročností časovou, ale také finanční. Proto se do realizace těchto produktů zapojila Tiskárna Ministerstva vnitra, která poskytla nejen grafika, ale zmíněné produkty také vytiskla.

Obrázek 8. Pohled na kvarteta

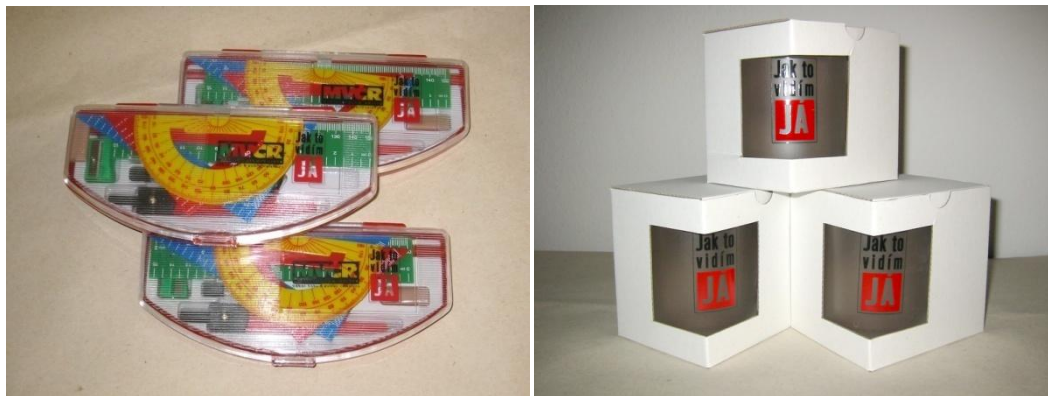

Zdroj: archiv Mgr. Lucie Vyhnákové, realizátorky preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“. (Ukázky vybraných listů produktu v příloze č. 12)

Ad E) Dětské penály s logem projektu, hrníček s logem projektu

Mezi prostředky určenými k motivaci dětí patřily dozajista také nadčasové produkty určené menším dětem, ale i starším nebo dospělým. Jednalo se o dětský penál s geometrickými potřebami (určeno mladším dětem) a skleněný hrneček s logem organizátora i projektu. Tyto předměty se osvědčily jako velmi nadčasové s možností používat je i při jiných aktivitách (např. při dětských dnech).

Obrázek 9. Penály a hrníčky s logy projektu

Zdroj: archiv Mgr. Lucie Vyhnákové, realizátorky preventivního projektu (Další ukázky vybraných zmíněných produktů v příloze č. 13)

3.3.4 Efektivnost projektu

Realizace preventivních projektů, určených dětem mladšího a staršího školního věku, patřila od roku 2001 mezi prioritní aktivity odboru. V druhé polovině roku 2003 jsem proto provedla výzkumné šetření mezi účastníky projektu „Jak to vidím JÁ“, které probíhalo v časovém období od 1. 5. do 30. 6. 2003. Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 259 osob z organizací zaměřených na výchovu dětí a mladistvých v celé republice, a jeho závěry se dále promítly do realizace preventivních projektů odborem tisku a public relations.

Dotazníkové šetření obsahovalo otázky uzavřené a otevřené. Respondenti tak měli možnost vyjádřit se k jednotlivým otázkám podle svých potřeb. Pro zpřehlednění dotazníku bylo vytvořeno 5 okruhů, a to:

1. okruh: Soutěž;
2. okruh: Soutěžní témata;
3. okruh: Odborné materiály;
4. okruh: Internetové stránky;
5. okruh: Identifikace respondenta.

Z jednotlivých zpracovaných okruhů jsem tak měla možnost zjistit efektivitu projektu, ale také potřeby pedagogických pracovníků. Jednalo se například o informace:

- nejrizikovější cílové skupiny z pohledu pedagogických pracovníků;
- intervaly soutěžních kol;
- pravidelnost účasti v projektu;
- formy zpracování soutěžních témat;
- výběr soutěžních témat;
- zjištění žádaných témat, se kterými se pedagogičtí pracovníci a děti v praxi setkávají;
- přínos soutěžních témat pedagogickým pracovníkům;
- zájem a využívání informačních materiálů;
- informační hodnotu zasílaných materiálů.

Velkým přínosem ve výzkumném šetření jsou mj. odpovědi týkající se zjištění informací o dětech, jejich problémech, ale také skutečnost, zda volené problematické okruhy přinesly poznatky nejen dětem, ale i pedagogickým pracovníkům.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že 73 % dotázaných respondentů pomohlo některé ze soutěžních témat získat informace o dětech, jejich problémech nebo zkušenostech. Jednalo se zejména o problematiku drog (16 %), šikanování (13 %), domácího násilí (11 %), o čem se nemluví a mě to zajímá (10 %), vandalismu (4 %), rasismu (3 %) atd. Projekt přinesl nové informace také pedagogickým pracovníkům samotným, tuto skutečnost přiznalo 73 % dotázaných. Jednalo se nejen o aktuální informace dané problematiky, ale také o pocity, zkušenosti, názory dětí a jejich rodinnou situaci.¹⁰⁶

O informační materiály zasílané k jednotlivým vyhlášeným soutěžním tématům projevil zájem 93 % respondentů, naopak 1 % o tyto materiály zájem nemělo. Dále 56 % dotázaných uvedlo, že zasílané informační materiály určitě využívá. Necelých třicet procent spíše materiály využívá, 10 % někdy a 5 % uvedlo jiné odpovědi, ve kterých převládala skutečnost, že materiály dosud nebyly obdrženy nebo je obdržel jiný pracovník školy¹⁰⁷.

Jednotlivé závěry dotazníkového šetření byly podle možností zohledněny při přípravě a realizaci nového preventivního projektu, který byl spuštěn v lednu 2004 pod názvem „Svět očima dětí“.

(Vybrané ukázky reakcí na preventivní projekt „Jak to vidím JÁ“ a informační materiály projektu je možné nalézt v příloze č. 14)

---

¹⁰⁶ VYHNÁLKOVÁ, L. *Průzkum postojů veřejnosti k preventivním projektům organizovaným odborem tisku a PR MV ČR*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, Odbor tisku a public relations, 2003, s. 82-86.

¹⁰⁷ VYHNÁLKOVÁ, L. *Průzkum postojů veřejnosti k preventivním projektům organizovaným odborem tisku a PR MV ČR*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, Odbor tisku a public relations, 2003, s. 98.

3.4 Projekt primární prevence pro základní školy „Svět očima dětí“.

3.4.1 Popis projektu

Základní informace k projektu

Primární preventivní projekt „Svět očima dětí“ vznikl na základě závěrů dotazníkového šetření, které jsem uskutečnila v časovém období od 1. 5. do 30. 6. 2003 mezi účastníky preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“.

První soutěžní kolo (spuštěno v lednu 2004) přineslo mezi aktivity zaměřené na prevenci rizikových faktorů novinky, které ještě více přibližovaly projekt a jednotlivé problematiky dětem i pedagogickým pracovníkům.

3.4.2 Realizace projektu

Cíl projektu

Na základě již zmíněného dotazníkového šetření mezi pedagogickými pracovníky účastnicími se preventivního projektu „Jak to vidím Já“ byl cíl nově vznikajícího projektu „Svět očima dětí“ přehodnocen a podle možností a potřeb upraven. Mezi hlavní cíle již nebyla řazena potřeba přibližování aktivit Ministerstva vnitra veřejnosti, ale především informování o existenci a prevenci rizikových faktorů, a to za pomoci tvůrčí činnosti dětí a pedagogických pracovníků.

Cílová skupina

Zaměření projektu a realizaci projektu jsem proto od samého počátku směřovala k cílové skupině dětí vzdělávaných na základních školách ve věkovém rozmezí 6 – 15 let. Postupně se do projektu zapojily také děti z dětských domovů, děti ze středisek volnočasových aktivit, děti z praktických škol, ...

Zájem pedagogických pracovníků o projekt nakonec způsobil potřebu rozšíření a přizpůsobení projektu také na další skupiny dětí, které se od této velké skupiny odlišovaly např. svými potřebami, možnostmi, věkem, ... Zde mám na mysli děti z mateřských škol – předškolní oddělení nebo děti ze specializovaných škol a tříd.

Zájem o účast v projektu telefonicky projevíli také pedagogičtí pracovníci a studenti ze středních škol a učilišť. V dotazníkovém výzkumu provedeném mezi pedagogickými pracovníky byla tato skupina označována za třetí nejčastěji

ohrožovanou skupinu rizikových jevy. V tomto okamžiku jsem tak byla postavena před rozhodnutí, zda projekt rozšířit také na tuto cílovou skupinu, a to na úkor kvality projektu či ponechat cílovou skupinu stejnou.

Při zrodu projektu jsem ale vycházela z myšlenky nabídky dlouhodobého, odlišného projektu, s kvalitním zpracováním všech souvisejících aktivit (nabídka a realizace zpětné vazby mezi mnou a pedagogickými pracovníky, poskytnutí aktuálních podkladů k jednotlivým problematikám, realizace a distribuce motivačních předmětů, slavnostní vyhlášení, ...).

Závěrečné rozhodnutí tedy vycházelo z již zmíněné myšlenky – základního pilíře při zrodu projektu, a to zachování kvality projektu před realizací megalomanského projektu s nižší úrovní, a tedy nerozšiřování cílové skupiny.

Časový horizont

Další odlišností, kterou projekt nabízí, je dozajista zvolený časový horizont jednotlivých kol, a to pět měsíců na jedno soutěžní kolo bez možnosti vsunutí dalšího kola projektu navíc. Toto období nabízí nejen dostatek času na prostudování problematiky pedagogickým pracovníkem, probrání problematiky ve více jak jedné vyučovací hodině, ale také dostatečný čas na zpracování soutěžních děl v pěti různých kategoriích (děti mohou zpracovat dílo v jedné nebo více kategoriích najednou, a to podle svých možností a schopností).

Slavnostní vyhlášení probíhá v měsíci červnu za přítomnosti ministra vnitra, který nad projektem převzal záštitu.

Zvolené preventivní okruhy

Jednotlivá soutěžní kola jsem vyhlášovala od ledna do května každého roku spolu se soutěžními tématy společnými pro první i druhý stupeň základní školy.

Preventivní okruhy jsem volila podle potřeb a zkušeností pedagogických pracovníků, ale také podle jejich poptávky po nových informacích, a to tak, aby předávání informací bylo systematické a pravidelné.

Pro zefektivnění prevence mezi dětmi jsem postupně vybrané okruhy opakovala, a to v rámci projektů „Jak to vidím JÁ“ i „Svět očima dětí“. Pedagogičtí pracovníci tak měli možnost získat např. nové statistiky a informace v dané oblasti, které navazovaly na informace poskytnuté v předchozích kolech projektu.

Úkolem dětí bylo (a stále je) vytvoření a realizace soutěžního díla na základě získaných informací od pedagogických pracovníků. Jelikož zvolená soutěžní témata jsou v mnoha případech velmi obtížná, vznikaly pro pedagogické pracovníky, ale i děti, **pomocné materiály** (např. informační publikace, letáky, pracovní sešity, testy a kvízy, ...), obsahující nejnovější informace k problému, statistiky, legislativní změny, kontaktní adresy na různá sdružení a organizace, u kterých hledat pomoc atd. Tyto materiály byly pedagogickým pracovníkům i široké veřejnosti k dispozici nejen v tištěné podobě, ale také v elektronické, a to na internetových stránkách projektu.¹⁰⁸ Od roku 2009 jsou tyto materiály k dispozici pouze v elektronické podobě.

Tabulka 6. Přehled preventivních okruhů, které jsem zrealizovala v průběhu projektu „Svět očima dětí“, a byla společné pro děti od 6 do 15 let

SOUTĚŽNÍ OKRUHY I. KOLA SOUTĚŽE
1. téma: Duševní vlastnictví
2. téma: Naše minulost v archivech
SOUTĚŽNÍ OKRUHY II. KOLA SOUTĚŽE
1. téma: Děti na útěku
2. téma: Dětská práva a povinnosti
SOUTĚŽNÍ OKRUHY III. KOLA SOUTĚŽE
1. téma: Trestní odpovědnost dětí a mladistvých
Okruhy soutěžního tématu:
A) Extremismus
B) Divácké násilí
C) Patologické hráčství – Gamblerství
D) Návykové látky (drogy, alkohol, ...)
E) Týrání, sexuální zneužívání (CAN, sexuální zneužívání, komerční zneužívání, ...)
F) Přestupek, trestný čin nebo jen legrace? (krádeže, loupeže, vandalismus, ...)
G) Kontaktní místa případné pomoci

¹⁰⁸ Ministerstvo vnitra ČR, Odbor tisku a public relations - rubrika „Svět očima dětí“. [ONLINE]. c2007, [cit. 30. 5. 2007]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/soutez>>.

Zaslaná soutěžní díla jsem nejprve třídila podle zvoleného tématu. Dále jsem je dělila podle stupně, které dítě ve škole navštěvuje a podle zvolené soutěžní kategorie. Po tomto rozdělení jsem pozvala členy na zasedání komise, která dále díla hodnotila podle jednotlivých témat a kategorií. Vzhledem k tomu, že se do projektu stále více zapojovaly také speciální školy s dětmi různých postižení, vzala komise ohled i na tuto skutečnost a dodatečně vytvořila pro tyto děti „speciální ceny“. Ty byly udělovány dětem různého postižení, které by jinak neměly možnost uspět se svými díly mezi ostatními. *(Vybraná fotodokumentace ze slavnostního předávání cen vítězům z jednotlivých kol projektu „Svět očima dětí“ v příloze č. 15)*

Nakladatelská činnost

Již od prvního kola projektu „Svět očima dětí“ jsem se snažila o neustálé zdokonalování v mapování jednotlivých okruhů, kompletaci zajímavých a aktuálních podkladů určených dětem i pedagogickým pracovníkům. S rostoucí informovaností o existenci a úspěchu projektu mezi pedagogickými pracovníky se do projektu aktivně zapojovali také odborníci z jednotlivých oblastí (např. extremismus, domácí násilí, týrání, drogy, psychologie, ...).

V publikacích lze tedy postupně sledovat nejen pozitivní změny v hlubším zpracování informací, ale také jejich rozšiřování do nových oblastí, např. oblasti legislativní nebo metodické.

V rámci preventivního projektu „Svět očima dětí“ jsem realizovala tištěné materiály a publikace:

- a) **Naše minulost v archivech.**
- b) **Novodobé pirátství.**
- c) **Dítě na útěku.**
- d) **Víš, jaké máš povinnosti ze zákona k rodičům? Udělej si test!**
- e) **Trestní odpovědnost dětí a mladistvých (I. a II. díl).**
- f) **Kouzelná zvířátka dětem s omalovánkami.**
- g) **Zvířátka radí dětem - dětský nástěnný a výchovný kalendář.**
- h) **Souhrnné publikace k jednotlivým kolům projektu.**

Ad a) Naše minulost v archivech

Brožura přináší informace z oblasti, která sice tvoří součást naší společnosti již století, nicméně se o ní v naší společnosti moc nehovoří. Jedná se o oblast archivnictví, která spadá do kompetence Ministerstva vnitra.

Pracovníci Státního oblastního archivu v Praze, kteří publikaci zpracovali, se snažili nejen o nejzajímavější zpracování podkladů pro pedagogické pracovníky a děti, ale také vzbuzení jejich zájmu o tuto oblast, a tím i navýšení návštěvnosti archivů v jednotlivých regionech republiky.

Jednotlivé kapitoly obsahují:

- základní pojmy - co je archiv, spisovna;
- archivnictví u nás (počátky archivní správy, státní archivy, archivy zvláštního významu, podnikové a právní archivy);
- přijímání archiválií do archivů (výběr archiválií, spisové a skartační řady, skupiny písemností);
- co je možné nalézt v jednotlivých archivech (množství archiválií, archivní knihovny, konzervátorské a restaurátorské pracoviště archivů, archivní budovy, zpracování a vystavování archiválií, ...);
- test s kontrolními otázkami;
- přehled a adresář archivů v ČR.

Publikace je veřejnosti k dispozici na internetových stránkách projektu na adrese: www.mvcr.cz/soutez/2004/sod (adresa platná k 8. 8. 2007)

(Vybrané ukázky reakcí pedagogických pracovníků a rodičů na vzniklé odborné publikace jsou k nahlédnutí v příloze č. 16)

Ad b) Novodobé pirátství – ochrana duševního vlastnictví

V době, kdy byla tato problematika vybrána za soutěžní okruh preventivního projektu, příliš odborných podkladů pro veřejnost neexistovalo. V rámci projektu proto ve spolupráci s odborníky vznikla publikace, která přinesla nejen vysvětlení problematiky veřejnosti, ale také shrnutí základních poznatků.

V publikaci je možné nalézt:

- základní pojmy a jednotlivé segmenty duševního vlastnictví;
- trestně právní kvalifikaci (porušování autorských práv, porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu, ...);

- vysvětlení pojmu pirátství a nejčastější druhy pirátství;
- instituce a organizace chránící duševní vlastnictví;
- rozsudky a trestní příkazy chránící autorská práva;
- statistiky;
- kvíz pro děti;
- fotodokumentaci;
- adresář kontaktů.

*Publikace je veřejnosti k dispozici na internetových stránkách projektu na adrese: www.mvcr.cz/soutez/2004/sod (adresa platná k 8. 8. 2007)
(Vybrané ukázky z materiálu jsou k nahlédnutí v příloze č. 17)*

Ad c) Dítě na útěku

Zpracování tohoto materiálu bylo plně svěřeno do kompetence pracovnice Linky vzkaz domů, která se denně s touto problematikou setkává. Obsáhlost tohoto materiálu se nemůže nijak srovnávat s ostatními, nicméně informační hodnota pro děti i pedagogické pracovníky je vysoká.

Materiál obsahuje nejen informace o možnostech pomoci Linky vzkaz domů, ale také charakteristiky jednotlivých útěků a nejčastější důvody vedoucí k útěku z domova. Uvedené případy jsou příběhy skutečných dětí, které se dostaly do svízelných situací a řešily je útekem z domova a následným vyhledáním pomoci na Lince vzkaz domů.

Z telefonických reakcí pedagogických pracovníků víme, že právě tyto případy se shledaly u dětí s velkým ohlasem a dokázaly navodit atmosféru soucítění a diskuse při analyzování jednotlivých problémů dětí z příběhů s následnými možnostmi jejich řešení. Tato atmosféra zapůsobila na důvěru a otevřenost dětí natolik, že se postupně začaly svěřovat i se svými aktuálními problémy.

*Materiál je veřejnosti k dispozici na internetových stránkách projektu na adrese: www.mvcr.cz/soutez/2004/sod (adresa platná k 8. 8. 2007)
(Vybrané ukázky jsou k nahlédnutí v příloze č. 18)*

Ad d) Víš, jaké máš povinnosti ze zákona k rodičům? Udělej si test!

Jak již sám název napovídá, jedná se o test vycházející ze Zákona o rodině a povinnostech dětí vyplývajících z tohoto zákona. V průběhu distribuce tohoto materiálu jsem se setkala s mnoha zajímavými reakcemi (především kladnými),

a to jak ze strany rodičů, tak i dětí a mladistvých.

Děti byly překvapeny skutečností, že jako děti mají povinnosti vůči svým rodičům, které jsou zmíněny také v zákoně, jako např. pomáhat podle svých schopností a možností rodičům v domácnosti nebo dokonce přispívat na její chod (v případě výdělečné činnosti dětí). Rodiče byli naopak mile překvapeni tím, že je možné se v případě potíží se svými potomky obrátit na instituce s žádostí o pomoc, týkající se např. příspěvku na chod domácnosti nebo nezvladatelnosti dítěte.

I když zákon o rodině uvádí některé povinnosti dětí vůči svým rodičům, nemůže jednoznačně napravit vztahy mezi členy rodiny. Podstatnou roli zde hrají také další činitelé jako ekonomická a sociální situace rodiny, celková atmosféra v rodině, vztahy mezi jednotlivými členy rodiny, ... *(Vybrané ukázky jsou k nahlédnutí v příloze č. 18)*

Ad e) Trestní odpovědnost dětí a mladistvých I. a II. díl

Jak již samotné téma napovídá, jednalo se o poměrně širokou problematiku, která může potrápít nejen děti, ale také pedagogické pracovníky a rodiče. Pro zpřehlednění a snadnější pochopení tématu proto vznikla tato publikace, kterou jsem rozdělila do sedmi kapitol:

- **Extremismus.**
- **Divácké násilí.**
- **Patologické hráčství - gamblerství.**
- **Návykové látky (drogy, alkohol, ...).**
- **Týrání, sexuální zneužívání (CAN, sexuální zneužívání, komerční zneužívání, ...).**
- **Přestupek, trestný čin nebo jen legrace? (krádeže, loupeže, vandalismus).**
- **Kontaktní místa případné pomoci.**

Dalším impulsem pro vznik této publikace byla nejen snaha poskytnout pedagogickým pracovníkům aktuální informace, ale také zapracovat podklady určené dětem ať již z prvního, tak z druhého stupně základní školy. V jednotlivých kapitolách jsem se snažila poskytnout:

- vysvětlení problematiky;
- příznaky rizikových jevů, formy, rizika;
- charakteristiky pachatelů;
- aktuální situace v České republice;

- náměty pro práci s dětmi – hry pro dvojice i skupiny dětí, testy, kvízy;
- rozsudky;
- statistiky;
- obrazové přílohy.

Výše uvedené publikace jsou k dispozici v elektronické podobě na stránkách projektu na adrese: www.mvcr.cz/soutez/2006/sod/odbormater.html (adresa platná k 8. 8. 2007) (Vybrané ukázky jsou k nahlédnutí v příloze č. 18)

Ad f) Kouzelná zvířátka dětem s omalovánkami

Ve své publikaci z roku 2005¹⁰⁹, ale také v samotné zmíněné knize, uvádím knihu následovně:

„Kniha pomáhá řešit problémy dětí na prvním stupni ZŠ a je zpestřena čtyřiceti originálními obrázky znázorňujícími nejen samotný problém, ale také jeho řešení. Děti se zvířátka společně řeší řadu problémů: nemám žádné kamarády; nechci chodit do nové školy; bojím se tmy; nechci se stěhovat do města; nechci chodit do školy – všichni se mi posmívají, že nic neumím, ... Součástí knížky je také sešit omalovánek, který napomáhá **zpětnému vybavení příběhů dětí i jejich kamarádů – zvířátek**. Omalovánky jsou sestaveny tak, že na levé straně je znázorněn problém – tedy negativní situace, naopak na straně vpravo jsou situace pozitivní – tedy řešení problému. Záleží pouze na dětech, jak obrázky vybarví, zda z paměti, podle předlohy z knížky či podle svého uvážení.

Kniha zaznamenávala stále rostoucí kladný ohlas nejen u rodičů, ale i pedagogických pracovníků, kteří s ní aktivně pracují při vyučovacích hodinách (společné čtení a diskuze nad situacemi). Knihu je možné si vypůjčit nejen ve větších knihovnách, ale je distribuována také mezi děti MŠ a ZŠ účastníci se projektu „Svět očima dětí“, na dětská oddělení v nemocnicích a ozdravovnách – např. Kyjov, Písek, Jeseník (kniha byla dětem dávana jako odměna za zvládnutí prvního nebo obtížného pobytu v nemocnici)“.

Příběhy o zvířátkách vznikaly v průběhu praxe psycholožky Tamary Cenkové, která za pomoci zvířátek pomáhala skutečným dětem řešit jejich problémy, týkající se např. poruchy učení nebo chování.

---

¹⁰⁹ VYHNÁLKOVÁ, L. 2. *Soutěžní kolo projektu Svět očima dětí v kostce*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, Odbor tisku a public relations, 2005, s. 233.

Ve společné spolupráci s odborem tisku a public relations, který s psycholožkou spolupracuje již několik let, se mi podařilo pro projekt nadchnout další osoby, které tak napomohly vzniku knížky, a to v rámci preventivního projektu Svět očima dětí, díky kterému došlo k jejímu následnému šíření mezi děti do celé republiky. (*Vybrané ukázky dopisů v příloze č. 20*). *Některé z příběhů zvířátek a reakce dětí na tuto knihu je možné shlédnout na internetových stránkách na adrese:*

www.mvcr.cz/souteze/2005/sod/kniha.html (adresa platná k 8. 8. 2007)

Obrázek 10. Fotografie knihy a omalovánky ke knize

Zdroj: archiv Mgr. Lucie Vyhnákové, realizátorky preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“.

Ad g) Zvířátka radí dětem – dětský nástěnný a výchovný kalendář

Na základě kladných a vřelých reakcí veřejnosti na distribuovanou knihu s názvem „Kouzelná zvířátka dětem“ mi přišlo zajímavé použít obrázky s oblíbenými hrdiny, a tak se zrodila myšlenka dalšího využití kouzelných zvířátek a obrázků z knihy, a to v dětském nástěnném kalendáři s názvem „Zvířátka radí dětem“.

Kalendář jsem se opět snažila koncipovat dvěma směry, a to: výchovným a informačním. Zvířátka s dětmi řešila každý měsíc problém, který se z pohledu dospělých může sice zdát banální, ve skutečnosti ale může ovlivnit zdravý vývoj a životní kroky dítěte.

Jednotlivé listy kalendáře obsahují:

- obrázky z knihy, a to: negativní (znázorňuje problém) a pozitivní (znázorňuje řešení problému);
- otázku směřovanou k dítěti a týkající se daného problému;

- radu zvířátka (např. ještěrka ti radí ...), která je pro lepší pochopení dítěte psána stručně a jasně;
- radu na závěr – shrnující radu zvířátka;
- kalendárium.

Nedocenitelnou výhodou tohoto kalendáře je možnost odstříhnutí kalendária (po uplynutí kalendářního roku) a dalšího využití obrázků (např. při výzdobě třídy) spolu s radami zvířátek. (*Vybrané ukázky dopisů v příloze č. 22*)

Obrázek 11. Fotografie závěsného výchovného kalendáře Zvířátka radí dětem 2006

Zdroj: archiv Mgr. Lucie Vyhnálkové, realizátorky preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“. (Ukázky z dětského nástěnného kalendáře v příloze č. 21)

Ad h) Souhrnné publikace k jednotlivým kolům projektu

Po skončení každého jednotlivého soutěžního kola jsem vždy vydávala také **souhrnnou publikaci** (ke každému soutěžnímu kolu zvlášť), která poskytovala účastníkům projektu a spolupracujícím organizacím:

- přehled oceněných děl a jejich autorů;
- reakce pedagogických pracovníků, rodičů nebo dětí na projekt;
- přehled internetových stránek projektu – jejich obsah;
- monitoring projektu v médiích (celostátní, krajské, deníky, měsíčníky, čtvrtletníky);
- monitoring spolupracujících internetových serverů zabývajících se výchovou a vzděláváním dětí a mladistvých, uveřejňujících informace k projektu;
- přehled spolupracujících organizací daného soutěžního kola;
- informování o plánování a realizaci dalšího kola preventivního projektu.

Jednotlivé publikace byly dále využívány při různých prezentacích resortu na veletrzích, výstavách, ale byly také zasílány do škol, jejichž žáci byli v projektu oceněni.

V rámci projektu „Svět očima dětí“ dosud vznikly tyto publikace:

- Prezentace 1. kola soutěže „Svět očima dětí“.
- 2. kolo preventivního projektu „Svět očima dětí“ v kostce.
- 3. kolo preventivního projektu „Svět očima dětí“ v kostce.

Obrázek 12. Souhrnné prezentace projektu Svět očima dětí“

Zdroj: archiv Mgr. Lucie Vyhnákové, realizátorky preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“.

Prostředky pro motivaci dětí

Kromě odměn pro vítěze při slavnostním předávání cen bylo nutné zajistit také ceny - předměty, které by dostávaly děti v průběhu roku při nejrůznějších aktivitách pořádaných odborem tisku a public relations nebo jinými odbory Ministerstva vnitra.

Jedná se o aktivity zaměřené na bezpečnost dětí, kdy jsou děti v rámci hry seznamovány s nejrůznějšími druhy nebezpečí (drogy, bezpečnost na silnici, šikana, vandalství, ...). Za aktivní přístup dětí a splnění úkolů jsou poté oceňovány (podle náročnosti splněného úkolu) větší či menší cenou.

V průběhu projektu „Svět očima dětí“ vznikly a mezi děti byly dále distribuovány prezentační materiály s logem projektu:

- **tři druhy kroužkových bloků;**
- **dětské hlavolamy;**
- **omalovánky s číslicemi, omalovánky s písmenky;**
- **trička;**

- batůžky;
- pastelky.

Obrázek 13. Kroužkové bloky pro děti všech věkových kategorií

Zdroj: archiv Mgr. Lucie Vyhnálkové, realizátorky preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“. (Další nafocené motivační předměty v příloze č. 23)

Internetové stránky projektu

Technické možnosti přístupů na internetové servery se za dobu konání projektu zlepšily natolik, že pedagogičtí pracovníci i rodiče měli možnost sledovat informace o projektu na internetových stránkách projektu podle svých časových a technických možností. Z průzkumu, který jsem uskutečnila v rámci projektu „Jak to vidím JÁ“ mezi účastníky projektu, vím, že 95 % dotázaných již má přístup na internet. Sedmdesát jedna procent respondentů dává přednost pravidelnému zasílání informačních materiálů v tištěné podobě a 24 % v elektronické podobě.

Internetové stránky projektu navštěvuje oslovených respondentů jednou za měsíc (25 %), 6 % jednou za dva týdny, 4 % vícekrát do měsíce, 3 % 1–2x do týdne. Naopak 10 % dotázaných specifikovalo svoji odpověď v kolonce „jiné“, např. výjimečně, nepravidelně, sporadicky, občas, jen pokud si potřebuji něco ověřit, pokud se vyskytne problém, příležitostně a podle potřeby.¹¹⁰

---

¹¹⁰ VYHNÁLKOVÁ, L. *Průzkum postojů veřejnosti k preventivním projektům organizovaným OTPR MV ČR*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, Odbor tisku a public relations, 2003, s. 120.

Jestliže se podíváme na návštěvnost stránek preventivního projektu „Svět očima dětí“ v roce 2005, zjistíme, že 53,10 % dotázaných respondentů stránky navštěvuje, a to 50,44 % jednou za měsíc, 5,31 % 2x za 2 týdny, 2,65 % 1–3x týdně. Zápornou odpověď uvedlo 26,55 % respondentů, jeden respondent (0,88 %) uvedl, že neví o existenci internetových stránek, a to přes pravidelné informování účastníků projektu.

Obsah a nabídka internetových stránek projektu „Svět očima dětí“ se s jednotlivými koly rozšiřovaly nejen o poskytované informace, ale také publikované materiály a činnosti související s projektem. Obsah stránek tak bylo možné rozdělit do dvou velkých rubrik, a to:

1. skupina zahrnuje informace pro účastníky projektu

- pravidla projektu;
- nejčastěji kladené otázky a odpovědi;
- odborné informační materiály – publikace k vyhlášeným soutěžním tématům (v elektronické podobě);
- informace o nově vzniklých publikacích určených pro děti, např. kniha, kalendáře, hlavolamy, omalovánky;
- tiskové zprávy;
- hudební skladby (pozn. pouze ve druhém kole projektu);
- dopisy od účastníků projektu;
- přehled oceněných děl a jejich autorů;
- fotodokumentace, ...

2. aktivity uskutečněné v rámci preventivního projektu, přinášející podrobné informace z realizovaných akcí

- veletrhy;
- výstavy;
- aktivity připravované pro děti – Bambiriáda, křest knihy atd.

Pro rychlejší orientaci na stránkách projektu byl zvolen jednoduchý vzhled za pomoci odrážek a krátkého názvu jednotlivých složek. Stránky nabízely kromě přihlašovacích dotazníků pro nové zájemce také odkazy na předešlá soutěžní kola, která poskytují např. tematicky zaměřené odborné materiály.

Obrázek 14. Vstupní internetová strana projektu ve třetím kole projektu

Soutěže a výstavy
Svět očima dětí
Dětskou soutěž pořádá: Odbor tisku a public relations MV

Třetí kolo projektu
Doba trvání: od ledna do června 2006

- Zprávy
- Soutěžní témata
- Pravidla
- Otázky a odpovědi
- Odborné materiály
- Partneři projektu a dětské weby
- Napsali nám....
- Vítězná díla
- Fotogalerie

• Kalendář 2006 Zvířátka radí dětem
• Kniha Kouzelná zvířátka dětem

• Napište nám na soutezpr@mvcv.cz

• Zaslání informací o soutěži

• 2. kolo projektu (leden - červen 2005)
• 1. kolo projektu (leden - červen 2004)

Zdroj: archiv Mgr. Lucie Vyhnálkové, realizátorky preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“.

3.4.3 Public relations aktivity spojené s podporou projektu

Výstavy, veletrhy a veřejné aktivity zaměřené na výchovné pracovníky, rodiče a děti

Mezi nepostradatelné aktivity propagující preventivní projekty realizované odborem tisku a public relations Ministerstva vnitra bezesporu patří aktivní účast na veletrzích a výstavách, zaměřených na konkrétní cílové skupiny, např. výchovné pracovníky, rodiče, děti, ...

Výstavy

V rámci preventivního projektu „Svět očima dětí“ se mi podařilo uskutečnit dlouhodobé výstavy, a to v prostorách Ministerstva vnitra.

Jednalo se především o výstavy:

a) Promenádní výstava na náměstí Republiky v Praze v budově Ministerstva vnitra

- realizace této výstavy vždy zajišťovala hned několik velkých výhod, a to:
  - přístup veřejnosti v jakékoli denní hodině (i v noci, kdy výstava

byla osvětlena);

- umístění výstavy – v centru hlavního města;
- zapůjčení prostor bez finančních nákladů na co nejdelší dobu.

b) výstava v konferenční místnosti budovy Ministerstva vnitra na Letenském náměstí v Praze

- poprvé v historii projektu se realizovala výstava, jejíž cíl byl zcela opačný než obvykle – nikoliv propagace projektů a aktivit mezi širokou veřejností, ale mezi úzkou skupinu osob, návštěvníků prostor budovy Ministerstva vnitra;
- velkou výhodou této výstavy byla zajiště její dlouhodobost a tím i navrácení vynaloženého úsilí a finančních nákladů, nicméně dostupnost této výstavy byla široké veřejnosti znemožněna. Výstava probíhala v prostorách přístupných médiím při tiskových konferencích, návštěvníkům vzdělávacích kurzů nebo účastníkům konferencí organizovaných resortem. (*Fotodokumentace z výstav v příloze č. 24*)

Veletrhy a aktivity pro veřejnost

Pracovníci odboru tisku a public relations se zaměřili na veletrhy a akce:

- a) Schola Nova**
- b) INVEX**
- c) Bambiriáda**

Ad a) Veletrh Schola Nova

Veletrh, jehož zaměření je již třináct let orientováno na školu a vzdělávání, je určen především pedagogickým pracovníkům a vedoucím pracovníkům činným v již zmíněné oblasti, poskytuje návštěvníkům ucelené informace z oblasti preventivních projektů zaměřených na děti a mládež, kde cílovou skupinu tvoří především pedagogičtí pracovníci.

Návštěvníci veletrhu tak mají možnost seznámit se s novinkami ve vzdělávání, moderním vybavením učeben, novými učebními pomůckami, s nabídkami vzdělávání a zajímavých projektů.

Stánek Ministerstva vnitra poskytoval informace o preventivních projektech realizovaných pracovníky jednotlivých složek resortu Ministerstva vnitra, které u veřejnosti vzbuzovaly o projekt zvýšený zájem.

Mezi hlavní takové projekty patřily např. „Dráček Záchranáček“, „Učíme se s policií“, „Ajax“, „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ a především „Svět očima dětí“. Většina zmíněných preventivních projektů resortu se veřejnosti prezentovala ústní i tištěnou formou v podobě brožurek a letáků. V rámci posledního zmíněného projektu byly návštěvníkům stánku poskytovány kromě informací také:

- dětská knížka „Kouzelná zvířátka dětem“ s omalovánkami;
- dětský závěsný kalendář s názvem „Zvířátka radí dětem“;
- dvoudílná publikace s názvem „Trestní odpovědnost dětí a mladistvých“;
- publikace s názvem „Domácí násilí“;
- publikace s názvem „Divácké násilí“;
- informační materiál s názvem „Děti na útěku“;
- publikace s názvem „Práva jsou pro všechny“ a „Dětská práva – Víím, co smím?“ (projekt realizovala Nadace Naše dítě);
- omalovánky, hlavolamy;
- pro děti testy, kvízy, samolepky, ...

I když nabídka aktivit Ministerstva vnitra na stánku byla prezentována prozatím pouze ve dvou posledních ročnících veletrhu, dokázala si k návštěvníkům nalézt cestu v podobě nejen kladných ohlasů, ale také opakovaného vyhledání stánku se zájmem o informace a materiály určené pedagogickým pracovníkům i dětem. (*Fotodokumentace z veletrhů v příloze č. 25*)

Ad b) Veletrh INVEX

Stejně jako většina organizací, tak i Ministerstvo vnitra ČR patří mezi věrné vystavovatele na veletrhu INVEX v Brně. Tento veletrh se může pochlubit nejen svojí rozlohou, ale také vysokým počtem návštěvníků.

Ministerstvo vnitra ČR patří mezi ty, kteří se veletrhu účastní pravidelně již několik let. Na stánku resortu jsou veřejnosti mj. představovány:

- nové projekty organizované resortem;
- nové služby pro občany;
- informace o změnách týkajících se občanů (např. změna občanských průkazů);
- činnost policistů, hasičů a pracovníků Ministerstva vnitra;

Návštěvníkům jsou také podávány informace z oblastí, které je nejvíce zajímají (např. práce u policie a hasičů, zaregistrování či zrušení sdružení, svazky STB, publikace vydávané resortem, ...).

V rámci veletrhu je pravidelně veřejnost informována také o preventivních činnostech resortu. Projekt „Svět očima dětí“ patřil mezi ty, které se objevovaly na veletrhu pravidelně každý rok, a to od samotného vzniku projektu. Návštěvník byl s projektem seznamován nejen ústně, ale také formou elektronických prezentací přinášejících základní informace, doplněné obrazovou dokumentací, zachycující nejen samotná oceněná díla, ale také atmosféru při předávání cen atd.

Mladší návštěvníci přicházeli s projektem do styku ve formě soutěží a her uskutečňovaných na stánku resortu. Odměnou za splněné úkoly jsou reklamní předměty a tiskoviny s logem projektu.

Ad c) Bambiriáda – projekt zaměřený na děti a rodiče

Možnostmi aktivního trávení volného času mladších i starších dětí se rozhodla zabývat Česká rada dětí a mládeže, která má pod patronací sdružení z celé republiky, ale také pořádá projekt s názvem Bambiriáda, jehož cílem je upoutat pozornost veřejnosti na význam volného času v rámci prezentací a nabídek nejrůznějších spolků, sdružení a jejich volnočasových aktivit určených dětem různého věku.

První Bambiriáda proběhla v roce 1998 a od té doby se rozšířila nejen do 26 měst celé České republiky, ale postupně expanduje také do zahraničí – do Polska a na Slovensko. Jednotlivé ročníky projektu přináší také své poselství, které je skryto v mottu a jeho ztvárnění, např. motto roku 2006 - Báječný dětský svět.

Celý prostor stanového městečka v roce 2006 byl ostrovem Atlantida (v tomto případě „Dětské Atlantidy“), představujícím města či osady ostrova, kde stany představovaly domy a organizace v nich jejich obyvatelé. Před každým domem stály iónské sloupy se zdobenými hlavicemi, na sloupech byly zavěšeny „kamenné desky“ s „vytesanými“ názvy jednotlivých organizací umístěných ve stanu. Výzdoba prostor akce vycházela z myšlenky „Ztvárnění ostrova chytrých a schopných dětí“¹¹¹. Preventivní aktivity na této akci v Praze prezentovalo také Ministerstvo vnitra České republiky, které opět zaštiťoval odbor tisku a public relations, a to rozličnými formami zábavných a poučných her, informacemi a odbornými materiály pro rodiče.

---

¹¹¹Internetové stránky Bambiriády. [online]. c2007, [cit. 15. 2. 2007]. Dostupné z: <<http://www.bambiriada.cz>>.

Stan Ministerstva vnitra České republiky ve dvou ročnících Bambiriády nabízel dětem zázemí plné her a vědomostních testů, které byly rozděleny podle věku a schopností dětí. Mladší děti odpovídaly na otázky týkající se bezpečnosti v dopravě (dopravní značky, ...), bezpečnosti při cestě domů do školy a ze školy (neberu bonbóny od cizích lidí, nechodím s cizím člověkem do jeho auta, ...), ale také na otázky týkající se šikany a pomoci kamarádovi či sobě samému. Starší děti si naopak získaly testy týkající se práv a povinností dětí vůči rodičům, vyplývající ze zákona o rodině, ale také možnost poznání, kdy se hranice legrace nenápadně přesouvá k hranici přestupku nebo dokonce trestného činu. (*Testy s vybranými problematikami jako např. divácké násilí, extremismus, návykové látky v příloze č. 19*). Literárně zdatné děti měly možnost stát se reportérem internetového Radia Vnitro, vymyslet a napsat podle svých představ reportáže z Bambiriády nebo naopak složit báseň na předem zadaná slova. Nejlepší příspěvky je možné si poslechnout již pouze v archivu internetového radia na internetové adrese www.mvcr.cz/radio (k 1. 1. 2008 bylo internetové radio zrušeno).¹¹²

Pro menší děti pracovníci odboru tisku a public relations zrealizovali (napsali scénáře, získali loutky, namalovali kulisy, ...) dvě výchovná a zábavná loutková představení s názvy:

- **„Emilova zkouška“** – příběh ze života, kdy maminka nechá chlapce samotného doma a ten odolává nástrahám čerta. Za pomoci dětí Emil zkoušku nakonec zvládnul a děti si nejen zopakovaly důležitá telefonní čísla, ale také si zazpívaly písničku.
- **„Lucie a Tydlifón“** – příběh holčičky na školním výletě a dvou sudiček, které jí pomáhaly z problémů (např. holčička snědla spolužačce bez dovolení sladkosti z baňůzku, holčička při návštěvě hradu neuposlechla zákazu dotýkat se vystavených exponátů – až jeden shodila, ...).¹¹³

(*Vybraná fotodokumentace z Bambiriád z let 2005 a 2006 v příloze č. 26*)

---

¹¹² VYHNÁLKOVÁ, L. 3. *Soutěžní kolo projektu Svět očima dětí v kostce*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, Odbor tisku a public relations, 2006, s. 453-454.

¹¹³ Tamtéž.

3.4.4 Efektivita projektu

Realizace jakéhokoli projektu, tedy i preventivního, je nejen náročná na čas, ale i lidské zdroje a finance. Proto bylo pro mne nezbytné znát efektivitu projektu, zájem o daný projekt, jeho přínosy cílové skupině, a tedy i smysl. Informace o efektivitě je možné získat mnoha způsoby (výzkumy, sledováním zájmu veřejnosti nebo tržeb – v případě prodejnosti výrobků zvýšení nebo snížení odbytu). U preventivních projektů odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra byla efektivita sledována nejen průzkumem, ale také zájmem a reakcemi veřejnosti (rodiče, pedagogičtí pracovníci, děti) v jednotlivých kolech. Jednalo se zejména o telefonické hovory, dopisy – v tištěné i elektronické podobě (část z nich je k dispozici na internetových stránkách projektu nebo v souhrnných publikacích vždy u daného soutěžního kola), počet přístupů na jednotlivé internetové stránky projektu, počet účastníků se dětí v jednotlivých kolech, které zaslaly soutěžní díla do projektu.

Tabulka 7. Přehled celkových přístupů na internetové stránky projektu „Svět očima dětí“ 1. – 3. soutěžní kolo¹¹⁴

Soutěžní kolo	Počet přístupů celkem (počty jsou uvedeny vždy od ledna do uzávěrky tisku souhrnné publikace jednotlivých kol)
1. soutěžní kolo	není k dispozici
2. soutěžní kolo	40.735 (evidence do července 2005)
3. soutěžní kolo	47.444 (evidence do 24. září 2006)
Celkem	88.179

Tabulka 8. Přehled dětí účastnících se a oceněných v jednotlivých kolech projektu „Svět očima dětí“, 1. – 3. soutěžní kolo¹¹⁵

Soutěžní kolo	Počet zúčastněných dětí	Počet oceněných dětí
1. soutěžní kolo	510	107
2. soutěžní kolo	1 229	84
3. soutěžní kolo	2 170	194
Celkem	3 909	385

¹¹⁴ Mgr. Lucie Vyhnálková, realizátorka preventivního projektu „Svět očima dětí“

¹¹⁵ Mgr. Lucie Vyhnálková, realizátorka preventivního projektu „Svět očima dětí“

Jak je z výše uvedených tabulek patrné, zájem o projekt s každým vyhlášeným soutěžním kolem rostl. Tento nárůst byl podmíněn faktory, jako např. vybranou rizikovou problematikou, zájmem dětí a pedagogického pracovníka o projekt, snahou včlenit projekt do výuky, pozitivními zkušenostmi z předchozích kol projektu, počtem oceňovaných dětí, hodnotnými cenami atd. S rostoucí oblibou projektu se zvyšovaly také finanční výdaje, počet angažovaných lidských zdrojů atd. V tomto případě se ovšem zvyšovaly především finanční nároky na zajištění slavnostního předávání cen a další podpůrné projekty (např. realizace a tisk publikací pro děti – omalovánky, knihy).

Co se týče finančních nároků na lidské zdroje v průběhu jednotlivých soutěžních kol, preventivní projekt realizoval vždy pouze jeden člověk, a to po celou dobu jeho konání. Navýšení počtu lidských zdrojů se uskutečňovalo pouze krátce před samotnou realizací a v době konání např. veletrhu nebo slavnostního předávání cen. Jednalo se o organizační věci typu zajišťování cen pro děti, příprava prostor akce (výstavy, sál určený pro předávání cen dětem atd.). I tyto skutečnosti staví konečné hodnocení efektivity projektu do pozitivního světla (nízké mzdové a finanční náklady). O tom, zda se projekt líbil či ne hovoří zaslané dopisy, jejichž výběr je umístěn v příloze č. 27.

Jednotlivé stránky této poměrně obsáhlé kapitoly poskytly čtenářům nejen základní informace potřebné k realizaci preventivních projektů, ale také podrobný popis dvou na sebe navazujících preventivních projektů, které se mi podařilo zrealizovat na odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra v průběhu šesti let. Jednotlivé aktivity zabývající se nejen šířením informovanosti o projektu a jeho cílech, ale také vznik odborných, zábavných nebo vzdělávacích materiálů přinášely projektu oblibu a zájem u pedagogických pracovníků i dětí. A právě tyto aktivity, byť časově i finančně náročné, dokázaly projekt povýšit nad ostatní a přilákat nové účastníky, kteří si jej oblíbili natolik, že se do projektu zapojovali opakovaně, a to i po několik let.

EMPIRICKÁ VÝCHODISKA

VÝZKUM POSTOJŮ PEDAGOGŮ K REALIZACI PROJEKTU „SVĚT OČIMA DĚTÍ“

1 PROJEKT VÝZKUMU

1.1 Cíle a otázky výzkumu

Při realizování preventivních projektů by měli organizátoři zohledňovat nejen zájem o projekt, ale také názory a potřeby účastníků projektu. V tomto případě se jedná nejen o děti, které se v projektu angažují, ale také pedagogické pracovníky, kteří jsou zde nepostradatelní (např. při seznamování dětí s rizikovým chováním nebo při tvorbě soutěžních témat). Na myšlenku výzkumu mě přivedli nejen samotní pedagogičtí pracovníci (a jejich dotazy), ale také můj osobní zájem na tom, aby projekt poskytoval pedagogům i dětem rozličné výchovné i vzdělávací kvalitní materiály, které budou využívány v prevenci rizikového chování dětí.

Cílem výzkumného šetření bylo zjištění informací týkajících se postojů a potřeb pedagogických pracovníků účastnících se v preventivním projektu „Svět očima dětí“.

Výzkum měl přinést odpovědi na tyto otázky:

1. Jaké kritérium rozhoduje o účasti školy v preventivním projektu.
2. Zda, případně co, respondenti v preventivním projektu postrádají.
3. Jaká témata považují respondenti za aktuální a měla by se v preventivním projektu objevit.
4. Jestli vyhlášená soutěžní témata napomohla pedagogovi k odhalení určitých problémů dětí.
5. Zda vyhlášená soutěžní témata přináší nové informace také pedagogům.

1.2 Metody výzkumu

Mezi frekventovanou metodu získávání dat v pedagogickém výzkumu patří dotazník. V publikaci Gavory lze nalézt vymezení dotazníku jako „způsob

písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Kladené otázky se mohou vztahovat buď k jevům vnějším (např. názory učitelů na zavádění organizačních opatření), nebo k jevům vnitřním (např. postoje, motivy, citové stavy apod.). Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně¹¹⁶.

Faktografické údaje o respondentech a jejich výroky jsem získala za pomoci souboru proměnných metodou již zmíněného dotazníku. Při jeho utváření jsem vycházela z požadavků na konstrukci dotazníku, nezbytných k dosažení kvalitních informací týkajících se cílů, pro který byl výzkum prováděn. V tomto případě se jednalo o názory, postoje a zkušenosti respondentů s preventivním projektem „Svět očima dětí“ a výskytem rizikových faktorů mezi dětmi ve věku od 5 do 15 let.

Jednotlivé kroky při utváření dotazníku byly ovlivněny nejen předchozím výzkumem, který jsem provedla v roce 2003, ale také zkušenostmi s realizací preventivních projektů, které jsem nasbírala v průběhu následujících let. Na základě pravidelné komunikace (písemné, telefonické i osobní) s pedagogickými pracovníky jsem měla určitý přehled o jejich potřebách i problémech v boji s rizikovými faktory, a šlo tedy jen o jejich uspořádání a správnou formulaci položek. Účastníkům výzkumného šetření byl v konečné fázi předložen anonymní dotazník obsahující 37 položek.

Tyto položky lze podle Chrásky¹¹⁷ rozčlenit podle formy požadované odpovědi na položky otevřené a uzavřené. U otevřených položek vytváří odpověď sám respondent. Zpracování těchto odpovědí je časově náročné, protože přináší velký počet individuálních odpovědí, které je nutné kategorizovat. U položek uzavřených určitým způsobem manipuluje s již navrženými odpověďmi (např. vybírá, seřazuje apod.). Výhodou těchto položek je zjednodušené vyhodnocování odpovědí. Podle počtu předkládaných odpovědí lze uzavřené položky rozdělit na dichotomické (vyklučující odpověď ano – ne) a polytomické (je předloženo více jak dvě odpovědi).

---

¹¹⁶ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007. s. 163. ISBN 978-80-247-1369-4.

¹¹⁷ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007. s. 165-166 ISBN 978-80-247-1369-4.

- **POLOŽKY OTEVŘENÉ (NESTRUKTUROVANÉ)**

Více jak polovina položek byla otevřená a umožňovala respondentům dostatečný prostor pro vyjádření svých názorů a zkušeností (např. otázky č. A7, A8, B4, C5, C8). *Jaká témata považujete za aktuální a rádi byste je viděli v soutěži?* _____

- **POLOŽKY UZAVŘENÉ (STRUKTUROVANÉ)**

Uzavřené otázky naopak respondentům nabízí jednu i více připravených odpovědí. *Polytomické položky* (např. A1, B3, C1, C3):

Jakému způsobu zpracování soutěžních témat dávají přednost děti na Vaší škole?

- Výtvarnému
- Literárnímu
- Hudebnímu
- Prezentačnímu na počítači
- Dramatickému
- Jiné (vypište) _____

V případě, že respondent s nabízenými odpověďmi nesouhlasil, měl možnost svoji odpověď vypsát do kolonky „jiné“ (položka tohoto typu bývá označována jako *položka polouzavřená*). *Dichotomické položky* přináší vylučující odpovědi (ano-ne).¹¹⁸ Ve svém dotazníku jsem u těchto položek přidala ještě možnost odpovědi „nevím“ nebo „jiné“ tzn. jiná odpověď (např. B8, D1, C4).

V úvodu dotazníku byli respondenti seznámeni se záměrem a významem zjišťovaných informací, ale také s možností nevyjádření se k určité otázce, která by jim byla nepříjemná.

Pro lepší přehlednost dotazníku a zjištění objektivních informací od pedagogických pracovníků spolupracujících v preventivním projektu „Svět očima dětí“ byl dotazník rozdělen do pěti kategorií, které se vždy zaměřovaly na danou oblast. Jednalo se o oblasti: soutěže všeobecně; soutěžní témata; informační materiály projektu; internetové stránky projektu a identifikace respondenta. Poslední položka, která uzavírala dotazník se týkala možnosti vzkazu organizátorům preventivního projektu.

---

¹¹⁸ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007. s. 166. ISBN 978-80-247-1369-4.

Vypracované dotazníky byly zasílány zpět v tištěné a elektronické podobě.

1.3 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkum byl započat odesláním dotazníků v tištěné podobě dne 12. 10. 2008 a skončil posledním doručeným dotazníkem dne 5. 2. 2009. Do výzkumu byli zapojeni pracovníci mateřských, základních, zvláštních a speciálních škol, ale také dětské domovy, střediska volného času, která se účastnila preventivního projektu s názvem „Svět očima dětí“.

Celkem bylo odesláno 236 dotazníků v tištěné podobě spolu s průvodním dopisem, včetně informací a žádostí o vyplnění dotazníku. Návratnost dotazníků byla dozajista ovlivněna mj. krátkým časovým limitem (byl stanoven 1 měsíc, který většina škol dodržela, nicméně dotazníky přicházely ještě v únoru následujícího roku). Konečný počet vrácených vyplněných dotazníků činil 113 (47 % úspěšnost). I když by se mohlo toto číslo zdát nízké, je nutné upozornit na obsáhlost dotazníku a tudíž také časovou náročnost na jeho vyplnění. V této souvislosti považují tedy počet vrácených vyplněných dotazníků za uspokojivý.

Struktura zkoumaného vzorku respondentů

Při analýze dat jsem se zajímala o složení vzorku respondentů, a to podle: pohlaví, věku, pracovního zařazení respondenta, druhu organizace pedagogického působení, délky vykonávané praxe v oblasti výchovy a vzdělávání dětí, dosaženého vzdělání respondentů. Získané údaje jsem převedla do následujících tabulek nebo grafů.

Necelých osmdesát procent respondentů, kteří odpověděli a odeslali dotazníky, byly ženy. Pouhých 4,42 % dotázaných respondentů byli muži. Podrobné údaje viz následující tabulka.

Tabulka 9. Pohlaví respondentů

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Žena	90	79,65
Neuvedeno	18	15,93
Muž	5	4,42
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

Podíváme-li se na věkové složení vzorku respondentů, zjistíme, že nejpočetnější skupinou účastníků se preventivního projektu „Jak to vidím JÁ“ jsou respondenti ve věku 41-50 let (37,17 %). Druhou početnou skupinu tvořili respondenti ještě vyššího věku, a to 51-60 let (23,89 %). Naopak z mladších věkových skupin, které by měly být plné elánu a nadšení pro nové věci, se do preventivního projektu zapojilo něco málo přes 12 %. Podrobné informace viz následující tabulka.

Tabulka 10. Věk respondenta

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
23-30 let	14	12,39
31-40 let	23	20,35
41-50 let	42	37,17
51-60 let	27	23,89
61 a více let	2	1,77
Neuvedeno	5	4,42
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

Ústředním tématem této rigorózní práce je realizace preventivních projektů, a proto mě zajímalo, v jakém pracovním zařazení pracují osoby uskutečňující preventivní působení v oblasti rizikového chování dětí. I když by se dalo předpokládat, že se bude pravděpodobně jednat o preventivního pracovníka, z výzkumu jasně vyplynulo, že tomu tak není. Nejčastěji se jednalo o třídního učitele (tuto skutečnost uvedlo 38,89 % respondentů) a dále o učitele určitého předmětu (zde máme na mysli např. učitele českého jazyka, výpočetní techniky, výtvarné výchovy), což uvedlo 29,01 % respondentů. Viz následující tabulka.

Tabulka 11. Pracovní zařazení respondenta

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Třídní učitel	63	38,89
Učitel	47	29,01
Preventivní pracovník	25	15,43
Výchovný poradce (např. pracovník ve střediscích volného času)	11	6,79
Ředitel	9	5,56
Zástupce ředitele	4	2,47
Třídní učitel – speciální pedagog	3	1,85
<i>Celkem</i>	<i>162</i>	<i>100,00</i>

Poznámka: Počet odpovědí nesouhlasí s počtem dotazníků, respondenti v případě plnění více funkcí označili více odpovědí.

Probíhající preventivní působení v rámci realizace mého projektu nejčastěji probíhá na základních školách - tuto skutečnost uvedlo 101 respondentů, což je 89,38 %. Shodně 2,65 % uvedlo mateřskou školu nebo speciální školu pro děti s vadami řeči. Viz následující tabulka.

Tabulka 12. Druh organizace pedagogického působení

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Základní škola	101	89,38
Mateřská škola	3	2,65
Speciální škola pro děti s vadou řeči	3	2,65
Zvláštní škola	2	1,77
Soukromá základní škola	1	0,88
Víceleté gymnázium	1	0,88
Speciální škola	1	0,88
Neuvedeno	1	0,88
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

Pro lepší organizaci preventivního projektu je nezbytné znát nejen cílovou skupinu (v tomto případě děti), ale také jejich pedagogy, kteří s danou problematikou pracují a seznamují děti. S délkou vykonávané praxe člověka se dá předpokládat nezájem o nové projekty, které jsou časově náročné a vyžadují delší přípravu na výuku. Další položená otázka proto zjišťovala délku vykonávané praxe v oblasti výchovy a vzdělávání dětí. Shodně 23 respondentů (tj. 20,35 %) uvedlo časové rozmezí 16-20 let a 26-30 let. Po deseti respondentech uvedlo 6-10 let a více jak 30 let (8,85 %). Více viz následující tabulka.

Tabulka 13. Délka vykonávané praxe v oblasti výchovy a vzdělávání dětí

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
16-20 let	23	20,35
26-30 let	23	20,35
21-25 let	17	15,04
11-15 let	15	13,27
1-5 let	13	11,50
6-10 let	10	8,85
Více jak 30 let	10	8,85
Neuvedeno	2	1,77
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

Vysokoškolské vzdělání pedagogických pracovníků bývá podmínkou na danou přijímanou pozici. Zajímala jsem se také proto o dosažené vzdělání oslovených respondentů. Ze 113 dotázaných respondentů jich 94 (tj. 83,19 %) uvedlo, že mají vysokoškolské vzdělání. Necelých šestnáct procent tj. 18 respondentů uvedlo, že mají vzdělání středoškolské. Viz následující tabulka.

Tabulka 14. Dosažené vzdělání respondentů

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Vysokoškolské	94	83,19
Středoškolské	18	15,93
Neuvedeno	1	0,88
Základní	0	0,00
Vyučen (a)	0	0,00
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

1.4 Pracovní hypotézy

Pro výzkum postojů pedagogů jsem vymezila následující problémové okruhy a k nim formulovala pracovní hypotézy.

1. výzkumná otázka:

Upřednostňují pedagogičtí pracovníci při preventivním působení materiály poskytované od realizátora projektu (zaměřené na rizikové chování dětí) určené dětem?

Hypotéza (H 1):

Pedagogičtí pracovníci dávají přednost organizátorem zpracovaným materiálům určeným dětem, před materiály určenými pedagogickým pracovníkům.

2. výzkumná otázka:

Zjistili pedagogičtí pracovníci v průběhu preventivního projektu informace, které byly přínosem pro ně samotné (a to na základě přínosnosti zasílaných odborných materiálů) a napomohly při diagnostikování rizikového chování v životě dětí?

Hypotéza (H 2): Preventivní projekt nepřináší pedagogickým pracovníkům nové informace k rizikovým faktorům, nicméně jim napomáhá při odhalování problémů dětí doma i ve škole.

3. výzkumná otázka:

Ovlivňuje angažovanost pedagogických pracovníků v preventivních projektech jejich věk a délka vykonávané praxe?

Hypotéza (H 3): Angažovanost pedagogických pracovníků v preventivních projektech je nejvyšší u osob kolem třiceti let a snižuje se s věkem i délkou vykonávané praxe.

2 FREKVENČNÍ A DISTRIBUČNÍ ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT

(uspořádáno podle příslušných položek dotazníku)

V této kapitole jsou k dispozici interpretace odpovědí, které jsou zajímavé z hlediska názorů, zkušeností a jsou seřazeny např. podle četnosti. Ukázka rozesílaného dotazníku je k dispozici v příloze č. 28 této práce.

Pro lepší přehlednost jednotlivých okruhů a jejich položek bylo použito značení velkým písmem z latinské abecedy (např. první kapitola má název Soutěž a je tedy označena latinským velkým písmenem A, otázky v této kapitole jsou dále značeny A1, A2, A3 atd.). Získané údaje jsem z dotazníku převedla do tabulek četností nebo grafů.

První tematická oblast se týkala informací k soutěži. První položka zjišťovala, kde se pedagogičtí pracovníci dozvěděli o preventivním projektu.

K otázce A1: Kde jste se dozvěděli o soutěži.

Z celkového počtu 113 došlých dotazníků 34 respondentů (25,95 %) uvedlo jako zdroj informací internetové stránky Ministerstva vnitra, 32 respondentů (24,43 %) uvedlo spolupracovníky, příbuzné a známé, 28 respondentů (21,37 %) uvedlo za zdroj informací Krajský úřad, 19 respondentů (14,50 %) získalo informace z pokynů Ministerstva vnitra, jež byly rozesílány k rukám ředitelů škol. Více informací v následující tabulce.

Tabulka 15. Sumarizace odpovědí šetřící zdroj informací o preventivním projektu

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Z internetových stránek MV	34	25,95
Informovali mě spolupracovníci, příbuzní, známí	32	24,43
Prostřednictvím Krajského úřadu	28	21,37
Z pokynů Ministerstva vnitra – zasláno na školu, dotazník MV	19	14,50
Z časopisů	4	3,05
Z novin	3	2,29
Od vedení školy, sekretářky	3	2,29
Z rádia	2	1,53
Z televize	1	0,76
Z Učitelských novin	1	0,76
Z Internetu	1	0,76
Informovali mě spolupracovníci v ZŠ	1	0,76
Převzal jsem účast v projektu po kolegyni (+ informují mě spolupracovníci)	1	0,76

Už si nevzpomínám, možná z Učitelových novin	1	0,76
<i>Celkem</i>	<i>131</i>	<i>100,00</i>

Poznámka: Respondenti uváděli více odpovědí.

K otázce A2: Jaké hlavní kritérium rozhoduje o účasti v preventivním projektu

Respondenti (celkem 49, tj. 34,84 %) nejčastěji označili za rozhodující kritérium při rozhodování o účasti v preventivním projektu zajímavost a aktuálnost zvolených témat. Zájem a ochotu žáků nebo možnost zařazení témat do vyučování a propojení projektu s prevencí rizikového chování na ZŠ uvedlo 17 respondentů (13,82 %). Rozmanitost zpracovávaných témat rozhoduje o účasti u 7 respondentů, tj. 5,69 %. Zkušenosti s organizací projektu, spokojenost s předešlou spoluprací a dostupnost informací k projektu nebo k informačním materiálům přesvědčí o spolupráci 5 respondentů (4,07 %). Více viz následující tabulka.

Tabulka 16. Sumarizace kritérií rozhodujících o účasti v preventivním projektu

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Zajímavost, aktuálnost zvolených témat.	49	39,84
Zájem a ochota žáků.	17	13,82
Možnost zařazení témat do vyučování a propojení projektu s prevencí sociálně-patologických jevů na ZŠ.	17	13,82
Rozmanitost zpracování témat.	7	5,69
Zkušenosti s organizací projektu, spokojenost s předešlou spoluprací.	5	4,07
Dostupnost informací a informačních materiálů.	5	4,07
Motivace a zajímavé ocenění žáků.	3	2,44
Šikovnost dětí, zdařilost děl.	3	2,44
Úspěšnost žáků v soutěži.	2	1,63
Rozvoj fantazie dětí.	2	1,63
Zapojení dětí do preventivního projektu.	2	1,63
Zapojení do projektu na popud vedení.	2	1,63
Přínos projektu pro žáky.	2	1,63
Přínos projektu pro učitele.	2	1,63
Aktivita, nadšení vyučujícího.	2	1,63
Má schopnost přiblížit téma dětem.	1	0,81
To, že se to mých žáků může týkat!	1	0,81
Myslím, že každá takováto aktivita má smysl.	1	0,81
<i>Celkem</i>	<i>123</i>	<i>100,00</i>

Poznámka: Respondenti uváděli více odpovědí.

K otázce A3: Jakých dalších projektů se svými žáky se respondenti zúčastňují

Odpovědi na tuto otázku jsem pro lepší přehlednost rozdělila podle zaměření a názvů jednotlivých projektů. V kategorii „zaměření projektů“ 33 respondentů uvedlo projekty orientované na výtvarné zaměření (29,20 %) a 11 respondentů na literární (9,73 %). Tento výsledek potvrzuje skutečnost obliby způsobu zpracování soutěžních děl v jednotlivých soutěžních kolech projektu. Nabídka dalších soutěžních kategorií (např. hudební, prezentace na počítači atd.) není tak často využívána – hudební kategorii uvedl pouze jeden respondent (tj. 0,88 %), práci na počítači nikdo. Z celkového počtu 113 dotazovaných respondentů na otázku neodpověděli 4 respondenti (3,54 %). Více viz následující tabulka.

Tabulka 17. Sumarizace projektů seřazených podle zaměření

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Výtvarné	33	29,20
Sportovní	12	10,62
Literární	11	9,73
Dopravní	10	8,85
Recitační	9	7,96
Olympiády (např. M, F, Ch, Čj, D, Z, Př, ...)	9	7,96
Ekologické	7	6,19
Pěvecké	6	5,31
Zdravotnické	4	3,54
Regionálního charakteru	4	3,54
Bez odpovědi	4	3,54
Přírodovědné	2	1,77
Hudební	1	0,88
Jazykové	1	0,88
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

Jestliže se podíváme na projekty seřazené podle názvů, odpovědi se velmi tříštily. Respondenti jmenovali nesčítelně projektů, a to jak celorepublikových tak oblastních a místních. Nejčastěji respondenti jmenovali projekty zaměřené na požární ochranu. Jednalo se o projekty Požární ochrana, tu uvedlo 10 respondentů (6,45 %), 8 respondentů uvedlo projekt Požární ochrana očima dětí (5,16 %). Více viz následující tabulka.

Tabulka 18. Sumarizace projektů seřazených podle jednotlivých názvů projektů

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ostatní projekty	65	41,14
Jiné odpovědi	12	7,59
Požární ochrana	10	6,33
Požární ochrana očima dětí	8	5,06
Barevný svět	4	2,53
Evropa ve škole	4	2,53
Lidice	4	2,53
Ahoj z prázdnin	4	2,53
Malujeme po síti	4	2,53
Příroda kolem nás	4	2,53
Náš Svět	3	1,90
Krásné je žít	3	1,90
Alšova země	3	1,90
Knih a já	3	1,90
Hvězdička Orion	3	1,90
Problematiky – drogy, šikana, kouření	3	1,90
Policie	3	1,90
Klokan	2	1,27
Jak to vidím JÁ	2	1,27
Projekty na podporu dětských domovů	2	1,27
Den Země	2	1,27
Kladenská veverka (mezinárodní)	2	1,27
Komiksová soutěž	2	1,27
Můj kamarád strom (ekologická)	2	1,27
Svět kolem nás	2	1,27
Svět očima dětí	2	1,27
<i>Celkem</i>	<i>158</i>	<i>100,00</i>

Poznámka: Respondenti uváděli více odpovědí.

V došlých dotaznících bylo také 65 jednotlivých odpovědí (41,14 %), obsahující např. názvy školních nebo místních projektů, které jsem zahrnula do složky „ostatní projekty“. Mezi těmito složkami byly jmenovány: Svět kolem nás, Krásná jako kvítka, Knihopábitel, Komenský a my, Zlatá planeta, Svět očima dětí, Krkonoše očima dětí, Můj nejlepší přítel, Příroda kolem nás, PC grafika, Já a moje květina, Lidi a planeta Země, Maják (besedy), Týká se také tebe, Bezpečná cesta do školy, Děti, pozor červená, Soutěž pro mladé autory (vyhlašuje knihovna J. Drdy Příbram), Bučovická hvězdička, Papírová škola, Psaní pod Černou věží, Pohledy do přírody (fotografická), Strom roku (pěvecká), Yamaha (pěvecká), Jihočeský zvoneček, Rodiče proti drogám, Ochrana spotřebitele (mezinárodní), Oblastní zahrádkářská soutěž, Praktická dívka, Naší

přírodou, Můj nejlepší přítel, Zahradkářské, Ajax, Dopravní soutěž mladých cyklistů, Psaní na počítači, Děčínský skřivánek, Zpěvák holštýnského panství, Čokoládové městečko, Den bez aut, Za humny města, Mezinárodní park Thayatal-Podyjí, Výtvarná s Deníkem Jablonecka, § 1155, Pod modrou oblohou (počítače – grafika), Mladý módní návrhář, Rybičko zlatá, přeji si, Terezín, Autorské čtení, Česká pošta, Mateřídouška, Čapkova Strž (recitační), Sběr starého papíru, Klub mladých čtenářů (plakát), Chrastavská sloka, SHM – sportovní hry mládeže, Můj sen (výtvarná), Akce pořádané nadací Tereza, Debatní liga, Zelená planeta, Soutěže v chemii – pokusování, Klokánek, Soutěže v matematice, Flétna – festival v Lomnici nad Popelkou, Návrh na maskota – fotbalový klub, Olympiáda 2006 Turín – návrh vlajky a Strom.

K otázce A4: Zda se respondenti účastní preventivních projektů pravidelně.

Dotazník vypracovalo celkem 113 respondentů, z nichž 84 odpovědělo kladně (74,34 %), pouhých 13 respondentů (11,50 %) odpovědělo opačně, tedy odpovědí „ne“. Dvanáct respondentů (10,62 %) využilo možnosti odpovědi do položky „jiné odpovědi“, kde sdělovali své zkušenosti nebo postoje, jako např. že se do projektu zapojují podle toho, jak je osloví, nebo pokud se projekt neosvědčí, tak jej vymění za nové dle momentální nabídky, projektů se neúčastní pravidelně, pouze našeho se zúčastnili 2x, rádi by se účastnili, ale chybí jim informace, podle výběru z nabídky, podle zájmu a času, s mým projektem teprve začínají, jinak se snaží zapojovat pravidelně, drogy, šikana a kouření se účastníme, jinak ne, působím na škole teprve rok, takže se neúčastníme, pokud se konají pravidelně tak ano. Informace viz následující tabulka.

Tabulka 19. Sumarizace pravidelnosti účasti v soutěžích

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	84	74,34
Ne	13	11,50
Jiné odpovědi	12	10,62
Neuvedeno	4	3,54
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

K otázce A5: Otázka zjišťovala, zda o preventivních projektech respondenti informují také své kolegy/-ně.

Mezi nezbytné faktory ovlivňující zájem o preventivní projekt určitě patří šíření informací o projektu mezi širokou veřejnost, v tomto případě kolegům/kolegyním ve vzdělávacích a výchovných střediscích.

Z celkového počtu 113 došlých dotazníků, 94 respondentů (83,19 %) odpovědělo kladně. Tedy, že svým kolegům/kolegyním předává informace o existenci a možnosti účasti v preventivních projektech. Naopak tomu bylo pouze v 6 případech (5,31 %). Do rubriky „jiné“ svoji odpověď vypsalo 5 dotázaných respondentů (4,42 %), kde mi sdělovali skutečnost, že všichni mají stejnou možnost seznámit se s projektem na nástěnce ve sborovně, kde jsou vyvěšená pravidla nebo na nástěnce k projektu Svět očima dětí. Osobní agitace se podle jednoho respondenta mívá účinkem, na jiné škole se naopak informují především učitelé občanské nauky a rodinné výchovy, třídní učitelé. Více viz následující tabulka.

Tabulka 20. Sumarizace poskytovaných informací o preventivních projektech kolegům, kolegyním

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	94	83,19
Ne	6	5,31
Jiné odpovědi	5	4,42
Neuvedeno	8	7,08
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

K otázce A6: Co by v preventivním projektu respondenti rádi změnili.

Při realizaci projektů je nezbytné znát nejen potřeby, ale také názory pedagogických pracovníků angažujících se v projektu. Z celkového počtu došlých dotazníků (113) jich přesto zůstalo bez odpovědi 48 (42,48%).

Dvanáct respondentů naopak uvedlo své názory jednotlivě. Jednalo se o následující podrobné citace: Možnost účasti více dětí na slavnostním vyhlášení cen – motivace. Více jednodušších témat. Více kategorií pro členění dětí (i podle postižení). Myslíme, že podávat návrhy na změnu podmínek soutěže by bylo nevhodné, protože máme se soutěží malé zkušenosti. Zatím se nám vše líbí. Zvážit proplacení cestovních nákladů pro dítě (školy to nehradí a je rozdíl přijet na vyhodnocení z Prahy a nebo z druhého konce republiky). Přidání více pomocných otázek k tématu. Stanovit pravidla kolektivní práce. Při závěrečném vyhodnocení podtrhnout hlavní roli učitele – obrovská práce

navíc – nedoceněno. Rozlišování práce kolektivu a jednotlivců. Při informování ředitele školy zdůraznit význam soutěže, reprezentaci ZŠ, v případě vyhodnocení účast v Praze nutná a místo vyhodnocení = centrum Prahy (Betl. Kaple apod.). Ceny pro děti – vítěze až přehnané, doporučuji ocenit více soutěžících či dlouhodobě zapojených pedagogů. Rauty na závěrečném vyhodnocení soutěže v Praze – buď ho vůbec nedělat nebo pro osoby, které se na akci podílely: tj. vyhodnocený žák, jeho pedagog a žákovi rodiče (pro zjednodušení organizace poslat místenky). Dosavadní systém (závěr – raut je nedůstojný pro ty, bez nich by soutěž nebyla možná). Jednou už raut pro všechny byl a byla to krásná tečka pro nás – cestující zdaleka.

Projekt vyhovuje 16 respondentům (14,16 %), a proto nemají žádné připomínky. Odpověď „nevím“ uvedlo 12 respondentů (10,62 %). Jednodušší témata pro mladší nebo postižené děti uvedlo 6 respondentů (5,31 %). Více v následující tabulce.

Tabulka 21. Respondenty navrhované změny v preventivním projektu

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Neuvedeno.	48	42,48
Vyhovuje, nemám připomínky.	16	14,16
Nevím.	12	10,62
Ostatní jednotlivé odpovědi (po jedné odpovědi odpovědělo 12 respondentů)	12	10,62
Jednodušší témata pro mladší nebo postižené děti.	6	5,31
Ocenit více dětí (i ty co nevyhrály).	4	3,54
Dřívější vyhlášení výsledků.	3	2,65
Lepší organizační zajištění.	3	2,65
Zúžení soutěžních témat pro děti.	3	2,65
Informace pro děti, které nevyhrály - motivace.	2	1,77
Zasílat pedagogům do škol konečný almanach.	2	1,77
Více informačního materiálů.	2	1,77
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

K otázce A7: Co by respondenti v preventivním projektu neměnili.

Respondenti měli opět možnost odpovědi na otevřenou otázku, nicméně možnost prostoru pro odpověď nevyužilo 40 respondentů (35,40 %). V projektu by 13 respondentů (11,50 %) neměnilo soutěžní témata a jejich aktuálnost, 10 respondentů (8,85 %) by neměnilo organizaci projektu a 7 respondentů uvedlo slavnostní vyhlášení cen (6,19 %). Shodně, po 6 respondentech (5,31 %), uvedlo způsob vyhodnocování

projektu a s ním spojené slavnostní předávání cen. Stejný počet respondentů by nic neměnil, protože jim projekt vyhovuje. Více informací v následující tabulce.

Tabulka 22. Sumarizace zjištěných skutečností, které by respondenti nechtěli měnit

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Neuvedeno.	40	35,40
Soutěžní témata, jejich aktuálnost	13	11,50
Organizaci projektu	10	8,85
Slavnostní vyhlášení cen	7	6,19
Vyhodnocování projektu, slavnostní předávání cen	6	5,31
Nic, projekt nám vyhovuje	6	5,31
Dostupnost informačních materiálů	5	4,42
Časové rozvržení projektu (možnost zařazení do učebních plánů)	4	3,54
Možnosti zpracování soutěžních témat	4	3,54
Ceny pro děti	4	3,54
Zpětná vazba – oznámení výsledků – nebývá dodržováno	3	2,65
Počet soutěžních témat	3	2,65
Zaměření projektu	3	2,65
Nevím	2	1,77
Prostor pro fantazii	2	1,77
Počet soutěžních kategorií	1	0,88
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

K otázce A8: Co respondenti postrádají v preventivním projektu.

Bez odpovědi zůstalo 80 vrácených dotazníků (66,12 %). Naopak respondenti, kteří odpověděli, uvedli i více odpovědí, a proto jejich počet nesouhlasí s počtem vrácených dotazníků. Jedenáct respondentů (9,09 %) neví, co v projektu postrádají a osm (6,61 %) respondentů nic nepostrádá. Naopak respondenti v projektu postrádají symbolické ocenění všech dětí (tuto skutečnost uvedli 4 respondenti, tj. 3,31 %), po 2 respondentech (1,65 %) uvedlo další výchovně-vzdělávací materiály pro mladší děti (pohádky, pracovní listy), více zapojení pro MŠ, lehčí témata pro mladší děti, metodické materiály pro menší děti – pro lepší pochopení. Podrobnější informace viz následující tabulka.

Tabulka 23. Konkretizace aktivit a materiálů, které v preventivním projektu respondenti postrádají

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Neuvedeno.	80	66,12
Neví.	11	9,09
Nic nepostrádáme.	8	6,61
Symbolické ocenění všech dětí.	4	3,31
Lehčí témata pro mladší děti.	2	1,65
Metodické materiály pro menší děti – pro lepší pochopení.	2	1,65
Více zapojení pro MŠ.	2	1,65
Výchovně-vzdělávací materiály pro mladší děti (pohádky, pracovní listy).	2	1,65
Atraktivní témata.	1	0,83
Doprovodné akce.	1	0,83
Informace o výsledcích.	1	0,83
Materiál přímo pro děti, lepší zpětnou vazbu.	1	0,83
Ohodnocení práce učitele.	1	0,83
Úkoly pro žáky také na internetu.	1	0,83
Vznik celkového sborníku.	1	0,83
Vznik motivačních videoklipů.	1	0,83
Zasílání sborníku ke skončenému kolu - již nechodí na internet.	1	0,83
Zpětnou vazbu.	1	0,83
<i>Celkem</i>	<i>121</i>	<i>100,00</i>

Poznámka: Respondenti uváděli více odpovědí.

K otázce B1: Kolik času tráví pedagogičtí pracovníci přípravou podkladů k vyhlášeným soutěžním tématům.

Kapitola druhá se zaměřila na oblast soutěžních témat. Vyhlášená soutěžní témata jsou mnohdy velmi obtížná, a proto je nezbytný výklad pedagogických pracovníků. Ti zde sehrávají důležitou roli, mnohdy se sami nejprve musí s daným tématem seznámit a připravit se na hodinu.

Na základě získaných odpovědí můžeme konstatovat, že čas na přípravu k vyhlášenému tématu je rozdílný. Dvě hodiny (i více) uvedlo 12 respondentů (10,62 %), 8 respondentů (7,08 %) tráví přípravou 1 hodinu, 6 respondentů (5,31 %) uvedlo shodně 10-20 minut nebo 4-5 hodin (záleží vždy na obtížnosti zvoleného tématu). Z doručených dotazníků jich zůstalo 34 bez odpovědi (30,09 %). Více informací viz následující tabulka.

Tabulka 24. Přehled času stráveného přípravou podkladů k vyhlášeným soutěžním tématům

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Neuveдено.	34	30,09
2 hodiny (i více)	12	10,62
Jiné odpovědi	11	9,73
1 hodinu	8	7,08
10-20 minut	6	5,31
4-5 hodin	6	5,31
1 měsíc	5	4,42
Hodně	5	4,42
Podle potřeby, jak uznám za vhodné	5	4,42
2-4 hodiny	4	3,54
2-3 hodiny	4	3,54
30 minut	3	2,65
10 hodin	2	1,77
45 minut	2	1,77
Týden (i více)	1	0,88
3 hodiny	1	0,88
3-4 hodiny	1	0,88
2-3 odpoledne	1	0,88
14 dní až 3 týdny	1	0,88
1-2 měsíce	1	0,88
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

Své odpovědi do položky „jiné odpovědi“ vypsalo 11 respondentů (9,73 %). Konkrétně se jednalo o odpovědi: Průběžně během roku sbíráme různé materiály, které soustředíme do jednoho souboru – rychlejší příprava. Čas „nehládám“; materiály si vyhledávám tak nějak průběžně a ukládám, když potřebuji – tak hledám a najdu. Nelze časově vyjádřit – někdy žádný, někdy měsíce. Několik hodin v průběhu delšího časového úseku, spolupráce s ostatními vyučujícími. S ohledem na charakter školy (ZvŠ) – jde o individuální přístup, nutná velká motivace. Jde o krátkodobé, ale častější vysvětlování. Je to zcela individuální záležitost, záleží na věkové skupině a na jejich osobnostní vyspělosti. Průběžně celý školní rok. Snažím se skloubit téma např. s občanskou, rodinnou, výtvarnou, literární výchovou – v hodinách působit, pak v kroužku. Minule jsme navštívili archiv a knihovnu. Jsou to večery strávené promýšlením témat, vyhledáváním literatury, čtením internetu apod. Přes soboty a neděle.

K otázce B2: Otázka zjišťovala, jestli získané informace v preventivním projektu využívají v praxi a zda čas vynaložený přípravou k soutěžním tématům považují za efektivně vynaložený.

Na základě získaných odpovědí můžeme konstatovat, že 96 respondentů (84,96 %) považuje čas strávený přípravou za efektivně vynaložený. Naopak („ne“) tomu bylo ve dvou případech (1,77 %). Jeden respondent si nebyl jist, a proto odpověděl „někdy,, (0,88 %). Z celkového počtu 113 dotazníků 14 respondentů na otázku neodpovědělo (12,39 %). Viz následující tabulka.

Tabulka 25. Čas vynaložený na přípravu na vyučování k vyhlášenému soutěžnímu tématu

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	96	84,96
Ne	2	1,77
Někdy	1	0,88
Neuvedeno.	14	12,39
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

K otázce B3: Jakému způsobu zpracování soutěžních témat dávají přednost děti na škole respondenta.

Z 220 získaných odpovědí můžeme konstatovat, že děti dávají nejčastěji přednost výtvarnému zpracování soutěžního díla (tuto skutečnost uvedlo 114 respondentů, tj. 51,82 %). Literární zpracování uvedlo 58 oslovených respondentů (26,36 %) a podle 20 respondentů (9,09 %) dávají děti přednost zpracování prezentaci na počítači. Dramatické zpracování uvedlo 13 respondentů (5,91 %). Více v následující tabulce.

Tabulka 26. Konkretizace způsobů oblíbenosti zpracování soutěžních děl u dětí v preventivním projektu „Svět očima dětí“

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Výtvarnému	114	51,82
Literárnímu	58	26,36
Prezentaci na počítači	20	9,09
Dramatickému	13	5,91
Hudebnímu	8	3,64
Trojrozměrná díla	3	1,36
Hudebně-taneční	2	0,91
Seminární práce	1	0,45
Audiovizuální	1	0,45
<i>Celkem</i>	<i>220</i>	<i>100,00</i>

Poznámka: Respondenti uváděli více odpovědí.

K otázce B4: Jaká témata považují oslovení respondenti za aktuální, a která by se měla v projektu objevit.

Zvolením této otázky jsem získala přehled o aktuálnosti problémových témat z pohledu pedagogických pracovníků. Z celkového počtu 113 došlých dotazníků tato otázka nabízela 218 odpovědí.

Nejčastěji byla jmenována témata:

- drogové závislosti – 14 respondentů (6,42 %);
- šikana – 12 respondentů (5,50 %);
- mezilidské vztahy, vztahy mezi dětmi – 8 (3,67 %);
- ochrana, vztah k životnímu prostředí, ekologie, otázka kamarádství, přátelství, jiné odpovědi – 7 (3,21 %);
- vliv médií na rozvoj osobnosti, dodržování společenských pravidel, slušné chování, tolerance – 6 (2,75 %);
- rodina a současné problémy, čas věnovaný dětem, alkoholismus, kouření – 5 (2,29 %);
- sportovní tematika, domácí násilí, zdravý životní styl, bezpečnost na silnici, dopravní kázeň, násilí, vztah dítě x dospělý – 4 (1,83 %);
- pomoc slabším a trpícím, solidarita, humanitní pomoc při katastrofách, špatné chování k živočichům, necitlivost k starším lidem, životní hodnoty, dětská kriminalita, aktivní prožívání a naplnění volného času – 3 (1,38 %);
- týrání dětí, špatné chování k přírodě, pomoc starším lidem, vztah, pomoc postiženým lidem, hygiena, čistota, práva a povinnosti dětí, terorismus, rasová diskriminace, xenofobie, sexuální problematika, ohleduplné chování, úcta k hodnotám (staří, památky, rodiče) – 2 (0,92%).

Po jedné odpovědi odpovědělo padesát pět respondentů (25,23 %), a to: ochrana člověka za mimořádných situací, komunikace, záškoláctví, přírodní katastrofy, anorexie, bulimie, krádeže, závislost na počítači a počítačových hrách, týrání zvířat, špatné vlastnosti, vztah žák x učitel, problematika menšin, můj životní vzor, čím bych chtěl být a proč, ohled na okolí, význam pohybu ke zdraví. občanství národní a evropské, zneužívání dětí, netolerance, ohrožované sociálně slabé skupiny – staří lidé, evropské společenství, různé formy násilného chování, virtuální drogy, problémy chudých dětí, vandalismus. téma venkova, obžalovaná je lhostejnost, i my budeme staří, počítač – záliba a láska, sluníčkový svět, stromy a my, výuka cizího jazyka – možnost

poznání jiných zemí, z běžného života, z fantazie a pohádek, soužití několika národností, vulgarismus ve společnosti, konzumní společnost, agresivní chování, hodnoty duchovní a materiální, zneužívání léků, trable, stresy, smutnění, o zájmech dětí, úcta k sobě i ostatním lidem, úcta k postiženým a starým lidem, násilí na školách mezi dětmi, pomoc spolužákovi, proč se mi vysmíváš, nikdo není bez chyb, závist, neúspěch ve škole, tolerance s menšinami – přistěhovalci, trestní odpovědnost, pozitivní odmítání negativních vzorů (gangy, zlatá mládež), místo - prostředí, kde žiju (čistota, péče o něj), nově nastupující generace oproti generacím starším, fenomén blahobyť dítěte ve 20. a 21. století.

K otázce B5: Cílem položené otázky bylo získání informací o tom, zda volená soutěžní témata umožnila respondentům (pedagogickým pracovníkům) poodhalit problémy nebo starosti dítěte/děti v jejich třídě/škole.

Z celkového počtu 113 došlých dotazníků shodně **ano** nebo **ne** odpovědělo 42 respondentů (37,17 %). Odpověď „nevím“ zvolilo 26 respondentů (23,01 %).

Tabulka 27. Přehled o odhalení problémů dětí na základě volených témat preventivního projektu

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	42	37,17
Ne	42	37,17
Nevím	26	23,01
Jiné odpovědi	3	2,65
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

V rubrice „jiné odpovědi“ odpověděli 3 respondenti (2,65 %), kdy sdělovali své názory, jako např. Při odhalování problémů používám jiné metody (dotazníky). Pravidelné výchovné besedy. Zaměřené mají vliv na znalosti dětí.

K otázce B6: V případě, že se respondentům podařilo odhalit problém dítěte/děti na základě soutěžních témat, zajímala jsem se, o jaký problém se jednalo.

Na položenou otázku odpovídali respondenti volnou formou. Nejčastěji řešeným problémem ve škole byla šikana, a to na prvním i druhém stupni základní školy, což uvedlo 11 respondentů (9,73 %). Další zjištěné problémy se týkaly vztahů v rodině, domácí násilí (5 respondentů, tj. 4,42 %). O jednoho respondenta méně, tedy 4 respondenti uvedli kouření nebo rozvod (3,54 %). Drogy (v rodině, přítel), útěky,

alkoholismus v rodině uvedli 2 respondenti (1,77 %). Z celkového počtu 113 došlých dotazníků jich 58 zůstalo bez odpovědi (51,33 %).

Po jedné odpovědi (0,88 %) uvedli respondenti (16) odpovědi: žádné jsem neřešila, záškoláctví, netolerance odlišných lidí, postavení dítěte v rodině, alkohol dětí, drogy u dětí, pomoc bližním, problém mezi školou a rodinou, špatná komunikace v rodině, násilí na zvířatech nebo dětech, nedostatečná péče rodičů o dítě, hrubost, vulgarita, strach o spolužáka s možností vývoje alkoholika, negativní zkušenosti a zážitky dětí z období před umístěním do dětského domova, překonání psychických potíží dvěma žákům z rozvrácené rodiny, v letošním roce po mém rozhovoru mladší žáci upozorňují na chování starších spolužáků mimo školu – kouření – fetování.

Čtyři respondenti (3,54 %) byli zařazeni do rubriky „ostatní odpovědi“, protože se nejednalo o přímé odpovědi k otázce (tzn. označení určitého problému), ale o konstatování situace nebo zkušenosti. (Dětská kresba prozradí problémy dítěte, poměry v rodině, mezi sourozenci. Je vhodné informovat rodiče. Tak dalece nejsem informovaná. Ve škole máme žáky pouze 1. – 4. ročník. Nejednalo se přímo o „problém“, ale o předcházení nebezpečí uvedených negativních jevů. Každá práce podhalí postavení žáka, jeho vidění světa a umožní učiteli bližší kontakt se žákem. Osobně jsem žádný extrémní problém nezaznamenala, ale z prací bylo velmi čitelné postavení žáka v rodině, ve které vyrůstá a zmapovat tak jeho příčiny a důsledky chování.)

K otázce B7: Respondentům byla položena otázka, zda považují preventivní projekt za přínosný.

Kladnou odpověď na tuto položenou otázku dalo 93 respondentů (82,30 %). Odpovědí „asi ne“ reagovali dva respondenti (1,77 %).

Z celkového počtu 113 doručených dotazníků jich zůstalo bez odpovědi 18 (15,93 %).

Tabulka 28. Sumarizace přínosnosti preventivního projektu

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	93	82,30
Asi ne	2	1,77
Neuvedeno	18	15,93
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

K otázce B8: Otázka se zaměřila na skutečnost, zda je preventivní projekt přínosný svými informacemi také samotným pedagogickým pracovníkům.

Na otázku, zda preventivní projekt je přínosný svými soutěžními tématy a informacemi o nich také pro samotné pedagogy, jich 84 odpovědělo kladně (76,11 %). Svoji odpověď si nebylo jisto 13 respondentů (11,50 %), a proto napsalo „nevím“. Zápornou odpověď ne, tedy, že projekt není pro ně samotné nijak přínosný, uvedlo 12 respondentů (10,62 %). Informace viz následující tabulka.

Tabulka 29. Sumarizace přínosnosti informací z preventivního projektu pedagogickým pracovníkům

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	84	76,11
Ne	12	10,62
Nevím	13	11,50
Neuvedeno	2	1,77
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

K otázce B9: V případě kladné odpovědi u předešlé otázky (B8) mě zajímalo, o jaké informace se jednalo.

Na otázku odpovědělo z doručených 113 dotazníků 64 respondentů (56,64 %), a to volnou odpovědí. Respondenti nejčastěji zdůvodňovali svoji kladnou odpověď rozšířením vědomostí z doprovodných materiálů, získáním obecných informací, utříděním, prohloubením, připomenutím problému. Poznání dětí v jiných situacích, navázání bližšího vztahu s nimi, utvoření přehledu o rodinné situaci, získání nových informací o institucích nebo známých lidech (např. Pachman), obohacení vyučování zasílanými materiály (např. testy, kvízy) atd. Bez odpovědi zůstalo 49 (43,36 %) doručených dotazníků. Nejčastěji respondenti jmenovali:

- Rozšíření vědomostí z doprovodných materiálů (např. závislosti, xenofobie, povinnosti dítěte, pirátství), získání aktuálních statistik (týkajících se kriminality mládeže, trestných činů, šikana, týrání, aj.), získání obecných informací – utřídění, prohloubení vědomostí, připomenutí, že problém existuje a má řešení. Z doprovodných materiálů vždy něco využiji. Zasloučení do tematiky, ke které bych jako důchodkyně jinak těžko nahlédla – 20 (17,70 %);
- Poznání dětí v jiných situacích, jejich názory, navázání bližšího vztahu s dětmi. (Děti mají potřebu hovořit o tématech, která by jinak asi nebyla otevřena. Děti se rozpovídaly o tom, jaký pohled na věc mají ony i rodiče. Způsob, jakým by

některé děti situaci řešily, Děti diskutovaly a více se otevřely. Získala jsem pocit, že některé děti si mne více oblíbily, protože nabyly dojmu vlastní důležitosti. Vztahy mezi dětmi. Jak hovořit o různých problémech, jak porozumět dětem. Bližší poznání jednotlivých dětí a sdílnost, citová zainteresovanost. Každý výkres prozradí něco z dětské duše.) – 15 (13,27 %);

- Získání nových informací (např. o panu Pachmanovi a jeho skladbách, bylo to pro nás nové a skladby se moc líbily. Informace o existenci Linky vzkaz domů.) i z internetových stránek preventivního projektu. – 5 (4,42 %);
- Využití informací a zasílaných materiálů v dalších předmětech (Rv, Ov a projektech. V prvouce informace z Archivu, kde jsme se dozvěděli spoustu zajímavostí o řemeslech. Doprovodné testy k tématům, vždycky přínosné.) – 4 (3,54 %);
- Lepší poznání rodinného prostředí, podmínky dítěte doma, jaké mají rodiče výchovný styl – co musí děti doma dělat nebo naopak co nedělá. Motivační pro práci s dětmi. Některé práce našich žáků byly oceněny. – 3 (2,65 %);
- Překvapenost z fantazie dětí, chutí a radostí z výrobku. Využití materiálu ve vyučování („Pestřejší“ hodiny Ov, Rv využití informací a výtvarného materiálu.) Zjištění situace na našem okrese, co se týče útěku dětí z domova. Historie města, školy. – 2 (1,77 %);
- Pochopila jsem na základě slov PhDr. Cenkové, že problémy lidí vznikají právě v dětství, a proto je velmi důležité spolupracovat s rodiči, hovořit o dětech a poznat co nejbližší děti, abychom mohli „přečíst“ jejich projevy chování a případně včas odhalit případné vznikající problémy. Spíše oblast „výstupů“ – co dokáže udělat stmelový kolektiv žáků ZvŠ (velký zážitek – slavnostní ukončení, ...). Poskytnuté informace využívala i moje dcera – učitelka na Střední odborné škole poštovní v Plzni. Mnohé informace jsou určeny především dospívající mládeži. Naučila jsem děti respektovat toho druhého, je to velice těžké, děti si často ubližují a je to na denním pořádku, stále na sebe šahají, žďuchají apod. Inspiraci a náměty pro činnost ve školní práci. Propagační materiály. Tato soutěž splňuje mou představu práce metodika prevence ve škole a to do té míry, že jste organizace, která pro žáky vymyslí, organizačně a finančně zajistí soutěž, a my jako škola se „jen“ zapojíme. Já jako učitelka a metodik nemám tolik času a hlavně chuti po šesti vyučovacích hodinách vymýšlet další aktivity pro žáky, ale velmi přivítám, když

tyto aktivity pro děti zajišťují kompetentní lidé, kteří jsou nejen materiálově, ale i finančně na tyto věci zajištěni. Kéž by takovýchto aktivit pro děti bylo více! Co vše se pro děti preventivně podniká. Jak jim pomoci. Nebát se emocí ... Zažila jsem pocit, že se mi děti rády svěří ... Že mohu být oporou, útěchou. (Taktně!). Informacemi získali žáci, učitelé, rodičů i přátelé školy množství poznatků k daným tématům. Při rozhovorech se žáky se dozvídám o osobním životě žáků, o životě rodiče a příbuzných. Poznatky mi pomáhají v přístupu k dětem při vyučovacím i výchovném procesu. Pro nás, učitele z malých městeček, je přínosem už jen účast v tak velkém, pěkném, promyšleném projektu. – 1 (0,88 %).

K otázce C1: Zjišťování, zda respondenti využívají zasílané odborné materiály k jednotlivým soutěžním okruhům.

Využívání zasílaných informačních materiálů přinesla tato položená otázka.

Občas materiály využívá 50 respondentů (44,25 %), 47 respondentů uvedlo, že materiály využívají pravidelně (41,59 %) a 2 respondenti uvedli, že materiály nevyžívají (1,77 %). Další informace viz následující tabulka.

Tabulka 30. Sumarizace odpovědí využitelnosti zasílaných odborných materiálů

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano, občas.	50	44,25
Ano, pravidelně.	47	41,59
Nevyužíváme.	2	1,77
Materiály jsme dosud neobdrželi.	5	4,42
Neuvedeno.	9	7,96
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

K otázce C2: Otázka zjišťovala, zda pedagogičtí pracovníci upřednostňují zasílané materiály určené pro ně samotné nebo pro děti.

Otázka se snažila zjistit, zda se organizátoři mají zaměřit na zpracování odborných materiálů k jednotlivým soutěžním okruhům pro děti nebo spíše pro pedagogické pracovníky.

Na otázku 81 respondentů (55,48 %) uvedlo, že upřednostňují materiály určené pro děti, 50 respondentů (34,25 %) uvedlo, že upřednostňují materiály určené pro pedagogické pracovníky a 11 respondentů (7,53 %) uvedlo, že dávají přednost materiálům určeným oběma cílovým skupinám, tzn. jak pedagogickým pracovníkům, tak i dětem. Viz následující tabulka.

Tabulka 31. Sumarizace odpovědi na otázku šetřící zaměření zasílaných odborných materiálů

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Pro děti	81	55,48
Pro pedagogy	50	34,25
Obojí	11	7,53
Neupřednostňujeme žádné	3	2,05
Jiné odpovědi	1	0,68
<i>Celkem</i>	<i>146</i>	<i>100,00</i>

Poznámka: Respondenti uváděli více možností.

K otázce C3: Otázka zjišťovala, zda poskytované materiály zasílané účastníkům preventivního projektu jsou dostatečně informativní či nikoliv.

O tom, jestli jsou zasílané odborné materiály využívány v praxi rozhoduje skutečnost, zda splňují informativní potřeby pedagogických pracovníků. Za postačující považuje zasílané materiály 79 respondentů (69,91 %), za velmi obsáhlé nebo naopak velmi podrobné považuje materiály shodně po 6 respondentech (5,31 %). Jako málo informativní je shledává 10 respondentů (8,85 %). Viz následující tabulka.

Do rubriky „jiné odpovědi“ vypsali odpověď 3 respondenti (2,65 %). Materiály hodnotí podle cílové skupiny, tj. stáří, pro které děti je určen, zda se jedná o materiály výtvarně zpracované nebo materiály zpracované podle zvoleného tématu, na kterém velmi záleží.

Tabulka 32. Sumarizace zhodnocení informačních materiálů zasílaných pedagogickým pracovníkům

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Postačující	79	69,91
Málo informativní	10	8,85
Velmi obsáhlé	6	5,31
Velmi podrobné	6	5,31
Zatím jsem žádné neobdržela, nemohu posoudit	4	3,54
Stručné	2	1,77
Jiné odpovědi	3	2,65
Neuvedeno	3	2,65
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

K otázce C4: Respondentům byla položena otázka zjišťující názor na zasílané materiály a případné změny v nich.

V doručených dotaznících respondenti nejčastěji volili odpověď „nevím“, a to ve 43 případech (38,05 %). V zasílaných materiálech by nic neměnilo 31 respondentů

(27,43 %), 23 respondentů (20,35 %) naopak uvedlo, že by v zasílaných materiálech udělali změny. Viz následující tabulka.

Tabulka 33. Sumarizace případných změn v zasílaných materiálech

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	23	20,35
Ne	31	27,43
Nevím	43	38,05
Jiné odpovědi	3	2,65
Neuvedeno	13	11,50
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

K otázce C5: Položená otázka navazuje na otázku předchozí (C4). V případě, že by respondenti rádi udělali změny v zasílaných materiálech, zajímaly mě návrhy změn.

Z celkového počtu 113 doručených dotazníků na tuto otázku odpovědělo pouze 7 respondentů (6,19 %). Bez odpovědi zůstalo 106 dotazníků, což činí 93,81 %. Viz následující tabulka.

Tabulka 34. Sumarizace návrhů změn v zasílaných materiálech

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Dotazníky bez odpovědi	106	93,81
Dotazníky s odpověďmi	7	6,19
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

Zaslané návrhy změn v materiálech se týkaly zvýšení počtu zasílaného materiálu, věkového rozlišení dětí a především materiálů pro děti. Jednalo se o doplnění materiálu o fotografický materiál a ankety, více pracovního materiálu pro děti (pracovní listy, kvízy), pro mladší děti konkrétní, reálné příběhy ze života, zajímavé testy, křížovky, hry – pro studenty nižšího gymnázia (tajenka např. klíčová informace z preventivní tematiky).

K otázce C6: Položená otázka zjišťovala názory respondentů na další vznikající a zasílané materiály preventivního projektu. Jak jsou materiály dále využívány.

V průběhu realizace preventivního projektu „Svět očima dětí“ vzniklo poměrně hodně doprovodných materiálů určených dětem věkových kategorií od 5 do 15 let. Jedná se zejména o omalovánky, hlavolamy, kalendáře a knihy, které jsou používány např. jako motivační prostředek pro děti. Oslovení respondenti tyto materiály velmi

vítají a používají je při vyučování, při výzdobě tříd nebo dalších aktivitách spojených s aktivním trávením volného času v prostorách školy atd.

Na otázku, jak hodnotí další vznikající materiály a jak je dále využívají, odpovědělo 40 respondentů (35,40 %), že zasílané materiály používají jako motivační prostředek pro děti nebo jako odměnu pro děti, 18 respondentů (15,93 %) považuje zasílané materiály za kvalitně zpracované a vhodné pro výuku, 11 respondentů (9,73 %) uvedlo, že žádné takové materiály neobdržela a 9 respondentů (7,96 %) by uvítalo více materiálů pro starší děti. Více informací viz následující tabulka.

Tabulka 35. Konkretizuje hodnocení materiálů a jejich další pracovní využití podle pořadí číselně i procentuálně

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Motivační prostředek pro děti, odměna pro děti.	40	35,40
Kvalitně zpracované, vhodné pro výuku.	18	15,93
Žádné jsme neobdrželi.	11	9,73
Více materiálů pro starší děti.	9	7,96
Využití při výuce.	8	7,08
Bez odpovědi.	8	7,08
Materiálů je stále málo.	5	4,42
Jiné odpovědi.	3	2,65
Šetří čas pedagogovi.	2	1,77
Výborné pro děti I. stupně ZŠ.	2	1,77
Moc je neznám.	1	0,88
Obohacují výuku.	1	0,88
Pokud souvisí s osnovou, tak jsou pro pedagoga přínosem.	1	0,88
Dětem se moc líbí.	1	0,88
Materiálů je dostatečně.	1	0,88
Starší děti ocenily „Knihy s výsledky“.	1	0,88
Děti přijímají materiály jako poděkování za soutěžní práce – velice se líbí.	1	0,88
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

K otázce č. C7: U respondentů jsem zjišťovala, jak jsou zasílané materiály dále využívány.

V průběhu preventivního projektu vznikají nejen odborné (tištěné) materiály pro děti a pedagogy, ale také upomínkové předměty a tiskoviny s logem projektu. Zajímalo mě, jak jsou tyto materiály zasílané do škol dále využívány. V hodinách nebo ve školní družině se zasílanými materiály a předměty dále pracuje – 15 respondentů (13,27 %), 8 respondentů (7,08 %) uvedlo, že zasílané materiály a předměty používají jako odměny

pro děti ve školních soutěžích nebo pro jejich motivaci a 5 respondentů 4,42 % uvedlo, že zasílané materiály a předměty využívají pro výzdobu tříd a nástěnek. Více informací viz následující tabulka.

Tabulka 36. Konkretizace využití zasílaných materiálů a předmětů pedagogy

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Bez odpovědi	82	72,57
Práce v hodinách nebo ve školní družině	15	13,27
Odměny pro děti ve školních soutěžích, motivace	8	7,08
Výzdoba tříd, nástěnky	5	4,42
Žádné jsme neobdrželi	2	1,77
Jako podkladový materiál pro učitele	1	0,88
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

K otázce C8: Položená otázka zjišťovala zájem o materiály v dalších kolech preventivního projektu a jejich konkretizaci.

Oslovení respondenti by v dalších soutěžních kolech preventivního projektu rádi viděli:

- hlavolamy, knihy ve spojení s omalovánkami – zajímavé knihy, kde se děti musí nad něčím zamýšlet – 13 respondentů (8,84 %);
- kalendáře stolní i nástěnné s celoročním využitím (děti se rády pochlubí reprodukcemi vítězných prací, s významnými osobnostmi, vynálezci) – 12 respondentů (8,16 %);
- více materiálů pro žáky 2. stupně ZŠ – 10 respondentů (6,80 %);
- omalovánky pro mladší děti – 9 respondentů (6,12 %);
- jakékoliv materiály, plakáty (na výzdobu třídy), křížovky – 7 (4,76 %);
- brožury pro žáky s použitím prací dětí (příběhy) k jednotlivým tématům – využití v rodinné a občanské výchově, CD – pohádky, příběhy, písničky, pexesa – 4 (2,72 %);
- hrací karty, kvízy, letáky ke konkrétní problematice např. AIDS, jak pomoci kamarádovi – kde jsou přesné informace, fotografie, názory, pracovní listy (také pro starší děti), propisky s logem projektu, puzzle, školní diáře – 3 (2,04 %);
- hádanky, hry s výukovými náměty, lepoprelo, obrazové přílohy, se současnými materiály jsem velmi spokojená, vystřihovánky – 2 (1,36 %);

- materiály pro žáky 2. – 4. ročníku, a to: k dopravní výchově, ke zdravému životnímu stylu, k ochraně přírody, k životu v rodině. Výukový program pro děti. Všechny – zase je to změna pro žáky. Více zapojit vztahová témata: dítě – zvíře; dítě – dospělý člověk. Literární a výtvarná díla vhodná pro II. stupeň, který se soutěž mnohem více zúčastní; osobně: materiály typu „Práva dítěte, kniha Svět očima dětí, ...(motivace). Více obrazového materiálu většího formátu, který by se dal použít na nástěnky. Testy k přijímacím zkouškám, tzv. taháky. Současná forma je vyhovující. Se současnými materiály jsem velmi spokojená. Různorodé. Praktické rady, jak řešit problémy dospívajících. Pouzdra na psací potřeby, brýle, mobil. Podobné materiály pro děti ve věku (10-15 let). Ty v poslední době zasílané jsou pro mladší školní věk. Protože pracuji i s dětmi mimo vyučování, myslím si, že jakákoliv drobnost, kterou bych mohla použít třeba k motivaci nebo jako drobnou odměnu, se mi hodí. Rádi uvítáme nabídku materiálu. Tajenky. Obrázky. Nosový záznam soutěžních skladeb. Knihy s citáty. Jednoduché, zařaditelné přímo do osnov, kompatibilní s učivem, popř. učebnicemi. Jako teď, jen kalendář nám nepřišel. Cokoli, co je možné využít pro rozvoj myšlení dětí, ale i využití fantazie, dokonce i k zapojení dětí v době přestávek, volného času apod. – 1 (0,68 %).

K otázce D1: Otázka zjišťovala přístup respondentů k internetovým stránkám preventivního projektu.

Za pomoci této položené otázky jsem zjišťovala u respondentů, zda mají přístup na počítač s připojením na internet. Z doručených dotazníků 111 respondentů odpovědělo kladně, tedy, že mají přístup na internet (98,23 %). Viz následující tabulka.

Tabulka 37. Sumarizace přístupů respondentů na počítač připojený k internetu

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	111	98,23
Ne	1	0,88
Jiné odpovědi	1	0,88
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

Možnost odpovědi do rubriky „jiné“ využil 1 respondent (0,88 %), který uvedl, že sice přístup na počítač s internetem má, nicméně nedokáže pracovat ani s počítačem ani s internetem.

K otázce D2: Uvedená otázka zjišťovala, zda respondenti navštěvují internetové stránky preventivního projektu.

Nejčastěji dotazovaní respondenti uváděli, že stránky navštěvují, což uvedlo 60 dotazovaných (53,10 %), 30 respondentů internetové stránky nenavštěvuje (26,55 %) a 3 respondenti internetové stránky navštěvují občas (2,65 %). Jeden respondent (0,88 %) nevěděl, že internetové stránky projektu existují. Viz následující tabulka.

Tabulka 38. Sumarizace návštěvnosti internetových stránek preventivního projektu

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	60	53,10
Ne	30	26,55
Neuvedeno	19	16,81
Občas	3	2,65
Nevím, že existují.	1	0,88
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

K otázce D3: V případě, že respondenti navštěvují internetové stránky projektu, zajímalo mě, jak často.

Jednou měsíčně stránky projektu navštěvuje 57 respondentů (50,44 %), 6 respondentů (5,31 %) navštěvuje internetové stránky jednou za 2 týdny, po 5 respondentech (4,42 %) navštěvuje internetové stránky občas, nepravidelně, 3 respondenti navštěvují internetové stránky 1-3 x týdně (2,65 %). Viz následující tabulka.

Tabulka 39. Sumarizace návštěvnosti internetových stránek projektu

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Jednou měsíčně.	57	50,44
Neuvedeno.	37	32,74
Jednou za 2 týdny.	6	5,31
Občas.	5	4,42
Nepravidelně.	5	4,42
1-3 x týdně.	3	2,65
Vícekrát než 3 x týdně.	0	0
<i>Celkem</i>	<i>113</i>	<i>100,00</i>

Závěr dotazníku poskytoval respondentům prostor na vyjádření jakéhokoli vzkazu určeného organizátorům projektu. Tyto vzkazy se týkaly nejen nápadů na zlepšení

projektů, ale také nedostatků, které mnohdy nebyly způsobeny organizátory nebo byly neopodstatněné. Jednotlivé odpovědi jsou k dispozici v následující tabulce.

Tabulka 40. Konkretizace vzkazů respondentů organizátorům preventivního projektu

Jsem ráda, že soutěž a materiálová podpora byla zařaditelná bez problémů do školního vyučování, chápu to jako pomoc. Děkuji Karla Střílková.
Děkujeme. (+ kresba a obličej s úsměvem).
Díky Vám.
Těším se na nové soutěžní kolo. Ráda bych se ho v letošním školním roce se svojí třídou zúčastnila (v rámci výuky RoV, Ov, Vv). Ráda bych se dozvěděla výsledky minulého kola (školní rok 04/05) – pokud byly zveřejněny pouze na internetových stránkách, tak mi tato informace unikla. Velice se mi líbila atmosféra i prostředí při předávání cen vítězům kola předminulého (školním roce 03/04), které se uskutečnilo v září 04 na Žofíně a ne pouze mně, ale veliký zážitek to byl i pro našeho žáka, který se v soutěži pěkně umístil a též pro jeho maminku.
Držím Vám pěsti. Každá „troška“, která nějak pomůže děti nalákat k činnosti, stojí za to.
Ahoj, pokračujte v započaté činnosti, je záslužná a účelná! Ředitel školy (podpis nečitelný)
Chtěla bych poděkovat všem organizátorům za přípravu, realizaci, zpracování i vyhodnocení této soutěže. Z celého srdce děkuji za všechny žáky, rodiče i za sebe pracovníkům Ministerstva vnitra a především paní Mgr. L. Vyhnálkové za velmi kvalitně připravovaná témata pro soutěž „Svět očima dětí“. Jsou velmi podnětná a přináší dětem i dospělým mnoho radosti při práci, ale také je nutí k hlubokému zamyšlení nad danými problémy. Jsme vždy – žáci, učitelé i rodiče překvapeni zájmem pracovníků Ministerstva vnitra o nás všechny. Též jsme nadšeni vřelým přístupem pana ministra vnitra Františka Bublana, který se dovede přiblížit k dětské dušičce a potěšit ji. Všichni moji žáci, moje dcera (též pedagog), ale i celá moje rodina se těšíme na další témata soutěže „Svět očima dětí“. Zdraví celé Ministerstvo vnitra v čele s paní L. Vyhnálkovou M. Kilbergerová.
Velké poděkování, že takový projekt se rozjel. Je na dobré úrovni.
Děkuji za hodnotné dárky, které děti na slavnostním vyhlášení dostaly - celý program se nám moc líbil. Vše navíc motivuje ostatní děti, aby se soutěže i nadále účastnily.

Mgr. Marešová.
Oslovit citlivým a vhodným způsobem. Co nejširší spektrum dětí, zejména dětí „problematických“.
Děkujeme. Sládková.
Nebyli jsme informováni o výsledcích soutěže a o tom, kdo vyhrál.
Jen poděkování za milé prostředí při předávání cen. Byl to pěkný zážitek pro děti, rodiče, pedagogy. Díky! Libuše Hošková.
Děkuji za tyto aktivity.
Ve fotogalerii by se mohla dílka dětí objevit.
Zdraví Vás Božena Křížková.
Zjednodušit pro učitele a metodicky - didakticky nasměřovat přímo k dětem.
Ještě jednou Vám děkuji za tuto činnost i za materiály, které nám posíláte za odměny. Eva Masková, vychovatelka, Krnov.
Děkujeme za umístění našeho žáka v mé třídě Honzíka Slavíka, 2. třída za krásnou cenu a diplom. Určitě je to velká motivace pro všechny žáky a hlavně i pro paní učitelky, na 1. stupni naší základní školy. uč. Iva Kulířová. Velký zážitek bylo setkání J. Slavíka s panem ministrem Františkem Bublanem. Nyní jsem třídní učitelka žáků 1. třídy, žáky 8. a 9. tříd učím hudební výchově. Iva Kulířová.
Projekt více zaměřit na rodinu, rodinné vztahy, vztahy mezi lidmi, dětmi. Důraz klást na rovnost, čest, přímost, toleranci mezi lidmi, vztahy k přírodě.
V soutěžích více oceňovat a motivovat dětskými hrdiny a kladnými charakterovými vlastnostmi, více dbát na ochranu životního prostředí, zdůrazňovat důležitost pěkných mezilidských vztahů.
Více motivovat děti + více odměn.
Nepodařilo se mi dotazník stáhnout tak, abych mohla zaškrtnout, proto všechno opisuji... Omlouvám se! Snažila jsem se. (dotazník vyplněn a zaslán elektronicky)
Chtěla bych poděkovat všem organizátorům za přípravu, realizaci, zpracování i vyhodnocení této soutěže.
Díky za podobné soutěže!
Ještě jednou chci poděkovat za to, že tato soutěž vůbec existuje, překvapila mě skvělá organizace soutěže, návštěva Betlémské kaple byla pro mě i pro oceněné dítě nevšedním zážitkem. Mgr. Zdeňka Jůrová

Děkujeme za vámi zaslané materiály, které zcela určitě využijeme při své práci, protože vše, co jakýmkoliv způsobem pomáhá utvářet osobnost dítěte, je vždy kladně hodnoceno z naší strany. Jarmila Šafaříková
Děkuji i já a věřím, že si dotazník přečtete až do konce a náměty padnou na úrodnou půdu.
Některá témata zvýhodňují větší školy (ty mají více žáků i lepší vybavení).
Těším se na další spolupráci.
Školy jsou zahlceny „tolika nesmyslnými věcmi“, že nelze se věnovat soustavně nadstandardním projektům. ... Není klid ani čas na práci, ...
Navrhuji dotazník zestručnit a zjednodušit vyplňování (křížkování odpovědí je rychlejší než vyplňování ve větách)
Těším se na další kolo projektu.

3 VZTAHOVÁ ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT

Dotazníkové šetření proběhlo mezi účastníky preventivního projektu „Svět očima dětí“ odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra na sklonku roku 2008 a začátkem roku 2009. Úspěšnost vrácených vyplněných dotazníků dosáhla necelých padesáti procent (47 %), což považuji v důsledku administrativní vytíženosti a časové náročnosti na zpracování dotazníku pedagogickými pracovníky za uspokojivé.

Jednotlivé okruhy v dotazníku, zaměřené vždy na jinou oblast, přinesly poměrně podrobné informace, na základě kterých bude dále preventivní projekt „Svět očima dětí“ ještě více přizpůsobován právě pedagogickým pracovníkům a jejich potřebám.

První okruh otázek v dotazníku byl zaměřen na preventivní projekt a přinesl informace o postojích a kritériích, která ovlivňují účast a pravidelnost v preventivních projektech. Velmi podstatné zde bylo zjištění názorů na preventivní projekt a případné žádoucí změny. Druhá kapitola odhalila délku příprav na vyučování o nežádoucích jevech, podrobné informace o případné existenci rizikového chování u pedagogického pracovníka ve třídě (škole), ale přinesla také přehled aktuálních problematických okruhů.

Kapitola zaměřená na informační materiály přinesla přehled o potřebách a zájmu o další informace v podobě zasílaných odborných materiálů určených pedagogickým pracovníkům nebo dětem. Odhalila také potřebu vzniku dalších motivačních prostředků, a to především pro druhý stupeň základních škol.

Na využívání internetových stránek projektu se zaměřil okruh položek zjišťující informovanost respondentů o existenci stránek preventivního projektu „Svět očima dětí“ a jejich návštěvnost ze strany pedagogických pracovníků.

V závěru je nutné opět zmínit skutečnost obsáhlosti dotazníku, který sice mohl odradit některé respondenty ze strany pedagogických pracovníků, nicméně přinesl široké spektrum informací zaměřené na preventivní projekt „Svět očima dětí“, ale, a to především, také aktuální informace, postřehy, názory a potřeby těch, kteří tráví s dětmi mnoho času.

3. 1 Posouzení platnosti stanovených hypotéz

Potvrzení platnosti stanovených hypotéz je doloženo za použití výsledků frekvenční analýzy.

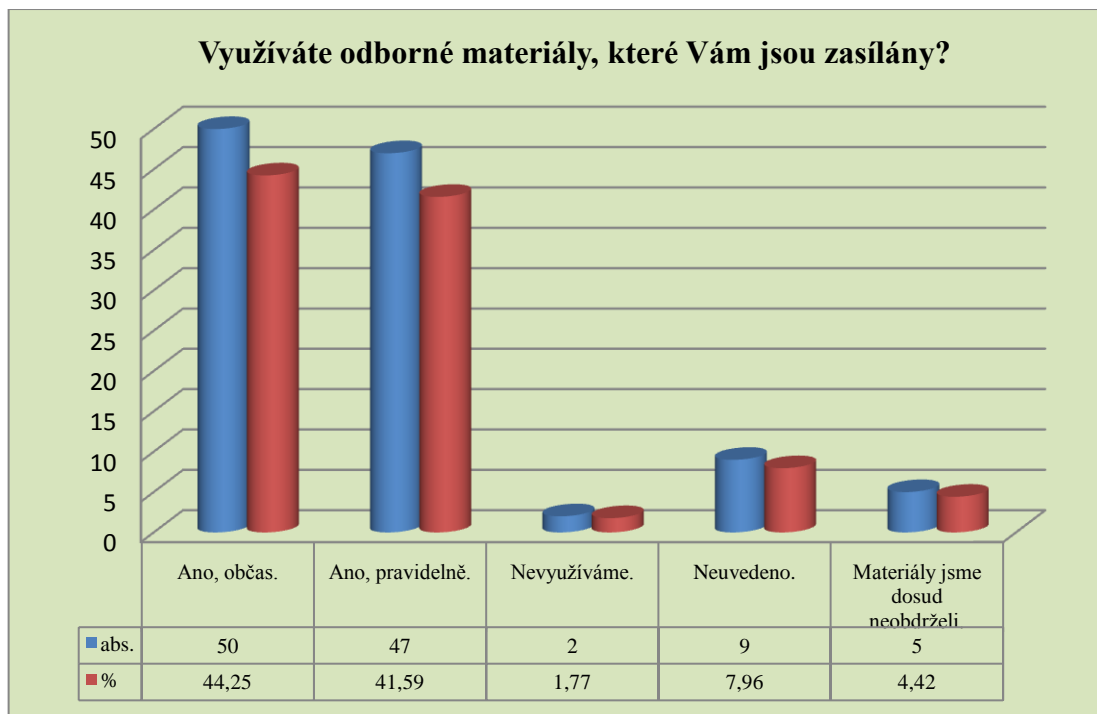
Hypotéza (H 1):

Pedagogičtí pracovníci dávají přednost organizátorem zpracovaným materiálům určeným dětem, před materiály určenými pedagogickým pracovníkům.

K vyhlášeným soutěžním tématům (nejen zaměřeným na rizikové chování) jsou pro pedagogické pracovníky nebo děti zpracovávány odborné materiály, které jsou následně zasílány účastníkům projektu.

Z výzkumného šetření vyplynulo, že i když jsou pracovníci zahlcováni administrativními úkoly, zasílané odborné materiály 50 respondentů občas využívá (44,25 %), 47 respondentů pravidelně (41,59 %). Materiály dosud neobdrželo 5 respondentů (4,42 %).

Obrázek 15. Využívání zasílaných odborných materiálů

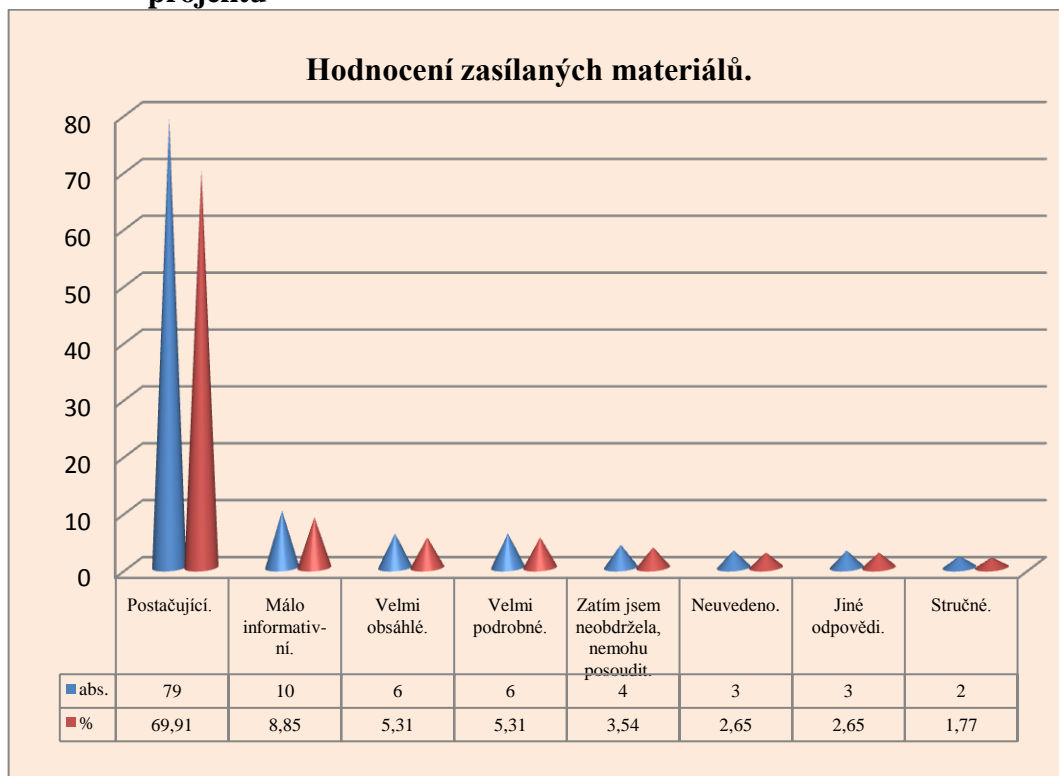

Další zjištěnou informací získanou tímto výzkumem je skutečnost, že v případě zasílání odborných materiálů k rukám ředitele se stávalo, že materiály byly ponechány ve sborovně, kde byly volně k dispozici i osobám, které se v projektu neangažovaly

a ani o těchto materiálech dále neinformovaly své kolegy a kolegyně. Stejně tomu bylo také v případech, kdy byly materiály předávány z rukou ředitele školy pouze oblíbeným osobám. K odstranění této skutečnosti pomáhali vždy sami pedagogičtí pracovníci, kteří nahlašovali svá jména do databáze, na základě které byly dále materiály odesílány. Jména těchto osob byla evidována také na základě zasílaných děl a dopisů.

Kvalitu zasílaných materiálů hodnotili ve výzkumu účastníci projektu – tj. pedagogičtí pracovníci. Poskytované materiály považuje 79 respondentů (69,91 %) za postačující a pro 10 respondentů (8,85 %) jsou materiály málo informativní. Materiály jsou velmi obsáhlé nebo velmi podrobné pro 6 respondentů (5,31 %).

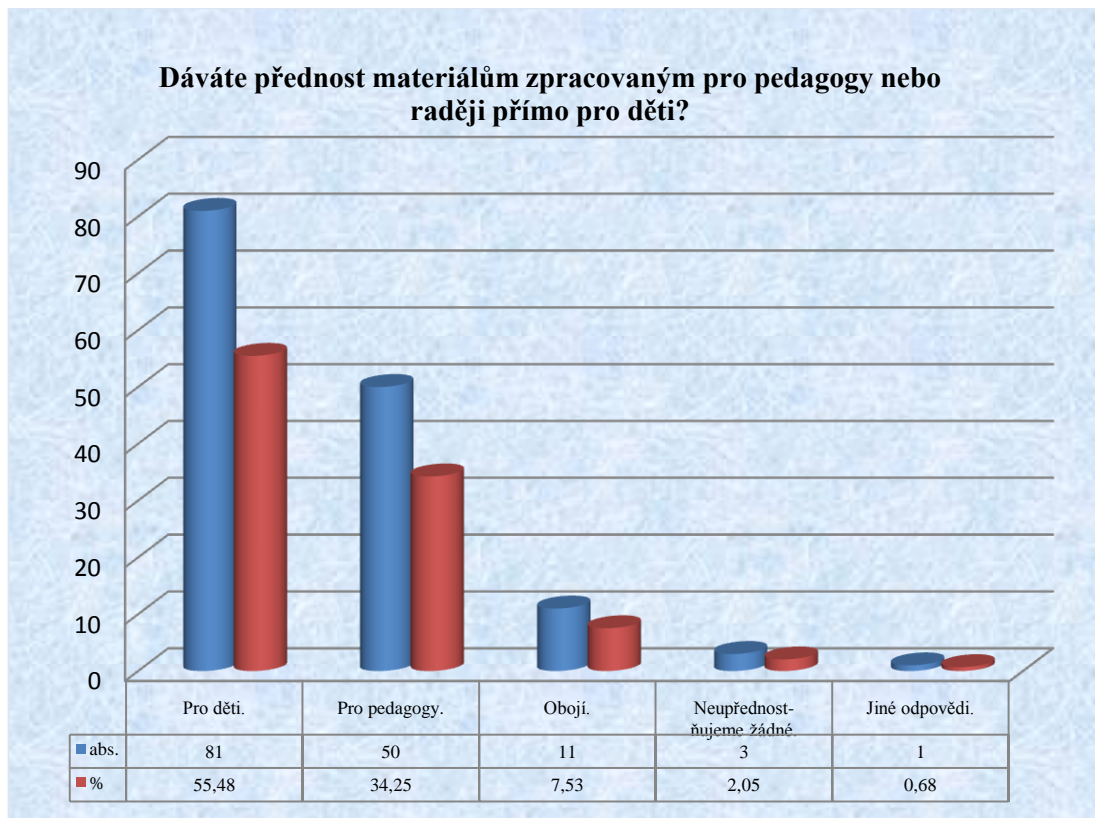
Obrázek 16. Hodnocení zasílaných materiálů angažujících se v preventivním projektu

Jednotlivé zasílané materiály jsou buď zpracovávány pro potřeby pedagogických pracovníků, kteří tak získávají aktuální přehled informací k danému rizikovému chování nebo pro děti, kteří se formou testů, her, úkolů seznamují s danou problematikou. Z výzkumného šetření vyplynulo, že 81 dotázaných respondentů (55,48 %) upřednostňuje materiály zpracované pro děti. Přes třicet procent oslovených respondentů (34,25 %) naopak vítá materiály zpracované pro ně samotné, tedy pro pedagogy. Necelých 8 procent (11 respondentů) vítá materiály zpracované pro obě skupiny, a to jak pro pedagogy tak pro děti.

Obrázek 17. Zpracování materiálů pro pedagogy a děti

Závěr k hypotéze (H 1):

Pedagogičtí pracovníci využívají zasílané odborné materiály k jednotlivým rizikovým faktorům a jejich kvalitu považují za postačující. Zpracování materiálů bývá rozděleno pro jednotlivé cílové skupiny, a to pro pedagogické pracovníky a pro děti. Materiály určené dětem bývají dle potřeby a složitosti problematiky dále zpracovávány podle dosaženého věku dětí, tzn. že materiály jsou členěny podle potřeb dětí prvního a druhého stupně základní školy. Oslovení pedagogové dávají přednost těmto materiálům, které dětem pomáhají lépe pochopit problém daného tématu. Tuto skutečnost uvedlo 81 z oslovených respondentů (55,48 %).

Lze konstatovat, že hypotéza H 1 se potvrdila.

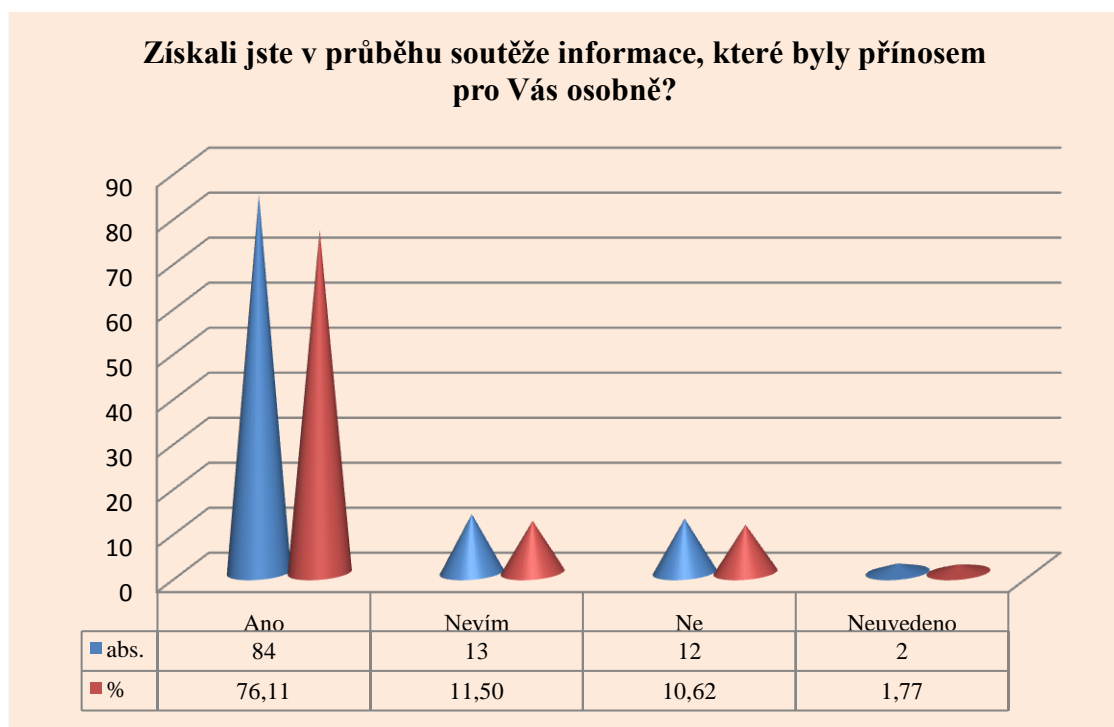
Hypotéza (H 2):

Hypotéza (H 2): Preventivní projekt nepřináší pedagogickým pracovníkům nové informace k rizikovým faktorům, nicméně jim napomáhá při odhalování problémů dětí doma i ve škole.

První část položené otázky zjišťovala, zda respondenti v průběhu preventivního

projektu získali informace, které byly přínosně pro ně samotné. Odpovědí „ano“ na tuto otázku odpovědělo 84 respondentů (76,11 %), naopak zápornou odpověď zaškrtno 12 respondentů (10,62 %). V případě kladné odpovědi mě zajímalo, o jaké informace se jednalo. Nejčastěji respondenti uváděli lepší poznání svých žáků, dětského myšlení nad jednotlivými problémy, ale také rodinného zázemí, dětských trápení ve formě vztahů mezi kamarády, členy rodiny. Pedagogové si ale utvořili aktuální přehled k jednotlivým rizikovým faktorům nebo se dozvěděli o věcech, o kterých dosud neměli žádné informace např. novodobé pirátství, domácí násilí.

Obrázek 18. Sumarizace přínosu informací z preventivního projektu

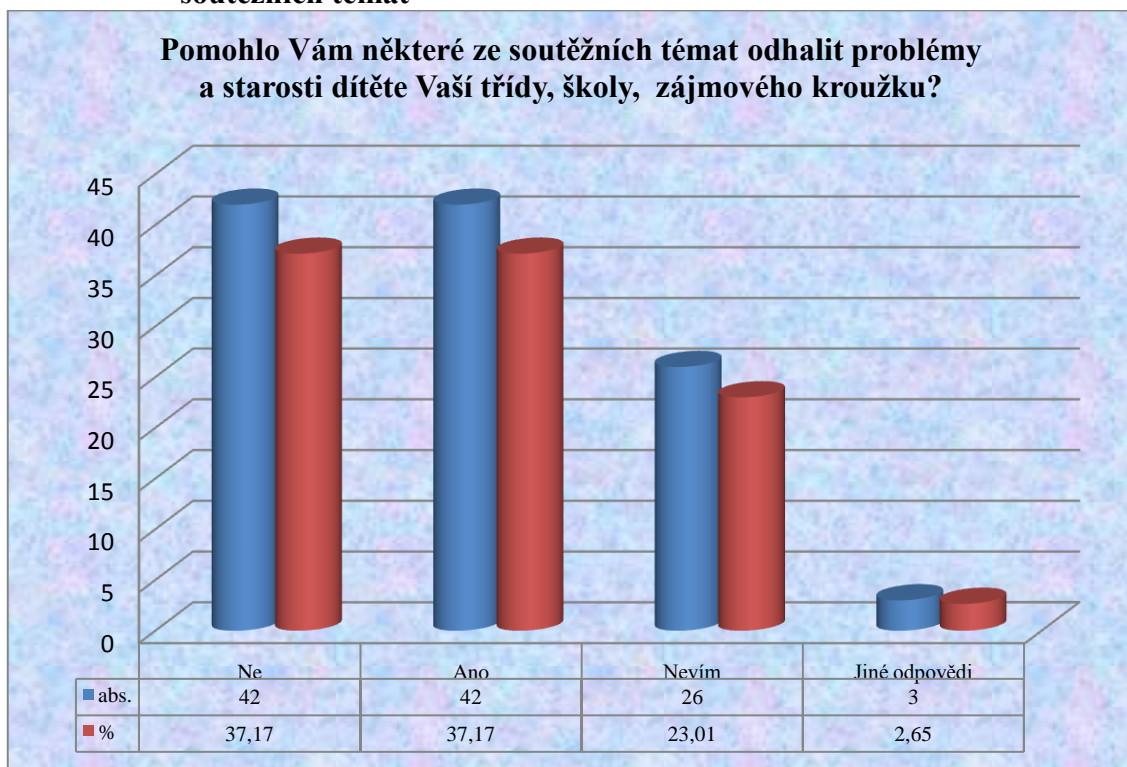

Druhá část otázky zjišťovala odhalení případného problému dítěte/děti ve třídě nebo škole za pomoci vyhlášených soutěžních okruhů. Při pohledu na níže umístěnou tabulku 50. „Odhalení problémů a starostí dětí na základě zvolených soutěžních témat (rizikového chování)“ je patrné rozpolcení odpovědí do dvou větších skupin, které bohužel nepotvrdí ani nevyvrátí tuto hypotézu.

Z celkového počtu 113 došlých dotazníků 42 dotázaných respondentů (37,17 %) odpovědělo „ano“, což znamená, že jim zvolené téma rizikového chování pomohlo odhalit problém u dětí. Shodný počet odpovědí, tedy 42 respondentů (37,17 %), ale odpovědělo zápornou odpovědí.

Našli se také 3 respondenti (2,65 %), kteří odpověděli do rubriky „jiné odpovědi“, kdy sdělovali své zkušenosti, jako např. Při odhalování problémů používám jiné metody (dotazníky, ...). Pravidelné výchovné besedy. Zaměřené mají vliv na znalosti dětí. Mezi nejčastěji řešený problém, který trápil děti ve škole, byla šikana na prvním i druhém stupni základní školy, což uvedlo 11 respondentů (9,73 %). Další zjištěné problémy se týkaly oblastí rodiny a domácího násilí (5 respondentů, tj. 4,42 %), kouření a rozvodu (4 respondenti, tj. 3,54 %), drog (v rodině nebo přítele), útěků, alkoholismu v rodině (2 respondenti, tj. 1,77%).

Obrázek 19. Odhalení problémů a starostí dětí na základě vyhlášených soutěžních témat

Závěr k hypotéze (H 2):

Preventivní projekt pedagogickým pracovníkům sice přináší aktuální informace o vybraném rizikovém chování, nicméně skutečnost, zda jim napomáhají také při odhalování problémů dětí ve škole nebo v rodině se jednoznačně nepotvrdilo ani nevyvrátilo. Z oslovených respondentů na položenou otázku shodně odpovědělo vždy 42 respondentů (31,17 %) kladně nebo záporně.

Lze konstatovat, že hypotéza H 2 se nepotvrdila.

Hypotéza (H 3):

Angažovanost pedagogických pracovníků v preventivních projektech je nejvyšší u osob kolem třiceti let a snižuje se s věkem i délkou vykonávané praxe.

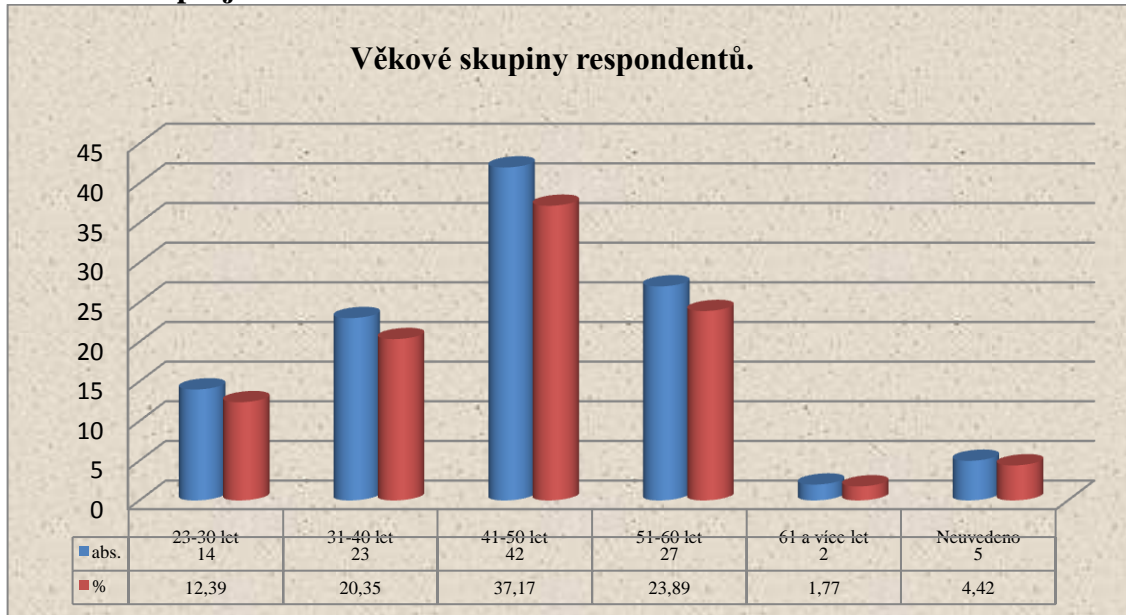
Všeobecně se předpokládá, že s nízkým věkem a na začátku kariéry se každý snaží maximálně věnovat své profesi. Naopak se zvyšujícím se věkem a délkou praxe se snižují aktivity dané osoby. Máme na mysli nejen nadšení a elán do jednotlivých aktivit, ale také jejich různorodost a aktivní plnění. S rostoucími nároky nejen na fyzické nebo duševní síly přináší dnešní poněkud zrychlená doba také nový syndrom – syndrom vyhoření (burn efekt). Tento syndrom, jak popisuje Průcha, Walterová, Mareš¹¹⁹ se projevuje právě vyčerpáním fyzických nebo psychických sil či ztrátou zájmu o práci. Značný podíl na tomto syndromu má stres, časová náročnost povolání apod.

Z dotázaných respondentů se do projektu zapojují nejvíce osoby ve věkovém rozpětí 41-50 let, a to 37,17 %, tedy osoby s určitou praxí a životními zkušenostmi a znalostmi. Naopak nejméně se do preventivního projektu zapojují osoby ve věku 23-30 let (12,39 %), tedy osoby na začátku své praxe nebo po skončení studií, kdy věkově mají nejbližší (a mají tedy možnost většího porozumění) k vzdělávaným dětem. Od této věkové skupiny se očekává nejen zájem o nové věci, zajímavé projekty a podporu dětí ve školních nebo mimoškolních aktivitách, ale také větší časová loajálnost, která není omezována rodinnými povinnostmi atd. O devět procent si vede lépe skupina osob ve věku 31-40 let (20,35 %). Naopak u osob staršího věku, 51-60 let, kdy je možné sledovat určitou únavu a opotřebovanost (může nastat i syndrom vyhoření) a tedy i nižší zájem o aktivity s vyšší časovou náročností, např. právě na přípravu (seznamování s problematikou, zjišťování aktuálních informací) nebo samotné zpracování soutěžního díla, opět sledujeme klesající zájem. Jedná se o 27 respondentů (23,89 %). Nejvyšší počet respondentů (42) účastnících se preventivních projektů spadal do věkové skupiny 41-50 let (37,17 %).

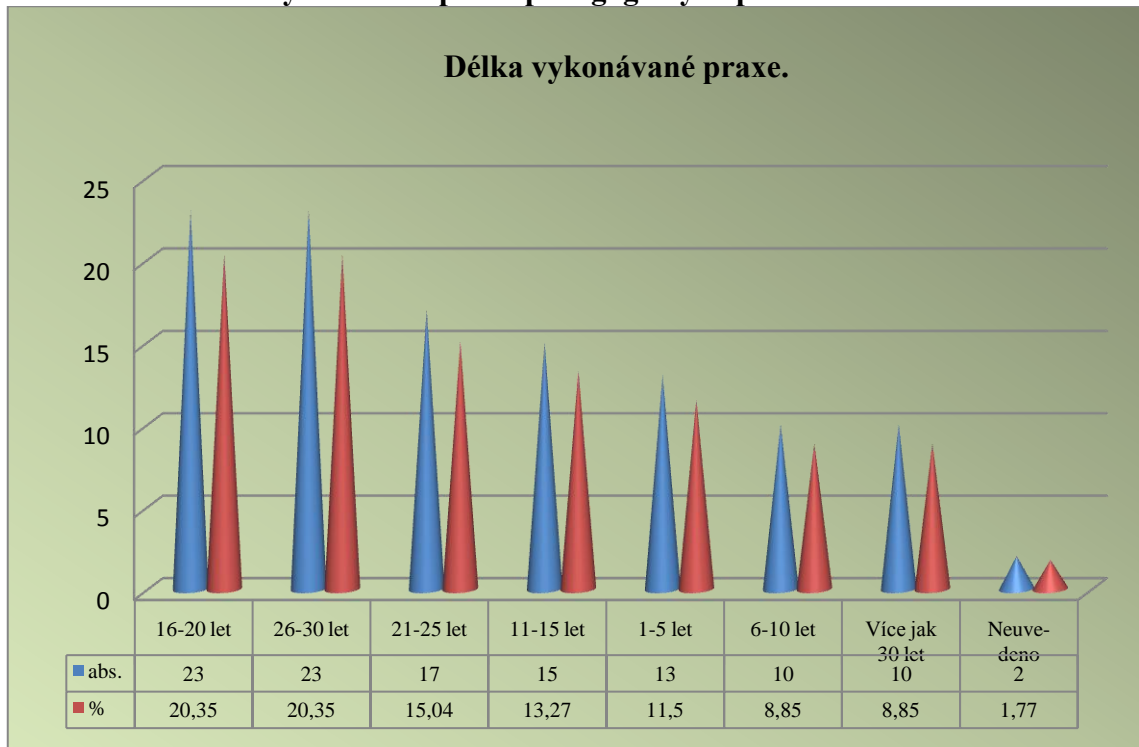
¹¹⁹ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. s. 32. ISBN 80-7178-029-4.

Obrázek 20. Přehled věkových skupin angažujících se v preventivních projektech

Zda se zájem o účast v preventivních projektech snižuje s odpracovanými roky pedagogického pracovníka zjišťovala otázka zaměřená právě na délku vykonávané praxe v oblasti výchovy a vzdělávání dětí. Nejvyšší počet respondentů, a to 23 (20,35 %) uvedlo, že praxi ve výchově a vzdělávání poskytují 16-20 let a 26-30 let.

Obrázek 21. Délka vykonávané praxe pedagogických pracovníků

Závěr k hypotéze (H 3):

Jak je z výše uvedených obrázků patrné, zájem o aktivní účast v preventivních projektech u respondentů nižšího věku (a s kratší vykonávanou praxí) není nejvyšší. Jejich zájem o tyto projekty sice postupně vzrůstá, nicméně nejaktivnější jsou respondenti středních let, tj. mezi 41-50 lety. Jestliže se podíváme na obrázek 22. zjistíme, že nejvyšší počet respondentů aktivně účastnících se projektu má odpracováno 16-20 let nebo 26-30 let (tj. 20,35 %) v oblasti výchovy a vzdělávání.

Lze konstatovat, že hypotéza H 3 se nepotvrdila.

3.2 Odpovědi na otázky výzkumu

V úvodu empirické části jsem v kapitole 1.1 Cíl a otázky výzkumu stanovila cíle výzkumu, které mi měly přinést odpovědi na pět následujících otázek:

1. Jaké kritérium rozhoduje o účasti školy v preventivním projektu.

Za hlavní kritérium rozhodující pro účast školy (dětí) v preventivním projektu považují respondenti zajímavost a aktuálnost zvolených témat (39,84 %) a zájem (a ochotu) žáků o účast v projektu (13,82 %). Důležitým aspektem ovlivňujícím účast v projektu je také možnost jeho propojení s prevencí rizikového chování žáků na základní škole, tzn. zařazení témat do vyučování (13,82 %), a také rozmanitost a volnost ve zpracování soutěžních děl (5,69 %). Zkušenost s organizací projektu, spokojenost s předešlou spoluprací nebo dostupnost informací a informačních materiálů uvedlo 4,07 % respondentů.

2. Zda, případně co, respondenti v preventivním projektu postrádají.

Podstatná část, tedy 66,12 % respondentů, na tuto otázku neodpovědělo. Odpověď „nevím,“ napsalo 9,09 % nebo „nic“ 6,61 % dotázaných. Další otevřené odpovědi nabízely možnost vzniku symbolických cen pro všechny děti (3,31 %) nebo poukazyvaly na nutnost vzniku metodických materiálů navazujících na informační materiály pro menší děti, tj. děti z mateřských škol, které se do projektu také zapojují (1,65 %). Pro tyto děti by uvítali méně obtížné soutěžní okruhy s možností lehčího pochopení problematiky. Jeden respondent přišel také s návrhem vzniku doprovodných akcí projektu. Ty ovšem již existují (jsou prezentovány také na internetových stránkách

projektu), tento názor tak vypovídá o nevědomosti respondenta. Zajímavé byly nápady týkající se úkolů pro starší děti a to prostřednictvím internetových stránek projektu. Pedagogové by uvítali také vznik motivačních videoklipů pro děti nebo vznik celkového sborníku preventivního projektu nejen v tištěné podobě, ale také elektronické. Za zvážení určitě stojí myšlenka viditelnějšího ohodnocení práce učitele. Zpočátku bylo pedagogům děkováno pouze písemně, postupně se v jednotlivých soutěžních kolech přistoupilo k ocenění alespoň jednoho vybraného pedagoga (většinou se jednalo o člověka, který se aktivně projevoval v preventivním projektu, reagoval na podněty, obracel se na organizátora s žádostmi o materiály, informace, rady, účastnil se více soutěžních kol). Přestože určité ohodnocení práce pedagogů probíhalo, na základě tohoto námětu respondenta usuzuji, že by se dalo v této činnosti ještě mnoho zlepšit, a vyzvednout tak práci a úsilí pedagogů účastnících se preventivního projektu.

3. Jaká témata považují respondenti za aktuální a měla by se v preventivním projektu objevit.

Tato otevřená otázka nabízela osloveným pedagogickým pracovníkům možnost široké odpovědi, což potvrdili vypisováním mnoha problémových okruhů. Na předních místech se umístila témata: drogová závislost (6,42 %), šikana (5,50 %), mezilidské vztahy (3,67 %), vztahy mezi dětmi (3,67 %), ochrana, vztah k životnímu prostředí a ekologie (3,21 %) nebo otázka kamarádství a přátelství (3,21 %).

4. Jestli vyhlášená soutěžní témata napomohla pedagogovi k odhalení určitých problémů dětí.

Mezi nejčastěji jmenované, a odhalené problémy patřila šikana, a to jak na prvním tak i druhém stupni základní školy (9,73 %), dále kouření (3,54 %), drogy (1,77 %) atd. Specifickou kategorií problémů tvoří kategorie rodiny a života členů v ní. Patří sem: vztahy v rodině (4,42 %), domácí násilí (4,42 %), rozvod (3,54 %), alkoholismus v rodině (1,77 %) a drogy v rodině (1,77 %).

5. Zda vyhlášená soutěžní témata přináší nové informace také pedagogům.

Kladnou odpověď napsalo 76,11 % respondentů, zcela jisto si nebylo 11,50 % a proto napsalo „nevím“. Zápornou odpověď „ne“ zaškrtno 10,62 % dotázaných.

Na základě odpovědí lze rozdělit získané informace podle okruhů, a to na:

- informace týkající se dětí, jejich myšlení nebo rodinné situace;

- informace k vybraným soutěžním okruhům a nežádoucím rizikovým faktorům;
- informace zajímavé pro samotné pedagogy.

3.3 Náměty a doporučení pro praxi

V současné době je možné se na území naší republiky setkat a účastnit se mnoha projektů zaměřených nejen na prevenci, ale také na aktivní trávení volného času, na rozvoj schopností a dovedností dětí atd. Pokud se tedy fyzická nebo právnická osoba rozhodne realizovat preventivní projekt, měla by nejdříve zmapovat situaci preventivních projektů v daném regionu nebo republice (záleží na záměru rozsahu působnosti plánovaného projektu). Dále by si měla zodpovědět základní otázky spojené s realizací a chodem projektu, jasně stanovit cíle a cílovou skupinu daného projektu.

Výběr a účast v projektu je ve velké míře ovlivněn ředitelem školy nebo přístupem pedagogického pracovníka (ale i zájmem dětí), a proto je nutné projekt určitým způsobem odlišit a nabídnout něco nového a zajímavého. A jak tak učinit? Doporučuji se zaměřit na:

- specifikaci zaměření projektu tak, aby bylo možné jej začlenit do výuky (mnoho pedagogických pracovníků jej začlení do programu Minimálního preventivního programu na školách a ve školských zařízeních, který vychází z Metodického pokynu MŠMT);
- konkrétní a pravidelné vymezení časového horizontu projektu – dlouhodobé (pravidelně se opakující) projekty jsou pro pedagogy zajímavější než jednorázové a krátkodobé;
- umožnit širokou variabilitu zpracování soutěžních témat (dramatické, literární, výtvarné, hudební atd.);
- vybírat soutěžní témata tak, aby přinesla informace nejen dětem, ale i pedagogickým pracovníkům, kteří tak mají možnost poznat děti a jejich případná trápení;
- jasně rozlišit cílové skupiny – možnost účasti i handicapovaných dětí nebo dětí z dětských domovů atd.;
- zajistit finanční pokrytí výdajů na: reklamu v médiích, odměny pro oceněné děti, pronájem sálu, technické zajištění při slavnostním předávání cen, realizaci tištěných odborných materiálů (knihy, kalendáře, skládačky, společenské hry), reklamní

předměty s logem preventivního projektu, mzdu lidem spolupracujícím na projektu, odměnu grafikovi za vytvoření internetových stránek a loga projektu;

- pravidelný kontakt (komunikaci) s účastníky projektu (pravidelné zasílání zpráv a informací pomocí pošty nebo e-mailu);
- vytváření, získávání a poskytování odborných materiálů pedagogům i dětem (včetně testů, zábavných her, výchovné a vzdělávací publikace – knihy, kalendáře);
- zajištění záštity známou osobností (důležitá je také její účast na slavnostním vyhlášení a předávání cen oceněným dětem);
- pravidelnost medializace projektu tak, aby se dostal do povědomí široké veřejnosti
- zajištění slavnostního ukončení projektu – zaslání trika nebo omalovánky dětem do školy projekt posune mezi záplavu dalších projektů, které jsou pouze vyhlášeny, nicméně neprojevují zájem o účastníky. V horším případě se ani nedozví, kdy soutěž skončila, kdo byl oceněn a za jaké dílo. Slavnostní vyhlášení za účasti rodičů, pedagogických pracovníků a spolužáků motivuje děti (ale i jejich učitele) do další práce;
- zajištění zajímavých cen – kompenzují oceněným účastníkům výdaje na cestu na slavnostní vyhlášení, které (pokud je dobře zorganizováno) zanechají v oceněných dětech a jejich doprovodu nezapomenutelné zážitky;

Jak již bylo v této práci mnohokrát řečeno, preventivních projektů je mnoho a právě proto velmi záleží na osobě, která projekt realizuje. Podle toho bude projekt buď vyhledáván a bude plnit stanovené cíle projektu a nebo naopak zapadne a ztratí se v záplavě dalších projektů.

4 ZÁVĚR

Riziková chování v dnešní době ohrožují nejen dospělé osoby, ale zejména pak děti a mládež. Pro jejich zdravý a zdárný vývoj je nutné nejen kvalitní rodinné zázemí, které je schopno minimalizovat toto nebezpečí, ale zapojit se musí také společnost.

O prevenci slýcháváme poměrně často z médií, a to většinou v souvislosti s určitým neštěstím, ve kterém bohužel hrají svoji negativní roli také děti. Kdo tedy zodpovídá za preventivní působení a jak probíhá realizace preventivního projektu? Rodiče označují za hlavní aktéry preventivních činností školu a její pracovníky, ti se naopak brání tím, že preventivně musí důsledně působit také rodina.

V oblasti prevence rizikového chování se angažuje velký počet organizací, a to státních i nestátních, které se snaží svými projekty zaujmout pedagogické pracovníky, děti i rodiče. Nabídka těchto programů bývá rozmanitá. Mnohdy se jedná o aktivity zaměřené na aktivní trávení volného času (sport, zájmové kroužky), ověřování znalostí (olympiády) z nejrůznějších oborů a dovedností nebo seznamování se (zábavnou formou) s nejrůznějšími rizikovými faktory vyskytujícími se ve společnosti. Pedagogičtí pracovníci (někdy i rodiče) se tak ocitají před širokou nabídkou projektů, mezi kterými hledají ten, který by jim napomohl v jejich pedagogické a výchovné činnosti.

Jednotlivé části rigorózní práce poskytují nejen informace o realizaci preventivního projektu, ale také náměty pro jeho odlišnost a zajímavost v očích veřejnosti a cílové skupiny. Teoretická část přináší pohled na cílové skupiny preventivních projektů, které jsem realizovala v průběhu šesti let, a dokázaly oslovit vysoký počet účastníků z řad výchovných a vzdělávacích institucí. První cílovou skupinou byly děti a pohled na jejich postavení v dnešní společnosti. Druhou skupinu tvořili pedagogové (případně rodiče uskutečňující vzdělávání svých dětí doma), kteří motivují děti k činnostem, vzdělávají je a seznamují s rizikovými faktory. Tito lidé mohou, a dle zkušeností a výsledků z výzkumu také působí jako důvěrníci a kamarádi v případě výskytu rizikového jevu v blízkosti dítěte (zde mám na mysli především rodinné problémy, problémy mezi dětmi, šikana, drogy atd.).

Jak je patrné z názvu, cílem této práce je realizace primární prevence, a proto jsem v samostatné kapitole přinesla základní informace nejen k prevenci všeobecně, ale také k zásadám preventivního působení. Samostatná a velmi obsáhlá kapitola věnovaná preventivním projektům přináší podrobný návod na realizaci projektu tak, aby byl

cílovou skupinou vyhledáván a plnil svůj stanovený cíl. Tyto zkušenosti jsem získala v průběhu šesti let na odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra České republiky, kde jsem projekty realizovala, a měla tak možnost postupně získávat neocenitelné zkušenosti, které bych touto cestou ráda předala všem, kteří mají v úmyslu se angažovat v boji s rizikovými faktory.

Empirická část této rigorózní práce přináší poměrně obsáhlý výzkum mezi účastníky preventivního projektu – pedagogickými pracovníky, kteří odpovídali na otázky spojené s realizací preventivního projektu, jeho doprovodnými materiály, ale také potřebami ze strany dětí a organizátorů projektu ve vzdělávacích a výchovných střediscích. V této souvislosti by bylo v budoucnosti zajímavé uskutečnit výzkumné šetření také mezi dětmi, účastníky preventivního projektu „Svět očima dětí“, které by tak poskytlo objektivní informace z pohledu potřeb dětí a dospělých v preventivním projektu. Závěr kapitoly zahrnuje vhodné náměty a doporučení pro praxi, které jsou schopny ovlivnit průběh realizace projektu.

Přínos své rigorózní práce spatřuji ve zmapování aktivit a poskytnutí informací týkajících se realizace preventivních projektů, ovlivňujících případný zájem odborné i laické veřejnosti o tyto projekty. Pro názornou ukázkou jsem použila dva na sebe navazující projekty, které jsem realizovala, a které dokázaly na sebe upoutat pozornost rodičů, pedagogických pracovníků a dalších osob činných ve výchově a vzdělávání dětí. Stránky této práce přináší také nedocenitelné zkušenosti a názory pedagogických pracovníků, vycházející z každodenní praxe v širokém spektru výchovných a vzdělávacích zařízení.

Jsem přesvědčena, že obsah práce se stane inspirativním nejen pro fyzické osoby aktivní ve výchovně-vzdělávacích činnostech, ale také pro právnické osoby, které mají zájem investovat do naší společnosti v podobě prevence dětí a mládeže.

SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ

Citovaná literatura:

BŮŽEK, A. MICHALÍK, J. *Informatorium (nejen) o právech dítěte.* Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc, 2000. 170 s. ISBN 80-244-0054-5.

BŮŽEK, A. Století dítěte a práva dítěte. In *II. sympozium o vývoji sociální pedagogiky. Proměny podmínek života dětí a mládeže ve století dítěte podle Ellen Keyové. Sborník.* Pardubice: Katedra věd o výchově, Fakulta filozofická, Univerzita Pardubice, 2009. 92 s. ISBN: 978-80-7395-231-0.

ČECH, T. Drogy jako součást životního stylu mládeže. In *Mládež v postmoderní době. Sborník Socialia 99.* Hradec Králové: Gaudeamus, Ústav sociálních studií, Pedagogické fakulty VŠP, 2000. 447 s. ISBN 80-7041-112-0.

ČECH, T. Záškoláctví jako sociálně patologický jev na zvláštních školách. In *Mládež a volný čas. Socialia 2000. Sborník.* Hradec Králové: Gaudeamus, Ústav sociálních studií, Pedagogické fakulty VŠP, 2001. 429 s. ISBN 80-7041-760-9.

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu.* Praha: Grada Publishing, 2007. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

FLEISCHMANN, O. *Prevence sociálně patologických jevů.* Ústí nad Labem: PF UJEP. Dostupné 19. 8. 2009 z:

⟨http://pf.ujep.cz/ccv/informace/materialy/Fleischmann/so_flei_prevsocpatj.doc⟩

GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E.

Obecná pedagogika I. Olomouc: Hanex, 1998. 230 s. ISBN 80-85783-20-7231.

GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E., BŮŽEK, A.

Obecná pedagogika II. Olomouc: Hanex, 2003. 191 s. ISBN 80-85783-24-X.

HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí.* Praha: Portál, 2004. 227 s. ISBN 80-7178-888-0.

HRABAL, V. *Jaký jsem učitel?* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. 156 s. ISBN 978-80-7367-755-8.

JANIŠ, K. *Učební text k problematice rodinné a sexuální výchovy.* Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. 117 s. ISBN 978-80-7041-898-7.

JILČÍK, T., PLŠKOVÁ, A., ZAPLETAL, L., *Sociální patologie. (úvod do studia).* Brno: Institut mezioborových studií, 2005. 51 s.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Všeobecná encyklopedie, Svazek P/R, 1. vydání.* Praha: Diderot, 1999. 482 s. ISBN 80-902555-2-3.

KOMENSKÝ, J. A. *Tvůrce nového uspořádání škol.* Přeložil Jaromír Kopecký, Matěj Klučka, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1957. 217 s.

KONDÁŠ, O. a kol. Psychoterapia a reedukácia. In **FLEISCHMANN, O.** *Prevenca sociálně patologických jevů.* Ústí nad Labem: PF UJEP, 2001. 37 s., http://pf.ujep.cz/ccv/informace/materialy/Fleischmann/so_flei_prevsocpatj.doc

KRAUS, B. Pohled na dětství na konci 20. století In Jiránek, T., Kubeš, J. *Dítě a dětství napříč staletími. Sborník.* Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 260 s. ISBN 80-7194-515-3.

KRAUS, B. *Sociální aspekty výchovy.* Hradec Králové: Gaudeamus, 1998. 165 s. ISBN 80-7041-841-9.

KOPECKÝ, M., KREJČÍ, V. *Rizika virtuální komunikace.* Olomouc: Net University. 2010. 34 s. ISBN 978-80-254-7866-O. [online], 2010. Dostupné 27. 12. 2010 z: <http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd?download=10%3Abrozura>

MACHAČOVÁ, J. Jaké bylo dětství v českých zemích v 19. století? In **JIRÁNEK, T., KUBEŠ, J.** *Dítě a dětství napříč staletími. Sborník.* Pardubice: Univerzita

Pardubice, 2003. 260 s. ISBN 80-7194-515-3.

MATĚJČEK, J. Dětství ve středních vrstvách: v Čechách 1935-1945. In **JIRÁNEK, T., KUBEŠ, J.** *Dítě a dětství napříč staletími. Sborník.* Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 260 s. ISBN 80-7194-515-3.

NEŠPOR, K. *Už jsem prohrál dost.* Praha: Sportpropag, 2006. Dostupné 19. 8. 2010 z: <<http://www.drnespor.eu/hahra06d.doc>>

NEŠPOR, K., CSÉMY, L., PERNICOVÁ, H. *Zásady efektivní primární prevence.* Praha: Sportpropag, 1999. 40 s.

NEŠPOR, K., MARHOUNOVÁ, J. Alkoholici, feťáci a gambleři. In **FLEISCHMANN, O.** *Prevence sociálně patologických jevů.* Ústí nad Labem: PF UJEP [online]. Dostupné 19. 8. 2009 z: <http://pf.ujep.cz/ccv/informace/materialy/Fleischmann/so_flei_prevsocpatj.doc>

ODBOR PREVENCE KRIMINALITY MV ČR. *Práva dítěte v dokumentech.* 1. vydání, Praha: Themis, 1998. 94 s. ISBN 80-8521-56-7.

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika.* Praha: Portál, 2002. 481 s. ISBN 80-7178-631-4.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ E., MAREŠ J., *Pedagogický slovník.* 1. vydání, Praha: Portál, 1995. 292 s. ISBN 80-7178-029-4.

PRŮCHA, J. *Učitel.* Praha: Portál, 2002. 154 s. ISBN 80-7178-621-7.

TKÁČ, J. *Patologické závislosti.* Učební texty z psychiatrie. Brno: Institut mezioborových studií, 2005. 51 s.

TRUHLÁŘOVÁ, Z. Deprivace šikanované školní mládeže. In *K sociální analýze mládeže. Socialia 2002. Sborník.* Hradec Králové: Gaudeamus, 2003. 360 s. ISBN 80-7041-557-6.

VAŠINA, L., STRNADOVÁ, V. *Psychologie osobnosti I.* Hradec Králové: Gaudeamus, 1998, 299 s. ISBN 80-7041-974-1.

VYHNÁLKOVÁ, L. *Průzkum postojů veřejnosti k preventivním projektům organizovaných odborem tisku a PR Ministerstva vnitra*, Praha: Vydáno Odborem tisku a public relations Ministerstva vnitra, 2003. 74 s.

VYHNÁLKOVÁ, L. 2. *Soutěžní kolo projektu Svět očima dětí v kostce*, 1. vydání, Praha: Vydáno Odborem tisku a public relations Ministerstva vnitra ČR, 2005. 326 s.

VYHNÁLKOVÁ, L. 3. *Soutěžní kolo projektu Svět očima dětí v kostce*, 1. vydání, Praha: Vydáno Odborem tisku a public relations Ministerstva vnitra ČR, 2006. 499 s.

VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Aplikovaná sociální psychologie II.* Praha: Grada, 2001. 260 s. ISBN 80-247-0042-5.

Citované dokumenty:

Zákon č. 563/2005 Sb., o pedagogických pracovních a o změně některých zákonů. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online], c2006. Dostupné 3. 11. 2009 z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>. 1

Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon. [online], c2006. Dostupné 15. 6. 2010 z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/skolsky-zakon>

Vyhláška č. 72/2005 Sb. vydaná Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 9. 2. 2005. [online], c2006. Dostupné 6. 2. 2010 z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/>

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, změna: 412/2006 Sb. c2006. Dostupné 15. 6. 2010 z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/vyhlaska-c-317-2005-sb++>

Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online], c2006. Dostupné 15. 6. 2010 z: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/dokumenty-13>>

Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006 – 2008. Ministerstvo vnitra ČR. [online], c2010. Dostupné 18. 12. 2010 z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2006/komercni06.pdf>

Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012. [online], c2006. Dostupné 12. 06. 2010 z: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/dokumenty-13>>

Strategie prevence kriminality na léta 2004 – 2007. Ministerstvo vnitra ČR, Odbor prevence kriminality. 2004. 30 s.

Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011. Ministerstvo vnitra ČR. [online], 2010. Dostupné 10. 6. 2010 z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/programy-prevence-kriminality.aspx2008>>

Program MV v oblasti prevence kriminality do roku 2007, Ministerstvo vnitra ČR, Odbor prevence a kriminality. 2005. s. 37

Soubor pedagogicko-organizačních informací pro mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy, základní umělecké školy, jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a školská zařízení na školní rok 2010/2011. [online]. c2006. Dostupné 20. 5. 2010 z: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/soubor-pedagogicko-organizacnich-informaci-na-skolni-rok?>>

Citované internetové zdroje:

Alkoholik.cz – <http://www.alkoholik.cz>

Bambiriáda – <http://www.bambiriada.cz>

Business center – <http://www.business.center.cz>

Centrum prevence rizikové virtuální komunikace – <http://prvok.upol.cz>
Česká rada dětí a mládeže – <http://www.crdm.cz>
E-nebezpečí – <http://www.e-nebezpeci.cz>
iHNed.cz – <http://www.ihned.cz>
Itbiz – <http://www.itbiz.cz>
Langer Ivan – <http://www.langer.cz>
Měšec.cz – <http://www.mesec.cz>
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR – <http://www.msmt.cz>
Ministerstvo vnitra ČR – <http://www.mvcr.cz>
Ministerstvo zahraničních věcí ČR – <http://www.mzv.cz>
Nadace Naše dítě – <http://www.nasedite.cz>
Naše peníze.cz – <http://www.nasepenize.cz>
Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, Úřad vlády ČR –
<http://www.drogy-info.cz>
NICM – <http://www.icm.cz>
Novinky – <http://www.novinky.cz>
Pedagogicko-psychologická poradna Plzeň – Kápézet – <http://www.kapezet.cz>
Sexting – <http://www.sexting.cz/>
Vláda ČR - <http://www.vlada.cz>

Použitá literatura:

CRAWSHAW, R. *Lidská práva a jejich ochrana v rámci mezinárodního práva.*

Příručka pro policisty, Rada Evropy, Praha: Themis, 2000. 13 s.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost.* Praha: Vydavatelství Karolinum, 1993. 374 s. ISBN 80-7184-141-2.

HRONCOVÁ, J., KRAUS, B. A KOLEKTIV. *Sociálna patológia pre sociálnych pracovníkov a pedagógov.* Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica, Pedagogická fakulta, 2006. 251 s. ISBN 80-8083-223-4.

JEŘÁBEK, H. *Úvod do sociologického výzkumu,* Praha: Univerzita Karlova, 1992. 162 s.

KOHOUTEK, R. *Vývojová psychologie*. Brno: Institut mezioborových studií, 2003. 84 s.

KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. *Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido, 2001. 199 s. ISBN 80-7315-004-2.

KYRIACOU, CH. *Klíčové dovednosti učitele*. Praha: Portál, 2004. 155 s. ISBN 80-7178-965-8.

MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, 144 s.

MÜHLPACHR, P. *Kapitoly ze sociální patologie*. Brno: Institut mezioborových studií, 2003. 83 s.

NEŠPOR, K. *Teen drinking: What 's the fuss about?* BRIDGE. Anglický časopis pro studenty. 2005, č. 3/11, 19 s.

ODBOR PREVENCE KRIMINALITY MINISTERSTVA VNITRA ČR ve spolupráci s českou sekcí Mezinárodní ochrany dětí a Fondem ohrožených dětí, *Práva dítěte v dokumentech*. Praha: 1999. 94 s. ISBN 80-8521-56-7.

SBORNÍK KONFERENCE ČPDS. *Mravní nemoci mládeže a jejich prevence*. Brno: 1997. 203 s. ISBN 80-85615-70-3.

SCRIPTOGRAPHIC BOOKLET BY CHANNING L. BETE *About Rape*. Co., INC., South deerfield, U.S.A., 1990. 16 s.

ŠTVERÁK, V., ČADSKÁ, M. *Stručný průvodce dějinami pedagogiky*. Praha: 1999. 87 s. ISBN 80-7184-797-6.

TULSA POLICE DEPARTMENT CRIME PREVENTION UNIT,
SCRIPTOGRAPHIC BOOKLET BY CHANNING L. BETE *About incest*. Co., INC., South deerfield, U. S. A., 1990. 15 s.

TULSA POLICE DEPARTMENT CRIME PREVENTION UNIT,
SCRIPTOGRAPHIC BOOKLET BY CHANNING L. BETE *About sexual*
victimization of children. Co., INC., South deerfield, U.S.A., 1990. 15 s.

WEIKERT, A. *Výchova dítěte.* Praha: Nakladatelství Vašut, 2007. 323 s.
ISBN 978-80-7236-527-2.

WROCZYŃSKI, R. *Pedagogika społeczna.* 3. vyd. Warszawa: Państwowe
wydawnictwo. 1979. 387 s. ISBN 83-01-00049-X.

ZÄHME, V., ZIERK, F. *Co by děti měly znát.* 1. vydání. Čestlice:
Rebo productions, 2005. 202 s. ISBN 80-7234-420-X.

Použité dokumenty:

Koncepce české zahraniční politiky v oblasti lidských práv na období let 2000-2002.
Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/lidska_prava/index.html

Zákon č. 23/1921 Sb., Listina základních práv a svobod. Dostupné 5. 6. 2010
z: <http://portal.gov.cz/>

Zákon č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte. Dostupné 11. 10. 2009
z: http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?l=104/1991

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině. Dostupné 11. 10. 2009
z:
[http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=94%2F1963+Sb.+&number2=
&name=&text=](http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=94%2F1963+Sb.+&number2=&name=&text=)

SEZNAM PŘÍLOH

Poznámka: Přílohy 8, 14, 16, 20, 22 a 27 neprošly jazykovou korekturou, jedná se o autentické záznamy dokumentů.

1. Vybraná fotodokumentace ze slavnostních předávání cen dětem z jednotlivých kol projektu „Jak to vidím JÁ“	166
2. Vybrané ukázky z informačních materiálů s názvy „Domácí násilí“, „Divácké násilí“, „O čem se mluví a mě to zajímá“	172
3. Vybrané ukázky z pracovních sešitů pro mladší děti s názvy „Sám doma“, „Co nepatří na dětské hřiště“, „Neposlušný míč“	176
4. Vybraná fotodokumentace z výstavy v Obecním domě v Praze	179
5. Vybraná fotodokumentace z výstavy v ZOO Praha – prostory zatopeného slonince	180
6. Vybraná fotodokumentace z projektu „Jak to vidím JÁ“ na Promenádní výstavě na náměstí Republiky v Praze	181
7. Ukázky plakátů z mediálních kampaní v Městské hromadné dopravě v Praze	183
8. Vybrané ukázky reakcí pedagogických pracovníků na dětský stolní kalendář 2003, kapesní kalendáře a kvarteta	187
9. Vybrané ukázky z dětského stolního kalendáře „Kalendář dětské soutěže Jak to vidím JÁ 2003“	189
10. Vybrané ukázky nástěnného dětského kalendáře z roku 2004	190
11. Vybrané ukázky kapesních kalendářů z roku 2003	191
12. Vybrané ukázky jednotlivých dětských kvartet	192
13. Vybrané ukázky motivačních materiálů v projektu „Jak to vidím JÁ“	193
14. Vybrané ukázky reakcí na preventivní projekt „Jak to vidím JÁ“ a na informační materiály projektu	194
15. Vybraná fotodokumentace ze slavnostních předávání cen dětem z jednotlivých kol projektu „Svět očima dětí“	195
16. Vybrané ukázky reakcí pedagogických pracovníků a rodičů na vzniklé odborné publikace	198
17. Vybrané ukázky z informačních materiálů „Novodobé pirátství – ochrana duševního vlastnictví“ a „Naše minulost v archivech“	202

18. Vybrané ukázky z informačních materiálů „Dítě na útěku“, „Práva a povinnosti dětí“, „Trestní odpovědnost dětí a mladistvých“	206
19. Vybrané ukázky testů „Divácké násilí“, „Extremismus“, „Návykové látky“	209
20. Vybrané ukázky reakcí dětí, pedagogických pracovníků a rodičů na publikaci „Kouzelná zvířátka dětem“	214
21. Vybrané ukázky z dětského nástěnného kalendáře s názvem „Zvířátka radí dětem“	216
22. Vybrané ukázky reakcí na dětský nástěnný kalendář s názvem „Zvířátka radí dětem“	217
23. Vybrané ukázky motivačních materiálů v projektu „Svět očima dětí“	219
24. Vybraná fotodokumentace projektu „Svět očima dětí“ na Promenádní výstavě na náměstí Republiky v Praze	220
25. Vybraná fotodokumentace z veletrhu Schola Nova 2005 a 2006	221
26. Vybraná fotodokumentace z Bambiriád 2005 a 2006	223
27. Vybrané ukázky reakcí pedagogických pracovníků, rodičů a dětí na preventivní projekt „Svět očima dětí“	227
28. Výzkumný dotazník pro účastníky preventivního projektu „Svět očima dětí“	233

PŘÍLOHA 1.

Vybraná fotodokumentace ze slavnostních předávání cen dětem z jednotlivých kol projektu „Jak to vidím JÁ“

1. kolo projektu – Slavnostní předávání proběhlo v Pyramidě v Praze

Přípraveným programem provázela ředitelka odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra Gabriela Bártíková, ceny dětem předával ministr vnitra Stanislav Gross.

Oceněnou písničku s názvem „Poškoláci“ přišly na podium zazpívat děti ze ZŠ Načeradec.

Autorka díla: Lucie Povová, ZŠ Lovosice, 2. třída, Soutěžní téma: Co nepatří na dětské hřiště.

Autorka díla: Pavla Konečná, ZŠ Bratrství Čechů a Slováků, Bystřice pod Hostýnem, 14let, 9. třída, Soutěžní téma: Šikana

Přípravený program doprovázeli písničkami zpěváci z muzikálu Pomáda.

2. kolo projektu – Slavnostní předávání proběhlo v Tyršově domě v Praze

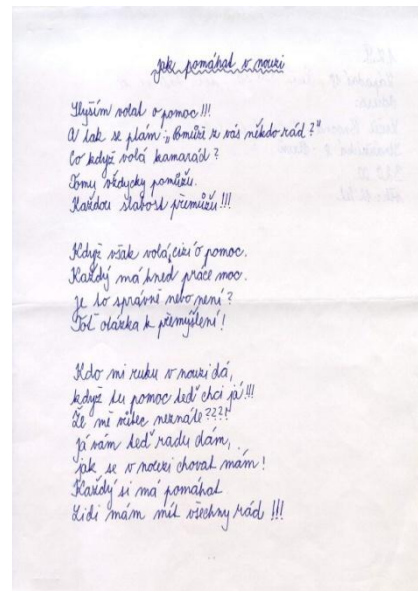
K problematice drog přišel krátce pohovořit ředitel Národní protidrogové centrály JUDr. plk. Jiří Komorous.

Upřímné odpovědi dětí mnohdy rozesmály všechny přítomné.

Pro cenu si přišla s maminkou také nevidomá devítiletá Kateřina Svobodová.

Autorka díla: Lucie Ponocná, 12 let, ZŠ Plzeň, Soutěžní téma: Jak pomáhat v nouzi.

Vánoční písničky přišla dětem zazpívat zpěvačka Věra Martinová.

Pro všechny přítomné děti i dospělé byl připraven raut.

3. kolo projektu – Slavnostní předávání proběhlo v sále kulturního domu Eden v Praze 10

Ministr vnitra Stanislav Gross získal od Tomáše Vaňka (ze ZŠ Velké Heraltice) kouzelný klobouk s názvem „Ministrův kouzelný Grosshut“ (soutěžní téma: Nebezpečí extremismu)

Autorka díla: Ema Součková, 14 let, ZŠ Praha, Soutěžní téma: Handicapovaní lidé mezi námi

Připravený program doprovázeli písničkami zpěváci z muzikálu Vlasy.

Autoři díla: Kolektivní práce žáků ze ZŠ Javornice, 4. třída, Soutěžní téma: Rasismus, rasová diskriminace.

Uprostřed fotografie pan Šlosar, kterého namalovala oceněná dívka Veronika Smetanová. Své dílo nazvala: „Pan starosta jede do úřadu“. Vpravo přijal pozvání paraolympionik Roman Musil, který hovořil o tom, že ani handicap nemusí vždy znamenat ztrátu smyslu života.

V předsáli probíhala výstava oceněných a zaslanych soutěžních děl.

4. kolo projektu – Slavnostní předávání proběhlo v Rudolfinu v Praze

V předzáří Malého sálu v Rudolfinu proběhla výstava oceněných děl, které si mohli prohlédnout nejen účastníci slavnostního předávání, ale také návštěvníci Rudolfinu.

Nejmladší oceněnou autorkou se stala čtyřletá Nelly Keříková z MŠ Krnov.

Pěčlivě srovnané a připravené diplomy a ceny pro oceněné děti.

Autor díla: Michael Ledl, 2. třída, ZŠ Havlíčkův Brod, Soutěžní téma: Pomoc při povodních

Připravený program doprovázel známými skladbami i pro děti (např. Rákosníček) houslista Pavel Šporcl.

Autorka díla: Lenka Prachařová, ZŠ Pozoříce, 12 let, 7. třída, Soutěžní téma: Můj nejlepší přítel

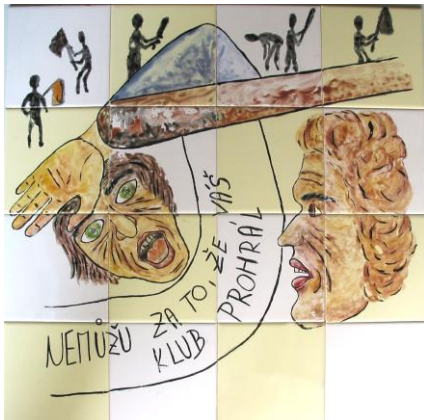
5. kolo projektu – Slavnostní předávání proběhlo ve Velkém sále Trojského zámku

Nádherné malby ještě více umocnily zážitek ze slavnostního předávání cen.

Pro cenu na téma „Domácí násilí“ si přišel také Antonín Nevedomský z druhé třídy, který domácí násilí poznal osobně. Svě literární dílo nazval: „Uvidím svůj byt? Chci bydlet! Tátovi je jedno kde bydlím. Už 11 měsíců bydlím v azylu“.

Autorka oceněného díla: Vendula Ulrychová, ZUŠ Město Albrechtice, 16 let, Soutěžní téma: Divácké násilí a děti.

Ředitelka nadace Naše dítě paní Zuzana Baudyšová přišla pohovořit o problémech dětí volajících na Linku bezpečí.

O možnostech pomoci v nouzi, týkající se např. domácího násilí, informovala prezidentka Bílého kruhu bezpečí, paní Petra Vitoušová.

Na všechny oceněné děti čekal nejen diplom, ale také zajímavé a hodnotné ceny (kola, stany, ...).

Jedním z oceněných byl také desetiletý Václav Smejkal ze ZŠ Velké Němčice, který vytvořil soutěžní dílo s názvem „Mým životním snem je někdy chodit.“ (téma: Můj životní sen)

O své zkušenosti s diváckým násilím se přišel podělit fotbalista Horst Siegel.

Přes prázdniny probíhala v ZOO v Praze Výstava soutěže „Jak to vidím JÁ“, týkající se povodní z léta 2002. Na tuto výstavu a o situaci „rok poté“ přišel pohovořit pan ředitel Petr Fejk.

Úsměvné písničky přišel dětem zazpívat pan Jan Vodňanský.

O svém splněném životním snu (malování) povyprávět herečka a výtvarnice paní Iva Hüttnerová.

PŘÍLOHA 2.

Vybrané ukázky z informačních materiálů s názvy: „Domácí násilí“, „Divácké násilí“, „O čem se mluví a mě to zajímá“

Publikace: Domácí násilí

Obsah publikace:

1. Pojem domácí násilí
2. Jak poškozuje domácí násilí oběť
3. Formy domácího násilí
4. Mýty a fakta o domácím násilí
5. Jak poznáme násilného partnera
6. Pravda a lež o domácím násilí
7. Násilí páchané na ženách, dětech, seniorech, zdravotně postižených a násilí dítěte vůči rodiči.
8. Kde hledat pomoc, na koho se můžeme obrátit

kapitola 6

Pravda a lež o domácím násilí

- ◆ *Tvrzení: Domácí násilí je okrajová záležitost, která se v naší společnosti vyskytuje jen zřídka.*

Pravda: Jedná se o velmi častý negativní jev. Statistiky uvádějí, že k domácímu násilí dochází v 15 - 30 % rodin.

- ◆ *Tvrzení: Jedná se o soukromou záležitost, neměl(a) bych se do toho plést.*

Pravda: Domácí násilí je kriminální, nikoli privátní záležitost, a proto by mělo být posuzováno a stíháno stejným způsobem jako násilí vůči cizím osobám.

- ◆ *Tvrzení: Nikdy to nemůže být vážné, pokud s násilníkem jeho partnerka zůstává.*

Pravda: Násilníci svým partnerkám vyhrožují, že v případě jejich odchodu ublíží jim, nebo jejich dětem. Tyto ženy s nimi potom často zůstávají ze strachu, avšak nikdy ne proto, že by s násilím souhlasily.

Zdroj: *Žena v tísni. [online]. c2008, [cit. 20. 6. 2008]. Dostupné z: <<http://www.zenavtisni.cz/domacinasil>>*

Publikace: Divácké násilí

Obsah publikace:

1. Jak staré jsou - a odkud se vůbec berou – projevy násilí uvnitř sportovního publika?
2. Problematika diváckého násilí
3. Chuligánství nejen na fotbalových stadionech
4. Zpráva 2002 - divácké násilí
5. Prevence diváckého násilí

Kapitola 3: Chuligánství nejen na fotbalových stadionech (výběr)

Kořeny fotbalového chuligánství

Chuligánství je založeno na partách, většinou mladých příznivců, kteří přicházejí na fotbalové stadiony s primárním cílem vyvolat konflikt či bitku s jinými podobnými skupinami soupeřova týmu. **Chuligánské skupiny se na rozdíl od fanoušků neidentifikují s fotbalovým klubem, ale pouze se svou skupinou.** Těchto skupin podporujících jeden tým je většinou více a jejich názvy někdy obsahují slova jako jsou gang, parta, banda, tlupa, komando, klan, divize. Těmito názvy se vymezují vůči neorganizovaným jiným skupinám. Jednotlivé skupiny fotbalových chuligánů splňují všechna kritéria malých sociálních skupin. Těmito kritérii může být například stabilita, strukturovanost, integrita, soudržnost, atraktivita, stálost, uzavřenost, interaktivita jednotlivých členů, intimita, homogenita, specifický hodnotový systém, systém kontroly hodnotového systému, zaměřenost a skupinové cíle, uspokojení jednotlivých členů a další. *Autor: Josef Smolík, Masarykova univerzita, Brno. Zdroj: Tiskový servis Odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR, Výběr - červenec 2002.*

Publikace: O čem se mluví a mě to zajímá

Obsah z publikace:

1. DOSPÍVÁNÍ, VZTAHY A VÝCHOVA

A. Dospívání a výchova (Dospívající potřebuje rodiče. Výchova k budoucímu rodičovství.)

B. Rodinné vztahy (Bojím se, že tě ztratím. Partnerství a koktavosti. Maminka, tatínek pije.)

C. Rozvody (Děti, rodiče a rozvody. Jak pomoci dětem v rozvodovém řízení. Jak prožívají rozvodovou situaci děti v různém věku.)

D. Ona a on (Co je mužská, a co ženská práce? Co lásce pomáhá a co jí škodí. Od plíc nebo takticky? Sexuální hry. Sexuální zneužití v dětství. Úskalí milostné přede hry. Zlost a vztek jsou – někdy – na místě.)

2. ZDRAVÍ A NEMOCI (AIDS. Akné. Celulitida – proč zrovna já mám celulitidu? Dieta. Epilepsie. Fobie. Gynekologické vyšetření – zdraví ženy. Kapavka. Lupy – nemoc či kosmetický problém? Mentální anorexie. Poruchy příjmu potravy. Příjice. Schizofrenie. Šilhání. Výpad vlasů.)

3. RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ

A. Drogy (Děti a dospívající, kteří mají problém s drogou. Malér. Návyk se dá překonat. Kapitola pro příbuzné a přátele těch, kdo mají problém s drogou. Marihuana a alkohol – častá a nebezpečná kombinace.)

B. Graffiti – sprejerství (Graffiti. Sprejeři působí miliónové škody Českým drahám. Mají sgrafita konkurenci? Město Brno a sprejeři.)

C. Gamblerství (Není hra jako hra. O sirky nebo o peníze. Jak odmítat nabídku ke hře? Budete se divit ... Patologické hráčství a tělesné zdraví. Prevence. Právní poradna – gamblerství.)

D. Sebevraždy (Sebevraždy – článek pro učitele. Co by měl každý vědět. Deprese a sebevraždy: moderní rakovina 21. století. Sebevraždy podle územního uspořádání. Sebevraždy evidované Policií v ČR do roku 2000. Sebevraždy podle věkových skupin v letech 1996-2000.)

F. Fanatismus (Fanatismus – výklad. Role agrese, nenávisti a ochoty k násilí. Hole: Fanatismus, sklon k extrému a jeho psychologické kořeny.)

4. TIPY NA ZAJÍMAVÉ KNIŽNÍ PUBLIKACE

Ukázka z kapitoly: Ona a on

Od plíc nebo takticky? (výběr)

Známý psycholog a manželský terapeut Stanislav Kratochvíl sestavil partnerskou taktiku do deseti bodů: 1. Zajímat se o partnera. 2. Nechat partnera hovořit. 3. Umět hovořit o tom, co partnera zajímá. 4. Opatrně s kritikou. 5. Žádné příkazy. 6. Uznat vlastní chybu. 7. Pochválit, co stojí za pochvalu. 8. Vžít se do situace druhého. 9. Netvrdit opak. 10. Usmívat se.

V rozhodování, kdy dát přednost taktickému jednání, a kdy se projevit podle svých pocitů, nejsou psychologové jednotní. Někteří apelují na to, že člověk má umět ovládat své city a řídit rozumem a vůlí své chování a že je dobré manipulovat i chováním druhého tak, aby směřovalo k vzájemnému přijetí a porozumění. Jiní považují za důležitější otevřené projevování skutečných pocitů, a to jak pozitivních, tak negativních, protože jen tak je podle nich možná opravdová důvěrnost bez vzájemného odcizení.

V žádném případě nesmí taktika směřovat k tomu, že na sebe budou partneři navenek milí a uvnitř agresivní. Otázku, kdy užívat taktiky a kdy jednat podle svých autentických pocitů, je třeba řešit vždycky s ohledem na konkrétní dvojici. Je-li její problém v tom, že se jeden z nich nebo oba projevují nekontrolovaně na úkor druhého a nedovedou zvládat své pocity, jestliže se vzájemně napadají a ponižují, bude pro ně škola partnerské taktiky zcela jistě užitečná. Je-li problém dvojice naopak v tom, že jeden nebo oba partneři nedovedou říci, co skutečně cítí, jsou navyklí na uhlašování sporů za každou cenu a nedovedou se prosadit, měli by se cvičit spíše v projevování toho, co právě prožívají, co jim na jednání druhého vadí, co by si ve vztahu přáli mít.

*Podle knihy Stanislava Kratochvíla *Manželská terapie* (Portál 2000) zpracovala Jana Zajícová.*

Zdroj: Rodina. [online]. c1999-2011, [cit. 7. 9. 2000]. Dostupné z: <<http://www.rodina.cz>>

PŘÍLOHA 3.

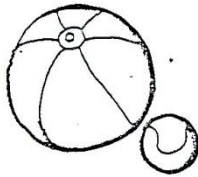
Vybrané ukázky z pracovních sešitů pro mladší děti s názvy „Sám doma“, „Co nepatří na dětské hřiště“, „Neposlušný míč“

A) Sám doma

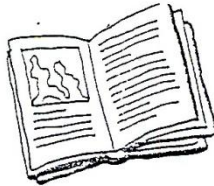
Jak se zabavit, když jsi sám/a doma:

- ⇒ přečti si knížku
- ⇒ nakresli obrázek
- ⇒ hraj si v pokojíčku se svými hračkami
- ⇒ v případě, že jsi nemocný/á připravuj se do školy, abys toho nemusel/a moc dohánět
- ⇒ podívej se na pohádku
- ⇒ uklid' si pokojíček
- ⇒ zazpívej si písničku
- ⇒ dívej se z okna, ale jen zavřeného
- ⇒ namaluj, co vidíš z okna tvého pokojíčku

Když jsi doma sám/a není správné: S čím se můžeš zabavit a hrát si, když jsi doma sám/a?

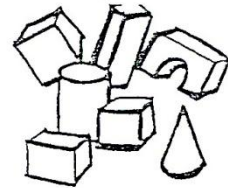

s míčem

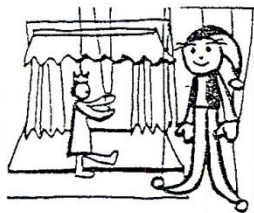

s knížkou

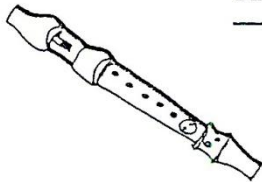
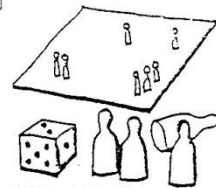
s kostkami

s loutkovým divadlem

společenskou hrou

hrou na hudební nástroj-flétna

Pospojujte k sobě vyobrazené věci s jednotlivými názvy.
Vyprávěj, jak si budeš s věcmi hrát.

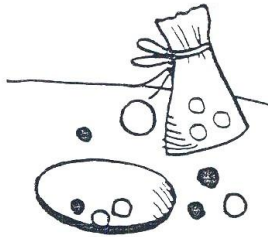
B) Co nepatří na dětské hřiště

Co všechno můžeš dělat na dětském hřišti?

hrát kuličky

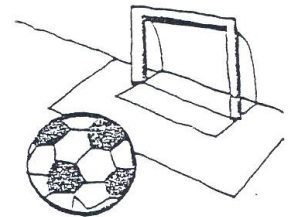
jezdit na kolečkových bruslích

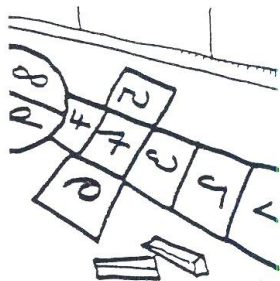
skákat přes švihadlo

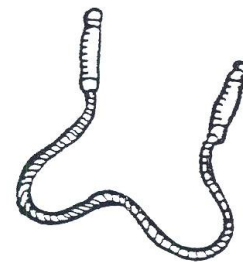
hrát si s panenkou a kočárkem

hrát fotbal

jezdit na kole

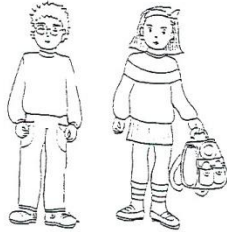

skákat „panáka“

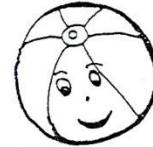

*Spojte čarami předměty a slova, která k sobě patří.
Vypravujte, co jiného můžete na dětském hřišti ještě dělat.*

C) Neposlušný míč

Míček Kulíšek se již od Tomáše a Evy naučil nejzákladnější věci, které musí každý znát, než vyjde sám z domova do rušných ulic. A co Vy děti, pamatujete si vše?

Raději si vše ještě jednou s neposedným míčkem zopakujeme.

Která ruka je levá a která pravá? Kterou rukou píšete? (vypište)

Jaké barvy byste měli mít na sobě, aby vás řidič viděl již z dálky? (vypište)

Na které straně se chodí po chodníku? (vypište)

Tam, kde není chodník se chodí po ..... straně. (doplňte)

Jaký tvar mají zákazové značky? (vypište)

Jak vypadá značka „stop“? (vypište)

Jaké barvy jsou na semaforech? Co která barva znamená? (vypište)

Když není vyznačen na silnici přechod pro chodce, jak přecházíme vozovku? (vypište)

PŘÍLOHA 4.

Vybraná fotodokumentace výstavy v Obecním domě v Praze

Výstava v Obecním domě byla přístupna široké veřejnosti po dobu 14. dnů. Na výstavu se přijely podívat oceněné děti se svými rodiči, učiteli a spolužáky.

PŘÍLOHA 5.

Vybraná fotodokumentace výstavy v ZOO Praha – prostory zatopeného slonince

PŘÍLOHA 6.

Vybraná fotodokumentace projektu „Jak to vidím JÁ“ na Promenádní výstavě na náměstí Republiky v Praze

Výstava ke skončenému 1. kolu projektu.

Výstava ke skončenému 3. kolu projektu.

Výstava ke skončenému 4. kolu projektu.

Výstava ke skončenému 5. kolu projektu

PŘÍLOHA 7.

Ukázky plakátů z mediálních kampaní v Městské hromadné dopravě v Praze

Plakáty umístěované ve vozech tramvají

Ministr vnitra Stanislav Gross a odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra Vás zvou na výstavu nejlepších děl dětské soutěže

Jak to vidím JÁ

OBEZNÍ DŮM • 14. 6. – 14. 7. 2001

Kresby © 2001 Renata Čížková, Jan Šulc a Ministerstvo vnitra, typ © 2001 Petr Vilgus

Zajímá-li Vás, jak vnímají děti základních škol problematiku drog, vandalizmu, šikánování, bezpečnosti a policie, přijďte se podívat ve dnech 14. 6. – 14. 7. 2001, denně od 10.00 do 18.00 hodin, na výstavu do Obecního domu, náměstí Republiky 5, Praha 1.

Bližší informace též na adrese www.mvcr.cz.
Přihlasti se můžete:

Jak to vidím JÁ

Druhé kolo dětské soutěže končí, třetí právě začíná

Pojmovník: Anička Aněšty, Blahoslav P.

Smolc na mě letí mrazák,
JÁ jsem Anička Aněšty.
Hamanová káča je máma,
Mí je káča opocitám.
"Bláto, máti pro Aněšku!"
"Bláto, deš mi sváčinu!"
"Jo a říkni mamince,"
"at' ti dáva radši ovč."
"Přítom dítěte zamykaj"
"mával škol a modlí!"
"Děru si svou Aněšku!"
"Házejte! Máma říkne!"
"Bláto, máti Aněšku!"
"Jak se padá ze stěny!"
"Máti mi npravo kapače,"
"půjčím si Aně doláč."
"Tož mabchý panu,"
"Aněšty máti, Aněšty,"
"neoplořme Haněnu,"
"at' jíe si mámi do kóna."
Celi den jsem v jednom kole
tělují má i "Nole".
Máma říka: "Připomá,
Holka, do je šikama!"

DRUHÉ KOLO SOUTĚŽE
Soutěž vyhlásil odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra pod záštitou ministra vnitra Stanislava Grosse.
Příběh druhého kola: 1. září – 30. listopadu 2001
Zaměření soutěže: literární
Soutěžní témata: šikánování, drogy, pomoc kamarádovi v nouzi
Vyhlášení výsledků: v průběhu prosince odmění autory nejlepších děl ministr vnitra. Vítězům soutěže zazpívá bez nároku na honorář Věra Martinová.

TŘETÍ KOLO SOUTĚŽE
Soutěž vyhlásil odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra pod záštitou ministra vnitra Stanislava Grosse.
Příběh třetího kola: 1. ledna – 31. května 2002
Zaměření soutěže: výtvarná a literární
Soutěžní témata: extremismus, trestná činnost dětí a mládeže, rasismus a xenofobie, diskriminace handicapovaných lidí, problematika pouličních gangů-part
Vyhlášení výsledků: autory nejlepších děl odmění v červnu ministr vnitra.
Další informace najdete na www.mvcr.cz/soutez

konc02_A3_DFP.qxd 5/7/02 19:18 MM Stránka 1

Soutěž vyhlásil odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra pod záštitou ministra vnitra Stanislava Grosse. Soutěž probíhala od 1. ledna do 31. května 2002. Děti výtvarně a literárně ztvárnily náročná témata: extrémismus, trestná činnost dětí a mládeže, rasismus a xenofobie, diskriminace handicapovaných lidí a pomoc druhému v nebezpečných situacích. Autory nejlepších děl odmění v červnu 2002 osobně ministr vnitra Stanislav Gross a ředitelka odboru tisku a public relations Gabriela Bártíková.

Jak to vidím

JÁ

www.mvcr.cz/soutez

Končí třetí kolo dětské soutěže

Čestná zpráva PAV Štěpán, MŠ, Tabákova MŠ, p.č., Bartolomějská 4, 101 01 Praha 4

konc02_A3_DFP.qxd 5/7/02 19:18 MM Stránka 2

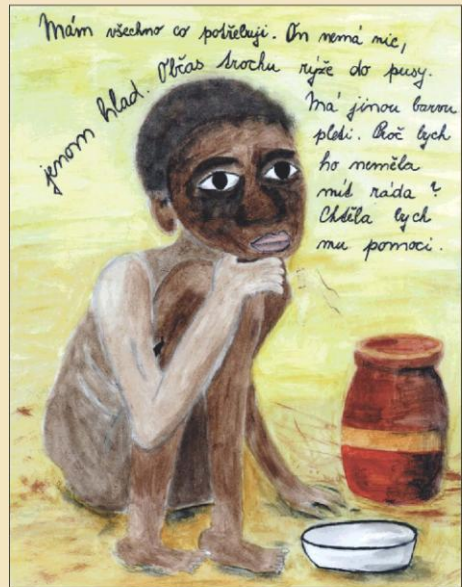
Soutěž vyhlásil odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra pod záštitou ministra vnitra Stanislava Grosse. Soutěž probíhala od 1. ledna do 31. května 2002. Děti výtvarně a literárně ztvárnily náročná témata: extrémismus, trestná činnost dětí a mládeže, rasismus a xenofobie, diskriminace handicapovaných lidí a pomoc druhému v nebezpečných situacích. Autory nejlepších děl odmění v červnu 2002 osobně ministr vnitra Stanislav Gross a ředitelka odboru tisku a public relations Gabriela Bártíková.

Jak to vidím

JÁ

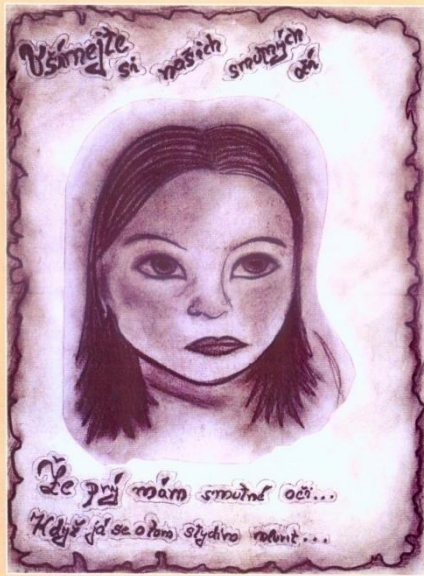
www.mvcr.cz/soutez

Končí třetí kolo dětské soutěže

Čestná zpráva PAV Štěpán, MŠ, Tabákova MŠ, p.č., Bartolomějská 4, 101 01 Praha 4

Autorka: Veronika Agorová, 23. Václavské náměstí, 14 101, 8. 9/202

Jak to vidím

www.mvcr.cz/soutez

Bona Caffé

GALERIE HLAVNÍHO NĚSTA PRAHY
CITY GALLERY PRAGUE

T-Mobile

energie
STAVEBNÍ A BAŇSKÁ

Coca-Cola Beverages

rodina a škola

KBJ
VELKOOBCHODY

ICZ

www.mvcr.cz/soutez

M.A.D. gastrotechnika, s.r.o.
komplexní dodavatel
Česká kuchyňská hygiena
Tel.: 483 368 909 Fax: 483 311 580
www.orkan-prof.cz

elvia pro
www.elviapro.cz
Specializace v poskytování zdravotnických služeb

Canon
ZDRAVOTNÍ POJIŠTOVNA
MINISTERSTVA
VNITRA ČR

fromin
G. Benedikt Karlovy Vary
poradna pro hotely a gastronomii

MVCR
ministerstvo vnitra
odbor tisku a public relations
Tel.: 483 368 909 Fax: 483 311 580
www.orkan-prof.cz

Slavnostní ukončení soutěže a vyhlášení vítězů

Odbor tisku a PR Ministerstva vnitra spolu s ministrem vnitra Stanislavem Grossem v červnu ocení v prostorách Trojského zámku autory nejlepších výtvarných a literárních děl zabývajících se okruhy:

Předsevzetí a my; Domácí násilí; O čem se nemluví a mě to zajímá; Divácké násilí; Můj životní sen.

Cílem tohoto úspěšného projektu je prevence sociálně-patologických jevů ohrožujících děti všech věkových kategorií.

Program zpestří bez nároku na honorář Jan Vodňanský.

Zajímá-li Vás, jak děti z celé republiky vnímaly povodně, máte možnost od 20. 6. 2003 shlédnout výstavu v Pavilonu velkých savců v ZOO Praha, a to denně od 9.00 do 18.00 hodin.

Více informací naleznete na internetových stránkách Ministerstva vnitra:

Jak to vidím

www.mvcr.cz/soutez

MVCR
ministerstvo vnitra
odbor tisku a public relations

Bona Caffé

GALERIE HLAVNÍHO NĚSTA PRAHY
CITY GALLERY PRAGUE

rodina a škola

energie
STAVEBNÍ A BAŇSKÁ

Coca-Cola Beverages

Canon

KBJ
VELKOOBCHODY

elvia pro
www.elviapro.cz
Specializace v poskytování zdravotnických služeb

G. Benedikt Karlovy Vary
poradna pro hotely a gastronomii

T-Mobile

ZDRAVOTNÍ POJIŠTOVNA
MINISTERSTVA
VNITRA ČR

ICZ
nerrox s.r.o.

M.A.D. gastrotechnika, s.r.o.
komplexní dodavatel
Česká kuchyňská hygiena
Tel.: 483 368 909 Fax: 483 311 580
www.orkan-prof.cz

Slavnostní ukončení soutěže a vyhlášení vítězů

Odbor tisku a PR Ministerstva vnitra spolu s ministrem vnitra Stanislavem Grossem v červnu ocení v prostorách Trojského zámku autory nejlepších výtvarných a literárních děl zabývajících se okruhy:

Předsevzetí a my; Domácí násilí; O čem se nemluví a mě to zajímá; Divácké násilí; Můj životní sen.

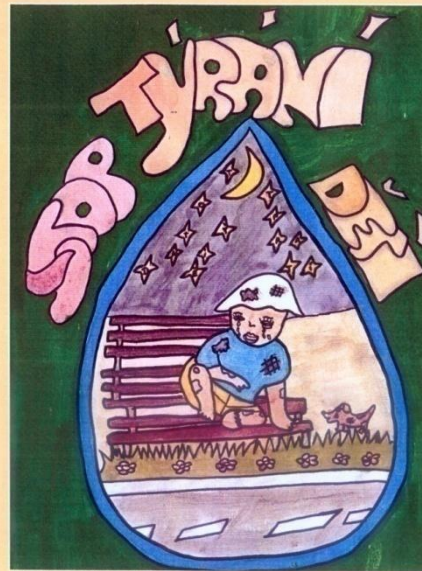
Cílem tohoto úspěšného projektu je prevence sociálně-patologických jevů ohrožujících děti všech věkových kategorií.

Program zpestří bez nároku na honorář Jan Vodňanský.

Zajímá-li Vás, jak děti z celé republiky vnímaly povodně, máte možnost od 20. 6. 2003 shlédnout výstavu v Pavilonu velkých savců v ZOO Praha, a to denně od 9.00 do 18.00 hodin.

Více informací naleznete na internetových stránkách Ministerstva vnitra:

www.mvcr.cz/soutez

Autorka: Margita Horová, Dobříš Brno Pílsko, 14 101, 8. 9/202

Plakáty umístěvané ve vozech metra a na eskalátorech

Ministr vnitra Stanislav Gross
a odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra
Vás zvou na výstavu nejlepších děl dětské soutěže

Jak to vidím

JÁ

OBECNÍ DŮM • 14. 6. - 14. 7. 2001

Zajímá-li Vás, jak vnímají děti základních škol problematiku drog, vandalismu, šikany, bezpečnosti a policie, přijďte se podívat ve dnech 14. 6. - 14. 7. 2001, denně od 10.00 do 18.00 hodin, na výstavu do Obecního domu, náměstí Republiky 5, Praha 1. Blížší informace naleznete na www.mvcr.cz.

Kresba © 2001 Renata Čížková a Ministerstvo vnitra, tisk © 2001 Petr Vigus

Přifazdí se:

Ministr vnitra Stanislav Gross
a odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra
Vás zvou na výstavu nejlepších děl dětské soutěže

Jak to vidím

JÁ

OBECNÍ DŮM • 14. 6. - 14. 7. 2001

Zajímá-li Vás, jak vnímají děti základních škol problematiku drog, vandalismu, šikany, bezpečnosti a policie, přijďte se podívat ve dnech 14. 6. - 14. 7. 2001, denně od 10.00 do 18.00 hodin, na výstavu do Obecního domu, náměstí Republiky 5, Praha 1.

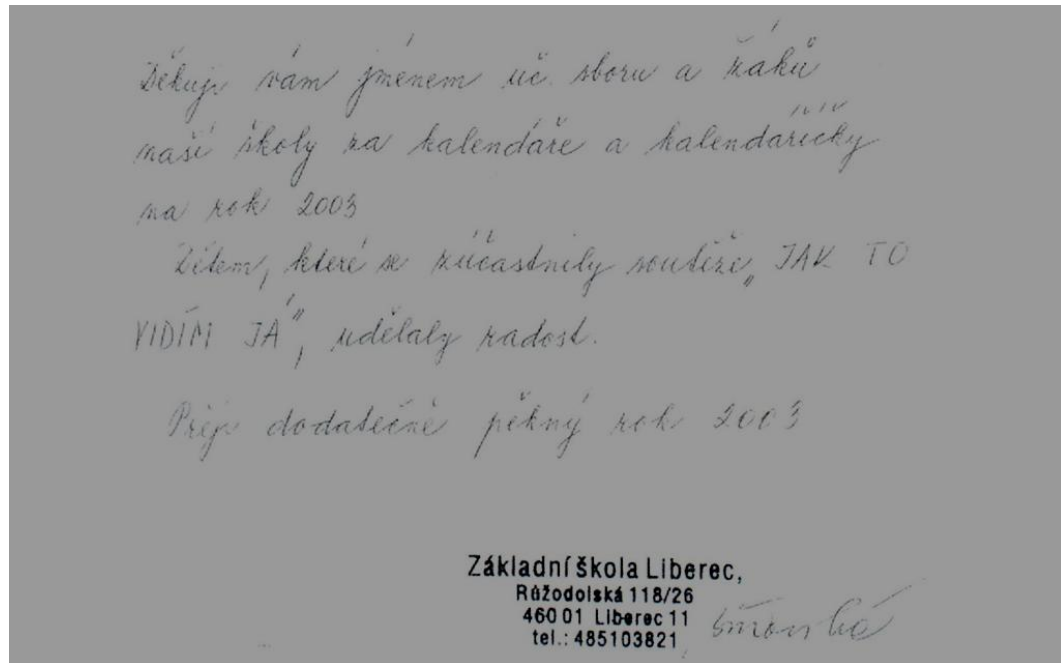
Kresba © 2001 Jan Šimáček a Ministerstvo vnitra, tisk © 2001 Petr Vigus

Přifazdí se:

PŘÍLOHA 8.

**Vybrané ukázky reakcí výchovných pracovníků na dětský stolní kalendář 2003,
kapesní kalendáře a kvarteta**

----- Původní zpráva -----

Od: "Pavla Budějovská" <pavla.budejovska@zs.rohle.indos.cz>

Komu: <public@mvr.cz>

Odesláno: 01. dubna 2003 15:17

Předmět: poděkování

Milý pane ministře, Vážená nadace,

učitelé a žáci Základní školy v Rohli Vám chtějí poděkovat za ocenění prací žáků v
soutěži Jak to vidím já.

Žáci naší školy měli velikou radost z kalendářů a kvartet, které obdrželi jako
odměnu za zaslání práce.

Naše děti tato Vaše milá odměna velice motivovala a s chutí se
pouští do dalších prací a soutěží.

Srdečně děkujeme a zdravíme

kolektiv ZŠ Rohle

Vážení pořadatelé,

rozhodli jsme se zúčastnit Vaší skvělé soutěže Jak to vidím já – Můj životní sen. Minulá soutěž „Můj nejlepší přítel“ nás velmi bavila. A i když jsme se neumístili, velmi mile nás překvapilo, že jste nám poslali krásnou odměnu. Kalendáře i kalendáříky se nám moc líbily a s kvartety si hrajeme dodnes. Protože bydlíme v malé vesničce Holasice, máme i malou školu, učíme se společně se třetíáky. Nás čtvrtáků je ve třídě jen pět a tak jsme se rozhodli, že uděláme kolektivní práci. Bylo výborné, že jsme se museli zamyslet, co bychom vlastně jako dospělí chtěli dělat. A taky proč? S paní učitelkou jsme si o tom dlouho povídali a pak jsme se pustili do práce. I když nám dal výkres hodně práce, byla to skvělá zábava. Naučili jsme se trpělivosti, zjistili jsme, kolik času a úsilí si vyžaduje společná práce. Protože kdyby někdo z nás výkres zkazil, zkazil by práci všech. Takže do poslední chvíle jsme prožívali okamžiky napětí. A upřímně řečeno, malému karambolu jsme se stejně nevyhnuli. Těšíme se na Vaše další soutěže.

žáci 4. třídy:

Jirka
Petr
Jakub
Michal
Martina

V Holasicích 22. 5. 2003

a p. m. L. Veselá

PŘÍLOHA 9.

Vybrané ukázky z dětského stolního kalendáře „Kalendář dětské soutěže „Jak to vidím JÁ 2003“

LISTOPAD 43. týden 2003

3	PONDĚLÍ Hubert
4	ÚTERÝ Karel
5	STŘEDA Miriam
6	ČTVRTEK Liběna
7	PÁTEK Sankie
8	SOBOTA Bohumír
9	NEDĚLE Bohdan ☺

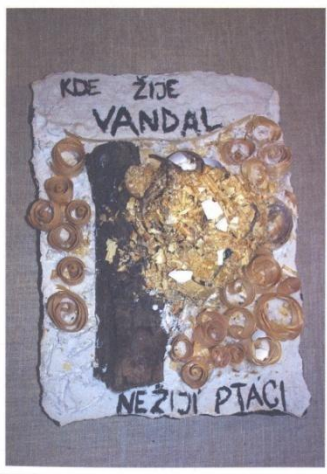
Autor: Markéta Rypelová a Hana Pilásková, ZŠ Skorošice, 3. a 2. třída
Soutěžní téma: Rasismus, rasová diskriminace

Jak to vidím JÁ

MVČR
odbor tisku a public relations

KVĚTEN 20. týden 2003

	PONDĚLÍ Pankrác	12
	ÚTERÝ Servác	13
	STŘEDA Bonifác	14
	ČTVRTEK Žofie	15
	PÁTEK Přemysl ☺	16
	SOBOTA Aneta	17
	NEDĚLE Nataša	18

Autor: Kolektivní práce žáků 8. - 9. tříd, ZŠ Třeboň
Soutěžní téma: Vandalismus

Jak to vidím JÁ

MVČR
odbor tisku a public relations

PROSINEC 52. týden 2003

22	PONDĚLÍ Šimon
23	ÚTERÝ Vlasta •
24	STŘEDA Adam a Eva, <i>Středý den</i>
25	ČTVRTEK <i>Boží hod vánoční, 1. svátek vánoční</i>
26	PÁTEK <i>Štěpán, 2. svátek vánoční</i>
27	SOBOTA Žaneta
28	NEDĚLE Bohumila

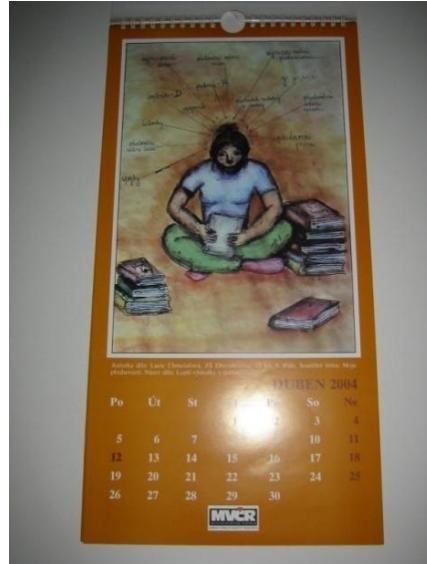
Autor: Lenka Jaremičuková, ZŠ Moravská, Havířov - Šumbark, 14 let, 9. třída
Soutěžní téma: Handicapovaní lidé mezi námi
Název díla: „Můj tatínek přišel o zdraví“

Jak to vidím JÁ

MVČR
odbor tisku a public relations

PŘÍLOHA 10.

Vybrané ukázky nástěnného dětského kalendáře z roku 2004

PŘÍLOHA 11.

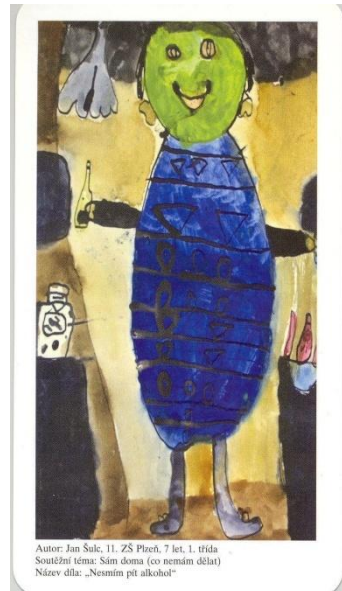
Vybrané ukázky kapesních kalendářů pro rok 2003

Rozměry kalendáře: 16 x 9 cm

Kalendář pro rok 2003

leden	únor	březen
Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
duben	květen	červen
Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
červenec	srpen	září
Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
říjen	listopad	prosinec
Po Út St Čt Pá So Ne 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	Po Út St Čt Pá So Ne 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

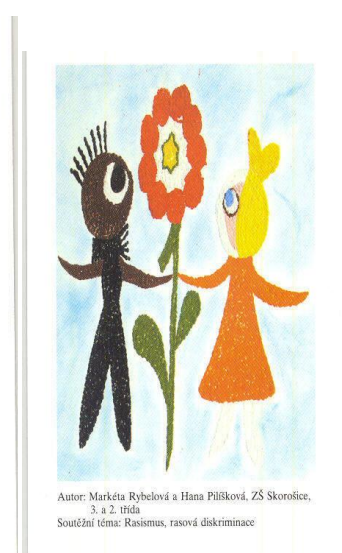

Rozměry kalendáře: 9 x 5,4 cm

Kalendář pro rok 2003

leden	únor	březen
Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
duben	květen	červen
Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
červenec	srpen	září
Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
říjen	listopad	prosinec
Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	Po Út St Čt Pá So Ne 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

PŘÍLOHA 12.

Vybrané ukázky jednotlivých dětských kvartet

PŘÍLOHA 13.

Vybrané ukázky motivačních materiálů v projektu „Jak to vidím JÁ“

PŘÍLOHA 14.

Vybrané ukázky reakcí na preventivní projekt „Jak to vidím JÁ“ a na informační materiály projektu

Základní škola Velké Němčice, okr. Břeclav

Ministr vnitra pan
Stanislav Gross a všichni
pracovníci, kteří se o nás starali
v Pyramidě

Velké Němčice 15. června 2001

Vážený pane ministře,
vážení pracovníci MV,

včera odpoledne jsem se s našimi žáky zúčastnil zúčastnění zakončení soutěže Jak to vidím já. Dovolte mi, abych Vám všem moc poděkoval za příjemný den, který jsme v Praze prožili. Jsme rád, že naši žáci v soutěži uspěli a ještě více jsem rád, že jsme nechyběli při takové akci, jaká se v Pyramidě odehrála. Pro všechna tři naše děvčata (a to mi opravdu věřte) zážitek, který probírala po celou cestu domů k nám na Moravu a určitě doma a ve škole se svými spolužáky. Velkou radost měla i naše paní učitelka Ilona Mrkvicová, která s dětmi na tomto projektu pracovala. Vzhledem k tomu, že s podobnými náměty pracuje po celý školní rok, bylo včerejší hodnocení zážitkem určitě i pro ni.

Velmi rád bych se zmínil o výborném jednání Vašich pracovníků, které nám odpoledne " dělali společnost". Jejich jednání a vystupování bylo skvělé, příjemné - profesionální, a to nejen k dětem ale i k nám dospělákům. Určitě i díky tomu se nám v Pyramidě velmi líbilo.

Pokud náhodou pojedete na Moravu, rádi Vám vše oplatíme. Třeba u nás ve škole nebo klidně i ve sklípku se skleničkou vína. Je to možná troufalé, ale berte to klidně jako pozvání.

Ještě jednou velký dík.

Miroslav Strouhal
ředitel školy

PŘÍLOHA 15.

Vybraná fotodokumentace ze slavnostních předávání cen dětem z jednotlivých kol projektu „Svět očima dětí“

1. kolo projektu – Slavnostní předávání proběhlo v sále na Žofíně v Praze

Celý program s úsměvem na tváři moderovala a zábavnými historkami i melodickými písničkami zpestrovala Bára Štěpánová. Dětem osobně poblahopřál a předal ceny ministr vnitra František Bublan.

*Autoři díla: Iveta Bulová, David Kratochvíl, Daniel Janík, ZŠ Třebíč, Horka-Domky Soutěžní téma: Duševní vlastnictví, Soutěžní kategorie: druhý stupeň, Název díla: Hudební pirátství
Název díla: Máš všechny trumfy mládí a duši čistou máš, jen na tobě teď zleží, na jakou hru se dáš.*

Na všechny oceněné děti byla připravena spousta zajímavých a hodnotných cen.

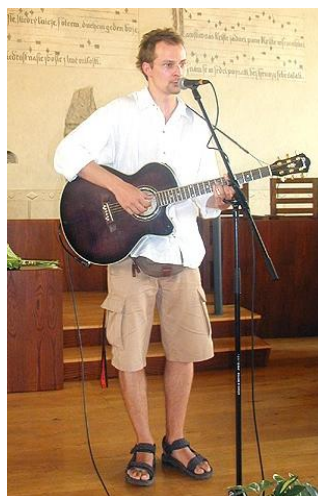

Po skončení programu se většina přítomných v sále přemístila na pódium, kde Bára Štěpánová ochotně psala věnování na fotografie či na diplomy. Téměř všichni využili také příležitosti se s Bárou vyfotografovat.

2. kolo projektu – Slavnostní předávání proběhlo v Betlémské kapli v Praze

Programem provázela herečka a moderátorka Andrea Černá (představitelka Elišky z pohádky „Princezna ze mléjna“), která dětem zazpívala ústřední písničku z již zmíněné pohádky spolu s filmovým „Jindřichem“, hercem Radkem Valentou.

Ceny předával ministr vnitra František Bublan.

O hudební doprovod se postaral hudební skladatel a zpěvák Richard Pachman, (na jehož dvě skladby děti vytvářely soutěžní díla) spolu se zpěvačkou Ilonou Vozničkovou.

Autoři oceněného díla: M. Kolář, P. Forejt, T. Hřebecký, 14 let, ZŠ Plzeň, Soutěžní téma: Děti na útěku

Při slavnostním předávání byla udělena cena „Nejaktivnější a nejobětavější pedagog“, a to paní Marii Kilbergerové ze Základní školy Město Touškov.

3. kolo projektu – Slavnostní předávání proběhlo ve Velkém sále Městské knihovny v Praze

Slavnostní předávání cen proběhlo dne 20. 6. 2006 v prostorách Velkého sálu v Městské knihovně na Mariánském náměstí v Praze. Programem provázel slovem i písní zpěvák a moderátor Vladimír Hron. Všechny oceněné děti také přivítal ministr vnitra František Bublan.

Autorka díla: Natálie Domínová, 15 let, ZŠ České Budějovice, Název díla: Peklo a ráj – Peklo Soutěžní téma: Drogy

Na všechny oceněné děti čekala spousta hodnotných cen spolu s všetečnými otázkami Vladimíra Hrona.

Závěrem programu byla udělena také cena nejaktivnějšímu a nejobětavějšímu pedagogovi, kterou si odnesla Mgr. Marie Jurová ze ZŠ J. Mareše ze Znojma.

Vladimír Hron zpestřil program hned několika písněmi, které si mohli zapívat i všichni přítomní v sále.

PŘÍLOHA 16.

Vybrané ukázky reakcí pedagogických pracovníků a rodičů na vzniklé odborné publikace

1/

2. května 2006

Sedlice

Vážení paní vyučitelky,
díkujeme moc za krásné dopisy,
nabídky, oznámení, letáčky
a je také i se milý dopis,
kde oceňujete mou práci
pro školu a hlavně pro děti
samotné. Moc Vám děkujeme
a přeláme zase sešit s
našimi dětmi a věříme, že
už se uvidí, nám Vám
nabídky, představy a sémata
moc přemáhají být krásná!

2/

čímata, závažné problémy
nejed dětí, nás učitelů,
ale celé společnosti. Každé
skupině obruby jsou
závažné, určité vedou k ex-
mystičtému nad sebou samým,
nad světem kolem nás
a jak pozorují, rozumí
jím nejen skutečně sami, ale
i si vzájemně k t. světu;
uvědomují si velkou křivku
a skutečně se dávají nalézt
any hranice, jak vy píšete,

3/

mezi legaci - skutkem - situaci,
která by mohla přerůst
v přešlapě, nebo dokonce
v trestné čín.

Moc děkuju!

ud. Jsa Kulová,
tr. ud. záku 1. třídy,
ud. hudební výchovy
r. 8. a 9. tříd
Základní škola
T. G. Masaryka
Komenského 256
387 32 Sedlice

Naženná paní Kynálková,

po roce Vám opět zasílám naše výtvarní
díla do soutěže MV „Svět očima dětí“.

Moc děkuji za veškeré velmi zastaralé materiály,
které opravdu nikde nelezí, ale průběžně
s nimi pracujeme. Oblíbené u dětí jsou i
emalovánky.

O tématu a problematice v něm obsažené
s dětmi hovoríme a rozebíráme ji.

Při nově vyhlášených okruzích jsme se vzhledem
ke nízkému věku dětí zabývali zejména okruhy
zabývajícími se týráním, sex. znásilněním,
krádežemi a vaudatismem. Z posledních
jmenovaného Vám zasíláme i naše práce.

Na další spolupráci se těší

J. Šmicková
z.š. J. A. Komenského
Kaučová

From: Vladislav a Gabriela Soukupovi
Sent: Sunday, March 12, 2006 2:46 PM
Subject: pro Mgr. Lucii Vyhnálkovou

Milá paní Vyhnálková,

rádi bychom Vám moc poděkovali za poslané materiály k letošní soutěži dětí na téma "Trestní odpovědnost dětí a mladistvých".

Musím říci, že se mi letošní téma soutěže zdálo nejprve pro naše děti "těžko pochopitelné" - nejstarší z našich dětí je teprve deset let. Materiály jsem si nejdříve se zájmem prostudovala sama a mnohé informace byly i pro nás rodiče nové (velmi oceňuji, že materiály jsou SKVĚLE a podrobně zpracované). Kladla jsem si i otázku, zda je vhodné o některých tématech začít s dětmi mluvit již v tak raném věku. Ale pak jsem si uvědomila a bylo tomu právě i díky vaší zaslané publikaci, že nejlepší prevencí proti těmto nebezpečím, s kterými se jistě děti setkají, je právě včas a přiměřeně jejich věku je na tyto věci připravit. Možná, že bych se, nebýt této soutěže, do které se děti tak rádi každým rokem zapojují, ani o některých tématech neodvážila s dětmi tak otevřeně hovořit. Ale děti dokážou vycítit víc, než možná kolikrát dospělí předpokládají. Vyprávěli jsme si o holocaustu, rasismu, drogách, různých formách násilí.... Najednou se mi zdálo přirozené mluvit i o tématech, o kterých se těžko hovoří - samozřejmě přijatelné k věku dětí. Moc rádi bychom si udělali i výlet do Terezína.

Proto Vám mnohokrát děkuji, již teď splnila vaše soutěž v naší rodině svůj účel a poslání. Materiály si jistě uschováme i na pozdější dobu, až děti povyroستou a budou pro ně aktuálnější.

Srdečně zdraví rodina Soukupova z Plzně

PS: Náš pětiletý Samuel poslal minulý týden svůj výrobek - pejska z keramiky - do vaší soutěže. Doufáme, že došel v pořádku. Holčičky by se rády také zúčastnily - už něco vyrábějí.

PŘÍLOHA 17.

Vybrané ukázky z informačních materiálů „Novodobé pirátství – ochrana duševního vlastnictví“ a „Naše minulost v archivech“

Publikace „Novodobé pirátství“

Obsah publikace:

1. Co je duševní vlastnictví (Definice. Základní pojmy. Jednotlivé segmenty duševního vlastnictví.)

2. Jak poznáme pirátské napodobeniny

3. Trestně právní kvalifikace (Porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení. Porušování průmyslových práv. Přestupky na úseku kultury. Nekalá soutěž.)

4. Pojednání o volném užití

5. Pirátství (Vysvětlení pojmu pirátství. Nejčastější druhy pirátství. Hudební pirátství. Pirátství audiovizuálních děl. Výrobní pirátství. Softwarové pirátství. Pirátské veřejné projekce. Pirátství ve videoprodějnách a videopůjčovnách. Pirátství na tržištích a burzách; pouliční prodavači. Krádeže signálu. Internetové pirátství a pirátství optických disků.)

6. Instituce a organizace chránící duševní vlastnictví

7. Adresář kontaktů

8. Rozsudky a trestní příkazy (Pirátství v prodějnách. Pirátství na burzách. Pirátské projekce. Výroba a prodej. Výroba a prodej prostřednictvím inzerátů. Výroba a prodej prostřednictvím Internetu.)

9. Kvíz

10. Statistiky

11. Fotodokumentace (Fotodokumentace zabavení a likvidace pirátských audiovizuálních a hudebních kopií. Fotografie z ukázky demonstrativního ničení CD, DVD a videokazet.)

Kapitola 9. Kvíz (výběr)

Pro jakou činnost užíváme pojem softwarové pirátství?

- a) úmyslné odcizení většího počtu originálních disket a CD se softwarem
- b) nelegální kopírování a šíření software, neoprávněné užívání software (užívání programů pro svoji potřebu bez licence nebo užívání jednoho licenčního software na více jak jednom počítači)
- c) nelegální činnost na Internetu, která spočívá v poškozování cizích webových stránek
(správná odpověď b)

Mladík získal pomocí Internetu předpremiérový titul nového dosud neuvedeného filmu. Tento film dále kopíruje pro své kamarády a známé. Jedná se o porušení autorských práv?

- a) ano, protože filmové dílo kopíroval a šířil bez souhlasu majitelů autorských práv a práv souvisejících s právem autorským
- b) rozhodně ne, nikdo ho při tom nechytil
- c) rozhodně ne, to by musel za službu žádat finanční odměnu
(správná odpověď a)

Kamarád mi půjčil CD s nahrávkou mojí oblíbené hudební skupiny. Doma jsem si ji nahrál, abych ji mohl kdykoliv poslouchat. Dopustil jsem se tím porušení autorského práva?

- a) ne, protože jsem kamarádovi zase CD vrátil
- b) ano, protože jsem autorům nezaslal odměnu za autorské honoráře
- c) ne, protože pořízení kopie hudebního díla pro vlastní potřebu autorský zákon umožňuje

(správná odpověď c)

Na inzerát jsem si objednal počítačovou hru, která stojí v obchodě 1450,- Kč. Na dobírku mi poštou přišlo vypálené CD, za které jsem zaplatil 150,- Kč. Hru jsem si nainstaloval do svého počítače a hraji ji. Došlo v tomto případě k porušení autorských práv?

- a) já jsem se ničeho nedopustil, protože hru dále neprodávám, autorská práva porušil pouze prodejce
- b) autorská práva nebyla porušena, protože se o tom nikdo jiný nedozvěděl
- c) autorská práva jsem porušil já i prodejce; já, protože podle ceny a vzhledu CD jsem věděl, že se nejedná o originální instalační CD a nelegální software jsem tedy užíval, prodejce zase software nelegálně kopíroval a rozšiřoval

(správná odpověď c)

Autor: Mgr. Lucie Vyhnálková, Odbor tisku a public relations ve spolupráci s pracovníky Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR.

Publikace „Naše minulost v archivech“

Obsah publikace:

1. Základní pojmy

2. Co je archiv (Moderní chápání archivu. Archiv a spisovna)

3. Archivnictví u nás (Počátky sítě státních archivů. Zákon o archivnictví. Jednotná archivní síť a jednotný archivní fond. Evidence archiválií, program PevA)

4. Síť státních archivů v ČR (Odbor archivní správy Ministerstva vnitra. Státní archivy. Archivy měst podle stávajícího zákona o archivnictví. Archivy zvláštního významu. Podnikové archivy. Správní archivy.)

5. Přijímání archiválií do archivů (Výběr archiválií (skartační řízení). Spisové a skartační řády. Skupiny písemností.)

6. Co hledat v jednotlivých archivech? (Státní archiv v Praze. Státní oblastní (zemské) archivy. Státní okresní archivy. Mapy a plány, fotografie, filmy. Množství archiválií. Archivní knihovny. Konzervátorská a restaurátorská pracoviště archivů. Archivní budovy. Studium (využívání) archiválií. Předkládání archiválií ke studiu zdarma kromě matrik. Znalost jazyků. Písmo. Zpracování archiválií. Vystavování archiválií. Archiválie jako pramen poznání.)

7. Kontrolní otázky

8. Přílohy (Adresář archivů. Zákon České národní rady č. 343/1992 Sb. o archivnictví.)

Kapitola 3. Archivnictví u nás (výběr)

3.1. Počátky sítě státních archivů

Pochopitelně, že i u nás má archivnictví svou bohatou tradici, cesta k jeho jednotnému řízení byla však složitá. Diskuse o jeho podobě trvala prakticky celou 1. polovinu 20. století. V období 1. republiky se nakonec vytvořila – zjednodušeně řečeno – tři hlavní centra, základního významu však nabyl Archiv Ministerstva vnitra, který vznikl počátkem roku 1919 z archivu českého místodržitelství – není vůbec totožný s dnešním stejnojmenným archivem. Jeho úkolem bylo pečovat hlavně o archiválie politické, soudní a finanční správy všech stupňů. O nejstarší archiválie českého státu pečoval Archiv země České, do něhož byl včleněn i tzv. korunní archiv. V roce 1919 pak zřídilo Ministerstvo zemědělství Československý státní archiv zemědělský, který převzal archiválie z tehdejších státních statků, které vznikly z bývalého habsburského majetku, a archivy velkostatků (panství), o něž se po pozemkové reformě jejich původní majitelé nemohli nebo nechtěli většinou z finančních důvodů starat. Podstatná část tohoto typu písemností však i nadále zůstávala po celé meziválečné období v rukou soukromých vlastníků velkostatků.

Po druhé světové válce se diskuse o podobě českého archivnictví rozpoutala nanovo, až nakonec vyústila ve vydání vládního nařízení o archivnictví v roce 1954. Jím bylo archivnictví jednoznačně svěřeno Ministerstvu vnitra, což trvá dodnes. Vedle kulturní a vědecké funkce archivů hraje totiž nemalou úlohu jejich role správní.

PŘÍLOHA 18.

Vybrané ukázky z informačních materiálů „Dítě na útěku“, „Práva a povinnosti dětí“ a „Trestní odpovědnost dětí a mladistvých“

Ukázka z informačního materiálu „Dítě na útěku“ (výběr)

Nejčastější důvody k útěku z domova (čerpáno ze zkušeností na *Linku vzkaz domů*)

Rodinné vztahy

Rodinné zázemí je základem k obecné spokojenosti všech členů rodiny. Především dětem dává pocit bezpečí. Ideální je, pokud rodina plní všechny své funkce (biologicko-reprodukční, ekonomicko-zabezpečovací, emocionální a výchovnou). Bohužel však dochází k tomu, že některé rodiny nefungují tak, jak by měly. To přináší různé problémy: nedostatečné finanční zajištění rodiny, rodiče se hádají, rodiče či děti požívají alkohol, nastávají různé komplikace ve vztazích mezi členy rodiny. V současné době se stále častěji vyskytuje nadměrné pracovní vytížení rodičů, což má za následek nedostatek času na děti. V neposlední řadě je velmi zátěžovou situací pro všechny členy rodiny rozvod.

Na Linku vzkaz domů se obrací 15letá dívka, pohádala se večer s mámou. Ráno místo do školy se rozhodla odjet za tátou do Prahy, ale nezastihla ho doma. Mobil má také vypnutý. Vůbec neví, co má dělat. Bojí se zůstat v Praze, nikoho tu nezná, je možné, že je táta na služební cestě, což ji vůbec nenapadlo, když za ním jela. Domů se také bojí vrátit, je už hodně pozdě a máma jí už určitě hledá. Navíc mají mezi sebou delší dobu velké rozepře, mámě se nelíbí spousta věcí, kritizuje její kamarády, styl oblékání. Má pocit, že není věc, kterou by udělala dobře. Táta jí rozumí více, sice se moc nevidají, ale kdykoli je možnost, tak za ním jede. Během hovoru se zmiňuje o babičce, kterou má moc ráda a která by ji mohla pomoci, ale bohužel už nemá žádné peníze, aby se s ní mohla spojit. Domlouváme se, že babičce zavoláme a dohodneme se na dalším postupu. Babička je velmi zaskočená, ale je ráda, že se vnučka ozvala. Zajede pro ni do Prahy a zavolají společně matce. S tím dívka souhlasí, předáváme vzkaz od babičky, kam přesně pro ni přijede. Tím se s dívkou loučíme. Za týden volá opět, chtěla by poděkovat, babička ji vyzvedla v Praze, odvezla domů a společně s mámou si promluvily.

Zdroj: Šárka Laipoldová, vedoucí Linky vzkaz domů.

Ukázka otázek z testu na téma „Práva a povinnosti dětí“ (výběr)

Jaké povinnosti mají ze zákona děti vůči svým rodičům?

- a) ctít a pečovat o ně ve stáří
- b) ctít a respektovat
- c) ctít a komunikovat

(správná odpověď b)

Jaké povinnosti mají ze zákona děti ve společné domácnosti?

- a) nemusí dělat vůbec nic
- b) každý víkend úklid dětského pokoje
- c) pomáhat podle svých schopností

(správná odpověď c)

Jestliže jsou děti schopny samy sebe živit, jsou ze zákona povinny:

- a) odstěhovat se od rodičů
- b) přispívat na úhradu společných potřeb rodiny
- c) dodržovat pravidla stanovená rodiči

(správná odpověď b)

Jestliže děti žijí ve společné domácnosti s rodiči a mají vlastní příjem, popřípadě majetek, lze ho použít:

- a) pro humanitární potřeby
- b) pro společné potřeby rodiny
- c) pouze pro potřeby dítěte

(správná odpověď b)

Jestliže děti jsou schopné živit samy sebe, jsou ze zákona povinny:

- a) zajistit svým rodičům slušnou výživu, jestliže to potřebují
- b) zajistit svým rodičům a sourozencům výživu
- c) zajistit výživu pouze svým sourozencům

(správná odpověď a)

Ukázka otázek z testu na téma „Trestní odpovědnost dětí a mladistvých“ (výběr)

Trestní odpovědnost splní osoba jestliže:

- a) dovršila věk 15 let, je příčetná
- b) dovršila věk 18 let, je příčetná, nejednala v rámci nutné obrany nebo krajní nouze
- c) pouze ta, která má české státní občanství a jednala v rámci nutné obrany

(správná odpověď a)

Účelem trestu podle trestního zákona je:

- a) chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v páchání další trestné činnosti
- b) náprava okolí odsouzeného k tomu, aby po návratu z výkonu trestu vedl řádný život
- c) zpřetrhat kontakty na nežádoucí osoby z blízkého okolí odsouzeného

(správná odpověď a)

Jestliže se podaří na Internetu získat předpremiérový titul nového dosud neuvedeného filmu, který je dále kopírován pro kamarády a známé, dopouští se osoba:

- a) porušení autorských práv, protože filmové dílo bylo kopírované a šířené bez souhlasu majitelů autorských práv a práv souvisejících s právem autorským
- b) nedopouští se nezákonného jednání
- c) dopouští se porušení autorských práv v případě, že bude za službu žádat finanční odměnu

(správná odpověď a)

Jestliže se mladistvý opakovaně dopouští např. zahálčivého života, ignorování rodičů, neplnění povinností, zanedbávání školní docházky, konzumace alkoholu nebo jiných drog, sprejování po budovách či jiného vandalismu hrozí mu:

- a) umístění do zvláštní školy internátního typu
- b) umístění do vazby, a to na 24 hodin
- c) umístění do ústavní výchovy (např. dětský diagnostický ústav, dětský domov)

(správná odpověď c)

Dva mladiství z legrace pokreslili malými grafity stěny domů, vstupní dveře do domů a jednu garáž. Majitelům tak vznikla škoda 5.200,-- Kč, tento čin je hodnocen jako:

- a) trestný čin
- b) přestupek
- c) na výši způsobené škody se nebere zřetel

(správná odpověď a)

Autor: Mgr. Lucie Vyhnálková, Odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra ČR

Zdroj: Test z publikace „Trestní odpovědnost dětí a mladistvých“ preventivního projektu „Svět očima dětí“. Odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra ČR. Více na internetových stránkách projektu www.mvcr.cz/soutez

OSMISMĚRKA

Hledaná slova jsou: policista, svědek, přibraná osoba, zapisovatel, obžalovaný, trest, zmocněnec, mladistvý, nezletilý, provinění, odsouzený, právo.

Nalezená slova zaškrtejte a se spolužákem v lavici si zopakujte, co daná slova znamenají.

Slova se čtou napříč, zleva doprava, zprava doleva, shora dolů, zezdola nahoru.

A	Ý	B	N	E	Z	L	E	T	I	L	Ý	A
Z	N	H	P	A	S	V	Ě	D	E	K	B	O
F	A	Ý	N	E	Z	U	O	S	D	O	E	V
Š	V	P	S	A	Y	O	Y	T	E	Ž	M	Á
P	O	L	I	C	I	S	T	A	S	O	W	R
B	L	E	P	S	A	Ž	I	F	C	E	O	P
O	A	V	Y	U	O	N	Y	N	P	C	R	X
Z	Ž	Y	P	R	O	V	I	Ě	N	Í	E	T
A	B	O	S	O	Á	N	A	R	B	I	Ř	P
K	O	U	Y	A	E	V	U	T	I	S	O	Ř
Z	M	O	C	N	Ě	N	E	C	E	H	V	E
Ě	L	K	Ý	V	T	S	I	D	A	L	M	A

Autor: Mgr. Lucie Vyhnálková, Odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra ČR

Zdroj: Osmisměrka z publikace „Trestní odpovědnost dětí a mladistvých“ preventivního projektu „Svět očima dětí“, Odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra ČR, více na internetových stránkách projektu www.mvcr.cz/soutez

PŘÍLOHA 19.

Vybrané ukázky testů („Divácké násilí“, „Extremismus“, „Návykové látky“)

Problematika extremismu (určeno starším dětem – výběr)

Antisemitismus je:

- přirozená vlastnost člověka
- nepřátelství a nenávisť k Židům
- název nemoci

(správná odpověď b)

Karl Hermann Frank byl:

- státní tajemník v Protektorátu Čechy a Morava, poté německý státní ministr pro Čechy a Moravu, byl přímo zodpovědný za Heydrichiádu, vyhlazení Lidic, 17. 11. 1939
- německý politik, říšský ministr národní osvěty a propagandy
- německý politik, na jehož popud byla zřizována gestapa a koncentrační tábory

(správná odpověď a)

Osoby zařazené do transportu byly určeny k likvidaci. Odjízďely:

- a) na Sibiř
- b) do Polska a Pobaltí
- c) na Slovensko

(správná odpověď b)

Z téměř 7 600 dětí deportovaných na východ do vyhlazovacích táborů se osvobození dožilo:

- a) 142
- b) 1500
- c) 4500

(správná odpověď a)

Ze známých spisovatelů byli v Terezíně vězněni:

- a) Karel Havlíček Borovský, Alois Jirásek
- b) Karel Poláček, Arnošt Lustig
- c) Karel Čapek, Božena Němcová

(správná odpověď b)

Soustředování Židů před deportací do vyhlazovacích táborů probíhalo z velké části v:

- a) koncentračních táborech
- b) ghettech
- c) neprobíhalo

(správná odpověď b)

Protektorát Čechy a Morava trval:

- a) od 1. 1. 1938 do 8. 5. 1945
- b) od 15. 3. 1939 do 8. 5. 1945
- c) od 15. 3. 1938 do 5. 5. 1945

(správná odpověď b)

*Autor: Mgr. Lucie Vyhnálková, Odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra ČR
Zdroj: časopis Terezínská iniciativa, mimořádné vydání sestavené z prací žáků a studentů,
kteří navštívili Památník Terezín internetové stránky Památníku Terezín*

Problematika diváckého násilí (test pro mladší děti – výběr)

Lze na fotbalových stadionech v České republice konzumovat tvrdý alkohol?

- a) ano
- b) ne

(správná odpověď: ne, aktuálně je povolen pouze prodej 10ti stupňového piva)

Na fotbalový stadion nelze vnášet:

- a) klubové šály
- b) nože
- c) papírové konfety

(správná odpověď b)

Policista zásahové jednotky na fotbalovém stadionu je vybaven:

- a) helmou, obuškem, samopalem
- b) helmou, obuškem, štítem
- c) helmou, slzným plynem

(správná odpověď b)

Má rozhodčí právo přerušit fotbalové utkání, pokud dochází na stadionu k výtržnostem diváků?

- a) ano
- b) ne

(správná odpověď a)

Mohou být fotbalové kluby potrestány za nevhodné chování svých diváků?

- a) ano
- b) ne

(správná odpověď a)

Mohou být fotbaloví chuligáni potrestáni zákazem vstupu na fotbalové utkání?

- a) ano
- b) ne

(správná odpověď a)

Autor: Mgr. Marek Suchánek, Odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR

Problematika diváckého násilí (test pro starší děti – výběr)

Pod pojmem hooligans se skrývá:

- a) skupina fanoušků vyznačující se hlasitým hudebním doprovodem fotbalového týmu

b) skupina fanoušků, které spojuje násilí probíhající (nejen) v prostorách fotbalového stadionu

c) skupina fanoušků navštěvující všechny zápasy fotbalového týmu

(správná odpověď b)

Při nevhodném chování fanoušků ČMFS nemůže:

a) uložit pokuty jednotlivým osobám zanedbávajícím dozor na stadionu

b) uložit vysokou pokutu klubu za nevhodné chování fanoušků

c) zakázat přístup fanoušků na další 3 zápasy

(správná odpověď a)

Organizátor zápasu nesmí z bezpečnostních důvodů:

a) oddělit skupiny fanoušků jednotlivých fotbalových týmů

b) omezit prodej alkoholických nápojů na stadionech

c) prodávat vstupenky pouze „domácím“ fanouškům

(správná odpověď c)

Organizátor zápasu nemá při vstupu do prostoru stadionu právo na:

a) kontrolu obsahu tašek

b) nevpuštění fanoušků pod vlivem alkoholu

c) upřednostnění fanoušků jednoho týmu

(správná odpověď c)

V případě výtržností rozhodčí zápasu nesmí:

a) přerušit hru do doby zklidnění fanoušků nebo nedokončit zápas

b) uznat kontumační výhru (3:0) pro hostující mužstvo

c) ignorovat nevhodné chování vůči hráči jiné pleti

(správná odpověď c)

Autor: Mgr. Lucie Vyhnálková, Odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra ČR

Problematika návykových látek (společně s novou legislativou – test pro starší děti)

Na veřejných místech (např. prostředky veřejné dopravy, uzavřené prostory přístupné veřejnosti) se kouřit:

a) smí, a to bez omezení místa a prostoru

b) nesmí

c) nesmí, pouze na místech větratelných a určených ke kouření

(správná odpověď c)

Zákaz vstupu do prostředků veřejné dopravy a veřejných prostor platí pro osoby:

- a) mladší 15 let
- b) které jsou zjevně pod vlivem návykových látek
- c) vykazující duševní poruchu

(správná odpověď b)

Na výzvu příslušníka Policie ČR

- a) je osoba povinna podrobit se odbornému vyšetření zjišťujícím obsah alkoholu nebo návykových látek, v případě odmítnutí je na ni pohlíženo jako na osobu pod vlivem alkoholu či jiné návykové látky
- b) osoba není povinna podrobit se odbornému vyšetření zjišťujícím obsah alkoholu nebo návykových látek, je na ni pohlíženo jako na osobu, která nepožila alkohol či jiné návykové látky
- c) podrobení se odbornému vyšetření se určuje na základě závažnosti páchaného skutku

(správná odpověď a)

Jestliže se osoba po požití alkoholu nebo aplikací návykové látky přivede do stavu nepříčetnosti (a to i z nedbalosti), v němž se dopustí jednání se znaky trestného činu:

- a) tato osoba nezodpovídá za své chování a jednání, je na ni pohlíženo omluvně a beztrestně
- b) tato osoba zodpovídá za své chování a jednání, případný trest určí soud
- c) zodpovědnost za způsobené jednání se znaky trestného činu přechází na osobu, která disponovala a poskytla alkohol či návykovou látkou výše zmíněné osobě

(správná odpověď b)

Výroba, opatření nebo přechovávání předmětu určeného k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky:

- a) je trestné
- b) není trestné
- c) trestnost vždy záleží na typu drogy, která pomocí tohoto předmětu bude vyráběna

(správná odpověď a)

Autor: Mgr. Lucie Vyhnálková, Odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra ČR

Zdroj: Pavel Ďuriš, Národní protidrogová centrála, Zákon č. 379/2005, zákon č. 140/1961 Sb.

Sám sebou - pro 7. ročník, Z. Kašparová, T. Houška, 2. vydání, Příbram 2000

PŘÍLOHA 20.

Vybrané ukázky reakcí dětí, pedagogických pracovníků a rodičů na publikaci „Kouzelná zvířátka dětem“

To: <soutezpr@mvcv.cz>

Sent: Monday, April 25, 2005 11:53 AM

Subject: Kouzelná zvířátka dětem

Vážená Mgr. Vyhnálková,

těžko se mi hledají slova, abych popsala své překvapení, když mi došel od Vás balík s publikacemi od T. Cenkové "Kouzelná zvířátka dětem".

Pokud Vám to nebude vadit, chci poskytnout Vaši publikaci i dalším našim fakultám - svým kolegům na psychologii, pedagogice, sociální práce - a to těm, kteří se touto problematikou zabývají. Ocení to. A samozřejmě do naší knihovny.

Publikace je velmi inspirativní a i studentům pomůže se zamyslet nad jejich potížemi. Pohádkové příběhy umí oslovit člověka bez pohledu na jeho věk. Já hodně pracuji s příběhy a pohádkami, protože Vám to nemusím vysvětlovat. Píšete v dopise ještě o omalovánkách. Znamená to tedy, že k publikaci patří omalovánky pro děti. Asi budou obsahovat ty obrázky, které jsou v knize. Abych mohla kolegy informovat i o této možnosti práce s publikací. Rozumím tomu dobře?

Udělala jste mi velkou radost. A nejenom mě. Ráda bych Vám poděkovala. Za vaši vstřícnost, rychlost a pochopení. Jste osobou na svém místě. A to mě těší. A když budete mít cestu do Olomouce, ráda Vás osobně poznám. Vařím dobrou kávu i čaj.

Mám ale ještě jednu prosbu.

Dostala jsem mail od Dr.T.Cenkove, autorky publikace. To jsem ale ještě její publikaci neměla v ruce. Odepsala jsem ji. Teď bych ji ale chtěla napsat svůj názor na publikaci, protože jsem si ji, díky Vám, přečetla. A já mám mnohaleté zkušenosti v práci s příběhy a pohádkami. Moc oceňuji, co vytvořila. Problém je v tom, že nám několikrát vypadla elektřina a tím i počítačové sítě a některé dopisy se mi ztratily. Ještě že jste přibalila svou vizitku. A mezi těmi ztracenými maily je i od Dr. Cenkové. Mohu od Vás získat její e-mailovou adresu? Nebo kde ji mám hledat? DĚKUJI, DĚKUJI, DĚKUJI.

Přeji Vám hezky den Jaroslava Králová

PhDr. Jaroslava Králová
Lékařská fakulta Univerzity Palackého
Ústav sociálního lékařství a zdravotní politiky
Hnevotínská 3,775 15 Olomouc

Kniha Kouzelná zvířátka dětem se líbí celí naši rodině. Děti měly různé problémy, které se pokusil mnohá rodičům xdaři matičeré a neuvědomuji si, jak těžce se s nimi dítě vyrovnává, když se nemá komu svěřit. Autorka knihy použila skvělý nápad, dosadila do knihy kouzelná mluvící zvířátka, která dětem (ale i rodičům) radí, jak se s trápením snadno vyrovnat. Děti většinou zvířátka milují, příběhy jsou pohádkové a zároveň poučné, což je určitě kombinace, díky které se dětem řešení problémů xdaři mnohem snazší. Knihu čteme společně a po každém příběhu si ještě povídáme. Snadím se, aby ve mně děti měly plnou důvěru a svěřovaly se se vším, co je trápí. Takle kniha mi pomohla měi lépe nymětit. Moc pěkně, děkuji.

Moravova Lenka
malá káča Petra Moravě
V.B.
ZŠ město Touškov

Kouzelná zvířátka dětem
Na začátku knížky Kouzelná zvířátka dětem jsem si myslela, že je to čtení jen pro malé děti. Mýlila jsem se. Po několika kapitolách se mi začala knížka líbit a zaujala mě. Chtěla bych knížku doporučit starším i mladším dětem. Starším, kteří mají starosti buď doma, či ve škole. A mladším, kteří mají bujnou fantazii a líbí se jim zvířátka. Moc si přeji, aby paní Lenková napsala další knížky. Já popravdě moc nečtu, ale tato knížka mě zaujala. Můj malý brácha si chce stále dohola číst. Chci štím paní Tamaro Lenková za knížku moc poděkovat.

Lucie Bobková
6.A.
ZŠ město Touškov

PŘÍLOHA 21.

Vybrané ukázky z dětského nástěnného kalendáře s názvem „Zvířátka radí dětem“

Máš někdy pocit, že to, co tě trápí, se nedá vyřešit?

Orel ti radí:

- * svěť se se svými pocity rodičům, babičce nebo dědovi
- * jestliže se stydiš, zkus se svěřit kamarádovi nebo kamarádce
- * pokud ti neporadí ani oni, paní učitelka nebo pan učitel si určitě budou vědět rady

Rada na závěr: Když se člověk dívá na problém s nadsledem, nezdá se mu tak veliký a neřešitelný.

DUBEN						2006
PONDĚLÍ	ÚTERÝ	STŘEDA	ČTVRTEK	PÁTEK	SOBOTA	NEDĚLE
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

PŘÍLOHA 22.

Vybrané ukázky reakcí na dětský nástěnný kalendář s názvem „Zvířátka radí dětem“

From: Dětský domov Uherský Ostroh
To: soutezpr@mvcz.cz
Sent: Tuesday, March 07, 2006 11:54 AM
Subject: pro Mgr. L. Vyhnálkovou
Dětský domov a Školní jídelna Uherský Ostroh

Moc a moc děkuji za nádherné kalendáře i oba výtisky „Trestní odpovědnosti dětí a mládeže“. Vše přišlo v pořádku.

S pozdravem

Mgr. Jana Frühaufová, ředitelka DD a ŠJ UO

From: ZŠ Zborovice
To: soutezpr@mvcz.cz
Sent: Thursday, March 09, 2006 7:15 PM
Subject: paní Mgr. Lucii Vyhnálkové

Vážená paní,

děkujeme za zasláné kalendáře - dětem ve třídách udělaly radost a již nyní zdobí stěny všech tříd /a jsou i čtené, což je asi důležitější/.

Zároveň bych chtěla osobně poděkovat za metodické materiály /dva díly/ k jednotlivým tématům. Poslouží nejen mě, ale i dalším kolegům. Děkuji!

Přeji pěkný, i když stále ještě zimní den!

Mgr. Lenka Sakařová

From: DDM Bájo
To: Vyhnálková Lucie
Sent: Monday, March 13, 2006 3:19 PM
Subject: Svět očima dětí

Dobrý den, paní Vyhnálková, mnohokrát děkujeme za zasláné materiály. Moc se nám líbí a rádi je využijeme při naší práci. Také se zúčastníme výtvarné soutěže.

Protože se nám velmi líbí i kalendář - rady pro děti jsou skvěle zpracované - chci se zeptat, jestli jste nevytvářeli loni ke "zvířátkům" podobně zpracovaný materiál, jako letos. Pokud ano a ještě nějaký máte, uvítali bychom jeho zaslání.

Děkuji a těším se na další spolupráci!!! Mějte se krásně, s pozdravem Hana Vavřínová,
Dům dětí a mládeže Bájo Česká Skalice

From: Anna Černá
To: Vyhnálková Lucie
Sent: Friday, April 14, 2006 8:15 PM
Subject: poděkování

Vážená paní,
děkuji Vám za krásné kalendáře, které dětem udělaly opravdu radost.
Naše poděkování také za informační brožury, se kterými pracuji nejen já, ale i vyučující dějepisu a občanské výchovy.

Těším se na další spolupráci. Mgr. A. Černá, ZŠ T.G. Masaryka, Písek
Přeji Vám krásné prožití svátků jara a dny plné sluníčka a lásky.

MATEŘSKÁ ŠKOLA
170 00 Praha 7, Letohradská 1/370, tel./fax.: 233 370 792
IČO: 70886733
a pracoviště U průhonu 17, tel./fax.: 220 877 905
Praha 7
msletohradska@tiscali.cz

Ministerstvo vnitra
Tiskový odbor
Mgr. Lucie Vyhnálková
Nad Štolou 3

170 34 Praha 7

Vážená paní,

děkuji Vám za děti naší mateřské školy.

Obdržely od Vás kalendáře na rok 2006 a měly velkou radost.

Již druhým rokem dostaly děti od Vás krásný a hodnotný dárek.

Ještě jednou Vám za děti naší školy mnohokrát děkuji.

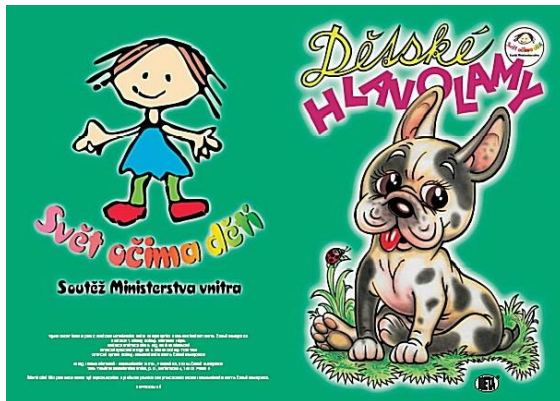
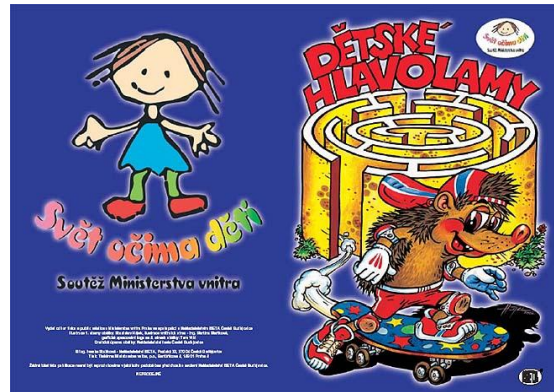

V Praze dne 22.12.2005

Mgr. Jaroslava Zapletalová
ředitelka školy

PŘÍLOHA 23.

Vybrané ukázky motivačních materiálů v projektu „Svět očima dětí“

PŘÍLOHA 24.

Vybraná fotodokumentace projektu „Svět očima dětí“ na Proměnné výstavě na náměstí Republiky v Praze

Výstava ke skončenému 1. kolu projektu.

Fotografie panelů z výstavy ke skončenému 2. kolu projektu.

PŘÍLOHA 25.

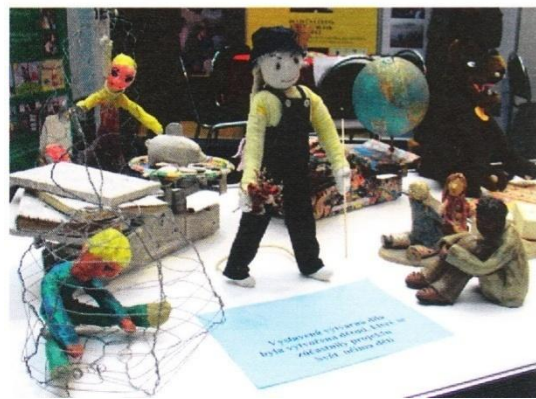
Vybraná fotodokumentace z veletrhu Schola Nova 2005 a 2006

Na stánku bylo možné shlédnout oceněná díla z projektu Svět očima dětí, didaktické pomůcky a získat informace k jednotlivým preventivním projektům. Na dotazy odpovídali pracovníci jednotlivých složek Ministerstva vnitra, a to: policie, hasičského záchranného sboru a odboru tisku a public relations MV.

Rok 2005

2006

PŘÍLOHA 26.

Vybraná fotodokumentace z Bambiriád 2005 a 2006

Rok 2005

Děti přišel na Vítkov přivítat také ministr vnitra František Bublan.

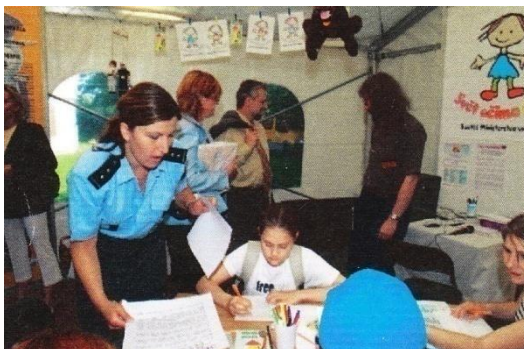
Stan Ministerstva vnitra poskytl dětem v horkých dnech nejen stín, ale také hodně možností prověřit si své znalosti a dovednosti.

Autogramiáda herce Rudolfa Hrušínského (nejml.) přilákala desítky dětí, které si odnesly podepsané fotografie, ale také videokazety nadace Malina, zabývající se bezpečnostní problematikou.

Před stanem a v jeho těsném okolí děti zkoušely štěstí při hodu talířů do bazénu, chytání rybiček i následném řešení dalších úkolů.

Ve stanu na děti čekaly soutěže, které dokázaly poplést hlavu i starším dětem, např. Malý popleta poeta, Malý reportér, testy s nejrůznější tematikou.

Pro nejmenší bylo připraveno vybarvování loga projektu Svět očima dětí, z vymalovaných obrázků vznikala krásná výstava, která se neustále měnila s příchodem dětí.

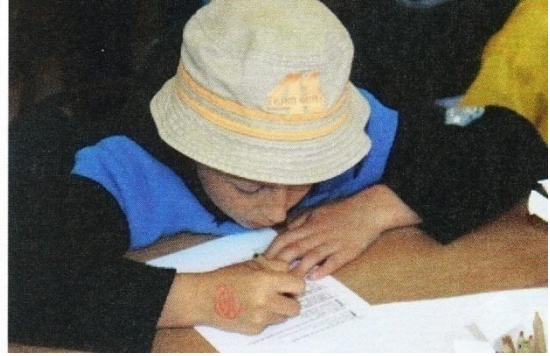
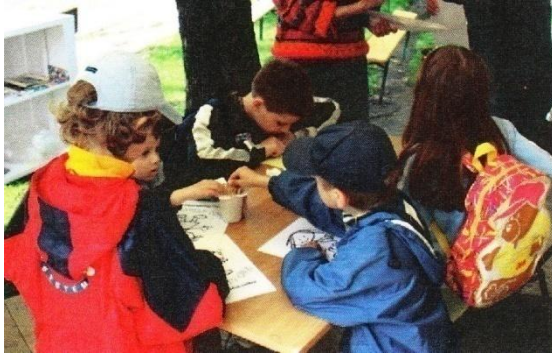
Nejmenší děti měly možnost třikrát denně prožít příběh kluka Emila v maňáskovém divadle, které bylo nejen zábavné, ale také poučné. V příběhu s názvem Emilova zkouška měly děti možnost prožít příběh ze života, kdy maminka nechá chlapce samotného doma, a ten odolává nástrahám čerta. Za pomoci dětí Emil zkoušku nakonec zvládnul a děti si nejen zopakovaly důležitá telefonní čísla, ale také si zazpívaly písničku. Některé zábavné pasáže dokázaly rozesmát i přihlízející rodiče.

Rok 2006

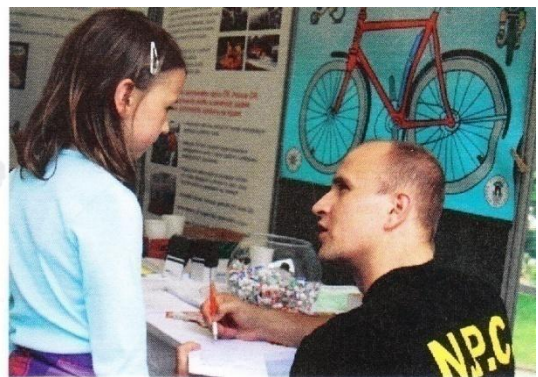

Stan Ministerstva vnitra nabízel rodičům informace z oblasti preventivních projektů realizovaných Ministerstvem vnitra, informační materiály i případné zodpovězení dotazů pracovníky Ministerstva vnitra.

Děti se aktivně zapojovaly nejen do vyplňování testů z nejrůznějších oblastí (např. neznalost neomlouvá - co je přestupek a co trestný čin; drogy; divácké násilí; extremismus, ...), ale snažily se také správně vybarvit vlajku naší republiky.

Plné ruce práce měli nejen rodiče, pomáhající dětem plnit zadané úkoly, ale také pracovníci Ministerstva vnitra, kteří nejenže opravovali testy, ale vysvětlovali také dětem případné chyby, které v testech udělaly.

Starší děti si mohly vytvořit pečeti našich panovníků z rychleschnoucí hmoty.

Před stanem a v jeho těsném okolí zkoušely děti štěstí při hodu míčků do panáka i následném řešení dalších úkolů.

Pro nejmenší děti a jejich rodiče bylo dvakrát denně připraveno maňáskové divadlo, které nejenže navodilo příjemnou atmosféru, ale zapojilo do příběhu samotné děti, které se snažily holčičce Lucince pomoci z problémů. Příběh se odehrává na výletě, kde se Lucinka dostává do nejrůznějších situací, ze kterých jí pomáhají nejen sudičky, ale i děti.

PŘÍLOHA 27.

Vybrané ukázky reakcí pedagogických pracovníků, rodičů a dětí na preventivní projekt „Svět očima dětí“

Vážená paní Mgr. Lucie Vyhnanáková,
žáci ze Základní školy v Městě Fouškově si Vám
dovolují poslat své literární a výtvarné dílky
a v letošním roce i dílky z výpočetní techniky.

Váše soutěž Svět očima dětí je mezi žáky naší
školy velice oblíbená. Vždycky jsme se zúčastňovali
pouze výtvarnými pracemi, ale třeba „Dítě na útlí-
ku“, „Dětská práva a povinnosti“, rozšířena ještě
o poslech hudby skladatele Richarda Pachmana
a knihu psychologky PhDr. Tamarý Lenkové, vyvolala
v naší škole velké hadsění. Žáci se do malování
a psaní pustili s velkou chutí a elánem. Scházeli
jsme se na výtvarném kroužku třikrát týdně.
Byla to vždycky krásná odpolední plná povídání,
smichu a odávek. Při některém povídání bylo
ale vážné ticho, všechny oči mně sledovaly
a ve výrazech obličejů jsem viděla smutek, údiv.
Pak následovaly saráždějící otázky, jak se asi některým
dětem žije. Při jedné hodině českého jazyka jsem
do ticha a zamýšlení třídy položila otázku, zda
měl někdo ze žáků smutný den, nebo smutnou
chvilku. Žáci tiše odpovídali, ale mohu říci, že
se svým záčkům daří doma i ve škole dobře. Jeden
chlapec se ale přihlásil a po vyučování mi smutně
sdělil, že se rodiče rozvádějí a je mu smutno.
Hexky jsme si spolu popovídali, svěčil se mi se svým
trápením a myslím si, že byl rád, že to vím.

Velice mně překvapilo, jak žáci přijali
poslech hudby skladatele Richarda Pachmana.
Při hudební výchově často hraje soutěž DOREMI,
ve které žáci xpirají, porota xplváky hodnotí
větami i body, provází nás pan P. Trávníček
a J. Laurinová. Často se objevují nejmodernější

hudební skupiny, které ani nemám. Při poslechu skladby Richarda Pashmana nastalo takové ticho, které jsem jindy nezažila. Po skončení skladby Klady máš ráda žáci zůstali sedět v lavicích na několik vteřin bez hnutí. Dívali se na mne, po sobě a pak chtěli skladbu zopakovat. Rozdala jsem jim papíry a za úkol měli napsat, jak na ně skladba působí. Někteří věty byly veselé, smutné, ale všechny mne překvapily. Žáci psali o rodině, prarodičích, vánocích, přírodě, kamarádích, rozvodech rodičů, obětech tsunami..... Všechny třídy vyběhla při poslechu skladby žákyně s plátcem ze třídy. Sama svůj příběh popsala (A. Straková). Skladby měly úžasný úspěch! Já osobně jsem byla nadšená, stále si hudbu pouštím a před očima mám zdiček se žáky ve třídě. Ľasla jsem!

Musím se zmínit, a to opět s pochvalou, o knize paní psychologičky Tamary Lenkové. Zpočátku jsem čítala žákům příběhy sama, vložila jsem do přednesu kousíček herectví. O knihu nastal velký zájem. Mohu ji hodnotit velice kladně. Po dodání dalších knih nastala ve škole úplná pohroma. Žáci 1. až 5. tříd čtou příběhy při čtení ve škole, žáci 6. tříd doma a všichni knihu chválí. Čteme, povídáme si, kreslíme, jsme nadšeni příběhy děti se zvířátky. Žáci zapojili do čtení i své rodiče, čtou příběhy svým mladším sourozencům. Žáci byli pomocí zvířátek tak nadšeni, že postupně vzniklo trojrozměrné dílo „Terečko, my ti pomůžeme!“ Chci vám paní Výcháňková se srdce poděkovat za knihy, které jste poslala žákům naší školy. Paní psychologička PhDr. Tamara Lenková si opravdu zaslouží ocenění, o kterém žáci psali.

Posílají jí slunička, naději a radosti do její poradny.

Nakonec jsem si nechala to nejlepší, co mně
siž přikrapiťo a musím naše žáčky opřít pochválit.
I několik chudí se pustili naši „sedmáci“ a ti nejstarší
„deváťáci“ do soutěže v kategorii literární a vypočetní
technice. Chválím je, protože starší žáci se do soutěží
přiliš nehnou. Myslím si, že se děvčata zhostila svého
úkolů dobře, že jsem byla jejich literárními pracemi
„Dítě v nouzi“ mile překvapena. Je smutné, že hodně
dítě má rozvedení rodiče a kromě toho ještě pije
nebo holduje jiným aktivitám. Stále se opakují slova
nenávidím je, nenávidím ho, nenávidím všechno,
nemám nikoho rád, šikana... Čarůží mě, proč
tolik obtížnosti. Co všechno ta děvčata nevymyslela!
Na dítě v tónu jsou to skutečně pravě pochmurné
povídky. Je třeba se vážněji zamyslet nad problémy
dnšní doby. Je třeba podchyťt problémy a říšit je
ze strany školy, spolužáků, př. i jejich rodičů, aby
čímto dětem pomohli. Příští téma bych radala:
vymyslet, jak z hryndy von!

Čajem o vypočetní techniku mně siž přikra-
pil. Soutěže se zúčastnili tři žáci z deváté třídy.
Měla jsem radost, s jakou chutí a nadšením žáci
pracovali. Přidávali se k nim další a další, všichni
se o jejich práci zajímali. Z mého pohledu učitel
jsem nešetřila pochvalou a chlapeci zářili!

Na závěr bych chtěla říci, že do soutěže byla zapojena
celá naše škola. Těšili jsme se splnit úkol soutěže
a pevně doufám, že si něco hezkého naši žáci zanechali
ve svých srdcích. Těšíme se na další kolo soutěže.

za žáky naší školy, pedagogický
stav i některé rodiče Váš srdcičně zdraví
Marie Hilbergerová

Práče myšlek kávkú
do souvěke SVĚT OČIMA DĚTÍ.

Posílám praxe roekiv, ačkoliv i práce
kávkú byla karpitavá.

Na projektu - v liberální a vřtoarmé
kategorii jsme pracovali se karpěstím
a myslím si, že cíl projektu - karpění
přoddomí a karpění odpovědnosti dětí
a mladistvých byl do karpění míry
karpěním. Určitě přispěl k karpění
karpě mladých a jeho karpění do karpění
karpěním i jasné směr dnění pedago-
giky.

S pozdravením
Mgr. DANA ŠUMÍČKOVÁ
a její karpě

ZŠ POD VINOHRADY 1420
UHERSKÝ BROD
sumickova@kvin.cz
tel 572634321

Vážená paní Lucie Vyhnálková,
chtěl bych Vám poděkovat za velmi krásně prožitý den zakončený předáváním cen v soutěži ministerstva vnitra „Svět očima dětí“.

Když jsem se ráno vzbudil, tak byl krásný slunečný den a já se moc těšil do Prahy. Po snidani jsem šel před školu, kde už čekali další žáci. V osm hodin jsme vyšli pod vedením paní učitelky Kilbergerové na autobusové nádraží v Městě Touškově, kde už čekal autobus, do kterého jsme všichni nastoupili a vydali se na cestu. Cestu do Prahy nám zpříjemňovaly písničky, které jsme si zpívali, abychom se nenudili. Po hodině jsme dojeli na okraj Prahy a náš pan řidič nás zavezl do ulice Janáčkovo nábřeží a vysadil nás tam. Odtud jsme šli na Karlův most, kde jsme měli rozchod. Společně s dalšími čtyřmi kamarády jsme se vydali na Karlův most, kde jsme viděli spoustu zajímavých věcí. U Staroměstské mostecké věže jsme asi deset minut pozorovali, jak přistávají dopravní letadla na letiště v Ruzyni. Poté, co jsme se všichni sešli, jsme si dali svačinu a vydali se na Staroměstské náměstí. Po chvilce čekání se před námi naskytl neobyčejný pohled na Staroměstský orloj. Udělalo mi velkou radost, že jsem viděl orloj, protože jsem ho naposledy viděl asi před pěti lety. Když orloj dokončil své představení, vydali jsme se na Václavské náměstí, kde jsme měli opět rozchod. Já s čtyřmi kamarády jsem se vydal na druhou stranu Václavského náměstí. Podívali jsme se tam na sochu sv. Václava a dali jsme si něco dobrého k jídlu. Poté, co jsme se opět sešli se všemi žáky z naší školy, jsme se konečně vydali na Betlémské náměstí. Částečně jsem se těšil a částečně jsem měl dokonce malou trému. Když jsme přišli do Betlémské kaple, tak mě, Daniela Vávru a Jiřího Ráže posadili do první řady. Slavnostním vyhlášením provázela vždy usměvavá Andrea Černá. Po několika vyhlášených místech zazpíval pan Pachman svoji písničku. Asi po půl hodině jsme přišli na řadu my. Zazněla slavnostní fanfára a pricezna ze mlejna vyhlásila naše jména. V tu chvíli jsem měl obrovskou trému. Potřásl jsem si ruce s ministrem vnitra Františkem Bublanem, který nám předal mobily, diplomy a tašky plné překvapení. Posadili jsme se a během další písně pro nás přišla paní z radia vnitra, abychom zodpověděli několik otázek. Všichni tři jsme šli s velkou trémou, ale rozhovor dopadl výborně. Po dokončení rozhovoru jsme si šli ještě na nějakou chvíli sednout zpět na naše místa, kde se vyhlašovali ještě další žáci z naší školy. Celý ceremoniál ukončila píseň z pohádky Princezna ze mlejna. Byl jsem moc rád, že jsem něco vyhrál, protože jsem nikdy nic cenného nevyhrál. Když jsme vyšli do haly, tak nám všichni moc blahopřáli a gratulovali. Náš krásný den se chýlil ke konci, a proto jsme se vydali zpět k autobusu. Cesta zpátky byla velice šťastná a příjemná.

Martin Liška

student SPŠE v Plzni
(bývalý žák ZŠ Město Touškov)

From: "Darja Morozová"
To: "Vyhnálková Lucie" <soutezpr@mvcz.cz>
Sent: Tuesday, June 27, 2006 9:09 AM
Subject: Re:pozvánka na předávání cen

Vážená paní Vyhnálková,
Kubík Vám mooc děkuje za výhru a já také za vstřícnost a těším se na další spolupráci.
Přeji krásnou dovolenou, s pozdravem Darja Morozová

From: "Rousová Eva"
To: <soutezpr@mvcz.cz>
Sent: Thursday, June 22, 2006 2:07 PM
Subject: poděkování

Základní škola praktická, Základní škola speciální
a Mateřská škola speciální Kladno, Pařížská 2199

Děkujeme za možnost zúčastnit se vaší soutěže. Máme radost, že naši žáci obstáli i mezi základními školami. Jsme speciální škola pro žáky s více vadami, i když teď už se jmenujeme ZŠ praktická, ZŠ speciální..... . Moc nás mrzí, že si naši žáci nemohli převzít ceny osobně. (ŠVP) Těšíme se na další ročník soutěže.
S pozdravem Eva Rousová

From: "Premysl Halamek"
To: <soutezpr@mvcz.cz>
Sent: Sunday, 9. July, 2006
Subject: Poděkování

Dobrý den paní Vyhnálková,

zdraví vás rapová skupina Splash ze ZŠ Horka - Domky Třebíč.

Děkujeme za umístění na prvním místě v soutěži Svět očima dětí. Díky výhře jsme se umístili mezi nejlepšími třídami na škole. O této soutěži existuje článek v Třebíčských novinách. Ministerstvo letos vyhlásilo soutěž na téma Trestní zodpovědnost dětí a mladistvých. Dobře se umístit nebyla žádná legrace, vždyť se tentokrát do soutěže zapojilo 2 119 chlapců a děvčat ze všech končin republiky...“
Ještě jednou děkujeme a příští rok doufáme, že se zase setkáme.

Se srdečným pozdravem skupina Splash

PŘÍLOHA 28.

Výzkumný dotazník pro účastníky preventivního projektu „Svět očima dětí“

Vážená paní, vážený pane,

dovoluji si Vám zaslat dotazník k preventivnímu projektu odboru tisku a PR Ministerstva vnitra „Svět očima dětí“, kterého se zúčastňuje také Vaše škola a jehož cílem je prevence sociálně-patologických jevů. Dotazník by měl přispět nejen ke zjištění zájmu o poskytované informace, ale na základě Vašich názorů se také pokusíme soutěž ještě více zatraktivnit. Jestliže Vám bude nějaká otázka nepříjemná, nemusíte se k ní vyjadřovat. Veškeré informace a údaje budou použity pro přípravu dalších kol soutěže s ohledem na potřeby a přání pedagogů i dětí.

Děkuji za vyplnění a zaslání dotazníku **nejpozději do 7. 11. 2008**, a to na internetovou (soutezpr@mvcv.cz) nebo poštovní adresu: Mgr. Lucie Vyhnálková, odbor tisku a PR, Ministerstvo vnitra, Nad Štolou 3, PS 21/TP, 170 34 Praha 7, heslo: Svět očima dětí-výzkum.

Soutěž

A1. Kde jste se dozvěděli o soutěži?

- Z novin
- Z časopisů
- Z rádia
- Z televize
- Prostřednictvím krajského úřadu
- Z internetových stránek MV
- Informovali mě spolupracovníci, příbuzní, známí
- Jiné (vypište) _____

A2. Jaké hlavní kritérium rozhodne (příp. rozhodlo) o účasti Vaší školy v preventivním projektu? vypište _____

A3. Jakých dalších soutěží se zúčastňujete? _____

A4. Zúčastňujete se těchto soutěží pravidelně?

- Ano
- Ne
- Jiné (vypište) _____

A5. Informujete o preventivních projektech kolegy, kolegyně?

- Ano
- Ne
- Jiné (vypište) _____

A6. Co byste na soutěži změnili? vypište _____

A7. Co byste naopak na soutěži neměnili? vypište _____

A8. Co v projektu postrádáte? vypište _____

Soutěžní témata

B1. Vyhlášená soutěžní témata se velmi často obtížně dětem vysvětlují. Kolik času trávíte přípravou podkladů k dané problematice? vypište _____

B2. Považujete tento čas za efektivně vynaložený? Využíváte informace v další praxi?
vypište _____

B3. Jakému způsobu zpracování soutěžních témat dávají přednost děti na Vaší škole?

- Výtvarnému
- Literárnímu
- Hudebnímu
- Presentaci na počítači
- Dramatickému
- Jiné (vypište) _____

B4. Jaká témata považujete za aktuální a rádi byste je viděli v soutěži? vypište _____

B5. Pomohlo Vám některé ze soutěžních témat odhalit problémy a starosti dítěte Vaší třídy, školy, zájmového kroužku (např. drogy, domácí násilí, alkoholismus, ...)?

- Ano
- Ne
- Nevím
- Jiné (vypište) _____

B6. Pokud ano, o jaký problém se jednalo? Podařilo se zrealizovat nápravu? vypište _____

B7. Považujete soutěž za přínosnou? Pokud ano, proč? vypište _____

B8. Získali jste v průběhu soutěže informace, které byly přínosem pro Vás osobně?

- Ano
- Ne
- Nevím
- Jiné (vypište) _____

B9. Pokud ano, jaké ? vypište _____

Informační materiály projektu

C1. Využíváte odborné materiály, které Vám jsou zasílány?

- Ano, pravidelně
- Ano, občas
- Ne, nevyužíváme
- Jiné (vypište) _____

C2. Dáváte přednost materiálům zpracovaným pro pedagogy nebo raději přímo pro děti?

- Pro pedagogy
- Pro děti
- Jiné (vypište) _____

C3. Informační materiály k jednotlivým tématům jsou:

- Stručné
- Málo informativní
- Postačující
- Velmi podrobné

- Velmi obsáhlé
- Jiné (vypište) _____

C4. Změnili byste něco v zasílaných materiálech?

- Ano
- Ne
- Nevím
- Jiné (vypište) _____

C5. V případě, že byste něco chtěli změnit v zasílaných materiálech, uveďte návrh: _____

C6. Jak hodnotíte další materiály vznikající v rámci preventivního projektu, např. omalovánky, hlavolamy, kalendáře, knihy, ... (jsou používány jako motivační prostředek pro děti, jsou zbytečné, materiálů je dost, ...)? vypište

_____

C7. Jak jsou zasílané materiály dále využívány? vypište

_____

C8. Jaké materiály tohoto typu byste v budoucnu uvítali? vypište

_____

Internetové stránky projektu

D1. Máte přístup na internet?

- Ano
- Ne
- Nevím
- Jiné (vypište) _____

D2. Navštěvujete internetové stránky preventivního projektu Svět očima dětí?

- Ano
- Ne
- Nevím, že existují
- Jiné (vypište) _____

D3. Pokud stránky navštěvujete, jak často (v průměru)?

- 1-3x týdně
- Vícekrát než 3x týdně
- Jednou za 2 týdny
- Jednou měsíčně
- Jiné (vypište) _____

Identifikace respondenta

E1. V jaké organizaci jste zaměstnán/a:

- Mateřská škola
- Základní škola
- Soukromá základní škola
- Víceleté gymnázium
- Jiné (vypište) _____

E2. V jakém pracovním zařazení pracujete:

- Učitel
- Třídní učitel
- Výchovní poradce
- Preventivní pracovník
- Ředitel
- Jiné (vypište) _____

E3. Jak dlouho vykonáváte praxi v oblasti výchovy a vzdělávání dětí:

- 1-5 let
- 6-10 let
- 11-15 let
- 16-20 let
- 21-25 let
- 26-30 let
- Jiné (vypište) _____

E4. Vzdělání:

- Základní
- Vyučen (a)
- Středoškolské
- Vysokoškolské
- Jiné (vypište) _____

E5. Pohlaví:

- Muž   žena

E6. Věk: _____

E7. Město/Obec kde Vaše organizace působí: vypište _____

E8. Počet obyvatel města/obce: _____

Vzkaz organizátorům

F1. Máte-li zájem sdělit cokoli organizátorům soutěže, můžete tak učinit:

_____

Děkuji Vám nejen za čas strávený při vyplňování dotazníku, ale také za Vaši sdílnost.